หนังสือเรียนภาษาไทย

ชุดพื้นฐานภาษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เล่ม ๑

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)

กระทรวงศึกษาธิการ

คำแนะนำผู้ปกครอง

ผู้ปกครองจะช่วยบุตรหลานให้อ่านและเขียนหนังสือที่บ้านได้ดังนี้

๑. ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่บ้านอยู่เสมอเพื่อให้มีนิสัยรักการอ่าน
๒. ช่วยเหลือให้อ่านและเขียนหนังสือดังต่อไปนี้
   ๒.๑ ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือเรียนภาษาไทย หนังสือพิมพ์และหนังสืออื่นๆ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่า
   ๒.๒ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฟังวิทยุเกี่ยวกับบทความ ข่าว และส่งเสริมให้นักเรียนได้ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับข่าวและสารคดีที่มีประโยชน์ ซึ่งเป็นพื้นฐานประสบการณ์ในการอ่านต่อไป
   ๒.๓ ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือแล้วนำมาเล่าให้ฟัง หรือช่วยซักถามเรื่องราว หรือให้เขียนเล่าเรื่องตามที่อ่าน
   ๒.๔ ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านบทอ่านเสริมบทเรียนและบทอ่านนอกเวลาในหนังสือเรียน ให้เขียนเล่าเรื่องย่อๆ หรือเขียนข้อคิดที่ได้จากการอ่านแล้ว นำมาเล่าให้ผู้ปกครองฟังหรือนำส่งครู เป็นต้น

หากผู้ปกครองส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือทุกวันจนติดเป็นนิสัยแล้ว นักเรียนจะมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

หนังสือเรียนภาษาไทย

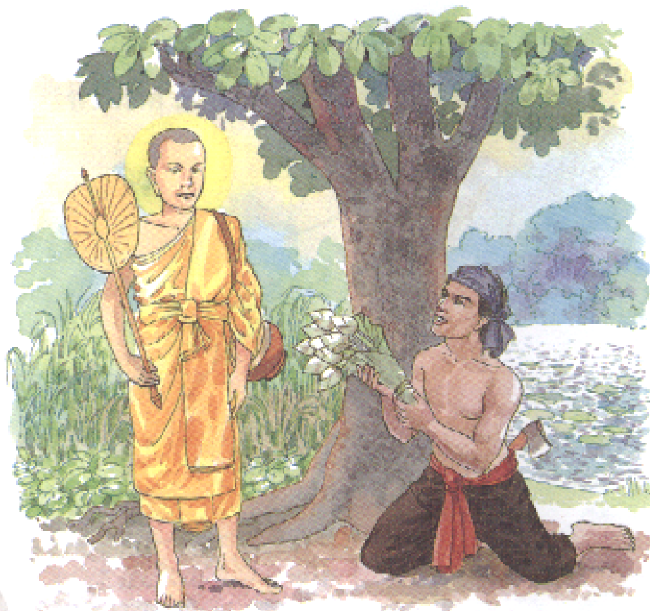
ชุดพื้นฐานภาษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เล่ม ๑

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เล่ม ๑
ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)
พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๓๘ ใช้ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร
พิมพ์ครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๕๔๐ ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ

ผู้จัดทำต้นฉบับ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974 - 268 - 4316

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๘

(นายสุรัฐ ศิลปอนันต์)
รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครู และแบบฝึกหัดภาษาไทย ระดับประถมศึกษา คณะกรรมการฯ ได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ พร้อมด้วยคู่มือครู และแบบฝึกหัดภาษาไทย เพื่อทดลองใช้ในโรงเรียนในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๓๘ จากนั้นก็ติดตามผลการใช้แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลและจากการจัดประชุมวิเคราะห์มาพิจารณาปรับปรุง เพื่อใช้จริงทั่วประเทศในปีการศึกษาต่อไป

การเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนภาษาไทยอย่างมีความหมาย พัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้ และการทำงาน ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น พัฒนาทักษะ ความสามารถทางภาษาทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อให้สามารถใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ นี้ จะมีความสอดคล้องต่อเนื่องกับการเรียนการสอนในระดับชั้นต้นๆ สำหรับจุดเน้นในระดับชั้นนี้ ผู้เรียนจะต้องฝึกการเขียนและการอ่าน ตลอดจนการทำความเข้าใจกฎเกณฑ์ของหลักภาษาและการใช้ภาษา เพื่อปรับหลักเกณฑ์ทางภาษามาใช้ในการเขียนและการอ่านให้ดียิ่งขึ้น ในด้านการเขียนจะต้องฝึกเขียนรูปแบบต่างๆ ฝึกการเขียนเพื่อการติดต่อสื่อสาร และเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ในด้านการอ่านจะต้องฝึกการอ่านเร็ว การอ่านในใจ การอ่านสำรวจ การอ่านวิเคราะห์ สังเคราะห์ และฝึกอ่านด้วยตนเอง ทั้งอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง อ่านในใจบทอ่านเสริมบทเรียนและบทอ่านนอกเวลา

การเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ นี้ ยังคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงได้กำหนดเรื่องให้สอดคล้องกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ทั้งได้สอดแทรกคุณธรรมที่จำเป็นแก่การเสริมสร้างความเป็นมนุษย์และการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อให้บุคคลและสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสร้างสรรค์และมีความสุข นอกจากนี้ยังได้สอดแทรกเรื่องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามของชาติไว้ด้วย

กรมวิชาการหวังว่าหนังสือเรียนภาษาไทยเล่มนี้จะยังประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร อย่างไรก็ดี หนังสือเล่มนี้อาจยังมีข้อควรปรับปรุงแก้ไขอยู่อีกบ้าง กรมวิชาการยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขหนังสือเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กรมวิชาการขอขอบคุณคณะกรรมการฯ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือเรียนนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

(นางกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๔ เมษายน ๒๕๓๘

สารบัญ

บทที่ ๑

หมู่บ้านแห่งความรัก

บ้านของมิ่งกับเมืองเป็นบ้านไม้ ใต้ถุนสูง ซึ่งปลูกมานานแล้ว แม่ได้บ้านหลังนี้เป็นมรดกจากตาและยาย ส่วนลุง ป้า พี่ๆ ของแม่ต่างแยกย้ายไปมีครอบครัว และปลูกบ้านใหม่อยู่ในละแวกเดียวกัน ทุกคนไปมาหาสู่กันเป็นประจำ มีข้าวมีแกงก็แบ่งให้แก่กันอยู่เสมอ

พ่อแม่ของมิ่งและเมืองมีสวนผลไม้อยู่ห่างออกไปทางเชิงเขาท้ายหมู่บ้าน มีทั้งมังคุด ทุเรียน สะตอ ขนุน กระท้อน หมาก และอื่นๆ ปลูกสลับกันทั่วสวน บางต้นให้ผลมาแล้วหลายปี บางต้นเพิ่งปลูกใหม่ รายได้จากการขายผลไม้พวกนี้เป็นรายได้หลักของครอบครัว ทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ มิ่งและเมืองจะไปช่วยงานพ่อแม่ในสวนเสมอ

วันนี้เป็นวันเสาร์ ทุกคนออกไปเก็บมังคุดที่เริ่มสุกและถางหญ้าในสวนตั้งแต่เช้า กว่าจะกลับถึงบ้านก็เย็นแล้ว เมื่อถึงบ้านพ่อก็หาบเข่งมังคุดไปขายที่ร้านค้ากลางของหมู่บ้านซึ่งอยู่หน้าวัด ร้านค้านี้คนในหมู่บ้านร่วมกันตั้งขึ้น เพื่อรับซื้อพืชผลในหมู่บ้าน และนำไปขายต่อที่ตลาดในเมือง โดยจะหักราคาขายพืชผลกิโลกรัมละ ๒ บาทเป็นค่าดำเนินการ คณะกรรมการร้านค้ากลางทุกคนช่วยกันทำงานด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์ และตั้งใจจริงในการทำงาน

ขณะที่พ่อหาบเข่งมังคุดไปขาย แม่ก็เข้าครัว มิ่งคอยช่วยแม่ทำอาหาร ส่วนเมืองดูแลให้อาหารหมูและไก่ พอแม่ทำกับข้าวเสร็จพ่อก็กลับมาพอดี

"โชคดีที่มังคุดในสวนของเราสุกทีหลังสวนอื่นๆ มังคุดในตลาดกำลังขายได้ราคาดี กรรมการร้านค้ากลางบอกว่า เมื่อวานราคามังคุดที่ตลาดในเมืองขึ้นสูงถึงกิโลกรัมละสามสิบบาทแล้ว คาดว่าพรุ่งนี้อาจจะถึงสามสิบสี่สามสิบห้าบาทก็ได้" พ่อบอกขณะทุกคนล้อมวงจะกินข้าวมื้อเย็น

"ทำไมพ่อไม่กำหนดราคาให้แน่นอนล่ะครับ" มิ่งถามพร้อมกับกล่าวต่อไปว่า

“เราซื้อของหรือขายของเสียเปรียบพ่อค้าตลอดมา เพราะเวลาซื้อก็ถามราคา เวลาขายก็ถามราคา” เมืองฟังแล้วสงสัยจึงถามมิ่งว่า “ที่ว่า เวลาซื้อก็ถามราคา เวลาขายก็ถามราคา หมายความว่าอย่างไร”

มิ่งดีใจที่น้องสนใจในเรื่องนี้ จึงรีบอธิบาย “เวลาซื้อของจากพ่อค้า เราก็จะถามว่า ของชิ้นนี้ราคาเท่าไร พ่อค้าก็เป็นผู้ตั้งราคาให้เราซื้อ เมื่อเรานำสินค้าไปขายให้พ่อค้า เราก็ถามพ่อค้าว่า จะให้ราคาสินค้าเท่าไร จะเห็นว่าเราไม่ได้เป็นผู้กำหนดราคาสินค้าเองเลย” เมื่ออธิบายให้น้องฟังแล้ว จึงหันไปถามพ่อว่า “จริงไหมครับพ่อ”

"จริงลูก" พ่อตอบพร้อมกับกล่าวต่อไปว่า "สำหรับหมู่บ้านของเราไม่ได้เป็นดังที่ลูกว่า เพราะคณะกรรมการร้านค้ากลางและตัวแทนเจ้าของสวนจะกำหนดราคาพืชผลของหมู่บ้าน โดยนำราคาพืชผลที่เจ้าของสวนร่วมกันตั้งราคามาเปรียบเทียบกับราคาตลาดเพื่อกำหนดราคาที่เหมาะสม แล้วแจ้งให้เจ้าของสวนทราบ"

"อย่างนี้ก็มีความเป็นธรรมสำหรับชาวสวนนะครับ ผมอยากให้ชาวสวนชาวนาอื่นๆ ได้ตั้งราคาพืชผลแบบหมู่บ้านของเราบ้าง" เมืองกล่าวกับพ่อด้วยท่าทางครุ่นคิด และคาดหวังว่าจะเป็นไปได้

มิ่งลุกขึ้นไปตักน้ำในโอ่งดินมาส่งให้พ่อ แม้หมู่บ้านของมิ่งและเมืองจะมีไฟฟ้าใช้แล้ว แต่บ้านมิ่งและเมือง รวมทั้งบ้านของเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ก็ไม่ใช้ตู้เย็น คงใช้โอ่งดินใส่น้ำเหมือนเดิม แม่เคยพูดกับพ่อว่า ถ้าจะซื้อตู้เย็นเราต้องซื้อระบบผ่อนส่ง ต้องเป็นหนี้เขา และจ่ายดอกเบี้ยแพงด้วย อีกอย่างหนึ่งซื้อตู้เย็นมาแล้วก็ไม่รู้จะแช่อะไร เพราะน้ำใส่โอ่งดินก็เย็นชื่นใจอยู่แล้ว พืชผักก็เก็บจากต้นสดๆ มาใช้ได้เลย จึงไม่จำเป็นต้องซื้อตู้เย็นมาใช้ ซึ่งทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายด้วย

หมู่บ้านของมิ่งกับเมืองอยู่ในหุบเขา เกือบทุกครอบครัวมีอาชีพทำสวนทั้งสวนผลไม้ สวนยางพาราและสวนกาแฟ พ่อเล่าให้สองพี่น้องฟังว่า ทุกคนในหมู่บ้านอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดูแลเอาใจใส่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาตั้งแต่ครั้งปู่ย่าตายาย มิ่งและเมืองสังเกตเห็นว่า บ่อยครั้งที่ทุกคนในหมู่บ้านจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปช่วยงานในสวนของเพื่อนบ้านคนอื่นโดยไม่คิดค่าแรง พ่อและแม่ก็เคยไปช่วยงานของเพื่อนบ้าน และเพื่อนบ้านก็มาช่วยงานในสวนของพ่อและแม่เช่นกัน นอกจากนั้นคนในหมู่บ้านยังร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาหมู่บ้าน สร้างถนน ซ่อมสะพาน สร้างศาลา คอยดูแลช่วยเหลืองานของวัด ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่ต้องรอเงินงบประมาณจากทางราชการแต่เพียงอย่างเดียว

พ่อบอกว่าหมู่บ้านของเรามีลักษณะพิเศษคือ ทุกคนรักใคร่กลมเกลียวกัน

มีความซื่อสัตย์ และจริงใจต่อกัน ขยันทำมาหากิน แม้จะมีรายได้ไม่มากนัก แต่เมื่อทุกคนได้รับการอบรมสั่งสอนมาจากปู่ย่าตายายให้รู้จักประหยัดใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น ไม่มั่วสุมการพนัน ไม่ดื่มสุรา จึงไม่เดือดร้อนในเรื่องค่าครองชีพ

วันรุ่งขึ้น มิ่งกับเมืองตามพ่อไปฟังการประชุมชี้แจงการดำเนินงานของธนาคารหมู่บ้านที่ศาลาการเปรียญในวัด พ่อเคยบอกว่า ธนาคารหมู่บ้านนี้เป็นกิจกรรมออมทรัพย์ของคนในหมู่บ้าน โดยทุกคนช่วยกันก่อตั้งขึ้น ร่างระเบียบข้อตกลงขึ้นมาใช้กันเอง แล้วเลือกตั้งคณะกรรมการมาบริหารดูแล โดยทุกคนอาศัยความซื่อสัตย์เป็นหลักยึดในการทำงาน สมาชิกทุกคนจะตั้งสัจจะกับตัวเองว่า ในวันอาทิตย์แรกของทุกเดือน จะนำเงินมาฝากกับธนาคารหมู่บ้านเท่าไร ซึ่งแต่ละคนจะกำหนดจำนวนเงินตามกำลังของตัวเอง มากบ้างน้อยบ้าง แล้วก็จะพยายามหารายได้เก็บหอมรอมริบให้ได้จำนวนเงินดังกล่าวนำมาฝากทุกเดือนตามที่ได้ตั้งสัจจะไว้ ธนาคารจะนำเงินไปเป็นเงินทุนหมุน-

เวียนให้สมาชิกกู้ยืมไปใช้ปรับปรุงสวน หรือลงทุนค้าขาย และนำไปใช้แก้ปัญหาความเดือดร้อนด้านการเงินอื่นๆ ภายในหมู่บ้าน สำหรับพ่อนั้นได้ตั้งสัจจะไว้ว่าจะฝากเดือนละ ๒๐๐ บาท แต่เดือนนี้มีรายได้พิเศษจากการขายมังคุด พ่อจึงมียอดเงินฝากรายเดือนมากกว่าปกติ

หลังจากที่สมาชิกทุกคนได้ทยอยกันนำเงินฝากมาส่งให้เจ้าหน้าที่แล้ว ต่างพากันขึ้นไปนั่งบนศาลาการเปรียญและรอการประชุมประจำเดือน

การประชุมในวันนั้น พัฒน์ ประธานกรรมการธนาคารหมู่บ้าน ถวัลย์ รองประธานกรรมการ และกรรมการคนอื่นๆ ต่างได้ชี้แจงกิจการของธนาคารหมู่บ้าน รวมทั้งตอบคำถามต่างๆ ของสมาชิก ทำให้มิ่งและเมืองซึ่งนั่งฟังการประชุมอยู่ด้านหลังทราบว่าธนาคารหมู่บ้านได้ขยายตัวก้าวหน้าขึ้น มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยแทบทุกครอบครัวในหมู่บ้านเป็นสมาชิก

มีเงินทุนหมุนเวียนนับสิบล้านบาท ทั้งนี้เกิดจากความร่วมมือร่วมใจ ความตั้งใจจริง และความซื่อสัตย์ของสมาชิกในการส่งเงินออมตามที่ตั้งสัจจะไว้ และชำระเงินกู้ตามที่นัดหมาย สำหรับผลกำไรของธนาคารหมู่บ้าน นอกจากจะจ่ายเป็นดอกเบี้ยสำหรับสมาชิกแล้ว ได้จัดสรรไว้เป็นกองทุนรักษาพยาบาลในกรณีที่สมาชิกเจ็บป่วย ส่วนหนึ่งเป็นกองทุนสาธารณะสำหรับพัฒนาหมู่บ้าน และอีกส่วนหนึ่งเป็นกองทุนสำรองเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็น กองทุนเหล่านี้สมาชิกสามารถจะตรวจสอบความถูกต้องได้ตลอดเวลา

ก่อนการปิดประชุมวันนั้น ธีระซึ่งเป็นคนหนุ่มและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านอีกคนหนึ่ง ได้เข้ามารายงานต่อที่ประชุมว่า

"ผมได้ข่าวว่า นักเลงการพนันในตลาดจะมาเปิดบ่อนที่หมู่บ้านของเราเร็วๆ นี้ ผมเห็นว่าเรื่องนี้เป็นอบายมุขที่จะมาทำลายคนในหมู่บ้านของเรา จึงมาเรียนให้ที่ประชุมทราบ"

"จริงหรือ ไม่ได้ ไม่ยอม เรายอมให้การพนันเข้ามาไม่ได้" ดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดออกมาพร้อมๆ กัน จนทำท่าจะวุ่นวายกันไปทั้งที่ประชุม พัฒน์จึงขอร้องให้ทุกคนนั่งลงอย่างสงบและค่อยๆ พูดทีละคน

"ผมคิดว่า ตอนนี้พวกเราทุกคนมีความคิดเห็นที่เหมือนกัน คือ ไม่ยอมให้เปิดบ่อนการพนันในหมู่บ้านของเรา เพราะการพนันคือภัยร้ายที่จะทำลายพวกเรา ทำลายหมู่บ้านของเรา คนจะไม่คิดทำมาหากิน เกิดหนี้สินรุงรัง การลักเล็กขโมยน้อยก็จะเกิดขึ้น ผมขอหารือที่ประชุมว่า เราจะทำอย่างไร" พัฒน์ถามความเห็นต่อที่ประชุม

"ผมว่าเราต้องกระจายข่าวนี้ให้ทุกคนรู้ และรณรงค์ไม่ให้พวกเราทุกคนไปยุ่งเกี่ยว" เพิ่มยกมือให้ความเห็น ที่ประชุมเห็นด้วย และรับปากว่าจะไปบอกญาติพี่น้อง บ้านใกล้เรือนเคียงของตนเองด้วย

"ใครมีความเห็นอย่างไรอีกบ้าง" พัฒน์ถาม

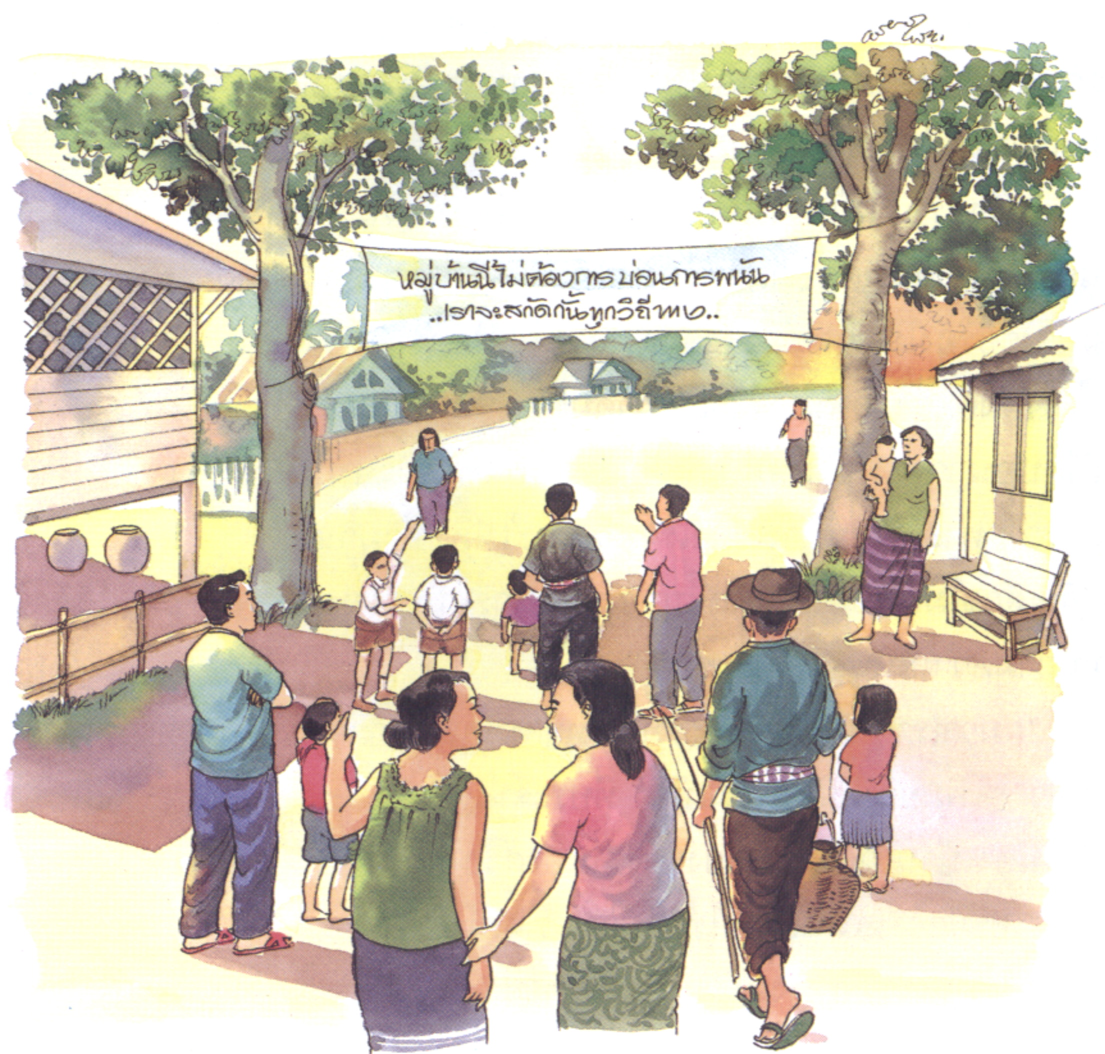
"ผมเห็นว่าอีกทางหนึ่ง คือต้องประกาศให้ชัดเจนว่าหมู่บ้านของเราไม่ต้องการบ่อนการพนัน โดยขึ้นป้ายตัวโตที่ปากทางเข้าหมู่บ้าน ผมจะไปขอแรง

ครูอาจารย์ที่โรงเรียนช่วยเขียนให้” ถวัลย์ซึ่งนั่งฟังอย่างเงียบๆ อยู่นานเสนอความเห็นขึ้นมาบ้าง

“เขียนว่าอย่างไรดีล่ะ” หลายคนถาม

“ผมคิดว่า น่าจะเขียนว่า หมู่บ้านนี้ไม่ต้องการบ่อนการพนัน เราจะสกัดกั้นทุกวิถีทาง” ธีระบอกที่ประชุม

ทุกคนเห็นด้วย พัฒน์จึงกล่าวปิดประชุม ผู้ที่มาประชุมพากันกลับบ้าน ขณะเดียวกันต่างก็ป่าวร้องข่าวร้ายจากภัยการพนันให้ทุกคนได้รับรู้และช่วยกันต่อต้าน มิ่งกับเมืองตั้งใจว่าพรุ่งนี้จะขอออกไปรายงานข่าวนี้ให้เพื่อนๆ ได้รับทราบที่หน้าเสาธงด้วย

วันรุ่งขึ้น มิ่งและเมืองรีบตื่นแต่เช้า ให้อาหารไก่และอาหารหมู เสร็จแล้วอาบน้ำ แต่งตัว กินข้าว และรีบไปดูป้ายประกาศก่อนไปโรงเรียน

เมื่อมิ่งกับเมืองไปถึงปากทางเข้าหมู่บ้าน ก็เห็นเด็กและผู้ใหญ่หลายคนยืนอ่านป้ายประกาศอยู่ก่อนแล้ว ป้ายประกาศเป็นผ้าสีขาวผืนยาว ขึงด้วยเชือก คร่อมถนนเข้าหมู่บ้าน เขียนด้วยข้อความสีดำตัวโตๆ ว่า

"หมู่บ้านนี้ไม่ต้องการบ่อนการพนัน เราจะสกัดกั้นทุกวิถีทาง"

มิ่งกับเมืองอ่านแล้วมีกำลังใจที่จะทำความดีต่อไป

หลังจากวันนั้นก็ไม่มีวี่แววของนักเลงการพนันคนใดที่จะเข้ามาเปิดบ่อนการพนันในหมู่บ้าน ทุกคนต่างตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากินตามปกติ มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน แบ่งปันกัน เงินทองที่แต่ละครอบครัวหามาได้ก็ใช้จ่ายอย่างประหยัดตามความจำเป็น ที่เหลือก็ฝากออมทรัพย์ไว้กับธนาคารหมู่บ้านตามสัจจะที่ตั้งไว้ ธนาคารหมู่บ้านก็ทำหน้าที่ให้ยืมเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน และแก้ปัญหาความเดือดร้อนของคนในหมู่บ้าน รวมทั้งเป็นกองทุนพัฒนาหมู่บ้านไปพร้อมกันด้วย

หลายวันต่อมา ฝนตกหนักติดต่อกันสามสี่วัน น้ำในลำคลองเต็มตลิ่งและเริ่มเจิ่งนองไปทั่วพื้นที่ลุ่ม เหมือนกับหน้าฝนทุกๆ ปีที่ผ่านมา ในคืนหนึ่งเหตุการณ์ที่ทุกคนไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น ฝนตกอย่างไม่ลืมหูลืมตา ไฟฟ้าดับทั้งหมู่บ้าน ใกล้จะรุ่งแล้ว เสียงน้ำ เสียงฝน เสียงลม ยังดังอื้ออึงไปหมด และดูเหมือนจะมีเสียงตะโกนโหวกเหวกของคนเล็ดลอดฝ่าเสียงฝนเสียงลมมาด้วย ทุกคนภาวนาให้สว่างเร็วๆ

"น้ำคงท่วมแน่" แม่บอกพ่ออย่างหวาดวิตก

"เสียงดังน่ากลัว เหมือนไม่ใช่น้ำในลำคลอง" พ่อออกความเห็นพลางลุกออกไปดูที่หน้าต่าง แล้วก็ต้องตกใจเมื่อเห็นว่าน้ำท่วมบริเวณใต้ถุนบ้านแล้ว

“แย่แล้ว ลงจากบ้านกันเถอะ” พ่อร้องบอกแม่พร้อมกับคว้ามือเมืองและมิ่งหนีน้ำไปอยู่ใต้ต้นมะขามใหญ่ ซึ่งอยู่บนเนินสูงถัดไปไม่ไกลนัก ทั้งลมทั้งฝนพัดกระหน่ำอย่างหนัก ต้นไม้ที่ปลูกรอบ ๆ บ้านถูกลมถูกน้ำพัดลู่ลง บางต้นล้มครืนลงกลางสายน้ำที่ไหลแรงขึ้นเรื่อย ๆ ชั่วเวลาไม่นานนักบ้านทั้งหลังก็ค่อย ๆ ทรุดตะแคง แล้วเสาก็หลุดลอยไปตามกระแสน้ำต่อหน้าต่อตาทุกคน แม่ยืนมอง น้ำตาไหลพราก มันเกิดขึ้นรวดเร็วจนตั้งตัวไม่ทัน

“อย่าไปห่วงเลย ช่างมันเถอะ เอาชีวิตให้รอดก่อน” พ่อร้องบอกแม่และมองหาที่ปลอดภัย กิ่งไม้ใบไม้ปลิวว่อนไปหมด ทำให้ไม่อาจจะหลบไปที่ไหนได้อีก สายน้ำยังไหลแรงและสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนพ่อต้องช่วยให้ทุกคนปีนขึ้นไปอยู่บนกิ่งต้นมะขามไว้ก่อน เมืองและมิ่งหนาวสั่นจนปากซีด ทุกคนหวาดกลัวมาก

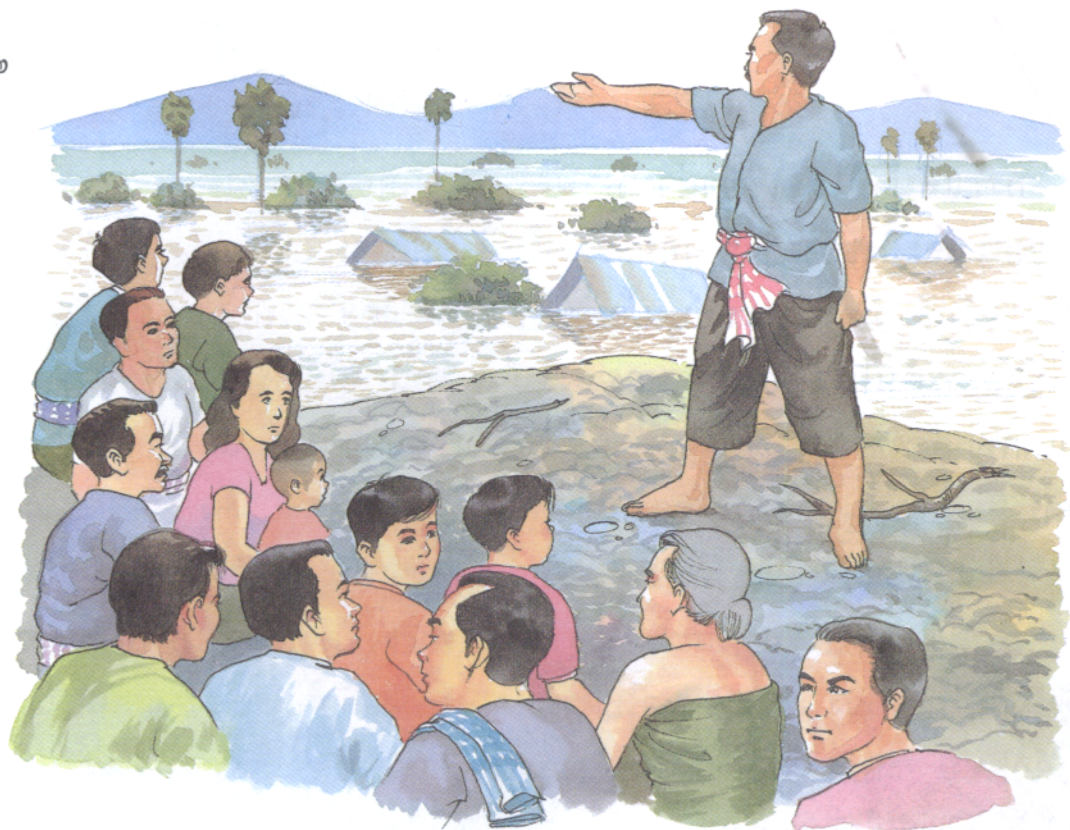
กระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวผ่านมาพัดพาสัตว์เลี้ยง ท่อนไม้ใหญ่ ต้นไม้ บ้านเรือน และสิ่งของต่างๆ ลอยเคว้งคว้างไปไม่ขาดระยะ

"ดูนั่นสิ มีคนเกาะอยู่บนต้นไม้นั้น" เมืองตะโกนบอก ทุกคนเห็นชายคนหนึ่งเกาะต้นไม้ลอยไปตามกระแสน้ำ ไกลออกไปทุกที ต้นไม้ต้นนั้นกระแทกทุกสิ่งที่ขวางหน้า บางทีก็หมุนเป็นวงอยู่หลายรอบ แล้วก็ลอยต่อไปอีก บางครั้งก็ผลุบๆ โผล่ๆ ในที่สุดสายน้ำก็พัดพาทั้งคนทั้งต้นไม้ลอยหายไป

"จำไว้นะลูก ถ้าเราต้องหลุดลอยไปอย่างนั้น อย่าตกใจ ตั้งสติให้ดี เกาะต้นไม้ไว้ให้แน่นนะลูกนะ" แม่บอกไม่ทันขาดคำ แรงน้ำก็พัดกระแทกจนต้นมะขามเอนลง กิ่งมะขามลู่ไปตามแรงน้ำครั้งแล้วครั้งเล่า ทุกคนเกาะกอดกิ่งไม้ไว้แน่น มองดูกันด้วยความหวาดผวา แต่โชคดีที่รากต้นมะขามยังไม่หลุดไปจากดินที่ยึดเกาะอยู่

จนกระทั่งสาย ฝนที่โหมกระหน่ำซาเม็ดลง น้ำค่อยๆ ลดลง ทุกคนมีความรู้สึกว่าเหมือนตายแล้วเกิดใหม่ พ่อค่อยๆ พยุงแม่ มิ่งและเมืองลุยน้ำไปยังเนินดินอีกด้านหนึ่งของหมู่บ้าน ซึ่งพบว่าที่นั่นมีชาวบ้านจำนวนหนึ่งรวมกันอยู่ก่อนแล้ว และค่อยทยอยกันมาเรื่อยๆ ทุกคนอยู่ในสภาพเดียวกันคือความหวาดผวา และตกใจกลัว บางคนร้องไห้ฟูมฟายรำพันถึงความสูญเสียที่หายไปกับสายน้ำ ต่างบอกเล่าเหตุการณ์ที่แต่ละคนได้ประสบกับตัวเองให้คนอื่นฟัง พวกผู้ชายเริ่มออกตามหาคนที่พลัดหลงสูญหายไปกับสายน้ำ เสียงร้องไห้คร่ำครวญของคนที่ลูกหลานญาติพี่น้องสูญหายดังระงมเป็นที่น่าเวทนายิ่งนัก

ไม่น่าเชื่อว่าเพียงชั่วเวลาไม่ทันข้ามวัน หมู่บ้านทั้งหมู่บ้านจะเปลี่ยนแปลงไป ตลาดสด ชุมชนใหญ่ในหมู่บ้าน อาคารเรียนสองชั้น รวมทั้งอาคารที่ทำการของธนาคารหมู่บ้านถูกน้ำพัดพาหายไปอย่างไร้ร่องรอย นอกจากวัดที่ตั้งอยู่บนเนินได้รับความเสียหายเพียงเล็กน้อย ลำคลองสายเล็กๆ ที่เคยไหลเลียบหมู่บ้าน เปลี่ยนทิศทางกลายเป็นสายน้ำลึกกว้างใหญ่ไหลผ่านกลางหมู่บ้าน เรือกสวนและบ้านเรือนจมหายไป ถนนเข้าหมู่บ้านถูกตัดขาด ไม่สามารถ

ติดต่อกับหมู่บ้านอื่นได้

จนกระทั่งเย็น ผู้ใหญ่ลำดวน พัฒน์ ถวัลย์ และกรรมการหมู่บ้านตีเกราะเรียกทุกคนมาชุมนุมพร้อมกันที่เนินดินแห่งนั้น ผู้ใหญ่ลำดวนจึงลุกขึ้นพูดปลอบขวัญทุกคนว่า

"พ่อแม่พี่น้องที่เคารพ ขอให้พวกเราทุกคนตั้งสติกันให้ดี สิ่งที่สูญเสียไปแล้วก็ให้สูญเสียไป ไม่มีใครอยากให้เกิด แต่มันก็เกิดขึ้นแล้ว ขอให้ทุกคนทำใจให้ดี พวกเราทุกคนจะไม่ทอดทิ้งกัน จะคอยดูแลช่วยเหลือกันจนถึงที่สุด" หลังจากนั้นทั้งพัฒน์ ถวัลย์ และกรรมการอีกหลายคนได้ลุกขึ้นกล่าวปลอบใจ ทำให้ทุกคนคลายความวิตกกังวลและความโศกเศร้าลงบ้าง

ที่ประชุมได้ตกลงแบ่งหน้าที่กันทำ พวกหนึ่งหาไม้และอุปกรณ์มาสร้างโรงเรือนเป็นที่พักชั่วคราวสำหรับเด็ก ๆ และคนแก่คนเฒ่า พวกหนึ่งช่วยกันหาข้าวปลาอาหาร พวกหนึ่งออกตามหาคนที่สูญหายไป พวกหนึ่งขนย้ายข้าวของและสัตว์เลี้ยงที่ยังเหลืออยู่และลอยน้ำไปติดอยู่ตามเกาะมาไว้ในที่ปลอดภัย พร้อมกันนี้ทางราชการได้ส่งหน่วยบรรเทาสาธารณภัยมาให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่อีกด้วย

มิ่งและเมืองเห็นการช่วยเหลือกันทำงานของฝ่ายต่างๆ แล้วรู้สึกอบอุ่น และดีใจที่เป็นสมาชิกของหมู่บ้านนี้ยิ่งนัก มิ่งและเมืองจึงชักชวนเด็กคนอื่นๆ มาช่วยงานตามกำลังที่สามารถทำได้โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

เหตุการณ์ร้ายผ่านไปสามสี่วัน น้ำลดลง ทุกอย่างค่อยคืนสู่สภาพปกติ หลายครอบครัวแยกย้ายออกไปจากที่อพยพ เส้นทางเข้าหมู่บ้านพอจะใช้การได้ ข่าวคราวความเสียหายกระจายไปสู่ภายนอก พี่น้องประชาชนต่างถิ่นเริ่มทยอยส่งข้าวปลาอาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและเงินทองมาให้ กรรมการหมู่บ้านจึงต้องตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งทำหน้าที่รับข้าวของบริจาค และจัดสรรแบ่งปันให้ทุกคนที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างทั่วถึง

เวลาผ่านไปเกือบหนึ่งสัปดาห์ ทุกคนเริ่มคิดถึงการทำมาหากิน การกอบกู้สภาพเรือกสวนไร่นาที่ถูกทำลาย และการสร้างซ่อมแซมบ้านเรือน

ผู้ใหญ่ลำดวนและคณะกรรมการได้เรียกประชุมทุกคนช่วยคิดวางแผนเพื่อฟื้นฟูหมู่บ้านด้วยความมั่นใจว่า เมื่ออาศัยความร่วมมือร่วมใจ ความรักใคร่กลมเกลียว การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การอยู่ร่วมกันฉันพี่น้อง ที่ทุกคนได้ปฏิบัติต่อกันมานาน รวมทั้งเงินทุนหมุนเวียนในธนาคารหมู่บ้านจะทำให้ทุกคนไม่เสียขวัญ มีกำลังใจ และหมู่บ้านจะกลับคืนสู่สภาพปกติได้ในเวลาที่ไม่นานนัก

วันต่อมา พัฒน์ได้เรียกประชุมสมาชิกธนาคารหมู่บ้านที่ศาลาการเปรียญอีกครั้งหนึ่ง เพื่อจัดสรรเงินกู้ให้สมาชิกนำไปซ่อมแซมบ้านเรือน และฟื้นฟูเรือกสวนไร่นาต่อไป มิ่งและเมืองตามพ่อไปร่วมประชุมด้วย หลังจากทุกคนมาพร้อมกันแล้ว พัฒน์จึงเชิญถวัลย์ซึ่งรับผิดชอบด้านเอกสารบัญชีชี้แจงให้ที่ประชุมฟัง

"พ่อแม่พี่น้องที่เคารพ พวกเราต่างประสบชะตากรรม ได้รับความเดือด-ร้อนเหมือนกันทุกคน แต่สำหรับผมนั้นมีเรื่องเดือดร้อนใจมากที่สุด ที่จะเรียนให้พวกเราได้ทราบว่า เอกสารหลักฐานเกี่ยวกับจำนวนเงินฝาก และหนี้สินของ

สมาชิกแต่ละคนนั้นสูญหายไปทั้งหมด พร้อมๆ กับตัวอาคารที่ถูกสายน้ำพัดพาไป แต่เงินกองทุนที่คงเหลือของพวกเรานั้นยังอยู่ครบถ้วน โดยฝากไว้ที่ธนาคารในตัวเมือง" ถวัลย์พูดช้าๆ ให้ทุกคนรู้ความจริง

"สำหรับเหตุการณ์ที่ผ่านไปนั้น ถือว่าเป็นบทเรียนที่ธนาคารหมู่บ้านจะต้องปรับปรุงเรื่องเอกสารหลักฐานให้มั่นคงกว่านี้ แต่สำหรับเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วนั้น ผมขอเรียนปรึกษาหารือกับพ่อแม่พี่น้องทุกคนว่า เราจะทำอย่างไรกันดี" พัฒน์กล่าวขอความคิดเห็นจากที่ประชุม ทุกคนนิ่งอึ้งไปหมด

ในที่สุดธีระก็เสนอความเห็นว่า "ผมคิดว่าพวกเราทุกคนก็คือญาติพี่น้องกันทั้งหมด เราอยู่ที่นี่กันมาตั้งแต่เกิด พึ่งพาอาศัย ร่วมสุขร่วมทุกข์กันมาโดยตลอด เราร่วมกันสร้างธนาคารหมู่บ้านขึ้นมาด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์ และเป็นที่พึ่งทางด้านการเงินของพวกเราทุกคน ผมจึงขอเสนอว่าให้แต่ละคนแจ้งยอดเงินฝากและเงินกู้ตามความเป็นจริงว่ามีเท่าไร ดีไหมครับ"

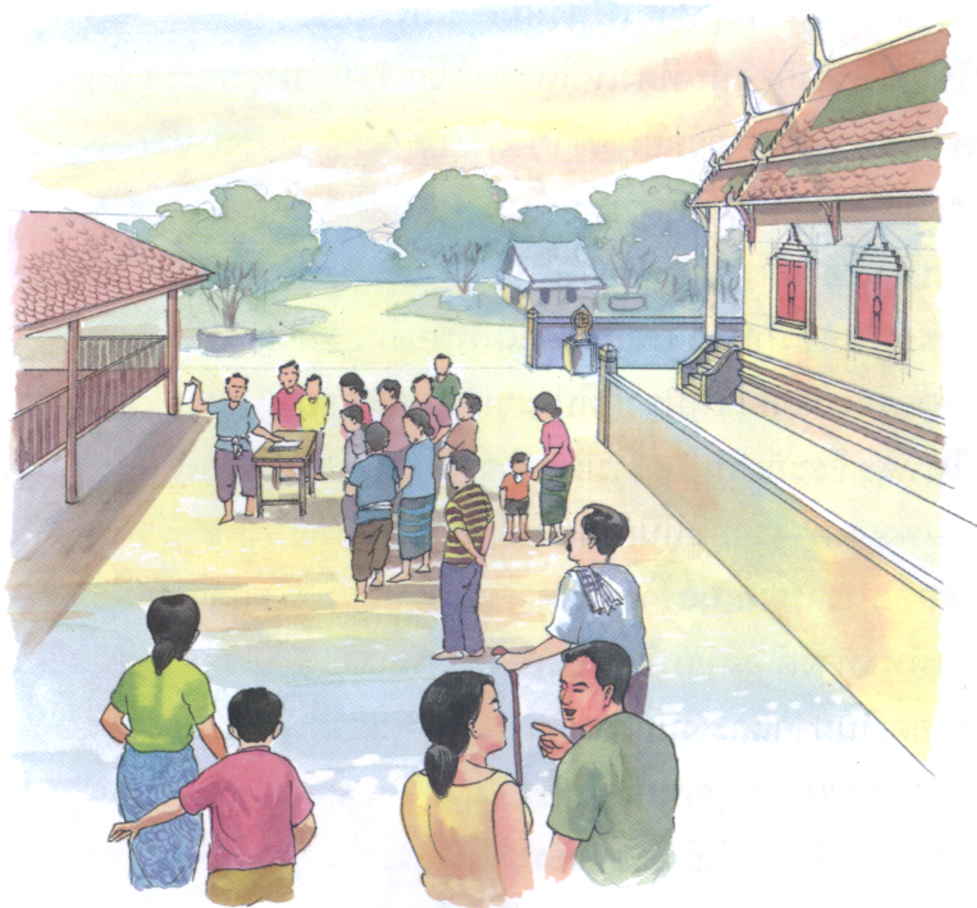
เมื่อธีระพูดจบ ทุกคนก็เห็นด้วย ถวัลย์จึงพูดเสริมขึ้นว่า

"ผมเห็นด้วยกับวิธีของคุณธีระ และเชื่อในคุณความดี ความซื่อสัตย์ที่เราอยู่ร่วมกันมานั้น จะทำให้ความเดือดร้อนใจของผมหมดไปได้ ดังนั้นขอให้พวกเราได้ทบทวนให้ดีนะครับว่า ยอดเงินฝากของแต่ละคนมีเท่าไร ยอดเงินกู้ของใครมีเท่าไร"

หลังจากตกลงกันตามนั้นแล้ว พัฒน์ก็บอกให้ทุกคนไปทบทวนยอดเงินฝากและเงินกู้ของตัวเอง และนัดว่าวันรุ่งขึ้นให้ทุกคนมาแจ้งรายละเอียดต่อคณะกรรมการอีกครั้งหนึ่ง

วันรุ่งขึ้น ทุกคนก็มาพร้อมกันที่ลานวัด คนที่มีสมุดคู่ฝากเหลืออยู่ก็นำไปแสดงแจ้งรายละเอียด คนที่เอกสารหายไปกับน้ำก็ไปบอกรายละเอียดตามความเป็นจริง เมื่อสมาชิกทุกคนได้แจ้งรายละเอียด และเจ้าหน้าที่ได้รวมรายการทั้งหมดแล้ว ถวัลย์ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยความตื้นตันใจว่า

"พี่น้องที่เคารพ เมื่อวานผมทุกข์ใจที่สุดในเรื่องของเอกสารหลักฐานที่หายไป แต่วันนี้ผมมีความภูมิใจและมีความสุขที่สุดในชีวิต ผมขอเรียนให้พี่น้อง

ทราบว่า ยอดรายการเงินฝาก และเงินกู้ที่พี่น้องบอกนั้น เรารวมแล้วปรากฏว่าถูกต้องครบถ้วน” ถวัลย์หยุดพูด ขณะที่ทุกคนปรบมือด้วยความยินดี

“วันนี้ผมมีความสุขมากที่สุด แม้ว่าหมู่บ้านของเราจะถูกทำลายโดยภัยธรรมชาติ แต่หมู่บ้านของเราเป็นหมู่บ้านแห่งความซื่อสัตย์ เป็นหมู่บ้านแห่งความเป็นญาติพี่น้อง เป็นหมู่บ้านแห่งความรักโดยแท้จริง ผมรักหมู่บ้านนี้ รักแผ่นดินนี้ พวกเราลุกขึ้นสู้ชีวิต ลุกขึ้นมาฟื้นฟูสร้างหมู่บ้านของเราใหม่ ด้วยกำลังใจที่เข้มแข็ง และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนะครับ” ถวัลย์กล่าวด้วยน้ำตาเอ่อนอง หลายคนพลอยสะอื้นตามไปด้วย

มิ่งและเมืองเข้าใจดีว่าเป็นน้ำตาแห่งความปลื้มปีติ และความรักชื่นชมต่อหมู่บ้านของตน

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

การเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย

ภาษาไทยมีคำที่ใช้สื่อความหมายได้มากมาย ถ้ารู้ความหมายของคำจะสามารถอ่านเข้าใจข้อความต่างๆ ได้เข้าใจถูกต้อง ชัดเจน และสามารถเลือกใช้คำที่ตรงตามความหมายที่ต้องการได้

ตัวอย่างการใช้คำในความหมายต่างๆ

อื้ออึง – สนั่น ดังลั่น
พายุฝนพัดกระหน่ำ ทั้งเสียงลมเสียงฝนดัง**อื้ออึง**

โหวกเหวก – เสียงเรียกกันเอะอะโวยวาย
ใครมาส่งเสียง**โหวกเหวก**อยู่หน้าบ้าน

ฮือ – กรูกันเข้ามาหรือออกไป แตกตื่นชั่วระยะ
ผู้ฟังลุก**ฮือ**กันเข้าไปหน้าเวทีด้วยความไม่พอใจเมื่อผู้พูดพูดจบ

ฮือฮา – เสียงแสดงความตื่นเต้นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
ผู้คนส่งเสียง**ฮือฮา**เมื่อการแสดงการต่อสู้เป็นไปอย่างตื่นเต้นเร้าใจ

ฟูมฟาย – มีน้ำตาอาบหน้า มากมาย ล้นเหลือ
เหตุร้ายที่เกิดขึ้นกะทันหันทำให้เธอร้องไห้**ฟูมฟาย**ด้วยความเสียใจ

ระงม – เสียงอื้ออึงจนฟังไม่ได้ศัพท์
หลังฝนตก กบ เขียด และอึ่งอ่างส่งเสียงร้อง**ระงม**ทั่วท้องทุ่ง

คร่ำครวญ – ร้องไห้รำพัน
เด็กคนนั้นร้องไห้**คร่ำครวญ**อย่างน่าสงสารเพราะถูกแม่ตีที่ไม่เชื่อฟัง

ตัวอย่างข้อความที่ใช้ในความหมายเชิงเปรียบเทียบ

ไม่ลืมหูลืมตา – มาก
ฝนตกอย่าง**ไม่ลืมหูลืมตา**

สุดลูกหูลูกตา – ไกลสุดสายตา
บึงกว้างใหญ่ราวกับทะเล แลดู**สุดลูกหูลูกตา**

ตายแล้วเกิดใหม่ – รอดตาย ปลอดภัย
ทุกคนมีความรู้สึกเหมือน**ตายแล้วเกิดใหม่**

การใช้ภาษา

มรรยาทการฟังอภิปราย

การอภิปรายเป็นการพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีผู้ร่วมอภิปรายประมาณ ๓–๕ คน โดยมีผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้กล่าวนำ ถามคำถามและสรุป

ข้อควรปฏิบัติในการฟังอภิปราย

๑. ฟังความคิดเห็นของผู้อภิปรายแต่ละคนอย่างตั้งใจ

๒. ในระหว่างฟังอาจมีความคิดเห็นคล้อยตามหรือโต้แย้งไปตามเหตุผลของผู้พูดแต่ละคนก็ได้ ควรพยายามฟังอย่างสนใจจนจบ

๓. แสดงความคิดเห็น หรือซักถามอย่างมีเหตุผล เมื่อผู้ดำเนินการอภิปรายอนุญาต

๔. จดบันทึกการอภิปราย และสรุปผลการอภิปรายและข้อคิดเห็นจากการฟังการอภิปราย

การเขียนบันทึกเหตุการณ์

การเขียนบันทึกเหตุการณ์ เป็นการเขียนเรื่องราวที่ได้พบเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อเป็นการบันทึกความรู้ เตือนความจำ บรรยายความรู้สึก หรือแสดงข้อคิดเห็น

ตัวอย่างการเขียนบันทึกเหตุการณ์

เรื่องการศึกษา

ข้าพเจ้าได้ไปที่โรงเรียนโคจิมาชิ ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษา โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนเทศบาลประจำตำบล สอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๑ ถึงอนุบาล ๓ รับนักเรียนอายุ ๓-๕ ปี ชั้นประถม ๑-๖ อาจารย์ใหญ่เล่าว่าเป็นโรงเรียนเก่ามีอายุถึง ๑๑๐ ปีแล้ว (ทั้งอำเภอมีโรงเรียนประถมศึกษาประเภทนี้ ๑๔ โรง) มีนักเรียนอนุบาล ๑๕๐ คน นักเรียนประถม ๗๓๗ คน ได้ไปดูการสอนชั้นอนุบาล ๑ ยังไม่มีการสอนหนังสือ จัดเด็กเป็นกลุ่มๆ กลุ่มหนึ่งมีเด็ก ๒๔ คน จะสอนให้เด็กอยู่ในระเบียบ รู้จักอยู่รวมกับหมู่คณะ ทำกิจกรรมต่างๆได้ เช่น เต้นเข้าจังหวะ นั่งนิ่งๆ ฟังนิทาน การสอนเด็กๆ ขนาดนี้มีครูคนหนึ่ง ผู้ช่วยครูอีกคนหนึ่ง การจัดห้องเขาพยายามจัดเหมือนบ้าน นอกจากชั้นอนุบาล ๑ แล้ว ได้ดูเด็กชั้นอนุบาล ๒-๓ เล่นกายบริหารทำท่าแบบตัวละครในหนังญี่ปุ่นประกอบเพลงเล่าเรื่องนิทานญี่ปุ่นโบราณ

การเรียนชั้นประถมเท่าที่เห็น ชั้นหนึ่งมีนักเรียนเกือบ ๔๐ คน ดูวิชาวาดรูป (ป.๑) ครูอธิบายว่าได้พาเด็กไปทัศนศึกษาแล้วให้เด็กวาดรูปด้วยสีเทียน สำหรับชั้น ป.๑-ป.๔ ใช้ครูคนเดียวสอนทุกวิชา ชั้น ป.๕-๖ จึงมีครูเฉพาะวิชาสอน ป.๔ เรียนปั้นดิน เนื่องด้วยเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคมเป็นวันพลศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ เขาส่งเสริมให้ประชาชนเล่นกีฬา และบริการทดสอบพลานามัย จึงให้เด็กปั้นรูปคนเล่นกีฬาต่างๆ ตามความคิดเห็นของเขา การให้เด็กไปเที่ยวตามที่ต่างๆ

และแสดงความคิดเห็นในด้านศิลปะนี้ดูจะทำกันมาก เวลาข้าพเจ้าไปเยี่ยมชมวัด หน่วยศิลปากร ก็เห็นเด็กเล็กๆมากับครู น่าชื่นชมมากที่เด็กพวกนี้เดินเข้าแถวอย่างเรียบร้อย ครูไม่ต้องต้อนหรือวิ่งไล่จับ ทุกคนมีกระติกน้ำสะพายไปเอง เคยคิดว่าเด็กอนุบาลไปดูวัดจะรู้เรื่องอะไร ไปดูที่ญี่ปุ่นจึงเกิดความคิดว่า เขาคงจะต้องการให้เด็กมีความรู้สึกรักผูกพันกับสถานที่ซึ่งเป็นสมบัติของชาติตั้งแต่เล็กๆ จะได้ช่วยกันรักษา ที่เมืองจีนข้าพเจ้าได้เห็นเขาเอาเด็กอนุบาลมาเล่นมอญซ่อนผ้าอยู่ในพระราชวังหลวงเมืองปักกิ่ง ก็คงจะด้วยเหตุผลเดียวกันนี้ การพาเด็กออกทัศนศึกษาเช่นนี้ยังมีโอกาสสอนอย่างอื่น เช่น ความมีวินัย การทิ้งขยะในที่อันควร ที่ญี่ปุ่นนี้จะไม่ค่อยเห็นเศษกระดาษเกลื่อนกลาดตามท้องถนนเลย

พูดเรื่องอื่นเสียนานกลับมาที่โรงเรียนอย่างเดิมดีกว่า วิชาดนตรี (ป.๑) ให้เด็กเป่าหีบเพลงตามโน้ตพร้อมๆ กัน ชั้น ป.๕ ร้องเพลงประสานเสียงและแสดงการเป่าขลุ่ยฝรั่งเพลงสรรเสริญพระบารมี ชั้น ป.๕ อีกห้องเรียนเลข เขาให้ทุกคนพับกระดาษ และหาความสัมพันธ์ระหว่างรอยพับกับจำนวนครั้งที่พับเขียนไว้บนกระดาน เช่น พับ ๑ ครั้ง ๑ รอย ๒ ครั้ง ๓ รอย ๓ ครั้ง ๗ รอย ถามเขาว่าให้การบ้านเด็กอย่างไร เขาว่าให้การบ้านไม่มากนัก เมื่อเด็กกลับบ้านเขาจะให้ทบทวนบทเรียนและเตรียมการเรียนต่อไป เด็กโรงเรียนนี้ เมื่ออยู่ชั้น ป.๓ จะเริ่มเรียนคัดลายมือตัวโตๆ ด้วยพู่กัน การคัดลายมือนี้จะช่วยให้จำตัวอักษรที่ยืมจากภาษาจีนได้ดีขึ้น และเป็นการฝึกฝีมือ ฝึกสมาธิด้วย เขาให้ข้าพเจ้าเขียนบ้าง พวกเด็กๆ ในชั้นหัวเราะกันใหญ่ เพราะข้าพเจ้าเขียนได้ แต่ลายมือไม่สวยเลย

การเรียนวิทยาศาสตร์ในชั้น ป.๔ เขามีวิชาวิทยาศาสตร์ปฏิบัติ เขากำลังทดลองวิทยาศาสตร์ตามหนังสือ ข้าพเจ้าชอบใจที่เขาสอนให้เด็กรู้จักเรื่องน้ำหนัก ซึ่งเป็นเรื่องในชีวิตประจำวันตั้งแต่เล็กๆ สร้าง

ความชำนาญในการประมาณน้ำหนักสิ่งต่างๆ ในขณะที่เด็กทดลองชั่งก้อนดินน้ำมัน คลิปหนีบกระดาษ ฯลฯ อยู่นั้น สังเกตเห็นได้ว่าเด็กของเขาได้รับการอบรมอย่างดีในการใช้เครื่องชั่ง กล่าวคือ จะไม่เอามือจับลูกตุ้มน้ำหนัก แต่จะใช้ปากคีบคีบ เมื่อเลิกใช้ตุ้มลูกใดก็คีบใส่หีบได้ถูกต้องตามที่ทุกครั้ง ทำอย่างนี้ถึงจะใช้มากของก็ไม่เสีย ใช้ได้นาน

ในการจัดห้องเรียน ชั้นประถมต้นเรียนในห้อง ส่วนชั้นประถมปลายมีห้องพิเศษสำหรับทำกิจกรรม

(จาก **มณีพลอยร้อยแสง** พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง ทัศนศึกษาการเรียนการสอนของญี่ปุ่น หน้า ๕๒๓-๕๒๔)

การเขียนบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน

การเขียนบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน เป็นการเขียนเรื่องราวส่วนตัว หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือสิ่งที่พบเห็นจากการเดินทาง เพื่อเตือนความจำ บันทึกความรู้ ความรู้สึก และข้อคิดเห็นต่างๆ

ตัวอย่างการเขียนบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน

อาทิตย์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๓

เช้านี้อากาศเย็นตามเคย ก่อนอาหารเช้าออกไปเดินเล่น ที่นี่สวนสวย แปลกที่ คราวก่อนข้าพเจ้าไม่ยักคิดออกมาเดินเล่น เห็นถังขยะทำเป็นรูปสิงโต ช้าง หมีแพนด้า เลยถ่ายรูปไว้ ในสวนมีหงส์กับนกยูงด้วย

๑๗.๓๐ น. กลับเข้าไปรับประทานอาหาร มีข้าวต้ม ๒ ชนิด คือ ข้าวต้มข้าวฟ่าง กับข้าวต้มใส่ถั่วเขียว กับข้าวมีเต้าหู้ ไก่ผัดแตง ซีเซ็กฉ่าย ดอกไม้เหลือง ของหวานมีโรตีกับพุทราทอด

เวลา ๐๘.๒๐ น. ออกเดินทางเพื่อไปปี้หยุนซื่อ รถผ่านตลาดขายผัก ผลไม้ ที่ปลูกผักเป็นโครงเหล็กคลุมพลาสติก และใช้เสื่อลำแพนคลุมอีกที ต้นพืชและแอปเปิ้ลยังไม่ผลิใบเลยสักต้นเดียว พวกชาวสวนมาพรวนดิน

เวลา ๑๐.๒๕ น. ไปที่อาคาร ๑๘ ท่านนายกรัฐมนตรีหลี่เผิงและภรรยาคอยต้อนรับ ท่านนายกรัฐมนตรีอายุ ๖๓ ปี เป็นชาวเสฉวนแต่เกิดที่เซี่ยงไฮ้ ท่านนายกให้หลานสาวอายุประมาณ ๔-๕ ปี ออกมารับด้วย เป็นเด็กที่คล่องแคล่ว น่ารักมาก ร้องเพลงให้เราฟังด้วย ท่านบอกว่าได้เจอหลานๆ ข้าพเจ้า จึงให้หลานออกมารับบ้าง

๑๗.๔๕ น. ไปที่สถานทูต ก่อนจะมีงานเลี้ยงได้พบกับครูที่เคยสอนภาษาจีนข้าพเจ้า คือ ครูจาง เดี๋ยวนี้เป็นอาจารย์สอนภาษาอังกฤษอยู่มหาวิทยาลัยปักกิ่ง ครูฉางปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการสถาบันความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ครูหวางเย่ เดี๋ยวนี้เป็นผู้อำนวยการสถาบันสอนภาษา และครูกู้ ข้าพเจ้าแปลกใจตัวเองที่สามารถเข้าใจคำพูด (ภาษาจีน) ของครูทุกท่าน และพูดโต้ตอบเป็นภาษาจีนได้

คุยกันสักพักหนึ่งแขกผู้ใหญ่เริ่มมา เช่น ท่านรัฐมนตรีกู้ ท่านหันท่านไฉเจ๋อหมิน จางเหว่ยเสี้ยะ คุณหลี่เม่า ท่านรัฐมนตรีกู้ชวนไปทางคลองสายใหญ่ คลองนี้ผ่านเจียงซู สองฝั่งก็สวยงามมาก ขณะนี้ได้ขุดลอกคลอง เพื่อเป็นประโยชน์ในการขนส่งถ่านหิน เลยเรียนถามท่านรัฐมนตรีว่า ท่านดูแลอุตสาหกรรมเคมีนั้นดูแลอะไร ท่านว่าท่านดูแลพวกผลิตภัณฑ์เคมีทั้งหมด ผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปิโตรเลียม สี การผลิตผ้าใยสังเคราะห์ก็สำคัญเพราะจีนมีคนมาก เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มไม่พอการทำผลิตภัณฑ์จากยางพารา (จีนซื้อจากไทย) การผลิตปุ๋ย มีทั้งปุ๋ยจากถ่านหิน ปุ๋ยจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

เมื่ออาหารพร้อมก็ไปรับประทานอาหาร ท่านทูตสั่งอาหารจากโรงแรมแพเลซและทำเติมเข้าไปบ้าง เช่น กระทงทอง ต้มยำกุ้ง ผลไม้ไทย

ลงท้ายด้วยไอศกรีม อาหารมากชนิดเหลือเกิน เขาเลี้ยงเรามาก เวลาเราเลี้ยงตอบเราเลี้ยงน้อยก็ไม่สมกัน ข้าพเจ้าได้เล่าให้ท่านหันเหนียนหลงฟังถึงเรื่องหมูไท้หู ซึ่งข้าพเจ้าขอจากท่านหันเมื่อมาที่จีนครั้งก่อน นักวิชาการได้นำไปผสมกับหมูไทย ได้พันธุ์ใหม่ที่ข้าพเจ้าตั้งชื่อว่าหมูมิตรสัมพันธ์ ได้แจกชาวบ้านที่ยากจนไปเป็นจำนวนมาก หมูพันธุ์นี้เหมาะสมกับเขตที่ยากจน เนื่องจากกินอะไรก็กินง่าย แข็งแรง โตเร็ว ลูกดก นับว่าท่านได้ช่วยเรามาก

(จาก **มุ่งไกลในรอยทราย** พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หน้า ๔๔-๔๕)

การเขียนคำวิพากษ์วิจารณ์เรื่องจากการอ่าน

การเขียนคำวิพากษ์วิจารณ์เรื่องจากการอ่านเป็นการเขียนแสดงความคิดเห็นเรื่องที่อ่าน หลักการเขียนคำวิพากษ์วิจารณ์มีดังนี้

๑. อ่านเรื่องให้ตลอด แล้วเก็บใจความสำคัญของเรื่อง เขียนสรุปเรื่องราวให้ถูกต้อง

๒. พิจารณาเรื่องที่สรุป ได้แก่

(๑) ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการเขียนอย่างไร

(๒) เนื้อเรื่องมีเหตุผลเหมาะสมหรือไม่

(๓) เนื้อเรื่องมีคุณค่าต่อผู้อ่าน และต่อส่วนรวมหรือไม่ มีข้อคิดอะไรบ้าง

(๔) มีการลำดับเรื่องดีหรือไม่ ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย และถูกต้องเพียงใด

๓. เขียนแสดงความคิดเห็นเป็นต้นร่างก่อนเสมอ

๔. ปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ให้ถูกต้อง ชัดเจน ตัวสะกดการันต์ถูกต้อง แล้วจึงเขียนเรื่องที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้สมบูรณ์

ตัวอย่าง

ผู้บริโภคกับการโฆษณา

ตอนค่ำเริ่มมียุง เอายามาฉีดไล่ยุง บริษัทก็โฆษณาว่า มีกลิ่นหอม ใช้แล้วไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ ไม่มีสารพิษตกค้าง ที่ไหนได้ยุงมีหลายสิบตัว แต่คนฉีดยามีคนเดียว ฉีดไล่กันไปสักครู่ผู้ฉีดก็มีอาการจะถึงกาลกิริยา ก่อนยุงเสียแล้ว

ฯลฯ

เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าในวงการค้าธุรกิจปัจจุบัน จำต้องอาศัยการโฆษณาเป็นองค์ประกอบสำคัญ มีบริษัททำการโฆษณาเกิดขึ้นเหมือนดอกเห็ด เทคนิคการโฆษณากลายเป็นศาสตร์สมัยใหม่ที่สอนกันในมหาวิทยาลัย และสถานศึกษาของเอกชนเกือบทุกแห่ง และเราจะพบว่าบรรดาค่าใช้จ่ายของบริษัทห้างร้านต่างๆ ที่เป็นผู้ผลิตสินค้า หรือเป็นผู้จำหน่ายสินค้านั้น ค่าใช้จ่ายเพื่อการโฆษณาได้สูงขึ้นจนน่าตกใจ และคงจะต้องสูงมากขึ้นทุกทีอย่างไม่มีทางหยุดยั้งได้

ผลดีของการโฆษณานั้นมีอยู่มากเพราะช่วยทำให้การจำหน่ายสินค้าหรือบริการเป็นไปโดยคล่องตัว เพราะมีผู้มาซื้อสินค้าหรือใช้บริการมากขึ้นเข้าทำนอง "ซื้อง่ายขายคล่อง" และส่งผลดีให้แก่เศรษฐกิจของประเทศเป็นลูกโซ่

แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นติดตามมาก็คือทำอย่างไรจึงจะควบคุมการโฆษณาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ให้มีลักษณะเป็นเพียงการ "จูงใจ" ซึ่งเป็นผลสำเร็จของการโฆษณา

ทำอย่างไรจึงจะให้การโฆษณามีลักษณะเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค

"ไม่เป็นเท็จหรือเกินความจริง"

"ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด"

"ไม่ขัดต่อศีลธรรมหรือเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ"

ฯลฯ

จริงอยู่ ประชาชนผู้บริโภคจำนวนไม่น้อยมีความสามารถในการแยกแยะว่า อะไรคือ "การโฆษณา" อะไรคือ "การหลอกลวงให้หลงเชื่อเป็นเท็จหรือเกินความจริง" และเลือกซื้อหรือใช้บริการได้อย่างถูกต้องไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ

แต่ก็มีประชาชนผู้บริโภคอีกจำนวนมากที่ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าควรจะซื้อหรือใช้บริการอย่างไรดี ทั้งนี้ เพราะการโฆษณาในปัจจุบันมีอิทธิพลต่อจิตใจผู้บริโภคสูงมาก การวินิจฉัยตัดสินใจของผู้บริโภคดังกล่าวมักมิได้เกิดจากการพิจารณาไตร่ตรองด้วยตนเอง แต่ถูกชักจูงไปด้วยพลังการโหมโฆษณาและเทคนิคการโฆษณาแปลกๆ ใหม่ๆ อยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

อย่างนี้นับได้ว่าผู้บริโภคอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ

ปัญหาที่ตามมาอีกก็คือ ใครจะเป็นผู้เข้าคุ้มครองป้องกันมิให้ประชาชนผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการ

แต่เดิมมา ประชาชนผู้บริโภคจะต้องคุ้มครองป้องกันตนเองจากอิทธิพลการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมประเภทตัวใครตัวมัน หรือยึดหลัก "ธรรมะย่อมชนะอธรรม" ไว้เรื่อยมา

ครั้นนานวันเข้า อธรรมชักจะชนะธรรมะเข้าทุกที และถ้าประชาชนผู้บริโภคทราบว่าถูกหลอกลวงหรือถูกเอารัดเอาเปรียบก็ไม่ทราบว่าจะไปพึ่งใคร ครั้นจะไปร้องทุกข์แจ้งความกับพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับพ่อค้าฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ หรือในความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๗๐-๒๗๕ ก็ไม่แน่ว่าจะดำเนินคดีกับพ่อค้าได้เสมอไป เพราะการกระทำหลายต่อหลายอย่างที่เอาเปรียบผู้บริโภคแต่ยังไม่เข้าลักษณะการกระทำผิดตาม

ประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นๆ ที่มีโทษทางอาญา

พูดง่ายๆ ก็คือ กฎหมายธรรมดาคุ้มครองไม่ถึง

ในที่สุดรัฐได้มองเห็นปัญหานี้จึงยื่นมือเข้าคุ้มครองผู้บริโภคเสียเอง โดยการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ขึ้น มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๒

(จาก **คู่มือผู้โฆษณา** ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี หน้า ๓๔ - ๓๕ เขียนโดย กุลพล พลวัน)

ตัวอย่างการเขียนคำวิพากษ์วิจารณ์

ข้อความข้างต้นนี้ ผู้เขียนต้องการเขียนถึงการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกหลอกลวงหรือถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้า ผู้เขียนไม่ต้องการให้ผู้บริโภคตกอยู่ในอิทธิพลของการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรม และจะไปร้องทุกข์แจ้งความกับพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับพ่อค้าก็ไม่ได้ ทั้งนี้เพราะกฎหมายธรรมดาคุ้มครองไม่ถึง รัฐบาลจึงต้องออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค นับว่าข้อความนี้มีคุณค่าเตือนใจผู้บริโภคไม่ให้เชื่อโฆษณาของพ่อค้า ต้องพิจารณาไตร่ตรองให้ดี การใช้ภาษาของเรื่องนี้ค่อนข้างอ่านเข้าใจยากแต่การลำดับความเป็นขั้นตอนดี

บทร้อยกรอง

ด้วยรักและศรัทธา

โลกเรานี้งดงามด้วยความรัก ที่เป็นหลักหลอมใจไว้ยึดเหนี่ยว
เราไม่อาจอยู่ได้โดยคนเดียว ต้องข้องเกี่ยวพึ่งพาอาศัยกัน
รักเกิดจากเอื้อเฟื้อคอยเผื่อแผ่ รักเกิดแต่ความจริงใจไม่เหหัน
รักร่วมทุกข์ร่วมสุขจึงผูกพัน รักแบ่งปันไมตรีทุกที่ไป
หมู่บ้านใดรู้รักสมัครสมาน ย่อมประสานเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่
เมื่อทุกคนร่วมแรงและร่วมใจ ทำการใดย่อมสำเร็จสมเจตนา
เป็นหมู่บ้านที่ร่มเย็นอยู่เป็นสุข หมู่บ้านยุคสร้างสรรค์อันปรารถนา
หมู่บ้านเราวิวัฒน์พัฒนา ด้วยศรัทธาและน้ำแรงแห่งพวกเรา

อ่านเสริมบทเรียน

น้ำ ไฟคือชีวิต

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์มาก วันหนึ่งๆ เราใช้น้ำเป็นจำนวนมาก เราใช้น้ำในการบริโภค ล้างภาชนะถ้วยชาม ซักเสื้อผ้า ชำระล้างร่างกาย รดน้ำต้นไม้ และอื่นๆ อีก นอกจากนี้เรายังใช้น้ำเพื่อการผลิตในด้านอุตสาหกรรม การเกษตร และการผลิตกระแสไฟฟ้า

น้ำที่ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคแล้ว ส่วนใหญ่จะกลายเป็นน้ำเสีย ได้แก่น้ำที่ปล่อยทิ้งจากอาคารบ้านเรือนและโรงงานอุตสาหกรรม น้ำเสียเหล่านี้

จะถูกปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลอง โดยไม่มีการบำบัดน้ำเสียให้เป็นน้ำดีก่อน ผลก็คือน้ำในแม่น้ำลำคลองเน่าเสีย รวมทั้งผู้คนมีความมักง่าย ทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่แม่น้ำลำคลอง ทำให้น้ำในแม่น้ำลำคลองเน่าเสียเพิ่มขึ้นไปด้วย จำนวนออกซิเจนในน้ำจึงลดลง เกิดตะกอนจนน้ำมีสีดำและเน่าเหม็น ยากแก่การฟื้นฟูสภาพน้ำให้ดีดังเดิม เป็นอันตรายต่อหอย ปู ปลา และสิ่งมีชีวิตในน้ำ ดังนั้นอาคารบ้านเรือนและโรงงานอุตสาหกรรมควรติดตั้งเครื่องบำบัดน้ำเสีย เพื่อบำบัดน้ำเสียให้เป็นน้ำดีก่อนจะปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลอง จะได้นำน้ำเหล่านั้นกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก และเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมอีกด้วย

ปัจจุบันการขาดแคลนน้ำเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เนื่องจากประชากรเพิ่มมากขึ้น บ้านเมืองเจริญขึ้น ความต้องการใช้น้ำก็มากขึ้นเป็นเงาตามตัว บางปีเกิดภัยแล้ง ฝนตกน้อย เขื่อนต่างๆ มีปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ทำให้ขาดน้ำอุปโภคบริโภค ไม่มีน้ำเพื่อการเกษตร และขาดน้ำเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า ทำให้เดือดร้อนไปทั่วทุกภาค

เราทุกคนควรมีจิตสำนึกในการใช้น้ำอย่างประหยัด การใช้น้ำตามบ้านเรือนมีอัตราสูงมาก โดยเฉพาะการใช้น้ำชำระล้างร่างกาย เพราะส่วนมากจะปล่อยให้น้ำไหลทิ้งโดยเปล่าประโยชน์ในขณะแปรงฟัน ฟอกสบู่ หรือสระผม อุปกรณ์ที่ใช้ในห้องน้ำและในครัวควรติดตั้งชนิดประหยัดน้ำ ส่วนการใช้น้ำเพื่อเกษตรกรรมนั้น เกษตรกรก็ควรใช้น้ำอย่างประหยัด คุ้มค่า และแบ่งปันกันใช้อย่างทั่วถึงด้วยเทคโนโลยี เช่น การให้น้ำหยด เป็นต้น นอกจากนั้นเกษตรกรควรรู้จักกักเก็บน้ำไว้ใช้ทุกฤดูกาล โดยการขุดบ่อ ทำฝาย หรือกักเก็บน้ำในลำห้วยไว้ใช้

มาตรการต่างๆ ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำจะประสบผลสำเร็จได้ เราทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจกัน ไม่เห็นแก่ความสะดวกสบายของตนเป็นใหญ่ จะต้องร่วมมือกันเร่งรัดฟื้นฟูต้นน้ำ ตลอดจนแม่น้ำ ลำธาร หนองบึง โดยการปลูกป่า และไม่ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ขณะเดียวกันก็สร้างแหล่งกักเก็บน้ำ ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงผลดีผลเสียต่อ

สภาพแวดล้อมอย่างรอบคอบ เพื่อการดำรงชีวิตที่ดี รวมทั้งการกินดีอยู่ดีในวันข้างหน้า

ไฟฟ้าก็มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเช่นเดียวกับน้ำ เพราะไฟฟ้าทำให้เกิดความสะดวกสบาย เราใช้ไฟฟ้าให้แสงสว่าง มีตู้เย็นไว้เก็บอาหารไม่ให้บูดเสียง่าย มีเตารีดไฟฟ้า เราใช้หม้อหุงข้าวไฟฟ้า กระทะไฟฟ้า กระติกต้มน้ำร้อนไฟฟ้า เครื่องซักผ้า และเครื่องบดไฟฟ้า นอกจากนี้ไฟฟ้ายังช่วยให้เราได้รับข่าวสารความรู้ และความบันเทิงจากวิทยุและโทรทัศน์ ทำให้ผู้คนพัฒนาความรู้ของตนเอง ไฟฟ้ายังช่วยในการติดต่อสื่อสารให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว เช่น โทรศัพท์ โทรสาร ไฟฟ้าจึงช่วยให้ชีวิตของคนเรามีความสะดวกสบายมากขึ้นกว่าแต่ก่อน

การผลิตไฟฟ้าต้องใช้พลังน้ำและเชื้อเพลิง ได้แก่ ลิกไนต์ ก๊าซธรรมชาติและน้ำมันเชื้อเพลิง พลังน้ำที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าได้มาจากเขื่อนที่กักเก็บน้ำ การสร้างเขื่อนแต่ละแห่งต้องลงทุนสูงมาก บางครั้งก็สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและกระทบกระเทือนถึงที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนในบริเวณนั้น แต่ก็จำเป็นต้องสร้างเขื่อนเพื่อผลประโยชน์ที่คุ้มค่ากว่า ในแต่ละปีเราต้องสูญเสียเงินตราในการซื้อเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อนำมาผลิตไฟฟ้า แม้ว่าเราจะสามารถพัฒนาทรัพยากรในประเทศ เช่น พลังน้ำ ลิกไนต์ ก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งน้ำมันดิบ ได้แล้วก็ตาม แต่ก็ยังต้องพึ่งพาเชื้อเพลิงจากต่างประเทศในบางส่วน หากความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น เราก็ต้องสร้างเขื่อนเพิ่มขึ้น และซื้อเชื้อเพลิงมาใช้มากขึ้นด้วย

ดังนั้น ไม่ว่าเราจะผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยการใช้พลังน้ำหรือเชื้อเพลิง ก็ต้องเกิดการสูญเสียเงินทองจำนวนมากและทรัพยากรธรรมชาติ และนับวันเชื้อเพลิงก็หายาก และมีราคาสูงขึ้น เราจึงต้องใช้ไฟฟ้าอย่างคุ้มค่าและประหยัด การประหยัดไฟฟ้าในแต่ละครัวเรือนจะเกิดประโยชน์ทั้งส่วนตนและส่วนรวม การเลือกซื้อและใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าอย่างถูกต้องจะช่วยประหยัดไฟฟ้าได้มาก และยังช่วยลดอันตรายที่อาจจะเกิดจากไฟฟ้าลัดวงจร การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าต้องใช้อย่างระมัดระวัง ดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ เช่น หลอดไฟฟ้าควรใช้หลอดฟลูออเรสเซนต์หรือหลอดนีออนขนาดผอมจะประหยัดไฟฟ้า ในการใช้ก็ไม่ควรติดตั้งใกล้กับวัตถุที่เป็นเชื้อเพลิง เพราะความร้อนจากหลอดไฟอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้ได้ หลอดไฟฟ้าที่เสียแล้วไม่ควรถอดออก จนกว่าจะเปลี่ยนหลอดใหม่ เพื่อป้องกันผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์เผลอใช้นิ้วแหย่เข้าไป

ตู้เย็นเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่จำเป็นอีกอย่างหนึ่ง เราควรเลือกซื้อขนาดที่พอเหมาะกับครอบครัว และควรซื้อให้ตรงกับระบบไฟฟ้าที่ใช้ภายในบ้าน ตู้เย็นเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ต้องเสียบปลั๊กอยู่ตลอดเวลา เพื่อรักษาความเย็นของอาหารภายในตู้เย็น ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยจึงต้องต่อสายดิน ไม่ควรตั้งบนพื้นซีเมนต์หรือที่ชื้นแฉะ

เตารีดไฟฟ้าเป็นเครื่องใช้ที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้ การประหยัดไฟสามารถทำได้ดังนี้คือ ตั้งปุ่มปรับความร้อนให้เหมาะสม ก่อนรีดเสร็จประมาณ ๒-๓ นาที ให้ถอดปลั๊กเพื่อตัดกระแสไฟฟ้า เพราะความร้อนที่เหลืออยู่พอที่จะรีดผ้าได้เสร็จ การรีดผ้าแต่ละครั้งควรรีดผ้าจำนวนมากพอควร ไม่พรมน้ำจนแฉะหรือขยุ้มผ้าไว้

ไฟฟ้าเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสบายสำหรับการดำเนินชีวิต การประกอบธุรกิจ ตลอดจนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม เราทุกคนควรใช้ไฟฟ้าอย่างรู้คุณค่าและประหยัด เพราะการประหยัดไฟฟ้าเพียงคนละนิด จะส่งผลให้เกิดการประหยัดเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก ถ้าเราสามารถลดการใช้ไฟฟ้าได้เพียงร้อยละ ๑๐ ของที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันก็จะทำให้ประหยัดค่าเชื้อเพลิงได้ถึงปีละหลายร้อยล้านบาท การใช้ไฟฟ้า นอกจากเราจะคำนึงถึงความประหยัดแล้ว เรายังต้องคำนึงถึงความปลอดภัย เพราะไฟฟ้านอกจากมีคุณประโยชน์แล้วยังมีโทษอย่างมากมาย

เมื่อทุกคนรู้ว่าน้ำและไฟฟ้าคือสิ่งที่จำเป็นในชีวิต ก็ควรช่วยกันประหยัดใช้อย่างระมัดระวังและคุ้มค่า เพราะนอกจากจะเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวและประเทศชาติแล้ว ยังช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย

บทที่ ๒

อุตสาหกรรมเกษตรกับสังคมไทย

สังคมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันเป็นสังคมเกษตร เพราะวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เกษตรกรรมจึงเป็นอาชีพที่เลี้ยงคนไทยมาเป็นเวลาช้านาน การเกษตรจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทย ทำให้คนในประเทศมีเครื่องอุปโภคบริโภคอย่างพอเพียง และยังส่งผลิตผลทางการเกษตรไปจำหน่ายยังประเทศต่างๆ ทั้งในรูปของวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูป นับว่าประเทศไทยมีส่วนช่วยผลิตอาหารไปเลี้ยงพลโลกและมีวัตถุดิบในการผลิตของใช้ต่างๆ

ผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบทางการเกษตร

วัตถุดิบการเกษตร ๔ กลุ่ม : การประมง การกสิกรรม การปศุสัตว์ การป่าไม้

ในขณะที่ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรม ได้ส่งผลกระทบทางด้านการเกษตร คือ ที่ดินสำหรับการเกษตรลดลง เพราะเกษตรกรขายที่ดิน เพื่อสร้างเป็นโรงงานอุตสาหกรรมและสร้างที่อยู่อาศัย เกษตรกรบางส่วนละทิ้งท้องไร่ท้องนามารับจ้างทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีอยู่มากมาย จึงมีปัญหาสืบเนื่องว่า ประเทศไทยอาจขาดแคลนอาหารและคงต้องนำเข้าอาหารจากต่างประเทศ ดังนั้นจึงเกิดความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยี และวิทยาการสมัยใหม่มาช่วยเพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตร พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และที่สำคัญคือการส่งเสริมการนำผลิตผลทางการเกษตร มาแปรรูปเป็นสินค้าสำเร็จรูปเรียกว่า “อุตสาหกรรมเกษตร” ส่วนที่เหลือก็นำออกจำหน่าย พืชผักผลไม้ที่มีมากในแต่ละฤดูกาลก็ถนอมไว้ให้เก็บไว้ได้นานโดยการดอง กวน แช่อิ่ม เชื่อม ตากแห้ง ผลิตผลทางการเกษตรบางชนิดก็นำมาทำเป็นเครื่องใช้ เครื่องเรือน เช่น ไผ่ หวาย ดอกหญ้า ตองกง ไม้ ส่วนฝ้าย ไหมก็ทอเป็นผ้า เป็นต้น

วัตถุดิบที่นำมาใช้ในอุตสาหกรรมเกษตรมาจากการเกษตร ๔ กลุ่ม คือ การประมง การกสิกรรม การปศุสัตว์ และการป่าไม้ รวมเรียกว่า เกษตรกรรม

การประมง เป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในน้ำมาใช้ประโยชน์ ทั้งสัตว์น้ำและพืชน้ำ มีทั้งประมงน้ำจืด และประมงน้ำเค็ม นอกจากนี้ยังมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมงทำให้ได้วัตถุดิบมาทำอาหารบรรจุกระป๋อง หรืออาหารสำเร็จรูป

การกสิกรรม เป็นการทำนา ทำไร่ และการทำสวน พืชผลจากการกสิกรรมเหล่านี้ สามารถนำมาแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมเกษตรได้นานาชนิด เช่น ผ้า ผลไม้บรรจุกระป๋อง น้ำผลไม้บรรจุกระป๋อง ผลิตภัณฑ์จากยางพารา กระสอบป่าน ยาสูบ น้ำมันพืช เป็นต้น

การปศุสัตว์ เป็นการเลี้ยงสัตว์ที่ใช้งานและเป็นอาหาร เช่น วัว ควาย หมู เป็ด ไก่ และผลิตผลจากสัตว์ เช่น นม ไข่ เป็นต้น สามารถนำมาแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมเกษตรได้นานาชนิด เช่น การบรรจุกระป๋อง การแช่แข็ง

เช่น เนื้อ หมู ไก่ การทำเป็นผง เช่น นมผง ไข่ผง เป็นต้น นอกจากนี้ส่วนที่ใช้เป็นอาหารไม่ได้ เช่น กระดูกและเขาสัตว์ หนังสัตว์ ขนเป็ด ขนไก่ ก็นำมาทำเครื่องใช้ต่างๆ ได้

การป่าไม้ เป็นการทำป่าไม้โดยได้รับสัมปทาน ทำให้ได้ไม้มาใช้ประโยชน์ในการก่อสร้าง การต่อเรือ การทำเครื่องใช้ต่างๆ นอกจากการตัดต้นไม้แล้วก็มีการปลูกทดแทนไม้ที่ตัดไปที่เรียกว่า การปลูกป่า การป่าไม้นอกจากได้ไม้มาใช้ประโยชน์แล้วยังมีผลิตภัณฑ์จากป่า เช่น ครั่ง น้ำมันยาง หวาย น้ำผึ้ง สมุนไพร เครื่องเทศ เป็นต้น

การพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรให้ได้ผลดี จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ หลายประการ ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ การค้าและการส่งเสริมการลงทุน การพัฒนาวิธีการผลิต

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งทั้งในด้านผู้ผลิต และผู้อุปโภค-บริโภค เจ้าของกิจการอุตสาหกรรมเกษตรหรือผู้ประกอบการจะต้องมีคุณธรรม

ความปลอดภัยของลูกจ้าง

ต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้ทำงานหรือผู้ผลิต เช่น ความปลอดภัย สุขภาพอนามัย การรักษาพยาบาล การให้รายได้ที่ยุติธรรมตามที่กฎหมายกำหนดไว้ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีไม่แร้นแค้น การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงงานและบริเวณใกล้เคียง การใช้เทคโนโลยีและวัสดุในการผลิตจะต้องไม่ทำให้สภาพแวดล้อมเป็นพิษ มีการขจัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกจากโรงงาน การป้องกันควันพิษและเสียงรบกวน ทั้งนี้เพื่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้ทำงานในโรงงานและผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

สุขภาพอนามัยของผู้บริโภค ผู้ผลิตอุตสาหกรรมเกษตรประเภทอาหารจะต้องไม่ปลอมปนสารที่เป็นอันตรายต่อชีวิตของผู้บริโภค เช่น สีผสมอาหาร ความสะอาดปลอดภัยถูกต้องตามหลักอนามัย วัตถุดิบที่นำมาใช้ต้องมีคุณภาพได้มาตรฐาน ไม่ปลอมปนวัตถุที่มีคุณภาพต่ำ

การบรรจุผลิตภัณฑ์ควรใช้วัตถุที่ไม่ก่อให้เกิดพิษต่ออาหารที่บรรจุอยู่ โดยเฉพาะอาหารกระป๋อง วัสดุที่ใช้ต้องควบคุมการปนเปื้อนของสารตะกั่ว และไม่ควรใช้พลาสติกหรือโฟม วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษเพราะย่อยสลายยาก แต่ควรใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น กระดาษ ใบตอง โดยทำลักษณะให้เหมาะกับสิ่งที่บรรจุ ได้แก่ กล่อง ถุง ถัง ฯลฯ หรือใช้ภาชนะจำพวกแก้วเพื่อใช้บรรจุอาหาร ยา หรือเครื่องดื่ม หรือใช้โลหะที่ได้มาตรฐานทำกระป๋องบรรจุผลิตภัณฑ์ผลไม้และอาหารสำเร็จรูปต่างๆ หรือใช้เครื่องเคลือบดินเผาทำไหบรรจุน้ำปลา เต้าเจี้ยว ผักดอง หรือใช้ไม้อัดทำลังบรรจุผลไม้ วัสดุเหล่านี้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ในภายหลัง เป็นการสงวนทรัพยากรธรรมชาติได้อีกทางหนึ่ง

การใช้ยาฆ่าแมลง เกษตรกรก็ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค ถ้าจำเป็นจะต้องใช้ควรรอจนกระทั่งหมดฤทธิ์ยาก่อนแล้วจึงเก็บพืชผลออกจำหน่าย ต้นไม้บางชนิดสามารถนำมาใช้กำจัดแมลงได้ เช่น สะเดา ยาสูบ โล่ติ๊น เป็นต้น เกษตรกรน่าจะนำมาใช้ในการกำจัดแมลงเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภคและเกษตรกรเอง การฉีดสารบางอย่างเข้าไปในผลไม้บางชนิดเพื่อเพิ่มความหวานหรือเพิ่มความเข้มของสีเนื้อผลไม้เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง

ไล่ติ๊น

ด้านการค้า ผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงคุณธรรม ไม่ควรเอารัดเอาเปรียบทางการค้า เช่น ไม่กดราคาพืชผลที่เกษตรกรนำมาขาย จนทำให้เกษตรกรขาดทุน ได้รับความเดือดร้อน เกษตรกรจำใจต้องขายให้แก่โรงงานอุตสาหกรรม เพราะถ้าไม่ขายพืชผลเหล่านั้นก็เน่าเสีย เข้าทำนอง “ผีถึงป่าช้า” เกษตรกรจำใจต้องขายแม้ว่าจะต้องขาดทุน ดีกว่าปล่อยให้พืชผลต้องเน่าเสียหาย ขายไม่ได้

การส่งเสริมการลงทุน การจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรจะต้องลงทุนสูง ดังนั้นรัฐบาลจะต้องมีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนและจัดปัจจัยต่างๆ เพื่อการส่งเสริมการผลิต จึงมีการจัดตั้งเป็นนิคมอุตสาหกรรมเพื่อจัดปัจจัยและอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมอุตสาหกรรม เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า โทรศัพท์ วิทยุเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนการขนส่งสินค้า เป็นต้น

การพัฒนาการเกษตรจะต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร ต้องส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชผลให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการผลิต เพื่อป้อนโรงงานได้ตามความต้องการของตลาด

ปัจจัยที่ช่วยในการผลิตวัตถุดิบทางการเกษตรที่สำคัญคือ ดิน และน้ำ ซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติ จะต้องบำรุงรักษาดินและน้ำให้สามารถส่งเสริมการเกษตรได้อย่างมีคุณภาพ หากขาดปัจจัยทั้งสองนี้แล้ว การผลิตวัตถุดิบทางการเกษตรจะต้องลงทุนสูงและเป็นอุปสรรคต่อการผลิต

อุตสาหกรรมการเกษตรนับวันจะมีความสำคัญมากขึ้นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่มีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรบางประการ

ประการที่หนึ่ง ผลผลิตขาดคุณภาพ พืชผลทางการเกษตรที่จะป้อนเข้าสู่โรงงานจะต้องมีคุณภาพดี จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย เช่น การผลิตสับปะรด จะต้องผลิตให้ได้ขนาด แล้วยังต้องมีความหวานตามที่กำหนด ดังนั้น เกษตรกรเองจะต้องมีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีเพื่อการผลิต ต้องรู้จักการจัดการไร่นา สามารถนำวิทยาศาสตร์การเกษตรมาช่วยในการผลิต เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นต้นทุนการผลิตต้องต่ำด้วย การใช้ปุ๋ยราคาแพงเพื่อเพิ่มผลผลิตอาจไม่คุ้มค่ากับการลงทุน แต่หากใช้ปุ๋ยธรรมชาติ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ที่สามารถทำได้เอง เกษตรกรก็จะลดต้นทุนการผลิตลง

ประการที่สอง ผลผลิตมีน้อย หรือขาดแคลนพืชผลในการผลิต โรงงานอุตสาหกรรมเกษตรจะต้องมีพืชผลที่เป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานอย่างเพียงพอ และสามารถผลิตได้ตลอดทั้งปี มิฉะนั้นโรงงานจะต้องปิดไป หากไม่ถึงฤดูการผลิตจะทำให้ผู้ประกอบการขาดทุนได้ ดังนั้น จะต้องจัดหาวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรมให้เพียงพอ และเลือกผลิตแต่เฉพาะที่เป็นพืชผลที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการผลิต เช่น การผลิตผลไม้กระป๋องจะต้องผลิตผลไม้หลายชนิดที่มีตลอดทั้งปี

ประการที่สาม การตลาด ผู้ผลิตอุตสาหกรรมการเกษตรจะต้องจัดหาตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการจัดจำหน่าย สินค้าต่างๆ จะต้องมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของตลาดต่างประเทศ สามารถแข่งขันกับสินค้าชนิดเดียวกันกับต่างประเทศได้ และราคาจะต้องไม่แพงเกินไป เมื่อผนวกกับค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น การขนส่ง ภาษีที่ประเทศต่างๆ เรียกเก็บ เป็นต้น

ประโยชน์จากการทำอุตสาหกรรมเกษตรนอกจากจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ยังต้องเกิดผลดีต่อผู้บริโภค ต่อผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตและต่อประเทศชาติด้วย

ผู้บริโภคได้รับผลดีก็คือ มีอาหารรับประทานตลอดปี แม้มิใช่ฤดูกาล เช่น ผลไม้กระป๋อง ลิ้นจี่ ลำไย เงาะ สับปะรด รสชาติก็มิได้แตกต่างจากผลไม้สด หรืออาจมีรสชาติดีกว่าเดิม เพราะการปรุงแต่งรส อาหารประเภทเนื้อสัตว์สามารถแปรรูปเป็นอาหารต่างๆ ที่เก็บไว้ได้นาน เช่น เนื้อหมูอาจแปรรูปเป็น หมูหยอง แฮม ไส้กรอก กุนเชียง เป็นต้น

คนงานกำลังทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมการเกษตร

ประเทศชาติได้รับผลดีจากอุตสาหกรรมเกษตรคือ ช่วยขจัดปัญหาผลผลิตล้นตลาด เพราะเกษตรกรจะนำพืชผลไปขายยังโรงงานอุตสาหกรรมได้ทำให้มีรายได้สม่ำเสมอ สามารถวางแผนในการผลิต และยังเป็นการสร้างงานให้แก่ประชาชน ทำให้คนมีงานทำ เป็นการกระจายรายได้ และกระจายความเจริญไปยังท้องถิ่นต่างๆ โรงงานอุตสาหกรรมเกษตรจะต้องตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบ ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่ทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิด ทิ้งครอบครัว ทำให้สังคมไทยอยู่กันอย่างเป็นปึกแผ่นมั่นคง และสินค้าจากอุตสาหกรรมเกษตรจะช่วยให้รายได้ของประเทศชาติเพิ่มขึ้นมากกว่าจะส่งสินค้าเกษตรเป็นวัตถุดิบไปขายต่างประเทศ

ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติได้ประกาศให้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าอาหารทะเลเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยเฉพาะกุ้งกุลาดำแช่แข็ง

สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรมาแต่เดิม ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรมเกษตร โดยมีการนำผลิตผลทางการเกษตรมาผลิตเป็นอุตสาหกรรมส่งออก เช่น อุตสาหกรรมประเภทอาหาร อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมเครื่องหนัง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป เพราะอุตสาหกรรมเกษตรจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการผลิต เกษตรกรจะต้องมีความรู้มากขึ้น และก้าวให้ทันต่อความเจริญทางวิชาการ ผู้ประกอบการจะต้องมีคุณธรรมในการประกอบการ เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและกิจการงานให้เจริญก้าวหน้า ติดตามความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงของสังคม

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

พยางค์ คำ วลี ประโยค

พยางค์ พยางค์เป็นเสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่งๆ จะมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้ พยางค์แต่ละพยางค์จะต้องประกอบด้วย เสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ บางพยางค์อาจมีเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ที่เรียกว่า เสียงตัวสะกด ประสมอยู่ด้วย

พยางค์หนึ่งพยางค์ ถ้ามีความหมายเรียกว่า **"คำ"**

คำอาจมีเพียงพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้

ตัวอย่าง

คำพยางค์เดียว เปล่งเสียงครั้งเดียว เช่น **ป่า น้ำ ยุง ไม้ เขียด**

คำสองพยางค์ เปล่งเสียงสองครั้ง เช่น **ภาคภูมิ จังหวัด การ์ตูน ก๋วยเตี๋ยว ศีรษะ**

คำสามพยางค์ เปล่งเสียงสามครั้ง เช่น **ธรรมชาติ ประชากร ปัจจุบัน ปศุสัตว์ สมุนไพร**

คำสี่พยางค์ เปล่งเสียงสี่ครั้ง เช่น **อุตสาหกรรม วัฒนธรรม พงศาวดาร วิสรรชนีย์ พยัญชนะ**

คำห้าพยางค์ เปล่งเสียงห้าครั้ง เช่น **สาธารณสุข ประชาธิปไตย สหประชาชาติ กาญจนบุรี รัฐวิสาหกิจ**

คำ คำประกอบด้วยเสียงและความหมาย จะมีกี่พยางค์ก็ได้

ตัวอย่าง

เฌอ ออกเสียง เชอ มี ๑ พยางค์ มีความหมายว่า ต้นไม้

เภสัช ออกเสียง เพ-สัด มี ๒ พยางค์ มีความหมายว่า ยาแก้โรค

บริจาค ออกเสียง บอ-ริ-จาก มี ๓ พยางค์ มีความหมายว่า สละให้ เสียสละ

นิทรรศการ ออกเสียง นิ-ทัด-สะ-กาน มี ๔ พยางค์ มีความ-หมายว่า การแสดงผลงาน

วลี วลีเป็นคำที่เรียงกันตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป มีความหมาย แต่ยังไม่เป็นประโยค เป็นเพียงส่วนหนึ่งของประโยค เพราะยังมีความหมายไม่สมบูรณ์ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **"กลุ่มคำ"** เช่น

ขยันขันแข็ง	ดูโทรทัศน์
นักกีฬาของโรงเรียน	อาหารประเภทสัตว์น้ำ

ในประโยคหนึ่งๆ วลีอาจทำหน้าที่ต่างๆ กัน เช่น เป็นประธาน กริยา กรรม ส่วนขยาย ก็ได้

ตัวอย่าง

เด็กๆ ไม่ควรดูโทรทัศน์จนดึกเพราะจะทำให้ตื่นสาย (ทำหน้าที่กริยา)

อาจารย์ใหญ่ชมเชยนักกีฬาของโรงเรียน (ทำหน้าที่กรรม)

สวนแห่งนี้ให้ผลผลิตมากเพราะเจ้าของเป็นคนขยันขันแข็ง (ทำหน้าที่ส่วนขยาย)

อาหารประเภทสัตว์น้ำมีหลายชนิด เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา เป็นต้น (ทำหน้าที่ประธาน)

ประโยค ประโยคคือถ้อยคำที่มีเนื้อความครบบริบูรณ์ แต่ละประโยคจะมี ๒ ภาค คือ **ภาคประธาน** และ**ภาคแสดง**

๑. ภาคประธาน ได้แก่ ส่วนที่ผู้กล่าวอ้างขึ้นก่อน เพื่อให้รู้ว่าเป็นส่วนสำคัญของข้อความ ว่าเป็นใคร หรือสิ่งใด มักเป็นคำนามหรือสรรพนาม แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ บทประธาน และบทขยายประธาน

๒. ภาคแสดง ได้แก่ ส่วนที่แสดงอาการของภาคประธานให้ได้ความครบถ้วนว่าแสดงอาการอย่างไร แบ่งเป็น ๔ ส่วน คือ บทกริยา บทขยายกริยา บทกรรม บทขยายกรรม

ตัวอย่าง

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	บทขยาย	กริยา	บทขยาย	กรรม	บทขยาย
เด็กอ้วนกินเก่ง	เด็ก	อ้วน	กิน	เก่ง	-	
ชาวสวนแข็งแรงมาก	ชาวสวน	-	แข็งแรง	มาก	-	-
เด็กเล็กๆ กินนมมารดา	เด็ก	เล็กๆ	กิน		นม	มารดา
นักเรียนทุกคนรักครูคนเก่ามาก	นักเรียน	ทุกคน	รัก	มาก	ครู	คนเก่า

ประโยคความเดียว ประโยคความเดียวคือประโยคที่มีความหมายอย่างเดียว

ตัวอย่าง ใครมา

แม่ไปตลาด

โครงกระดูกไดโนเสาร์มีขนาดใหญ่มาก

ประโยคความรวม

ประโยคความรวม คือประโยคความเดียวตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไปมารวมกัน โดยมีสันธานเชื่อมประโยคเพื่อให้เนื้อความติดต่อเป็นประโยคเดียวกัน

ตัวอย่าง

ภาคเหนือฝนตกหนัก เป็นประโยคความเดียว

ภาคอีสานฝนแล้ง เป็นประโยคความเดียว

ภาคเหนือฝนตกหนัก**แต่**ภาคอีสานฝนแล้ง

เป็นประโยคความรวม เชื่อมด้วยสันธาน **แต่** เนื้อความแย้งกัน

เธอจะเรียนคอมพิวเตอร์ เป็นประโยคความเดียว

เธอจะเรียนดนตรี เป็นประโยคความเดียว

เธอจะเรียนคอมพิวเตอร์**หรือ**เธอจะเรียนดนตรี

เป็นประโยคความรวม เชื่อมด้วยสันธาน **หรือ** เนื้อความเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

ฉันชอบเล่นกีฬา เป็นประโยคความเดียว

น้องชอบเล่นกีฬา เป็นประโยคความเดียว

ฉัน**และ**น้องชอบเล่นกีฬา

เป็นประโยคความรวม เชื่อมด้วยสันธาน **และ** เนื้อความคล้อยตามกัน

เขาออกกำลังกาย เป็นประโยคความเดียว

เขาแข็งแรง เป็นประโยคความเดียว

เพราะเขาออกกำลังกาย เขาจึงแข็งแรง

เป็นประโยคความรวม เชื่อมด้วยสันธาน **เพราะ....จึง** เนื้อความเป็นเหตุผลกัน

ประโยคความซ้อน

ประโยคความซ้อนคือประโยคใจความสำคัญเป็นประโยคหลัก และมีประโยคย่อยแทรกเข้ามาเพื่อทำหน้าที่เป็นคำนามของประโยคหลัก หรือทำหน้าที่ประกอบคำนาม หรือคำกริยา หรือคำวิเศษณ์

ตัวอย่าง

คนทำงานหนักย่อมเป็นคนมั่งมี

คนทำงานหนัก เป็นประโยคย่อย ทำหน้าที่เป็นคำนาม และบทประธานของประโยคหลัก

เขาช่วยเหลือเด็กตกน้ำในคลอง

เด็กตกน้ำในคลอง เป็นประโยคย่อย ทำหน้าที่เป็นคำนามและบทกรรมของประโยคหลัก

นักเรียนสัญญาว่าเขาจะขยันเรียน

เขาจะขยันเรียน เป็นประโยคย่อย ทำหน้าที่เป็นคำนาม ตามหลังคำว่า “ว่า”

เขานอนหลับ**เมื่อ**ฉันมาหาเขา

เขานอนหลับ เป็นประโยคหลัก ฉันมาหาเขา เป็นประโยคย่อย **เมื่อ** เป็นสันธานเชื่อม

ถ้าเธอมีความสุข ฉัน**ก็**ยินดีด้วย

เธอมีความสุข เป็นประโยคหลัก ฉันยินดีด้วย เป็นประโยคย่อย **ถ้า...ก็** เป็นสันธานเชื่อม

ถ้าน้องสอบตก แม่**ก็**จะเสียใจ

น้องสอบตก เป็นประโยคหลัก แม่จะเสียใจ เป็นประโยคย่อย **ถ้า...ก็** เป็นสันธานเชื่อม

คนตัวโตที่เดินอยู่ข้างหน้าเป็นพี่ชายของฉัน

คนตัวโตเป็นพี่ชายของฉัน เป็นประโยคหลัก ที่เดินอยู่ข้างหน้า เป็นประโยคย่อย ที่ เป็นสรรพนามแทนคำนาม "คนตัวโต" และประโยคย่อยทำหน้าที่ขยายประธานของประโยคหลัก

นักเรียนซึ่งตั้งใจเรียนชอบอ่านหนังสือในห้องสมุด

นักเรียนชอบอ่านหนังสือในห้องสมุด เป็นประโยคหลัก ซึ่งตั้งใจเรียน เป็นประโยคย่อย ซึ่ง เป็นสรรพนามแทนคำนาม "นักเรียน" และประโยคย่อยทำหน้าที่ขยายประธานของประโยคหลัก

เขาสร้างฐานะได้มั่นคง**เพราะ**เขาขยันทำงาน

เขาสร้างฐานะได้มั่นคง เป็นประโยคหลัก เขาขยันทำงาน เป็นประโยคย่อย **เพราะ** เป็นสันธานเชื่อม เนื้อความเป็นเหตุผล ประโยคหลักจะมีเนื้อความเป็นผลนำหน้า ประโยคที่มีเนื้อความเป็นเหตุจะอยู่หลัง แต่ถ้าเป็น "**เพราะ**เขาขยันทำงาน เขา**จึง**สร้างฐานะได้มั่นคง" จะเป็นประโยคความรวม มีประโยคเหตุไว้หน้า ประโยคผลไว้หลัง เชื่อมด้วยสันธาน "**เพราะ...จึง**"

เด็กๆ กลับบ้าน**เมื่อ**โรงเรียนเลิก

เด็กๆ กลับบ้าน เป็นประโยคหลัก โรงเรียนเลิก เป็นประโยคย่อย **เมื่อ** เป็นสันธานเชื่อม

การเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย

การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย ผู้พูดหรือผู้เขียนจะต้องรู้ความหมายของคำนั้นๆ จึงจะใช้คำได้ถูกต้อง เช่น

๑. คำที่เขียนเหมือนกัน ออกเสียงเหมือนกัน แต่มีความหมายต่างกัน ใช้ต่างกัน

ตัวอย่าง

ตา **ตา**เตือนฉันว่าไม่ควรเอามือขยี้**ตา**

ตา คำแรกเป็นคำนาม หมายถึง ญาติผู้ใหญ่

ตา คำที่สองเป็นคำนามเช่นกัน แต่หมายถึง อวัยวะที่ใช้ดู

เพลา เขานำรถเข้าอู่ซ่อมเพราะ**เพลา**ไม่ดี

เพลา หมายถึง ส่วนประกอบของรถ

เพลาๆ มือหน่อย อย่ารดน้ำแรง กิ่งจะหัก

เพลา หมายถึง เบาๆ

ผู้ใหญ่ เดินตาม**ผู้ใหญ่**หมาไม่กัด

ผู้ใหญ่ หมายถึง ผู้ที่มีอายุมากพ้นวัยเด็ก

เขาเป็น**ผู้ใหญ่**ในหน่วยงานนั้น

ผู้ใหญ่ หมายถึง คนที่เป็นหัวหน้าในหน่วยงาน

๒. คำที่มีความหมายคล้ายกัน แต่ใช้ต่างกัน

ตัวอย่าง

ปิดภาคเรียนนี้พ่อของเด็กชายขาวจะให้เขา**บรรพชา**เป็นสามเณร

พ่อบอกว่าเมื่ออายุครบ ๒๐ ปี จึงจะ**อุปสมบท**เป็นพระภิกษุได้

บรรพชา และ อุปสมบท หมายถึง บวช แต่บรรพชาใช้กับบวชเณร ส่วนอุปสมบทใช้กับบวชพระ

นักเรียนนั่งเงียบกริบขณะฟังครูเล่านิทาน

บ้านหลังนี้ใหญ่มาก แต่มีคนอยู่น้อย จึงค่อนข้างเงียบเชียบ

เงียบกริบ และเงียบเชียบ มีความหมายคล้ายกัน เงียบกริบ หมายถึง เงียบสนิท ส่วนใหญ่ใช้กับบุคคล เงียบเชียบ หมายถึง วังเวง เงียบไม่มีเสียง ส่วนใหญ่ใช้กับสถานที่

๓. คำที่มีความหมายเหมือนกัน ใช้ต่างกัน ตามบุคคลและกาลเทศะ

ตัวอย่าง

เรายังไม่**รับประทาน**อาหาร ต้องรอจนกว่าพระจะ**ฉัน**เสร็จ

รับประทาน และ ฉัน มีความหมายเหมือนกันคือ กิน แต่คำว่า ฉัน ใช้กับพระภิกษุสงฆ์ สามเณร

ในวันปีใหม่เราส่งบัตรอวยพรแด่ผู้ใหญ่และ**แก่**เพื่อนๆ

แด่ และ แก่ เป็นคำบุพบท แด่ ใช้กับผู้ใหญ่ ส่วน แก่ ใช้กับคนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน หรือมีสถานภาพใกล้เคียงกันหรือน้อยกว่า

๔. คำที่เรียงสับที่กัน ความหมายต่างกัน

ตัวอย่าง

วันนี้**ลมพัด**แรงมาก เราจึงไม่ต้องเปิด**พัดลม**

ลมพัด เป็นคำนามและกริยา ส่วน พัดลม เป็นคำนาม

เธอยืนอยู่ที่**หน้าต่าง** ดูภาพของเพื่อนรักที่ให้ไว้ดู**ต่างหน้า**

หน้าต่าง เป็นคำนาม ส่วน ต่างหน้า มีความหมายเหมือนแทนตัว

ชาวนานำ**ข้าวเปลือก**มาตำ เพื่อให้**เปลือกข้าว**หลุดออกจากเมล็ด จะได้ใช้หุงเป็นอาหารได้

ข้าวเปลือก หมายถึง เมล็ดข้าวที่หลุดจากรวง ยังมีเปลือกหุ้มอยู่

เปลือกข้าว หมายถึง เปลือกที่หุ้มเมล็ดข้าว เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แกลบ

การใช้คำให้ถูกต้องในประโยค

ประโยคในภาษาไทยเกิดจากการนำคำมาเรียงกันให้ได้ความสมบูรณ์ครบถ้วนว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร สามารถสื่อความหมายกันได้ชัดเจน ประโยคจะได้ใจความสมบูรณ์ยังต้องใช้คำให้ถูกต้องตามความหมายด้วย

ตัวอย่าง

ถ้าเธอขยัน เธอ**ก็**จะสอบได้คะแนนดี

ประโยคนี้มี สันธาน **ถ้า...ก็** ทำให้ข้อความในประโยคมีความสัมพันธ์กันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เราจะไม่ใช้ว่า เธอขยัน**แต่**สอบได้คะแนนดี เพราะเมื่อใช้ **แต่** ความจะไม่ไปด้วยกัน

โอ้โฮ! ทำไมแพงจัง

โอ้โฮ! เป็นคำอุทานแสดงความประหลาดใจ การเลือกใช้คำอุทานก็ต้องให้เหมาะกับเหตุการณ์ เช่น เราจะไม่ใช้ว่า **พุทโธ่!** ทำไมแพงจัง เพราะ **พุทโธ่!** ใช้ในเรื่องความน่าสงสาร

นาฬิกาเรือนนี้**เดิน**เร็วไปห้านาที

คำว่า **เดิน** เป็นกริยา ใช้กับการทำงานของเครื่องจักรได้ เช่น คำสั่งที่ว่า “เดินเครื่อง” หมายถึง เครื่องจักรเริ่มทำงาน

ช้างป่ามักจะอยู่รวมกันเป็น**โขลง**

โขลง เป็นคำนามรวมหมู่ ที่ใช้กับช้างโดยเฉพาะ เราจะไม่ใช้คำว่า “ฝูง” เหมือนใช้กับสัตว์อื่นๆ เช่น ฝูงวัว ฝูงนก เป็นต้น

ที่เห็นอยู่ไกลลิบ**โน่น**เป็นหอดูดาว

โน่น เป็นสรรพนามที่ใช้ชี้ระยะไกลๆ เราจะไม่ใช้คำว่า **นี่** เพราะแสดงถึงความใกล้ มีคำว่า ไกลลิบ ในประโยค จึงสื่อให้เห็นแล้วว่า ต้องไกลแน่ๆ จึงต้องใช้คำ โน่น

การใช้ภาษา

มรรยาทการฟังและมรรยาทการพูดในการประชุม

การฟังและการพูดเป็นการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจกัน รับรู้เรื่องราวซึ่งกันและกัน ผู้พูดเป็นผู้สื่อสาร ผู้ฟังเป็นผู้รับสาร สำหรับในการประชุมนั้นจะต้องปรับการสื่อสารและการรับสารให้เหมาะกับผู้เข้าร่วมประชุม ผู้เข้า-ประชุมทุกคนล้วนมีบทบาททั้งผู้ฟังและผู้พูด ทั้งผู้ฟังและผู้พูดต้องทราบเป้าหมายไปในเรื่องเดียวกัน สามารถระดมความคิด และแลกเปลี่ยนความรู้ข้อคิดต่างๆ เพื่อบรรลุผลของการประชุม ในการประชุมควรคำนึงถึงมรรยาทการฟังและมรรยาทการพูดในการประชุม ดังนี้

๑. ผู้ฟังต้องแสดงให้ผู้พูดเห็นว่าเรากำลังฟังอยู่ตลอดเวลา มีใบหน้ายิ้มแย้ม ผูกไมตรี มองหน้าผู้ที่กำลังพูด และถ้าจะต้องโต้ตอบ จะต้องพูดด้วยท่าทีนิ่มนวล ใช้ภาษาที่สุภาพและมีมรรยาท

๒. มีความกระตือรือร้นที่จะฟังอย่างตั้งใจ วิเคราะห์วินิจฉัยตามที่ได้ยิน ได้ฟัง และควรจดบันทึกประเด็นสำคัญ

๓. มีสมาธิในการฟัง ไม่สนใจกับเสียงรบกวนภายนอก

๔. แสดงกิริยาให้ผู้พูดรู้ว่าสนใจฟัง เช่น พยักหน้า ยิ้ม พูดรับคำ โดยไม่เสแสร้ง

๕. ไม่ว่าผู้พูดจะเป็นใคร ผู้ฟังจะต้องใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้พูด

๖. ไม่ขัดคอผู้พูดขณะที่ผู้พูดกำลังพูด ถ้าจะต้องถาม ควรถามด้วยเหตุผลไม่ใช้อารมณ์

๗. ผู้พูดจะต้องวิเคราะห์ผู้ฟังทั้งเพศ วัย กล่าวปฏิสันถารให้เหมาะกับผู้ฟัง และปรับตัวให้เข้ากับสภาพของผู้ฟัง ทั้งภาษาที่ใช้และเรื่องที่จะยกเป็นตัวอย่างประกอบคำชี้แจง

๘. ผู้พูดจะต้องใช้ภาษาที่ผู้ฟังเข้าใจง่าย เข้าใจไปในทางเดียวกัน ไม่ไขว้เขว จึงควรพูดให้ชัดเจน ไม่กำกวม

๙. ผู้พูดควรพูดให้เหมาะกับโอกาส เมื่อมีผู้โต้ตอบควรรับฟังด้วยเหตุผล ใจกว้างเมื่อมีผู้ไม่เห็นด้วยกับการพูดของตน และขอความเห็นจากผู้ฟังว่าควรไปในแนวทางใด

๑๐. มรรยาทในการถามหรือแสดงความคิดเห็น ถ้าเป็นการประชุมอย่างเป็นทางการควรยกมือขออนุญาตประธานในที่ประชุม เมื่อประธานอนุญาตจึงถามได้ โดยใช้ภาษาและท่าทางที่สุภาพ เช่น

"ท่านประธานที่เคารพ

ดิฉัน (นาง นางสาว)
ผม (นาย) .... **นามสกุล**..........................

ขอแสดงความคิดเห็น (ขอเรียนถาม)..

การพูดรายงาน

การรายงาน เป็นการเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าให้ผู้อื่นได้ทราบ ดังนั้นผู้รายงานจะต้องนำเสนอข้อมูลให้ชัดเจน ถ้าเป็นการรายงานเพียงคนเดียวก็ต้องศึกษาข้อมูลทั้งหมด เพราะเมื่อรายงานจบและมีผู้ซักถามจะได้ตอบได้ถูกต้อง แต่ถ้าแบ่งหัวข้อกันรายงาน จะต้องทำความตกลงกันให้แน่ชัดว่าใครจะนำเสนอตอนใด เมื่อไร

ในการพูดรายงานจะต้องเตรียมตัวดังนี้

๑. อ่านเอกสารที่จะรายงานให้ละเอียดตลอดทั้งเรื่อง

๒. เตรียมสื่อที่จะใช้ประกอบการรายงานให้พร้อม เช่น ภาพ แผนภูมิ แผนผัง แผนที่ สไลด์และเครื่องฉาย หรือวีดิทัศน์

๓. การรายงาน ควรเริ่มด้วยการกล่าวนำ เช่น ผู้ร่วมงาน จุดประสงค์ แหล่งข้อมูล วิธีการทำงาน เป็นต้น

๔. ในขณะรายงาน ควรพูดหรืออ่านให้ชัดเจน ออกเสียงถูกต้องตามอักขรวิธี

๕. เมื่อจบการรายงานแล้ว ควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ซักถาม

การใช้ห้องสมุด

ห้องสมุดเป็นสถานที่รวบรวมวัสดุเพื่อการศึกษาค้นคว้าประเภทต่างๆ โดยมีการจัดดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ในห้องสมุด ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เข้าไปศึกษาค้นคว้า

วัสดุเพื่อการศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ ๒ ประเภท คือ วัสดุตีพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุ

สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร เป็นต้น

โสตทัศนวัสดุ ได้แก่ วัสดุเพื่อการศึกษาค้นคว้าประเภทดูหรือฟัง เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจง่าย เช่น แผนที่ ลูกโลก แผนภูมิ รูปภาพ ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง วีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง เป็นต้น

การจัดหมู่หนังสือ

หนังสือในห้องสมุดมีจำนวนมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดหมวดหมู่หนังสือให้เป็นระเบียบ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการค้นหาและเก็บเข้าที่

การจัดหมู่หนังสือ ก็คือการจัดหนังสือที่มีเนื้อเรื่อง หรือแบบการประพันธ์เดียวกันหรือคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน แล้วกำหนดสัญลักษณ์แทนประเภทของหนังสือ

การจัดหมู่หนังสือในห้องสมุดมีหลายระบบ ระบบที่นิยมใช้ในห้องสมุดโรงเรียน คือ **"ระบบทศนิยมของดิวอี้"** หรือเรียกย่อๆ ว่า **"ระบบดิวอี้"** ระบบนี้แบ่งหนังสือออกเป็น ๑๐ หมวดใหญ่ โดยใช้ตัวเลขเป็นสัญลักษณ์แทนประเภทของหนังสือ ซึ่งเรียกว่า "เลขหมู่หนังสือ" ดังนี้

๐๐๐	แทนหนังสือประเภท	ความรู้ทั่วไป
๑๐๐	"	ปรัชญา จิตวิทยา
๒๐๐	"	ศาสนา
๓๐๐	"	สังคมศาสตร์

๔๐๐	”	ภาษา
๕๐๐	”	วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และคณิตศาสตร์
๖๐๐	”	เทคโนโลยี (วิทยาศาสตร์ประยุกต์)
๗๐๐	”	ศิลปะ วิจิตรศิลป์ และมัณฑนศิลป์
๘๐๐	”	วรรณคดี
๙๐๐	”	ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้อง

เลขหมู่หนังสือในแต่ละหมวด สามารถแบ่งย่อยได้อีกตามเนื้อหาวิชา โดยใช้ตัวเลขหลักสิบ หลักหน่วย และทศนิยม เช่น

๙๐๐ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้อง
๙๑๐ ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว
๙๕๐ ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออก ตะวันออกไกล
๙๕๙ ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๙๕๙.๓ ประวัติศาสตร์ไทย

นอกจากนี้ห้องสมุดอาจใช้อักษรย่อเป็นสัญลักษณ์แทนหนังสือบางประเภท เช่น **ย** แทนหนังสือสำหรับเยาวชน หรือหนังสือสำหรับเด็ก **น** แทนหนังสือนวนิยาย เป็นต้น

เลขเรียกหนังสือ

หนังสือที่เรียงบนชั้นในห้องสมุดจะจัดเรียงตามลำดับ “เลขเรียกหนังสือ”

เลขเรียกหนังสือประกอบด้วย เลขหมู่หนังสือ อักษรตัวแรกของชื่อผู้แต่ง และอักษรตัวแรกของชื่อหนังสือ เช่น หนังสือเรื่อง **ภาษาไทยของท่าน** เขียนโดย เปลื้อง ณ นคร จะมีเลขเรียกหนังสือดังนี้

๔๙๕.๙๑

ป – ภ

๔๙๕.๙๑ คือ เลขหมู่หนังสือหมวดภาษาไทย

ป คือ เปลื้อง ณ นคร

ภ คือ ภาษาไทยของท่าน

การค้นหาหนังสือในห้องสมุด

การค้นหาหนังสือในห้องสมุดที่สะดวกและรวดเร็วที่สุดก็คือ การค้นจากบัตรรายการ ห้องสมุดบางแห่งจะค้นหาหนังสือจากคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะมีวิธีการใช้บอกให้ผู้ค้นทราบ

บัตรรายการ คือ บัตรที่บันทึกรายการต่างๆ ที่สำคัญของหนังสือแต่ละเล่ม เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ สำนักพิมพ์ เลขเรียกหนังสือ เป็นต้น

บัตรรายการ มี ๓ ชนิด คือ

๑. **บัตรผู้แต่ง** คือ บัตรที่มีชื่อผู้แต่งอยู่บรรทัดแรกของบัตร

๒. **บัตรชื่อเรื่อง** คือ บัตรที่มีชื่อหนังสืออยู่บรรทัดแรกของบัตร

๓. **บัตรเรื่องหรือบัตรหัวเรื่อง** คือบัตรที่มีหัวเรื่องอยู่บรรทัดแรกของบัตร

หัวเรื่อง คือ คำ วลี หรือชื่อเฉพาะที่กำหนดขึ้นแทนเนื้อเรื่องของหนังสือแต่ละเล่ม เช่น หนังสือที่เกี่ยวกับ แมว จะใช้หัวเรื่องว่า แมว หัวเรื่องจะขีดเส้นใต้เสมอ

ตัวอย่างบัตรรายการ

บัตรผู้แต่ง

๖๓๖.๘ สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์.
ส–ม แมวไทย. กรุงเทพฯ, องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๒๐.
๕๖ หน้า. ภาพประกอบ.
๑. **แมว** ๒. ชื่อเรื่อง.

บัตรชื่อเรื่อง

แมวไทย.
๖๓๖.๘ สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์.
ส–ม แมวไทย. กรุงเทพฯ, องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๒๐.
๕๖ หน้า. ภาพประกอบ.

บัตรหัวเรื่อง

แมว.
๖๓๖.๘ สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์.
ส-ม แมวไทย. กรุงเทพฯ, องค์การค้า
ของคุรุสภา, ๒๕๒๐.
๕๖ หน้า. ภาพประกอบ.

วิธีใช้บัตรรายการ

บัตรรายการจะเรียงไว้ในตู้บัตรตามลำดับตัวอักษร ก-ฮ ตามแบบพจนานุกรม โดยถือเอาคำแรกของข้อความในบรรทัดแรกของบัตรเป็นหลัก

ถ้าทราบชื่อผู้แต่ง ก็เปิดดูที่บัตรผู้แต่ง ถ้าทราบชื่อเรื่องก็เปิดดูที่บัตรชื่อเรื่อง แต่ถ้าไม่ทราบทั้งชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องทราบเพียงแต่ว่า ต้องการหนังสือเกี่ยวกับอะไร เช่น แมว ยาเสพย์ติด ก็เปิดดูที่บัตรเรื่องหรือบัตรหัวเรื่อง

เมื่อพบบัตรที่ต้องการแล้ว ให้จดเลขเรียกหนังสือ (ซึ่งอยู่ที่มุมบนด้านซ้ายของบัตร) ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง แล้วไปหาหนังสือบนชั้น ซึ่งจัดเรียงตามลำดับเลขเรียกหนังสือก็จะได้หนังสือที่ต้องการ ถ้าไม่พบแสดงว่าหนังสือเล่มนั้นอาจมีผู้อื่นขอยืมไว้ก่อนแล้ว หรือเจ้าหน้าที่เก็บไปซ่อม

มรรยาทในการใช้ห้องสมุด

เนื่องจากห้องสมุดเป็นสถานที่ที่มีคนมาใช้บริการจำนวนมาก จำเป็นจะต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้ เช่น

๑. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย

๒. ไม่ควรนำกระเป๋าหนังสือ ถุงย่าม เข้าไปในห้องสมุด ยกเว้นกระเป๋าสตางค์ และฝากสิ่งของอื่นๆ ไว้ที่ที่รับฝากซึ่งทางห้องสมุดจัดไว้ให้

๓. ไม่ทำเสียงดังรบกวนผู้อื่น

๔. ไม่นำอาหาร ของขบเคี้ยว และเครื่องดื่มเข้าไปในห้องสมุด

๕. หยิบหนังสือหรือเอกสารด้วยความระมัดระวัง และอย่ารื้อค้นให้กระจุยกระจาย

๖. ไม่ขีดเขียน ฉีก หรือตัดหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่างๆ

๗. เมื่อใช้หนังสือเสร็จแล้ว ให้ปฏิบัติตามระเบียบของห้องสมุดนั้นๆ

๘. ไม่ควรนำหนังสือ หนังสือพิมพ์ หรือวารสารมาไว้อ่านครั้งละหลายฉบับ เพื่อผู้อื่นจะได้มีโอกาสใช้บ้าง

๙. เมื่อลุกจากที่นั่งแล้วควรเลื่อนเก้าอี้เก็บให้เรียบร้อย

๑๐. ยืมหนังสือก่อนนำออกจากห้องสมุด และส่งคืนตามวันที่กำหนด

บรรยายโวหาร

โวหาร แปลว่า สำนวน บรรยายโวหารหมายถึง สำนวนที่อธิบายหรือเล่าเรื่องราวโดยละเอียด คือ ให้ความรู้แจ่มแจ้งชัดเจนในเรื่องนั้นๆ เรื่องที่นิยมใช้บรรยายโวหาร ได้แก่

๑. การเล่าเรื่องราวต่างๆ เช่น เล่าประสบการณ์ที่พบเห็น นิทาน นิยาย ปรัมปรา เป็นต้น

๒. ประวัติต่างๆ เช่น ประวัติบุคคลสำคัญ ประวัติสถานที่ พระราชพงศาวดาร เป็นต้น

๓. ตำนานต่างๆ เช่น ตำนานการสร้างพระพุทธรูปสำคัญๆ ตำนานวันสงกรานต์ เป็นต้น

๔. รายงาน จดหมาย จดหมายเหตุที่เล่าเรื่องการเดินทาง หรือ การทำกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

การบรรยายโวหาร มีทั้งที่เป็นร้อยแก้ว และร้อยกรอง เรื่องที่เขียนบรรยายประกอบด้วยเรื่องต่างๆ เช่น ถ้าเป็นประวัติบุคคลสำคัญ ควรกล่าวถึง

- กำเนิด วันเดือนปีเกิด บิดามารดา
- การศึกษา ความสนใจพิเศษ
- คุณสมบัติเด่นๆ เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น
- เหตุการณ์สำคัญในชีวิต
- ผลงานที่สำคัญจนได้รับการยกย่อง
- บั้นปลายชีวิต
- สรุปข้อคิดเห็นของผู้เขียน

การบรรยายโวหาร อาจจะกล่าวเฉพาะช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิตที่ประทับใจก็ได้ ดังตัวอย่าง

ในหมู่บ้านเล็กๆ อันเงียบสงบ อบอวลด้วยมิตรภาพแห่งนี้ บางคราวชาวบ้านก็ต้องสะดุ้งผวา ไม่เป็นอันประกอบอาชีพและหลับนอน เพราะโจรชุกชุม ปล้นวัว ปล้นควายอย่างห้าวหาญน่าสะพรึงกลัว ท่านปัญญา นันทะ ได้ทบทวนความจำเรื่องชุมโจรและการปล้นอันดุเดือดว่า “เมืองพัทลุงนี้โจรมาก สมัยอาตมาเป็นเด็กนี่ โจรใหญ่ก็กใหญ่เรียกว่า ‘ดำหัวแพร’ ‘รุ่งดอนทราย’ ‘อ้ายสีเงินหนวดแดง’ ‘อ้ายหมึกหนวดดำ’ โอ๊ย! มากมาย ยิงกันทุกคืน ปล้นกันทุกคืน เลี้ยงควายอยู่ในทุ่ง มาถึงเอาปืนยิง ปังๆ ๆ ต้อนไป ๒๐ ตัว ต้อนไปหมดเลย เอาไปหมดเลย”

ท่ามกลางโจรภัยเหล่านั้น วัว ควาย ของครอบครัวท่าน ไม่ว่าอยู่ที่บ้านหรือปล่อยไว้กลางทุ่งไม่เคยถูกโจรขโมย บางทีวัวควายของเพื่อน–

บ้านหายไป บิดาของท่านสามารถตามไปนำกลับคืนให้ได้ นั่นไม่ใช่เพราะมีอิทธิพลหรือเป็นอภิมหาโจรที่โจรพากันเกรงใจ แต่เป็นเพราะยึดหลักที่ว่าคบคนทุกหมู่เหล่า ให้ทุกอย่างที่เขาต้องการ วัวควายที่มีอยู่ไม่เคยหวงใคร ขอไปกี่ตัวใช้กี่วัน ได้ตามปรารถนา อีกอย่างหนึ่งบางทีบรรดาโจรอาจจะเคยมาอาศัยบ้าน กินข้าวปลาอาหารครั้งหนึ่งหรือสองครั้ง เลยสำนึกในบุญคุณ นับเป็นการสร้างรั้วบ้านโดยไม่ต้องสร้างรั้วบ้านอย่างแท้จริง

ภูมิประเทศในท้องถิ่นเต็มไปด้วยภูเขาสูงทุ่งกว้างป่ารก อากาศบริสุทธิ์ ชาวบ้านต่างยึดการทำนาเป็นอาชีพหลัก ดินอุดมสมบูรณ์ไม่ต้องใส่ปุ๋ยในเวลาปลูกข้าว น้ำอุปโภคบริโภคและใช้ในการเกษตรได้จากฝนที่ตกต้องตามฤดูกาล เมื่อว่างเว้นจากการหว่านดำก็พากันปลูกผัก ผลไม้ พอเสร็จการเพาะปลูกก็เกี่ยวข้าว เก็บเกี่ยวเสร็จก็เก็บผัก ผลไม้นำมาบริโภคแจกให้เพื่อนบ้าน ถ้าเหลือก็นำไปแลกเปลี่ยนสิ่งของที่จำเป็นต่อไป การดำรงชีพในสังคมเกษตรกรรมโบราณไม่มีการแข่งขัน มีแต่การแบ่งปันผลผลิตทุกชนิดถูกผลิตมาเพื่อบริโภค เป็นคุณค่าแท้ ตรงไป ตรงมา

(จาก **ชีวิตและงานของท่านปัญญานันทะ** เรียบเรียงโดย ดร.พระมหาจรรยา สุทฺธิญาโณ)

ตัวอย่างการบรรยายโวหารที่เป็นบทร้อยกรอง เช่น กำเนิดทรพีในเรื่องรามเกียรติ์ ตอนที่พระอิศวรสาปนนทกาล ซึ่งเป็นเพียงยักษ์ผู้เฝ้าประตู แต่แล้วไปหยอกล้อนางมาลีซึ่งเป็นเทพธิดา จึงถูกสาปเป็นควายชื่อ ทรพา

เมื่อนั้น พระสยมภูวนาถเรืองศรี
ได้ฟังกริ้วโกรธคืออัคคี จะไหม้ตรีโลกให้บรรลัย
จึ่งสาปด้วยวาจาสิทธิ์ ตัวมึงทำผิดเป็นโทษใหญ่
อย่าช้าจงเร่งลงไป เป็นกาสรอยู่ในพนาวัน
ชื่อว่ากำแหงทรพา สาใจที่มึงโมหันธ์
เมื่อได้มีบุตรชาญฉกรรจ์ ชื่อว่าทรพีอันชัยชาญ
ผลาญชีวิตมึงบรรลัย จึ่งให้พ้นชาติเดียรฉาน
สิ้นทุกข์มาเป็นนายทวาร ในสถานไกรลาสบรรพตาฯ

บทร้อยกรอง

เพลงว่าด้วยความสามัคคี

อันบุคคลใดใดถึงใหญ่หลวง เก่งกว่าคนทั้งปวงทุกแห่งหน
มีสติปัญญารักษาตน กระนั้นยังไม่พ้นอันตราย
ราชสีห์ตัวเดียวเที่ยวกลางป่า ถูกหมาบ้ากัดป่นจนฉิบหาย
เพราะหมามากปากช่วยกันกัดตาย อาจทำลายราชสีห์ผู้มีฤทธิ์
เพราะฉะนั้นจึงควรชวนกันพร้อม ต่างประนีประนอมน้อมจิต
รวมกำลังกายาและความคิด ผูกสนิทปรองดองผู้ต้องใจ
คณะใดไร้สามัคคีรส จะกอบการใดหมดไม่ดีได้
แม้คณะยินยอมพร้อมใจ การสิ่งใดก็สมอารมณ์จินต์
ถึงแม้มีผู้ใดที่ใจพาล จะคิดผลาญมิได้ดังถวิล
กำลังสามัคคียิ่งคีรินทร์ ยืนอยู่สิ้นสุดฟ้าและธาตรี

(พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)

อ่านเสริมบทเรียน

ไข่และไก่ อาหารเพื่อสุขภาพ

เด็กๆ คงเคยได้ยินคำถามว่า "ไก่เกิดก่อนไข่ หรือไข่เกิดก่อนไก่" อะไรจะเกิดก่อนไม่เป็นปัญหาสำคัญ สำคัญอยู่ที่ว่าทั้งไก่และไข่ต่างก็เป็นอาหารของมนุษย์

ไข่ที่นิยมรับประทานและมักมีประจำอยู่ทุกครัวเรือนคือไข่เป็ดและไข่ไก่ เราสามารถนำไข่ไปประกอบอาหารได้ทั้งคาวและหวาน เช่น ไข่เจียว ไข่ดาว ไข่หวาน

อาหารที่ประกอบจากไข่ก็ทำได้ง่าย เช่น ต้ม ทอด เจียว นึ่ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังทำเป็นส่วนประกอบของอาหารคาวหวานอื่นๆ ได้อีกนานัปการ

ปัจจุบันการเลี้ยงไก่ได้พัฒนาไปมากกว่าการเลี้ยงเป็ด ดังนั้นไข่ไก่จึงมีปริมาณมาก และมีขายกันแพร่หลาย หาซื้อได้ง่าย ราคาถูก จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ไข่ไก่เป็นที่นิยมมาก

การเลี้ยงไก่ในประเทศไทย แต่เดิมเลี้ยงแบบปล่อยให้อยู่ตามธรรมชาติ เช่น ใต้ถุนบ้าน ลานบ้าน ไม่มีการกักขัง ให้หาอาหารกินเองหรือเจ้าของโปรยข้าวเปลือก ข้าวโพดให้กินบางครั้งบางคราว พันธุ์ไก่ที่เลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นไก่พันธุ์พื้นเมือง เช่น ไก่อู ไก่ตะเภา ไก่แจ้ ไก่พวกนี้เป็นไก่ที่เลี้ยงง่าย ทนทานต่อโรค แต่เติบโตช้า ไข่ไม่ดก

การเลี้ยงไก่เป็นอาชีพ เริ่มต้นอย่างจริงจังเมื่อหม่อมเจ้าสิทธิพร กฤดากร ได้นำไก่พันธุ์ดีกว่าพันธุ์พื้นเมืองเข้ามาเลี้ยงแบบขังเล้า ต่อมาหลวงสุวรรณ-วาจกกสิกิจ ซึ่งได้รับฉายาว่า "บิดาแห่งการเลี้ยงไก่" ได้ศึกษาและพัฒนาการเลี้ยงไก่ทั้งพันธุ์เนื้อและพันธุ์ไข่ ไก่พันธุ์เนื้อจะโตเร็ว ส่งขายได้เร็ว ส่วนพันธุ์ไข่สามารถให้ไข่ได้มากขึ้น เช่น จากปีละ ๘๐ ฟอง เป็น ๓๐๐ ฟอง ต่อหนึ่งตัว การเลี้ยงไก่ทำให้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ตามมา เช่น โรงงานอาหารสัตว์

หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ (ยืนกลาง)

โรงงานปลาป่น โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไก่ เป็นต้น กิจการเลี้ยงไก่จึงเป็นอุตสาหกรรมสำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ มีผลิตภัณฑ์จากไก่ส่งขายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การเลี้ยงไก่ในปริมาณมากจะต้องเลี้ยงแบบขังเล้า คือเลี้ยงรวมๆ กันในเล้า ซึ่งจะมีรางน้ำ รางอาหาร รังสำหรับออกไข่ และคอนนอน การเลี้ยงแบบนี้สามารถเลี้ยงได้ทั้งไก่พันธุ์ไข่และไก่พันธุ์เนื้อ อีกวิธีคือการเลี้ยงแบบกรงตับ คือให้อยู่เฉพาะตัว โดยอยู่ในกรงตับขนาดเล็ก ซึ่งอาจจะทำซ้อนกันหลายๆ ชั้นก็ได้ การเลี้ยงไก่แบบนี้เหมาะสำหรับเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ส่วนอีกวิธีหนึ่งคือการเลี้ยงแบบขังรวม ใช้เลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อโดยเฉพาะ ผู้เลี้ยงไก่ไม่ควรใช้สารเร่งเพื่อให้ไก่โตเร็ว หรือไข่ดก ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

ปัจจุบันการเลี้ยงไก่เป็นการค้าทำให้เนื้อไก่และไข่ราคาถูก จึงลบล้างคำพูดที่ว่า "ต้นเดือนกินเป็ดกินไก่" เพราะเราสามารถซื้อไก่มาบริโภคได้

การเลี้ยงไก่แบบกรงตับ

และราคาเนื้อไก่ถูกกว่าอาหารโปรตีน เช่น กุ้ง ปู ปลา บางชนิด จึงมีการนำไก่มาทำอาหารจำหน่ายกันแพร่หลายตั้งแต่ภัตตาคารจนถึงหาบเร่แผงลอย

ไข่เป็นอาหารที่จำเป็นต่อสุขภาพ เด็กๆ จึงควรรับประทานไข่เป็นประจำ เพื่อให้ร่างกายเติบโตแข็งแรง ดังคำกล่าวว่า "กินไข่วันละฟองไม่ต้องไปหาหมอ" แต่ผู้สูงอายุควรลดปริมาณให้น้อยลง เหลือสัปดาห์ละ ๑ ฟอง เนื่องจากไข่มีปริมาณคอเลสเตอรอลหรือไขมันสูง อาจทำให้เกิดโรคไขมันอุดตันในเส้นเลือด เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ทำให้สามารถลดปริมาณคอเลสเตอรอลในไข่แดงลงได้ ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้บริโภค และเป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมการผลิตไข่ของประเทศด้วย

เทคโนโลยีที่ทันสมัยและความสนใจอย่างจริงจังในการพัฒนาการเลี้ยงไก่ทั้งพันธุ์เนื้อและพันธุ์ไข่อย่างจริงจัง ทำให้คนไทยเรามีอาหารโปรตีนราคาถูกบริโภคกันอย่างแพร่หลาย เป็นผลดีต่อสุขภาพของประชากรทั้งประเทศ

บทที่ ๓

ทางแห่งความสำเร็จ

ตั้งแต่ฉันจำความได้ ฉันอยู่กับตายาย และสุนัขสีดำอีกตัวหนึ่ง ตาบอกฉันว่าแม่กับพ่อตายตั้งแต่ฉันยังเล็ก ตายายจึงเป็นเสมือนพ่อกับแม่ของฉัน เมื่อฉันโตขึ้น ตาให้ฉันเรียนหนังสือที่โรงเรียนใกล้บ้าน ในปีเดียวกันนั้นเอง ยายซึ่งเป็นคนใจดีและรักฉันมาก ได้จากฉันไปอย่างไม่มีวันกลับ ฉันร้องไห้คิดถึงยาย ตาเข้ามาปลอบฉันให้คลายทุกข์ ตาบอกว่าตารักฉัน ฉันเป็นสมบัติของตา ตาไม่ใช่คนร่ำรวย แต่ก็ไม่ถึงกับยากจน ตามีที่ดินเป็นสวนผลไม้ ตาบอกว่าที่ดินผืนนี้เป็นที่ให้ความสุข เป็นแหล่งทำมาหากิน ถ้าตาขยันก็จะหาเงินได้จากที่ดินของตา ตารักสวนของตา และจะไม่ขายที่ดินผืนนี้ให้กับใคร ตาปลูกไม้ผลไว้หลายชนิด ทั้งมะม่วง มังคุด ขนุน มะไฟ มะละกอ และ

กล้วยหอม ตาหมั่นเอาใจใส่ดูแล ดายหญ้า ใส่ปุ๋ย และรดน้ำพรวนดิน ใช้ความรู้ทางการเกษตรปรับปรุงสวนผลไม้ ตาเป็นคนขยัน จะตื่นแต่เช้าเข้าสวนและเก็บผลไม้ไปขายที่ตลาดท่าน้ำในเมือง ถ้าเป็นวันพระตาจะไปทำบุญ ฟังธรรมที่วัด วันเสาร์และวันอาทิตย์ ฉันจะไปช่วยตาเก็บผลไม้ในสวนนำไปขายที่ตลาดท่าน้ำ ถ้าวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ใดตรงกับวันพระ ฉันจะไปทำบุญที่วัดกับตาเสมอ

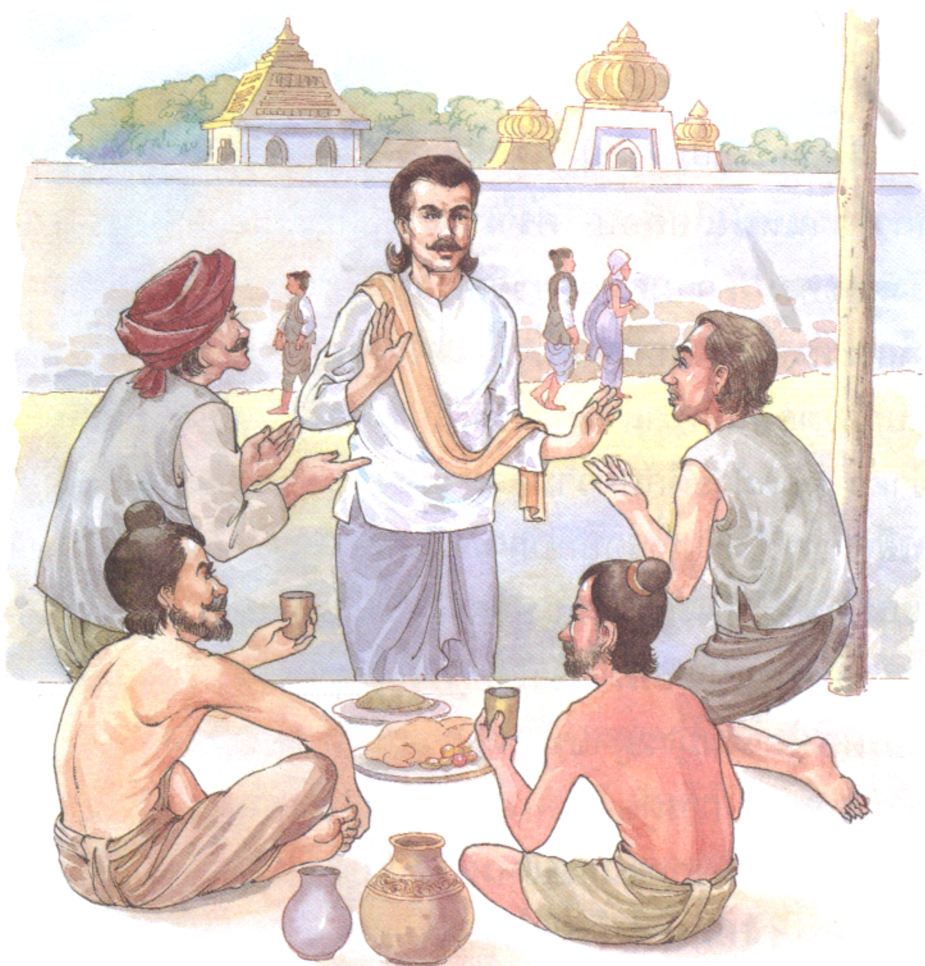
ตาอบรมฉันให้เป็นคนดี ตาพูดกับฉันว่า "ชีวิตคือการต่อสู้" ฉันถามตาว่าฉันอยู่กับตา ไม่เห็นจะต้องต่อสู้ตีรันฟันแทงกับใคร และฉันก็ไม่เคยทะเลาะวิวาทกับใคร ชีวิตจะเป็นการต่อสู้ได้อย่างไร ตาหัวเราะเพราะขำคำพูดของฉันแล้วจึงอธิบายว่า มนุษย์เราไม่ได้ต่อสู้กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเพียงอย่างเดียว แต่มนุษย์จะต่อสู้กับความยากจน ความคับแค้น ต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บ ต่อสู้กับความชั่ว เป็นต้น การต่อสู้กับความชั่วเพื่อทำความดีเป็นการต่อสู้ทางใจเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกระหว่างการกระทำในสิ่งดีกับสิ่งชั่ว ตายกตัวอย่างเปรียบเทียบว่า ถ้าฉันคิดว่าฉันจะอ่านหนังสือสอบ การอ่านหนังสือสอบเป็นความขยันและความรับผิดชอบเป็นความคิดฝ่ายดี แต่ถ้าฉันมีความคิดอีกอย่างหนึ่งว่า ฉันอยากจะไปเที่ยวดูหนังดูละคร หาความสุขสำราญ

ก็เป็นความคิดฝ่ายชั่ว ความคิดทั้งสองนี้จะต่อสู้กันในจิตใจของฉัน หากฉันเลือกการอ่านหนังสือสอบ ความคิดฝ่ายดีก็เป็นฝ่ายชนะ หากฉันเลือกการดูหนังดูละคร ความคิดฝ่ายชั่วก็เป็นฝ่ายชนะ ตาอธิบายว่าความคิดที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งนี้จะต้องกอปรด้วยเหตุผล และมีจิตใจที่เข้มแข็งในการตัดสินใจทำสิ่งที่เป็นประโยชน์มากที่สุดและเกิดผลดีมากที่สุด ตาบอกว่าความคิดฝ่ายดีกับความคิดฝ่ายชั่วมีอยู่ในมนุษย์ทุกคน มนุษย์จะตัดสินใจเลือกทางใด ขึ้นอยู่กับการอบรมจิตใจของมนุษย์ผู้นั้นว่ามีธรรมะประจำใจมากน้อยเพียงใด มนุษย์จะเป็นคนที่สมบูรณ์ได้จะต้องรู้หลักการรู้กฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต เข้าใจปฏิบัติกิจหน้าที่ ประพฤติปฏิบัติตนตามเหตุผล และต้องรู้ความมุ่งหมายของหลักการในการประพฤติปฏิบัติด้วย

ฉันถามตาว่า การต่อสู้กับความยากจนคับแค้นเป็นอย่างไร ตาอธิบายว่า การต่อสู้กับความยากจนคับแค้น รวมไปถึงการต่อสู้กับความยากลำบากและอุปสรรคต่างๆ ในการทำงานจะต้องใช้สติปัญญา

ฉันขอให้ตาอธิบายขยายความให้ชัดเจนด้วย ตาพึงพอใจที่ฉันซักถามเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญา ตาอธิบายเรื่องการใช้ความรู้และสติปัญญา ความเฉลียวฉลาดในการประกอบกิจการงานว่า การจะทำการงานใดก็ตาม จะต้องใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการประกอบกิจการนั้น จึงจะทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ตาเล่าเรื่องประกอบให้ฉันฟังว่า คราวหนึ่งพวกนักเลงสุราสมคบกันจะวางยาพิษท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ท่านผู้นี้ได้สร้างพระ-เชตวันวิหารถวายพระพุทธเจ้าให้ประทับเพื่อสั่งสอนประชาชน พวกนักเลงสุราหวังจะชิงทรัพย์ขณะที่ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีจะเดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ พระเชตวันวิหาร นักเลงสุราเหล่านั้นพากันเชื้อเชิญให้ท่านดื่มสุรา แม้ว่าท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีจะเว้นการดื่มสุราโดยเด็ดขาดแล้ว แต่เพื่อมิให้เสียมรรยาท ท่านยอมเดินเข้าไปในวงนักเลงสุรา แล้วกล่าวว่า “ข้าพเจ้าจะรีบไปเฝ้าพระบรมศาสดา กลับมาแล้วข้าพเจ้าจะมาแวะ เชิญพวกเธอดื่มกินให้สำราญใจเถิด”

เมื่อท่านกลับจากเฝ้าพระบรมศาสดาแล้ว พวกนักเลงสุรายังคงรอคอยท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี สุรายังคงเต็มไห นักเลงสุราเหล่านั้นพากันเหนี่ยวรั้งท่านไว้ และคะยั้นคะยอให้ดื่มสุรา ท่านกล่าวว่า "สุรายังคงเต็มไหไม่ได้พร่องเลยแม้แต่น้อย ถ้าสุรานี้ดีวิเศษจริงแล้ว พวกเธอต้องดื่มเป็นแน่ ไฉนจะอดใจรออยู่ตั้งนานได้ แต่นี่พวกเธอมิได้แตะต้องเลย ข้าพเจ้าทราบได้ว่าสุรานี้ผสมยาพิษ ถ้าไม่ผสมยาพิษ พวกเธอพึงดื่มมันหมดแล้ว"

ความรู้เท่าทันด้วยความเฉลียวฉลาดนี้ ตรงกับคำกล่าวว่า "รู้เท่าเป็นเครื่องกัน รู้ทันเป็นเครื่องแก้" มีความหมายว่า ความรู้เป็นเครื่องป้องกันตนให้พ้นจากอันตรายได้ แต่การรู้ทันคือความเฉลียวฉลาดและไหวพริบจะช่วยแก้ไขตนเองให้พ้นจากอันตราย ตาบอกฉันว่ามีสุภาษิตบทหนึ่งว่า "การรู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี" มีความหมายว่า รู้ว่าอะไรชั่ว อะไรไม่ดี ก็อย่าเอาตัวไปพัวพัน จึงจะรักษาตัวรอดได้ ฉะนั้น อนาถบิณฑิกเศรษฐีสามารถเอาตัวรอดได้

ก็เพราะมีสติปัญญารู้เท่าทันพวกนักเลงสุรา และไม่เอาตัวเข้าไปพัวพันกับพวกเหล่านี้

ตาได้อธิบายแนวทางแห่งความสำเร็จในชีวิตให้ฉันฟังว่า บางคนคิดว่าการสร้างความสำเร็จต้องเป็นคนมีความรู้ ต้องมีผู้สนับสนุน จึงจะสร้างความสำเร็จในชีวิตของตนได้ แต่บางครั้งความรู้และการมีผู้สนับสนุนก็ช่วยอะไรไม่ได้เลย ทุกคนสามารถสร้างความสำเร็จในชีวิตได้ แต่จะเร็วหรือช้า ย่อมสุดแต่กำลังและความสามารถของคนแต่ละคน ทางไปสู่ความสำเร็จจะต้องประกอบด้วยหลักการ ๔ ประการคือ

ประการที่หนึ่ง **ความรักในงานที่ทำ** คนเราจะทำงานอะไรต้องมีความรักในงานนั้น มีความพึงพอใจในงานที่ทำ ถ้าคนเรารักงาน พึงพอใจในงานที่ทำก็จะไม่เกิดความเบื่อหน่าย และจะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ความรักงานจึงเป็นทางแห่งความสำเร็จ

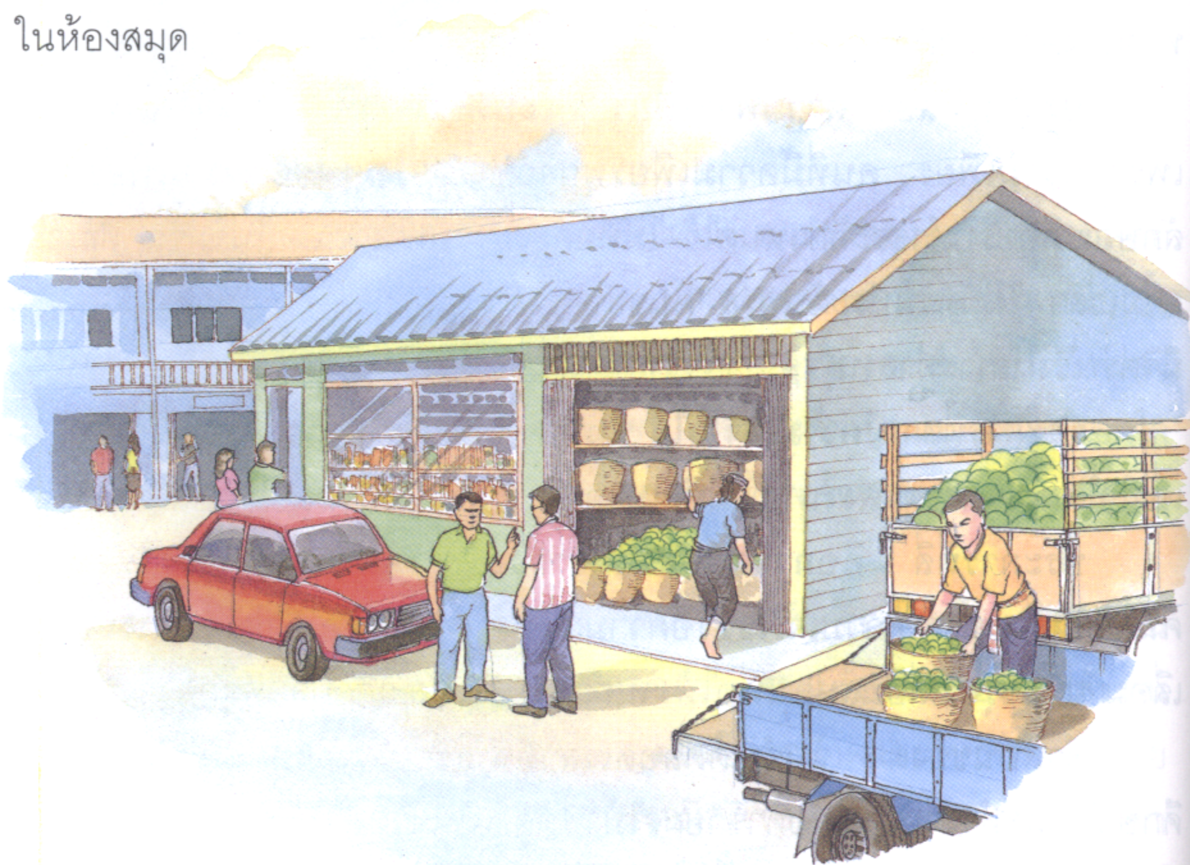
ประการที่สอง **ความพากเพียร** พระพุทธเจ้าตรัสว่า คนจะพ้นทุกข์ได้เพราะความเพียร คนที่มีความเพียรพยายาม หรือคนขยันหมั่นเพียรจะมีลักษณะคือ รีบทำธุระที่กำหนดไว้ ไม่ทอดธุระ รีบทำงานโดยไม่ชักช้า ทำงานตามเวลา ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง คนขยันจะเพียรพยายามทำงานให้สำเร็จลุล่วงมีจิตร่าเริงในการทำงาน

ประการที่สาม **ความเอาใจใส่** หมายความว่า มีความห่วงใยในงาน คอยเอาใจใส่ตรวจตราดูแลงาน ถ้ามีปัญหาอุปสรรคก็รีบแก้ไขปัญหาอุปสรรคนั้น

ประการที่สี่ คือ**การสอดส่อง**ดูว่างานที่ทำนั้นเจริญขึ้นหรือเสื่อมลง ค้นคว้าหาเหตุแห่งความเจริญหรือความเสื่อมให้พบ และแก้ไขเหตุแห่งความเสื่อม ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้งานสำเร็จไปได้และเกิดผลดีที่สุด

คำสอนของตา ฉันจำได้ตลอดเวลาที่ฉันเรียนหนังสือ เมื่อฉันจบการศึกษา และทำงานเป็นพ่อค้าขายผลไม้ ได้ดำเนินชีวิตตามที่ตาชี้แนะแนวทางดำเนินชีวิตไว้ จนกระทั่งฉันได้ขยายกิจการจากร้านเล็กๆ เป็นร้านขายส่งผลไม้ และสามารถตั้งร้านสรรพสินค้าขึ้นร้านหนึ่ง

ฉันได้รู้จักเพื่อนคนหนึ่งชื่อ ริน รินเป็นลูกชายคนโตของครอบครัว ต้องคอยดูแลแม่ เหมือนกับฉันที่ต้องคอยดูแลตาของฉัน รินเป็นที่พึ่งของน้องชายและน้องสาวอีก ๔ คน รินรักแม่และรักน้อง มีใจคอกว้างขวาง เป็นคนมีเหตุผล รินทำหน้าที่ลูกที่ดีของแม่และพี่ที่ดีของน้อง รินรับใช้และเลี้ยงดูแม่ ให้ความเคารพและยกย่องแม่เสมอ รินเป็นลูกชาวสวน ตำบลที่รินอยู่เป็นแหล่งที่อุดมด้วยสวนผลไม้ รินมีความคิดว่าหน้าที่ของมนุษย์นั้นจะต้องสร้างหลักฐานและอาชีพ สร้างอนาคตให้แก่ตนเอง ลูกหลานและชุมชนที่ตนอยู่ เมื่อรินเป็นนักเรียน รินจะขยันเรียนหนังสือ รินรักการเรียน หมั่นดูหนังสือ ยืมหนังสือจากห้องสมุดของโรงเรียนมาอ่าน การอ่านหนังสือยิ่งอ่านมากก็มีความรู้มาก รินจึงมีความรู้รอบตัวดีมาก เนื่องจากครอบครัวของรินเป็นชาวสวน รินจึงศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำสวนผลไม้จากการอ่านหนังสือในห้องสมุด

หลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว แม่ของรินตายด้วยโรคมะเร็ง รินไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ รินต้องรับภาระหาเงินส่งน้องเรียนหนังสือ รินทำสวน รินศึกษาหาความรู้ด้านการเกษตรสมัยใหม่เพิ่มเติมจากหนังสือและเอกสารต่างๆ นอกจากนั้นรินยังเป็นผู้ที่ใฝ่หาความรู้ รู้จักสังเกต จดจำ ทดลองทำ อาศัยความฉลาดและไหวพริบ กอปรกับความมานะตั้งใจ และกำลังใจอันแรงกล้า ทำให้รินเป็นชาวสวนผลไม้ที่สามารถขยายพันธุ์ไม้ออกขาย รินใช้วิธีการติดตา ต่อกิ่ง วันเสาร์และวันอาทิตย์น้องๆของรินจะช่วยกันนำกิ่งพันธุ์ไม้ออกขาย

กิจการของรินขยายออกไปด้วยความคิดริเริ่มใหม่ๆ รินไปดูงานการทำสับปะรดกระป๋องที่อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำให้รินได้ความคิดในการทำโรงงานผลิตผลไม้ดอง เริ่มจากปลูกมะม่วงแก้ว นำมะม่วงแก้วมาดองขาย ต่อจากนั้นก็นำผลไม้ต่างๆ มาดองขายด้วย และยังผลิตแยมผลไม้ เช่น แยมสับปะรด แยมมะม่วง แยมมะยมออกจำหน่าย รินส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกผลไม้เพื่อนำมาส่งโรงงานของตน และสอนชาวบ้านให้ใช้การ

เกษตรแผนใหม่ในการทำสวน ชาวบ้านจึงมีอาชีพที่มั่นคง บางคนมาทำงานในโรงงานของริน ทำให้คนในตำบลนี้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ผลผลิตที่นำมาขายให้แก่โรงงานของรินก็ได้ราคายุติธรรม รินผลิตผลไม้ดอง และแยมผลไม้ต่างๆ จำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ฉันมาพิจารณาการดำเนินชีวิตของรินจึงรู้ว่ารินดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา คือ รักงาน พากเพียร เอาใจใส่และสอดส่องดูแลงาน เมื่อคนรักงานก็แสวงหาความรู้มาพัฒนางานของตนอยู่เสมอ นอกจากนี้รินยังมีหลักในการดำเนินชีวิต คือ ชำนะความโกรธด้วยการไม่โกรธตอบ ชำนะความตระหนี่ด้วยการให้ ชำนะความชั่วด้วยความดี แม้ว่างานของฉันจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่ารินที่เป็นลูกชาวสวนเช่นฉัน แต่ด้วยความมานะของฉันและยึดมั่นในคำสอนของตา บัดนี้ฉันก็เปลี่ยนจากชาวสวนมาเป็นพ่อค้า มีร้านสรรพ-สินค้ารับผลิตผลจากโรงงานของรินมาจำหน่าย และฉันมีโครงการจะขยายร้านสรรพสินค้าของฉันเป็นห้างสรรพสินค้าที่จำหน่ายสินค้าต่างๆ และจะขยายกิจการต่อไป ฉันได้ต่อสู้กับชีวิตตามแนวทางที่ตาสอนจนประสบความสำเร็จในชีวิต หากตายังมีชีวิตอยู่จนบัดนี้ ตาคงจะภูมิใจที่หลานของตาได้สร้างเนื้อสร้างตัวจากคำสอนของตาจนมีหลักฐานมั่นคง ดังที่ตาเคยบอกเสมอว่าคนเราจะประสบความสำเร็จได้ ดำเนินชีวิตที่ดี ต้องมีหลักศาสนาในการดำเนินชีวิต และถ้าแต่ละคนดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาแล้ว สังคมส่วนรวมก็จะเป็นสังคมที่มีวินัย

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

เครื่องหมายวรรคตอน

เครื่องหมายวรรคตอน หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้เขียนกำกับตัวอักษร ตัวเลข คำ วลี ประโยค หรือข้อความ

บุพสัญญา (") ใช้เขียนแทนคำหรือข้อความที่เหมือนกับคำหรือข้อความในบรรทัดบน การอ่านให้อ่านเหมือนกับคำหรือข้อความที่อยู่บรรทัดบน เช่น

มังคุด	กิโลกรัมละ	๓๕	บาท
มะม่วงสุก	"	๒๐	บาท
มะไฟ	"	๑๕	บาท

อ่านว่า

มังคุด	กิโลกรัมละ	๓๕	บาท
มะม่วงสุก	กิโลกรัมละ	๒๐	บาท
มะไฟ	กิโลกรัมละ	๑๕	บาท

สัญประกาศ (____) ใช้ขีดไว้ใต้คำหรือข้อความที่สำคัญเพื่อให้สังเกตได้ชัดเจน เช่น

ถ้าแต่ละคนดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาแล้ว สังคมส่วนรวมก็จะเป็นสังคมที่มีวินัย

ไปยาลใหญ่ (ฯลฯ) ใช้เขียนหลังคำหรือข้อความที่ยังไม่จบ ยังมีคำหรือข้อความประเภทเดียวกันอีก การอ่านเครื่องหมาย ฯลฯ ให้อ่านว่า **ละ** เช่น

ตาปลูกผลไม้หลายชนิด เช่น มะไฟ มะละกอ กล้วยหอม **ฯลฯ**

อ่านว่า

ตาปลูกผลไม้หลายชนิด เช่น มะไฟ มะละกอ กล้วยหอม ละ

ไปยาลน้อย (ฯ) ใช้เขียนท้ายคำเพื่อละคำที่รู้กันดีแล้วนั้นให้สั้นลง เวลาอ่านต้องอ่านเต็มทั้งข้อความ เช่น

ข้า ฯ ย่อจากคำว่า ข้าพเจ้า

อ่านว่า ข้า-พะ-เจ้า

กรุงเทพฯ ย่อจากคำว่า กรุงเทพมหานคร

อ่านว่า กรุง-เทบ-มะ-หา-นะ-คอน

โปรดเกล้าฯ ย่อจากคำว่า โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

อ่านว่า โปรด-เกล้า-โปรด-กระ-หม่อม

มหัพภาค (.) ใช้เขียนหลังตัวอักษรเพื่อแสดงว่าเป็นอักษรย่อ เช่น

ลิตร	=	**ล.**
สตางค์	=	**ส.ต.**
โรงเรียน	=	**ร.ร.**
กิโลกรัม	=	**กก.**
กิโลเมตร	=	**กม.**
พุทธศักราช	=	**พ.ศ.**

ยติภังค์ (-) เป็นเครื่องหมายต่อคำ ใช้สำหรับขีดท้ายส่วนแรกของคำที่อยู่สุดบรรทัดกับส่วนท้ายของคำที่อยู่อีกบรรทัดหนึ่งเพื่อให้รู้ว่าเป็นคำเดียวกัน เช่น

มนุษย์จะตัดสินใจเลือกทางใดขึ้นกับจิต-
ใจของมนุษย์ผู้นั้นว่ามีธรรมะประจำใจมากน้อยเพียงใด

ถ้าใช้กับตัวเลขจะแทนคำว่า **ถึง** เช่น

นักเรียนแบ่งกลุ่มทำรายงาน กลุ่มละ ๓-๕ คน

ทับ (/) ใช้คั่นระหว่างตัวเลข เพื่อแบ่งความหมายของตัวเลขที่อยู่หน้าและหลัง อ่านว่า **ทับ** เช่น

ชั้น ป.๖/๓ อ่านว่า ชั้น-ประ-ถม-สึก-สา-ปี-ที่-หก-ทับ-สาม

บ้านเลขที่ **๑๒๕/๓** อ่านว่า บ้าน-เลก-ที่-หนึ่ง-สอง-ห้า-ทับ-สาม หรือ บ้าน-เลก-ที่-หนึ่ง-ร้อย-ยี่-สิบ-ห้า-ทับ-สาม

อักษรย่อ

อักษรย่อ คือคำที่ย่อให้สั้นลง โดยใช้เครื่องหมายมหัพภาค (.) กำกับ เพื่อให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็วขึ้น ผู้กำหนดอักษรย่อ ได้แก่ ทางราชการหรือหน่วยงานบางแห่ง

การอ่านอักษรย่อต้องอ่านคำเต็ม การเขียนเรียงความจะไม่ใช้อักษรย่อ การย่อมีหลายลักษณะ คือ

๑. ย่อคำโดยใช้พยัญชนะต้นของพยางค์เป็นอักษรย่อ แล้วใส่เครื่องหมาย มหัพภาค (.) เช่น

ซอย	ใช้อักษรย่อว่า	ซ.
ถนน	"	ถ.
ตำบล	"	ต.
อำเภอ	"	อ.
จังหวัด	"	จ.
ประถมศึกษา	"	ป.
มัธยมศึกษา	"	ม.
บาท	"	บ.
ลิตร	"	ล.
เฮลิคอปเตอร์	"	ฮ.

ฯลฯ

๒. ย่อคำโดยใช้พยัญชนะต้นของพยางค์และใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) ท้ายพยัญชนะต้นแต่ละตัว เช่น

มกราคม	ใช้อักษรย่อว่า	ม.ค.
กุมภาพันธ์	"	ก.พ.
มีนาคม	"	มี.ค.
เมษายน	"	เม.ย.
พฤษภาคม	"	พ.ค.
มิถุนายน	"	มิ.ย.
กรกฎาคม	"	ก.ค.
สิงหาคม	"	ส.ค.
กันยายน	"	ก.ย.
ตุลาคม	"	ต.ค.
พฤศจิกายน	"	พ.ย.
ธันวาคม	"	ธ.ค.
พุทธศักราช	"	พ.ศ.

โรงเรียน	ใช้อักษรย่อว่า	ร.ร.
เด็กชาย	"	ด.ช.
เด็กหญิง	"	ด.ญ.
นางสาว	"	น.ส.
รัชกาลที่ ๑	"	ร.๑
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	"	ส.ส.
ร้อยตรี	"	ร.ต.
ร้อยตำรวจตรี	"	ร.ต.ต.
พลตำรวจโท	"	พล.ต.ท.
องค์การรับส่งสินค้าและ พัสดุภัณฑ์	"	ร.ส.พ.
การรถไฟแห่งประเทศไทย	"	ร.ฟ.ท.

๓. ย่อคำโดยใช้พยัญชนะต้นของบางพยางค์แล้วใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) ท้ายอักษรย่อคำสุดท้าย เช่น

กิโลเมตร	ใช้อักษรย่อว่า	กม.
ตำรวจ	"	ตร.
ไปรษณีย์โทรเลข	"	ปณ.
คณะรัฐมนตรี	"	ครม.
กรุงเทพมหานคร	"	กทม.
นายอำเภอ	"	นอภ.
ผู้ว่าราชการจังหวัด	"	ผวจ.
การสื่อสารแห่งประเทศไทย	"	กสท.
องค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป	"	อสร.
องค์การสื่อสารมวลชนแห่ง ประเทศไทย	"	อสมท.

สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ	ใช้อักษรย่อว่า	**สปช.**
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	"	**สปจ.**
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	"	**สปอ.**
องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ	"	**ขสมก.**

๔. ย่อคำโดยใช้พยางค์แรกเป็นอักษรย่อ แล้วใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) เช่น

โทรศัพท์	ใช้อักษรย่อว่า	**โทร.**
สันธาน	"	**สัน.** (ใช้เฉพาะในพจนานุกรม)

การใช้ภาษา

การฟังพระธรรมเทศนา

การฟังพระธรรมเทศนาเป็นการฟังเพื่อให้เกิดปัญญา มีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมมากขึ้น เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติ ทำให้เกิดผลดีแก่ตนเอง

มรรยาทการฟังพระธรรมเทศนา

๑. ตั้งใจฟัง และประนมมือขณะฟัง เป็นการช่วยให้เกิดสมาธิ และเป็นการแสดงออกให้เห็นว่าผู้ฟังให้ความเคารพต่อธรรมะที่ฟัง

๒. ฟังอย่างมีสมาธิ ติดตามเรื่องราวโดยตลอดและคิดตามไปด้วย

๓. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ไม่ผุดลุกผุดนั่งขณะฟัง

๔. ฟังอย่างสงบ ไม่พูดคุยกัน พิจารณานำหลักธรรมะที่ฟังไปประพฤติปฏิบัติ

การพูดแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์

การพูดแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ เป็นการพูดสนับสนุนหรือโต้แย้งเรื่องที่อ่านหรือฟัง ผู้พูดจะต้องอ่านและฟังเรื่องนั้นๆ โดยตลอด และชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ต้องไม่มีอคติหรือมีความลำเอียง โดยกล่าวสนับสนุนหรือโต้แย้งเรื่องที่อ่านหรือที่ฟังอย่างมีเหตุผล ไม่วิจารณ์ผู้พูดหรือผู้เขียนให้ได้รับความเสียหาย

หลักการพูดแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์

๑. ผู้วิจารณ์ต้องมีความรู้อย่างกว้างขวาง และมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านหรือเรื่องที่ฟังอย่างดี

๒. การแสดงความคิดเห็นต้องแสดงความเห็นอย่างเที่ยงธรรม มีเหตุผลประกอบความคิดเห็น

๓. การใช้ถ้อยคำต้องกะทัดรัด ชัดเจน สุภาพ ยกตัวอย่างประกอบแสดงให้เห็นถึงความคิดว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

๔. การวิจารณ์ควรเป็นการสร้างสรรค์ หากความคิดไม่ตรงกันหรือไม่เห็นด้วยจะต้องมีการเสนอแนะ ไม่วิจารณ์โดยมีความลำเอียง

๕. การวิจารณ์ไม่ควรนำเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องของผู้อื่นมากล่าวอ้างให้ได้รับความเสียหาย

๖. ผู้พูดต้องมีมรรยาทการพูด ใช้ถ้อยคำสุภาพ ใช้น้ำเสียงนุ่มนวลกล่าวขอโทษผู้เขียนหรือผู้พูดหากทำให้บุคคลนั้นไม่พอใจ

ตัวอย่าง

ท่านผู้ฟังทั้งหลายได้อ่านเรื่องกีฬากัดจิ้งหรีดแล้ว คงจะเห็นพ้องกับผมว่ากีฬากัดจิ้งหรีดช่างทารุณโหดร้ายเหลือเกิน และยังมีการกัดปลา ตีไก่ ความสมเพชเวทนาจากการกัดจิ้งหรีด ยังไม่โหดร้ายทารุณเท่าการกัดปลา ตีไก่ กีฬาเหล่านี้ล้วนแต่เป็นความสนุกของมนุษย์ บนความโหดร้ายทารุณสัตว์ ซึ่งมีแต่สัญชาตญาณ แต่ไม่มีความนึกคิด ผมเห็นด้วยกับผู้เขียนที่ชี้ให้เห็นถึงความทารุณโหดร้ายของมนุษย์ที่มีต่อสัตว์ด้วยการหาความสนุกสนานบนความเจ็บปวดและความตายของสัตว์ ผมต้องขอขอบคุณผู้เขียนบทความนี้ที่ช่วยชี้แนะทางบุญกุศลแก่มนุษยชาติ

เทศนาโวหาร คือการพูดหรือการเขียนเชิงแนะนำสั่งสอนอย่างมีเหตุผลและมีตัวอย่างประกอบ

ตัวอย่าง

ตาพูดกับฉันว่า "ชีวิตคือการต่อสู้" ฉันถามตาว่า ฉันอยู่กับตาไม่เห็นจะต้องต่อสู้ตีรันฟันแทงกับใคร และฉันก็ไม่เคยทะเลาะวิวาทกับใคร ชีวิตจะเป็นการต่อสู้ได้อย่างไร ตาหัวเราะเพราะขำคำพูดของฉันแล้วจึงอธิบายว่า มนุษย์เราไม่ได้ต่อสู้กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเพียงอย่างเดียว แต่มนุษย์จะต่อสู้กับความยากจน ความคับแค้น ต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บ ต่อสู้กับความชั่ว เป็นต้น การต่อสู้กับความชั่ว เพื่อทำความดีเป็นการต่อสู้ทางใจ เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกระหว่างการกระทำในสิ่งดีกับสิ่งชั่ว

สาธกโวหาร คือการพูดหรือการเขียนโดยยกตัวอย่างประกอบง่ายๆ เพื่อให้ผู้อ่านและผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายขึ้น ตัวอย่างที่ยกมาอาจเป็นนิทาน เรื่องราวหรือเหตุการณ์ก็ได้

ตัวอย่าง

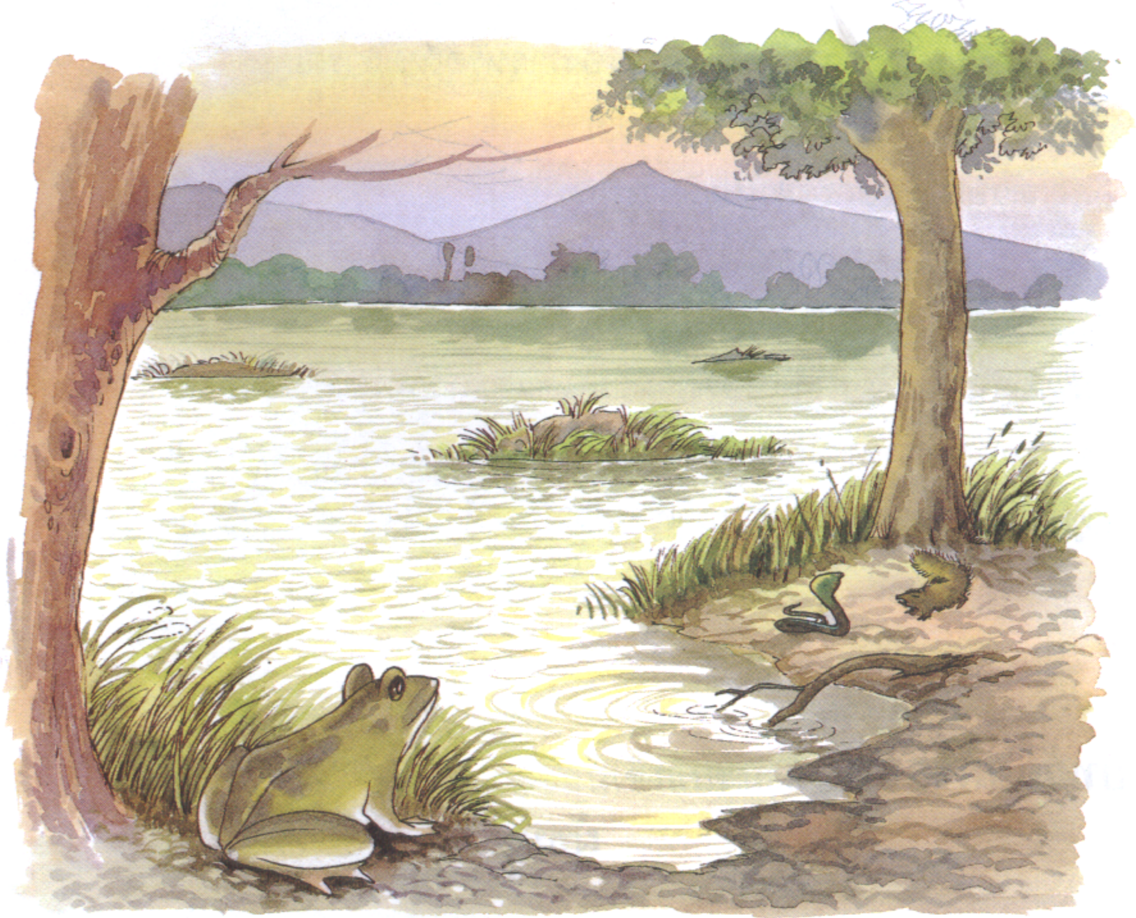
ตายกตัวอย่างเปรียบเทียบว่า ถ้าฉันคิดว่าฉันจะอ่านหนังสือสอบ การอ่านหนังสือสอบเป็นความขยัน และความรับผิดชอบ เป็นความคิดฝ่ายดี แต่ถ้าฉันมีความคิดอีกอย่างหนึ่งว่า ฉันอยากจะไปเที่ยวดูหนังดูละคร หาความสุขสำราญก็เป็นความคิดฝ่ายชั่ว

บทร้อยกรอง

ผู้ชนะ

เมื่อทำการสิ่งใดด้วยใจรัก ถึงงานหนักก็เบาลงแล้วครึ่งหนึ่ง
ด้วยใจรักเป็นแรงที่เร้ารึง ให้มุ่งมั่นฝันถึงซึ่งปลายทาง
เมื่อทำการสิ่งใดใจบากบั่น ไม่ไหวหวั่นอุปสรรคเป็นขวากขวาง
ถึงเหนื่อยยากพากเพียรไม่ละวาง งานทุกอย่างเสร็จเพราะกล้าพยายาม
เมื่อทำการสิ่งใดใจจดจ่อ คอยเติมต่อตั้งจิตไม่คิดขาม
ทำด้วยใจเป็นชีวิตคอยติดตาม บังเกิดผลงอกงามตามต้องการ
เมื่อทำการสิ่งใดใคร่ครวญคิด เห็นถูกผิดแก้ไขให้พ้นผ่าน
ใช้สมองตรองตริคิดพิจารณ์ ปรากฏงานก้าวไกลไม่ลำเค็ญ
ความสำเร็จจะว่าใกล้ก็ใช่ที่ จะว่าไกลฤๅก็มีอยู่ให้เห็น
ถ้าจริงจังตั้งใจไม่ยากเย็น และจะเป็นผู้ชนะตลอดกาล

อ่านเสริมบทเรียน

กบน้อยช่างคิด

ลมหนาวพัดมาเบาๆ ยามเย็นเช่นวันนี้สงัดเงียบไปทั่วบริเวณท้องทุ่งที่เจิ่งนองไปด้วยน้ำ เพราะสิ้นฤดูฝนใหม่ๆ ต้นไม้ขึ้นเป็นหย่อมๆ อยู่ทั่วท้องทุ่งที่กว้างใหญ่ เบื้องหน้าเป็นทิวเขาสูงตระหง่าน เขียวเข้มด้วยป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ผู้คนยังไม่ได้เข้ามาตัดไม้ทำลายป่าบนทิวเขาแห่งนี้

กบน้อยตัวหนึ่งนั่งจ้องจะกินแมลงอยู่ข้างกอหญ้าใต้ต้นไม้ใหญ่ นานๆ ครั้งมันจะส่งเสียงร้อง อ๊บ อ๊บ และกระโดดไปมาอยู่ข้างกอหญ้าใต้ต้นไม้ต้นนั้น ทันใดนั้นกบได้ยินเสียงงูเห่าขู่ ฟ่อ ฟ่อ มันรีบกระโดดหลบซ่อนตัวในกอหญ้า

เพื่อหลีกเลี่ยงภัยอันตรายอันอาจเกิดกับตัวมัน สักครู่มีเสียงต่อสู้กัน มันกระโดดออกมาดูเหตุการณ์ เห็นการต่อสู้ระหว่างงูเห่ากับพังพอน ซึ่งอยู่ใต้ต้นไม้อีกต้นหนึ่งซึ่งไม่ไกลจากกอหญ้าที่มันอาศัยหลบซ่อนตัว การต่อสู้ดำเนินไปเป็นเวลานานอย่างดุเดือด ทั้งงูเห่าและพังพอนต่างสะบักสะบอมด้วยกันทั้งคู่ตามตัวเต็มไปด้วยริ้วรอยของเขี้ยวแต่ละฝ่าย ทันใดนั้นเอง งูเห่าก็สามารถรัดพังพอนไว้ในลำตัวของมัน มันชูหัวขึ้นฉกกัดที่หัวพังพอนพร้อมกับปล่อยพิษและรัดพังพอนแน่นิ่งไป จากนั้นมันจึงคลายตัวออก หลังจากที่กินพังพอนจนอิ่มแล้ว มันก็เลื้อยช้าๆ และนอนพักอยู่ไม่ไกลนัก

กบน้อยคิดว่าทำไมสัตว์ในโลกจะต่างคนต่างอยู่ไม่ได้หรือ ทำไมต้องเข่นฆ่ากันให้เดือดร้อน

กบน้อยกระโดดออกจากกอหญ้า มันรู้สึกหิวเป็นกำลัง เพราะตั้งแต่เช้ายังไม่ได้เหยื่อเป็นอาหาร มันกระโดดไปไม่ไกลนัก เห็นยุงฝูงหนึ่งบินวนเวียนอยู่ใกล้โคนต้นไม้ ฝูงยุงไม่ได้สนใจมันเลย มันกระโดดหลบซ่อนอยู่ในกอหญ้าใกล้ๆ ฝูงยุง ยุงตัวใดบินพลัดเข้ามา มันจะใช้ลิ้นตวัดกินจนอิ่ม

ขณะนั้นงูเห่าค่อยๆ เลื้อยมายังกอหญ้าที่กบซ่อนตัวอยู่ มันใจหายและตกใจกลัว กบน้อยกระโดดหนีอย่างรวดเร็วไปหลบซ่อนตัวในกอหญ้าอีกกอหนึ่ง งูมองดูกบน้อยแล้วเลื้อยผ่านไป ความมืดค่อยคืบคลานเข้ามาทั่วบริเวณ ความสงัดเงียบช่างน่ากลัวเสียนี่กระไร

บัดนี้ กบน้อยได้คำตอบแล้วว่าทำไมสัตว์ในโลกนี้จึงต้องต่อสู้กัน การต่อสู้ดิ้นรนทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้กระมัง สัตว์ใหญ่ย่อมกินสัตว์เล็กเป็นอาหาร และเมื่อกินอิ่มแล้วก็รู้จักพอ ดังเช่นงูเห่าไม่กินกบ

มนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์ประเสริฐกว่าสัตว์เดียรัจฉาน เพราะมีความคิดมีสติปัญญา ถ้าจะดำรงชีวิตด้วยความรู้จักพอ ไม่ใฝ่หาสิ่งที่เกินความจำเป็นของชีวิต ไม่เบียดเบียนทำร้าย เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ทุกคนก็จะมีชีวิตอยู่ด้วยความสงบสุข

บทที่ ๔

โอสถศาลา

เรื่อง โอสถศาลา ทำหนองปลูกฝีดาษ และทำสิรัมแก้พิษหมาบ้า ได้ตัดตอนมาจากนิทานโบราณคดีเรื่อง อนามัย นิทานโบราณคดีเป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งมีทั้งหมด ๒๑ เรื่อง การนิพนธ์หนังสือเล่มนี้ พระองค์ได้ทรงเล่าเรื่องที่พบเห็นมา ในขณะที่ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย และได้ทรงแทรกพระดำริและข้อสันนิษฐานต่างๆ ผู้อ่านจะได้รับทั้งความรู้เกี่ยวกับบ้านเมืองในสมัยนั้นและความเพลิดเพลินด้วย

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ พระองค์ทรงเป็นกำลังสำคัญในการดูแลปฏิบัติราชการแผ่นดินตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ ถึงรัชกาลที่ ๗ และทรงเป็นผู้มีอัจฉริยะในวิชาการด้านต่างๆ ทั้งด้านประวัติศาสตร์ วรรณคดี ศิลปวัฒนธรรม โบราณคดี และการศึกษา ทรงสร้างผลงานเป็นวิทยาการแก่อนุชนรุ่นหลังเป็นจำนวนมาก พระองค์ทรงได้รับการยกย่องให้เป็น "พระบิดาแห่งประวัติศาสตร์" และทรงเป็นนักปราชญ์ที่ชาวไทยพากันยกย่องสรรเสริญ

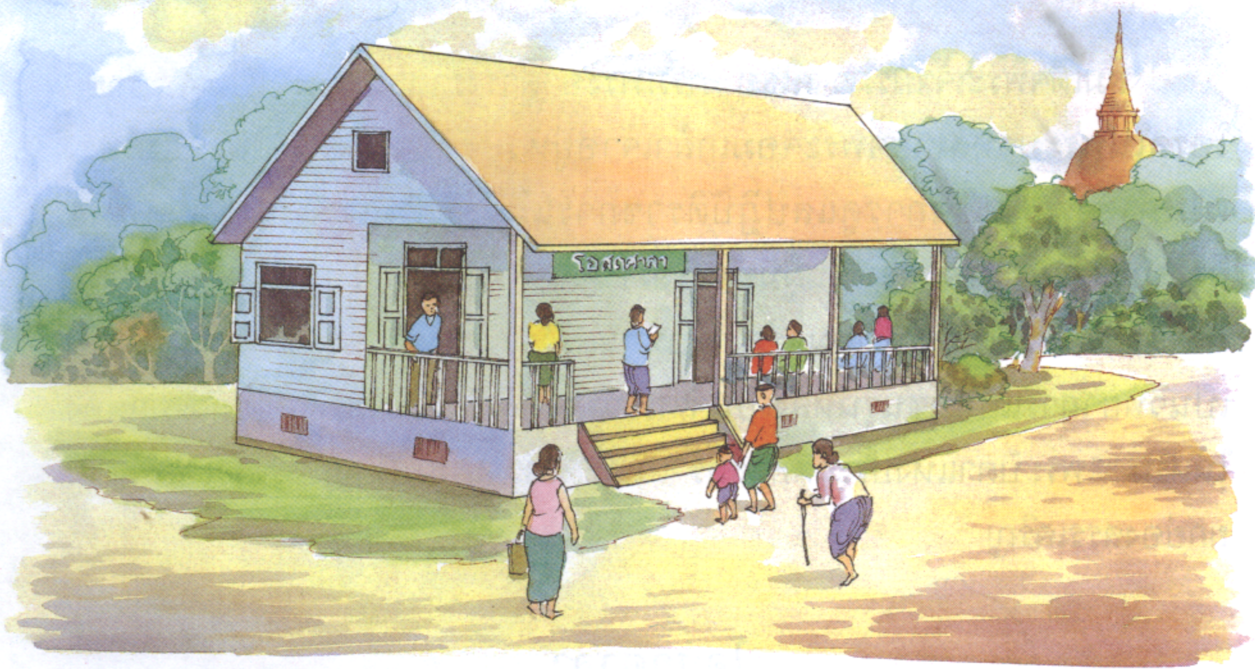
โอสถศาลา

เมื่อคราวประชุมเทศาภิบาลใน พ.ศ.๒๔๕๖ ที่ประชุมปรึกษาตกลงกันว่าจะตั้ง โอสถศาลา (เวลานั้นเรียก โอสถสถาน) ขึ้นตามหัวเมือง ความคิดที่จะตั้งโอสถศาลานั้น ในบริเวณเมืองหนึ่งจะให้มีโอสถศาลาแห่งหนึ่ง มีเรือนที่อยู่ของหมอ มีห้องรักษาคนไข้ และมีร้านขายยาต่างๆ รวมอยู่ด้วยกัน สร้างด้วยเงินบอกบุญเรี่ยไร ให้หมอหลวงประจำเมืองเป็นผู้จัดการโอสถศาลานั้น และให้ได้ส่วนกำไรเป็นประโยชน์ของตนด้วยในการบางอย่างที่รัฐบาลอนุญาต

การรักษาไข้ที่โอสถศาลานั้น ให้หมอหลวงใช้เวลานอกหน้าที่ คือที่ต้องไปตรวจเรือนจำและรักษาข้าราชการเป็นต้น รับรักษาไข้เจ็บให้ราษฎรที่ไปยังโอสถศาลาแต่เวลา ๓ โมงเช้า (๙ นาฬิกา) จนเที่ยงวันทุกวัน แล้วแต่ใครจะขอให้ตรวจและรักษาโรค หรือรักษาบาดเจ็บและให้ปลูกฝี ให้หมอทำเป็นทาน

ยารักษาโรคต่างๆ นั้นให้เป็นของตัวหมอขายเอง รัฐบาลขายเชื่อยาโอสถศาลาให้หมอเพียงเท่าทุน และหมอจะหายาอื่นไปขายด้วยก็ได้ ให้หมอบอกบุญเรี่ยไรค่ายาสำหรับรักษาคนอนาถาด้วยอีกส่วนหนึ่ง

การตั้งโอสถศาลาสำเร็จช้า ด้วยต้องบอกบุญเรี่ยไรหาทุนให้พอก่อนจึงตั้งได้ จะจัดได้กี่แห่ง ในสมัยเมื่อฉันเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ฉันไม่ทราบแน่ จำได้แต่ที่พระปฐมเจดีย์แห่งหนึ่ง ก็สำเร็จประโยชน์ดี

การบำรุงอนามัยตามหัวเมืองที่ฉันได้เคยมีหน้าที่เกี่ยวข้อง จำได้ตามที่ได้เล่ามาถึง พ.ศ. ๒๔๕๘ ฉันเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยมาได้ ๒๓ ปี ถอยกำลังลง ทนงานไม่ไหว เกิดอาการป่วยเจ็บ ก็ต้องถวายเวนคืนตำแหน่ง เป็นสิ้นหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปกครองหัวเมืองแต่เพียงนั้น

ทำหนองปลูกฝีดาษ

ได้เล่ามาแล้วว่าการปลูกฝีดาษในเมืองไทย เดิมใช้พันธุ์หนองส่งมาแต่อเมริกาถึงเมืองไทยปีละครั้งหนึ่ง ต่อมาใช้พันธุ์หนองส่งมาแต่ยุโรป ๒ เดือนมาถึงครั้งหนึ่ง ถึงกระนั้นพันธุ์หนองที่ได้มาแต่ยุโรป ก็มักเสียกลางทาง ใช้ได้แต่คราวละสักครึ่งหนึ่ง จึงต้องเอาหนองคนที่ปลูกฝีขึ้นงามปลูกกันต่อไป ต่อมาในรัชกาลที่ ๕ นั้น ฝรั่งเศสมาตั้งสาขาปาตุรสถานทำหนองปลูกฝีดาษ และสิรัมรักษาโรคอื่นขึ้นที่เมืองไซง่อน เมืองไทยก็ซื้อพันธุ์หนองปลูกฝีมาแต่เมืองไซง่อน เพราะอาจจะส่งมาได้ภายใน ๑๕ วัน หนองก็ไม่เสียในกลางทาง แต่ได้พันธุ์หนองก็ยังไม่พอใช้ ที่โรงพยาบาลก็ยังเลิกวิธีปลูกต่อกันไม่ได้ กระทรวงมหาดไทยอยากจะทำพันธุ์หนองปลูกฝีในเมืองไทยเอง หมออะดัมสัน (ภายหลังได้เป็นพระบำบัดสรรพโรค) แพทย์ในมิชชั่นเนรีอเมริกันรับจะทำ จึงให้ตั้ง

ที่ทำหนองปลูกฝีขึ้น ณ สำนักงานของหมออะดัมสันที่สี่กั๊ก ถนนเจริญกรุง เมื่อราว พ.ศ. ๒๔๔๔ ทำได้แต่พันธุ์หนองยังไม่สู้ดีเหมือนอย่างที่ส่งมาจากต่างประเทศ และยังได้น้อยไม่พอใช้ เพราะที่ทำการคับแคบนัก ถึงพ.ศ. ๒๔๔๕ กระทรวงมหาดไทยได้หมอมาโนส์ฝรั่งเศส ซึ่งเป็นผู้ชำนาญการทำหนองฝีดาษเข้ามารับราชการ จึงให้ย้ายที่ทำพันธุ์หนองปลูกฝีออกไปตั้งที่เมืองนครปฐม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ ให้หมอมาโนส์เป็นผู้จัดการ แต่นั้นก็ทำพันธุ์หนองปลูกฝีดาษในเมืองไทยได้พอต้องการ และดีเสมอหนองที่ทำในต่างประเทศ ไม่ต้องซื้อหามาจากที่อื่นและไม่ต้องปลูกฝีต่อกันดังแต่ก่อน การปลูกฝีก็แพร่หลายไปตามหัวเมือง ด้วยจ่ายพันธุ์หนองออกไปให้แพทย์ประจำเมืองเป็นพนักงานปลูกฝีด้วย

ถึงรัชกาลที่ ๖ เมื่อ พ.ศ.๒๔๕๕ เกิดโรคฝีดาษชุกชุม คล้ายกับเป็นโรคระบาด และในสมัยนั้นการบำรุงอนามัยได้โอนจากกระทรวงธรรมการไปเป็นหน้าที่กระทรวงปกครองท้องที่ คือกระทรวงนครบาลบำรุงอนามัยในมณฑลกรุงเทพฯ กระทรวงมหาดไทยบำรุงอนามัยตามหัวเมืองมณฑลอื่นๆ กรมพยาบาลคงเป็นแต่จัดการโรงเรียนแพทย์ กับโรงพยาบาลศิริราชซึ่งเป็นที่ฝึกสอนนักเรียนแพทย์ เป็นเช่นนั้นมาแต่ในรัชกาลที่ ๕ เมื่อเกิดโรคฝีดาษชุกชุมขึ้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงดำรัสสั่งให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยกับเสนาบดีกระทรวงนครบาล ปรึกษากันจัดการป้องกันโรคระบาดด้วยปลูกฝีชาวเมืองให้มากเท่าที่จะทำได้ ถ้าหากจะต้องใช้เงินเกินกว่าที่มีอยู่ จะทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานเงินส่วนพระองค์ช่วยจนพอแก่การมิให้ติดขัด เมื่อปรึกษาถึงวิธีที่จะจัดการปลูกฝีตามรับสั่ง กระทรวงนครบาลกับกระทรวงมหาดไทยมีความเห็นต่างกัน กระทรวงนครบาลเห็นว่าจะต้องตั้งข้อบังคับให้พลเมืองที่ยังไม่ออกฝีดาษ ปลูกฝีทุกคน แล้วลงประกาศเรียกพลเมืองมาปลูกฝีตามข้อบังคับนั้น กระทรวงมหาดไทยเห็นว่าการตั้งข้อบังคับพลเมืองนั้น จำต้องกำหนดโทษผู้ขัดขืน แม้อย่างต่ำเพียงปรับไหมก็เป็นความเดือดร้อน จะทำให้คนเกิดความหวาดหวั่นเสียแต่แรก ก็การปลูกฝีนั้นที่จริงเป็นการช่วยชีวิตของผู้ที่มาให้ปลูกเองนั้น ซ้ำพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดให้หมอหลวงออกไปปลูกฝีให้เป็นทาน ก็เป็นบุญของราษฎร มีแต่เป็นคุณแก่ราษฎรอย่างเดียว ข้อสำคัญอยู่ที่จะต้องทำอย่างไรให้ราษฎรรู้ความจริง ก็จะพากันมาปลูกฝีด้วยความยินดี หาต้องบังคับปรับไหมให้เดือดร้อนไม่ กระทรวงนครบาลไม่เห็นชอบด้วย คงเห็นอยู่ว่าถ้าไม่ตั้งข้อบังคับ การปลูกฝีก็ไม่สำเร็จได้ ฉันตอบว่า โดยฉันจะเห็นพ้องกับกระทรวงนครบาล กระทรวงมหาดไทยก็ไม่สามารถจะจัดการได้ตามความคิดอย่างนั้น เพราะภูมิลำเนาของราษฎรตามหัวเมืองอยู่กระจัดกระ–จายกัน ราษฎรชาวหัวเมืองความรู้น้อยกว่าชาวกรุงเทพฯ ถ้ามีประกาศคาดโทษคนก็เห็นจะพากันตื่น ตำรวจภูธรตามหัวเมืองก็ไม่มีมากพอจะไปเที่ยวตรวจตราราษฎรตามบ้านช่องได้ทั่วถึง เหมือนพวกกองตระเวนของกระทรวงนครบาลใน

กรุงเทพฯ เพราะฉะนั้นต่างกระทรวงต่างทำตามที่เห็นว่าจะได้ในท้องที่ของตนจะดีกว่า เอาแต่ให้สำเร็จตามพระราชประสงค์เป็นประมาณ ก็ตกลงกันอย่างนั้น กระทรวงนครบาลจะจัดการอย่างไร ฉันไม่ได้เอาใจใส่สืบสวน จะเล่าแต่กระบวนการที่กระทรวงมหาดไทยจัดครั้งนั้น คือ

๑. แต่งประกาศพิมพ์เป็นใบปลิว ความว่าพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบว่าเกิดโรคฝีดาษขึ้นชุกชุม ทรงพระวิตกเกรงว่าราษฎรจะพากันล้มตาย ทรงพระราชดำริว่าโรคฝีดาษนั้นอาจจะป้องกันได้ด้วยปลูกฝี ถ้าใครปลูกแล้วก็หาออกฝีดาษไม่ แต่การปลูกฝียังไม่แพร่หลายออกไปถึงหัวเมือง คนจึงออกฝีดาษล้มตายกันมาก

จึงทรงพระกรุณาโปรดให้หมอหลวงออกมาปลูกฝีพระราชทานแก่ราษฎร มิให้ล้มตายด้วยโรคฝีดาษ หมอหลวงไปถึงที่ไหนก็ให้ราษฎรไปปลูกฝีเถิดจะได้ป้องกันอันตรายมิให้มีแก่ตน

๒. แล้วจัดพนักงานปลูกฝีเป็น ๔ พวก ให้แยกกันไปปลูกฝีตามหัวเมืองมณฑลที่เกิดโรคฝีดาษชุกชุมในเวลานั้น คือมณฑลนครชัยศรีพวกหนึ่ง มณฑลราชบุรีพวกหนึ่ง มณฑลปราจีนพวกหนึ่ง มณฑลนครราชสีมาพวกหนึ่ง มณฑลอื่นที่ฝีดาษไม่ชุกชุม แพทย์ประจำเมืองก็คงปลูกฝีอยู่อย่างปรกติ

๓. วิธีที่ไปปลูกฝีนั้นให้ไปปลูกทีละอำเภอเป็นลำดับไป เมื่อพนักงานปลูกฝีไปถึงอำเภอไหน ให้กรมการอำเภอเรียกกำนันผู้ใหญ่บ้านมาชี้แจง แล้วแจกประกาศใบปลิวให้เอาไปประกาศแก่ราษฎร และปิดไว้ตามวัดอันเป็นที่ประชุมชน และให้ปรึกษากันกะที่ที่จะไปปลูกฝีตามตำบลในอำเภอนั้นกี่แห่ง แล้วกำหนดวันว่าจะไปปลูกฝีที่ตำบลไหนวันไหน ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านไปนัดราษฎร เมื่อถึงวันนัดพนักงานไปตั้งทำการที่วัดแห่งหนึ่งในตำบลนั้น กำนันไปภายหลังราว ๗ วัน ไปตรวจการที่พวกปลูกฝีได้ทำไว้ว่าปลูกฝีได้มากหรือขึ้นดีหรืออย่างไร และพวกชาวบ้านสรรเสริญหรือติเตียนหรืออย่างไร ด้วยมีสัญญาแก่พวกพนักงานที่ไปปลูกฝีว่าเมื่อทำการเสร็จแล้วจะให้รางวัลตามลำดับเป็นชั้นกันโดยความดีที่ได้ทำ คือจำนวนคนที่ได้ปลูกฝีอย่างหนึ่ง ส่วนที่ปลูกฝีขึ้นงามอย่าง

หนึ่ง ได้รับความชมเชยของชาวบ้านอย่างหนึ่ง ผสมกันเป็นคะแนนตัดสิน

ปลูกฝีเป็นการพิเศษครั้งนั้น เป็นการสะดวกดีทั้ง ๔ ทาง มีปรากฏในรายงานประชุมเทศาภิบาล พ.ศ.๒๔๕๖ ว่าจำนวนคนที่ได้ปลูกฝีถึง ๗๘,๗๖๘ คน ทำได้โดยมิต้องตั้งข้อบังคับปรับไหมอย่างไร

ทำสิรัมแก้พิษหมาบ้า

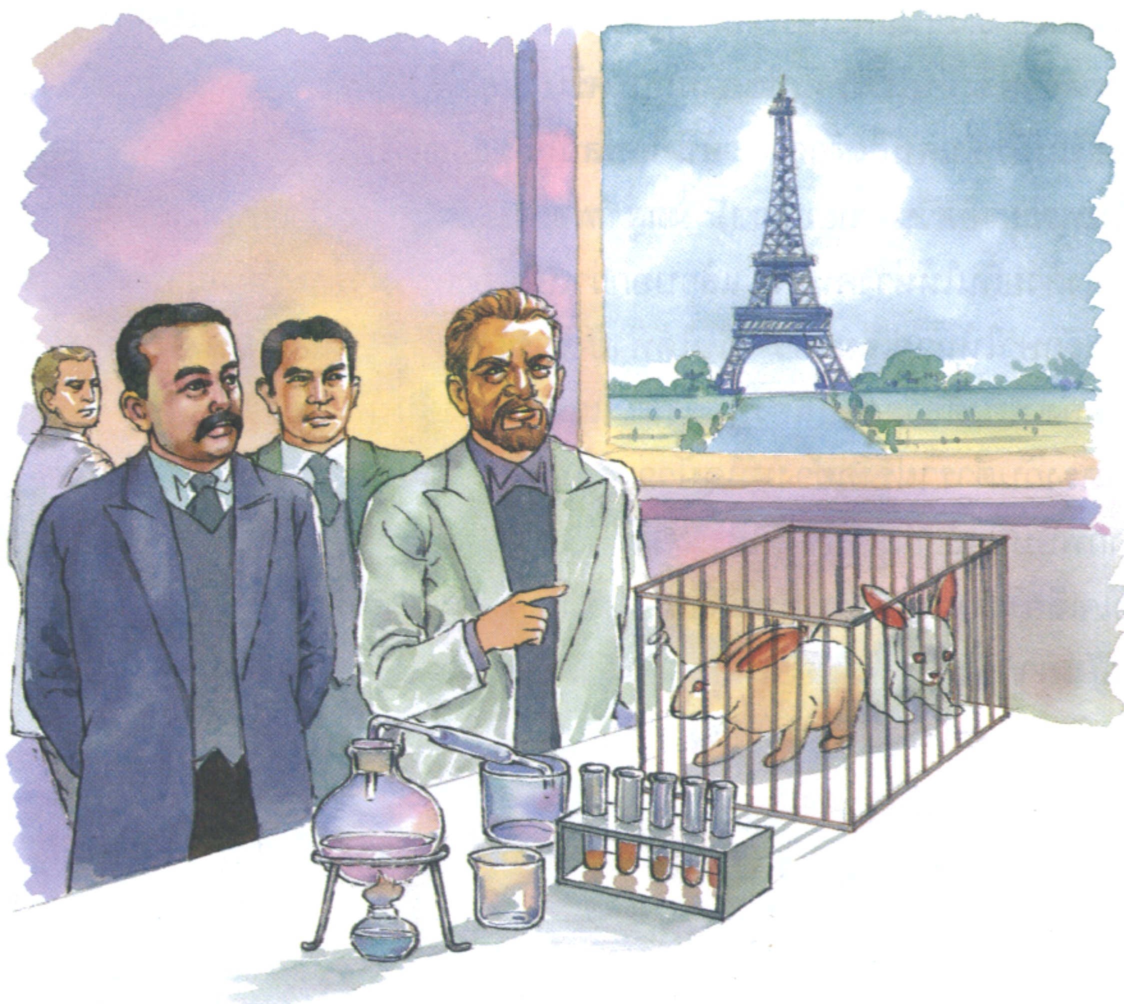
เรื่องนี้มีกรณีเกิดขึ้นในครัวเรือนของฉันเองเป็นมูลเหตุ ในรัชกาลที่ ๖ เมื่อพ.ศ. ๒๔๕๕ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จออกไปประทับอยู่ที่พระราชวังจันทร์ ณ พระปฐมเจดีย์ ฉันยังเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ตามเสด็จไปอยู่ที่เรือนบังกาโลที่พักของฉันตามเคย วันหนึ่งเวลาบ่าย พวกลูกเด็กๆ ลงไปเล่นกันอยู่ที่สนามหญ้าหน้าเรือน มีหมาบ้าตัวหนึ่งวิ่งเข้ามาในบ้าน พวกเด็กพากันวิ่งหนี แต่ลูกหญิงบรรลุศิริสาร (เรียกกันว่าหญิงเภา) หกล้มถูกหมาบ้ากัดเอาที่ขาเป็นรอยเขี้ยว ๒ แผล ตัวเองก็ไม่รู้สึกเจ็บปวดเท่าใดนัก แต่พวกผู้ใหญ่ตกใจ ฉันก็สั่งให้เที่ยวสืบหาหมอที่ชำนาญการ

รักษาพิษหมาบ้า แต่ในเวลานั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงทราบ ตรัสแนะนำให้ฉันส่งไปรักษา ณ สถานปาสเตอร์ที่เมืองไซ่ง่อน ฉันก็เห็นชอบด้วยพระราชดำริ แต่ให้สืบถึงเรือที่จะรับไป ได้ความว่าเรือเพิ่งออกไปเสียเมื่อวันก่อน จะต้องรอคอยเรืออีก ๑๕ วันจึงจะไปได้ ก็ต้องให้หมอซึ่งหามาได้คนหนึ่งรักษาตามวิธีไทย ให้กินยา ทายา รักษาไม่กี่วันแผลก็หาย ตัวเด็กก็สบาย แจ่มใสเหมือนแต่ก่อน จนเชื่อกันว่าหมอคนนั้นสามารถรักษาหายแล้ว เมื่อกลับมาอยู่กรุงเทพฯ ก็เป็นปรกติดีมาสัก ๓ เดือน จนเกือบลืมเรื่องที่เธอถูกหมาบ้ากัด อยู่มาวันหนึ่งหญิงเภาตื่นนอนขึ้นเช้าตัวร้อน ก็สำคัญกันว่าเป็นไข้ให้กินยาตามเคย แต่มีอาการแปลกอย่างหนึ่งในเวลาเมื่อเธอรับถ้วยยาหรือถ้วยน้ำจะกิน มือสั่นทั้งสองข้าง ต่อเมื่อวางถ้วยยาแล้วมือจึงหายสั่น อาการเช่นนั้นทั้งตัวฉันและใคร ๆ ที่อยู่ด้วย ไม่มีใครเคยเห็น แต่ก็ยังไม่ตกใจ ด้วยอาการอย่างอื่นไม่ผิดกับไข้สามัญ ครั้นสายเข้าเวลาจะกินยาหรือกินน้ำ มือยิ่งสั่นหนักขึ้นจนถึงตัวสั่น ฉันก็แปลกใจ จึงให้รับหมอปัว (ซึ่งภายหลังได้เป็นพระยาอัศวินอำนวยเวช) มาดู พอหมอปัวเห็นอาการก็หน้าเสีย เรียกฉันไปนั่งด้วยกันให้ห่างคนอื่น แล้วบอกว่าเป็นโรคกลัวน้ำด้วยพิษหมาบ้า ไม่มีทางที่จะรักษาให้หายเสียแล้ว ฉันได้ฟังยังไม่อยากเชื่อ ด้วยเวลานั้นอาการคนไข้ทรุดลงเพียงต้องลงนอนยังพูดจาได้ แต่อาการที่ฉันไม่เคยเห็นเป็นกิริยาโรคกลัวน้ำตรงกับตำราฝรั่งอย่างหมอปัวว่าก็จนใจ ฉันบอกผู้อื่นเพียงว่าเป็นโรคเกิดจากพิษหมาบ้ากัด มิได้ให้ใครรู้ว่าจะไม่รอด เพราะเกรงจะเกิดโศกศัลย์พาให้คนไข้ใจเสีย เพิ่มทุกขเวทนาหนักขึ้น แต่อาการโรคทรุดเร็ว พอถึงเวลาดึกค่ำวันนั้นหญิงเภาก็สิ้นชีพ เจ็บอยู่ไม่ถึง ๒๔ ชั่วโมง แต่ไม่มีอาการเช่นเคย ได้ยินเขาเล่ากันว่า คนจะตายด้วยพิษหมาบ้ามักร้องเป็นเสียงเห่าหอน หรือน้ำลายฟอดฟูมปากอย่างหนึ่งอย่างใด

เมื่อหญิงเภาถูกหมาบ้ากัดที่พระปฐมเจดีย์ เป็นเวลาไปตามเสด็จ คนรู้กันมาก ครั้นเธอสิ้นชีพจึงมีคนสงสาร จนเป็นเรื่องโจษกันแพร่หลาย มีมิตรของฉันคนหนึ่งเข้าใจว่าตัวหมอมาโนส์ฝรั่งเศส ซึ่งเป็นผู้ทำหนองปลูกฝีดาษ

มาพูดกับฉันว่า ที่จริงหญิงเภาไม่ควรตาย เพราะหมอปาสเตอร์พบวิธีรักษาโรคกลัวน้ำได้แล้ว ถ้าหญิงเภาอยู่ในยุโรปหรือแม้เพียงอยู่ที่เมืองไซง่อน อันมีสถานปาสเตอร์ก็จะรักษาหายได้โดยง่าย ที่ต้องตายเพราะไม่มียาในกรุงเทพฯ เท่านั้น เขาเห็นว่าถ้าหากฉันคิดตั้งสถานปาสเตอร์ที่ในกรุงเทพฯ ด้วยเหตุที่ลูกตายครั้งนั้น คงจะสำเร็จได้ เพราะคนสงสารมีมาก คนที่หวาดหวั่นเกรงจะเป็นเช่นเดียวกัน ในครอบครัวของเขาก็มี และการที่จะตั้งสถานปาสเตอร์ก็ไม่ยากหรือจะต้องสิ้นเปลืองเท่าใดนัก ถ้าฉันบอกบุญเรี่ยไรในเวลานั้น คงจะได้เงินพอแก่การ ฉันเห็นชอบด้วย เพราะเมื่อฉันไปยุโรปครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๔๓๔ ได้เคยไปดูสถานปาสเตอร์ที่เมืองปารีส ซึ่งเพิ่งตั้งขึ้นไม่ช้านัก ตัวหมอปาสเตอร์เองเป็นผู้นำฉันเที่ยวดูทั่วทั้งสถาน และให้ดูวิธีทำสิรัมตั้งแต่เจาะหัวกระต่าย

เอาพิษหมาบ้าฉีดลงในสมอง ให้พิษเกิดในตัวกระต่ายก่อน เมื่อกระต่ายตายด้วยพิษนั้นแล้ว เอาเอ็นในซากกระต่ายมาผสมยาทำเป็นสิรัม และให้ฉีดยารักษาเด็กคนหนึ่งซึ่งถูกหมาบ้ากัดให้ฉันดู ฉันได้เคยเห็นแล้วดังว่ามา และตัวหมอมาโนส์เองก็ได้เคยไปศึกษาในปาสเตอร์สถานที่เมืองปารีส รู้วิธีทำสิรัมไม่ต้องหาใครมาใหม่ คิดดูการที่จะตั้งสถานปาสเตอร์ในกรุงเทพฯ มีเพียงหาที่ตั้งอย่างหนึ่ง หาเครื่องใช้อย่างหนึ่ง ส่วนคนที่เป็นลูกมือทำการก็อาจจะใช้พวกทำพันธุ์หนองปลูกฝีดาษได้ ด้วยรวมการทำสิรัมทั้งสองอย่างเข้าด้วยกันไม่ต้องเพิ่มเติมผู้คนขึ้นเท่าใดนัก ฉันจึงกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตแล้วประกาศบอกบุญเรี่ยไรเงินทุนที่จะตั้งสถานปาสเตอร์ที่ในกรุงเทพฯ ก็มีผู้ศรัทธาช่วยกันมากทั้งไทยและพวกชาวต่างประเทศ ฉันได้อาศัยพระยามหา-อำมาตย์ (เส็ง วิริยะศิริ) กับหมอมาโนส์เป็นกำลังในครั้งนั้น ในไม่ช้าก็ได้เงินพอแก่การ จึงตั้งปาสเตอร์สถานขึ้นที่ตึกของกระทรวงมหาดไทยที่ริมโรง-เลี้ยงเด็ก และย้ายสถานทำพันธุ์หนองปลูกฝีดาษ ณ พระปฐมเจดีย์เข้ารวมกันเมื่อจัดการเตรียมพร้อมแล้ว ได้เชิญเสด็จพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า-อยู่หัวเสด็จไปทรงทำพิธีเปิดสถานปาสเตอร์ (เวลานั้นเรียกว่า ปัสตรุสภา) เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ.๒๔๕๖ ต่อมาหมอมาโนส์เกิดอาการป่วยเจ็บต้องลาออก แต่ก็ได้หมอโรแบต์ฝรั่งเศสมาแทน ทรงคุณวุฒิและมีใจรักงานเช่นเดียวกับหมอมาโนส์ ก็อาจรักษาโรคพิษหมาบ้า สำเร็จประโยชน์ได้ในเมืองไทยแต่นั้นมา และสถานปาสเตอร์นั้น ต่อมาภายหลังโอนไปขึ้นอยู่ในสภากาชาดหมอโรแบต์ก็ย้ายตามไปทำการเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้นโดยลำดับมาจนขยายใหญ่โตเป็นสถานเสาวภาอยู่บัดนี้

ที่สถานเสาวภา มีรูปหม่อมเจ้าหญิงบรรลุศิริสาร อย่างปั้นครึ่งตัว หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ตั้งอยู่รูปหนึ่ง เป็นอนุสรณ์ซึ่งเธอเป็นมูลเหตุให้เกิดสถานปาสเตอร์ในเมืองไทย ฉันไปเห็นรูปนั้นเมื่อใด ก็นึกว่าเธอคงไปสู่สุคติภูมิเพราะชีวิตของเธอช่วยชีวิตเพื่อนมนุษย์ในเมืองไทยได้มาก

ความรู้ทางภาษา

การใช้ภาษา

มรรยาทการโต้วาที

การโต้วาทีเป็นการใช้ศิลปะการพูดระหว่างบุคคลสองฝ่าย ต่างฝ่ายต่างหาเหตุผลมาชี้แจงเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อถือ

การโต้วาทีของบุคคลทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายเสนอและฝ่ายค้านจะพูดสลับกัน โดยฝ่ายเสนอพูดเสนอความคิดเห็นของตน และฝ่ายค้านจะชี้แจงแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลในการไม่เห็นด้วยกับฝ่ายเสนอ การพูดจะสลับกันและผู้ฟังจะเป็นผู้ตัดสินว่าฝ่ายใดให้เหตุผลน่าเชื่อถือกว่ากัน ผู้พูดทั้งฝ่ายเสนอและฝ่ายค้านจะต้องมีมรรยาทในการพูดระหว่างโต้วาที คือ

๑. ใช้คำพูดที่สุภาพ มีเหตุผล ไม่ใช้คำพูดหยาบคาย ไม่พูดเยาะเย้ยถากถาง หรือนำเรื่องส่วนตัวของอีกฝ่ายหนึ่งมาพูด

๒. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ไม่มุ่งแต่จะเอาชนะกัน

๓. แสดงกิริยาท่าทางระหว่างการพูดให้เหมาะสม เช่น ไม่ชี้หน้าไม่ทุบโต๊ะ

๔. พูดด้วยสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ท้าทายหรือพูดหาเรื่องฝ่ายตรงข้าม

๕. รักษาเวลาในการพูด

สำนวน สุภาษิต คำพังเพย คำคม คำขวัญ

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความไพเราะ มีสำนวนโวหาร สุภาษิตคำพังเพยจำนวนมาก ซึ่งมีลักษณะเป็นถ้อยคำหรือข้อความสั้นๆ มีคำสัมผัสคล้องจองเพื่อสะดวกแก่การจดจำ

สำนวน เป็นถ้อยคำกะทัดรัด สละสลวย มีความหมายลึกซึ้ง กินใจและมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ สำนวนรวมไปถึงภาษิต คำพังเพย คำขวัญคำคม เช่น

ข้าเก่าเต่าเลี้ยง	หมายถึง	คนเก่าคนแก่ หรือคนที่อยู่ด้วยกันมานานในฐานะรับใช้จนเป็นที่ไว้วางใจได้
หนักไม่เอา เบาไม่สู้	หมายถึง	เกียจคร้านต่อการงานทุกชนิด
พูดอย่างมะนาวไม่มีน้ำ	หมายถึง	พูดห้วนๆ
สูงเท่านกเขาเหิน	หมายถึง	สูงระดับนกเขาบินถึง
คงเส้นคงวา	หมายถึง	เสมอต้นเสมอปลาย
ออกยักษ์ออกโขน	หมายถึง	กระโดดโลดเต้น อึกทึกครึกโครมอย่างเล่นโขน

สุภาษิต หมายถึง คำกล่าวที่ดีงาม เป็นถ้อยคำสั้นๆ แต่กินความลึกซึ้ง มีคติสอนใจ เช่น

ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม
ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ
ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะย่อมก่อให้เกิดสุข
ปลูกไมตรีอย่ารู้ร้าง สร้างกุศลอย่ารู้โรย
ไปเรือนท่านอย่านั่งนาน

คำพังเพย เป็นคำกล่าวเชิงเปรียบเทียบ แฝงด้วยข้อเตือนใจ เช่น

เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย หมายความว่า ไม่ยอมเสียในสิ่งเพียงเล็กน้อย แต่กลับต้องเสียมากกว่า

น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย หมายความว่า คำพูดตรงไปตรงมาอาจไม่ถูกใจผู้ฟัง แต่ไม่เป็นภัย ส่วนคำพูดที่ไพเราะอ่อนหวานเป็นที่ถูกใจผู้ฟัง อาจเป็นภัยได้

รักดีหามจั่ว รักชั่วหามเสา หมายความว่า ประพฤติดี มีความรู้ย่อมมีความสุข ความเจริญ ถ้าประพฤติไม่ดี ไม่มีความรู้ ก็ต้องลำบาก

คำคม คือ ถ้อยคำที่หลักแหลมชวนให้คิด เช่น
ชนใดไม่มีดนตรีกาล ในสันดาลเป็นคนชอบกลนัก

คำขวัญ คือ ถ้อยคำที่แต่งขึ้นเพื่อเตือนใจหรือเพื่อเป็นสิริมงคล เช่น
รักลูกหลานอย่าผลาญป่า
สืบสานวัฒนธรรมไทย ร่วมใจพัฒนา รักษาสิ่งแวดล้อม

พรรณนาโวหาร

พรรณนาโวหาร คือ การพูดและการเขียนเรื่องราวโดยใช้ถ้อยคำสำนวนที่กล่าวรำพันถึงความงามของศิลปะ ธรรมชาติด้วยภาษาอันไพเราะ สอดแทรกความรู้สึกหรืออารมณ์ของผู้เขียน เช่น การพรรณนาชมความงามของธรรมชาติ ป่าไม้ น้ำตก ชมความงามของผู้หญิง ชมบ้านเมือง ความงดงามของปราสาทราชมณเฑียร สรรเสริญบ้านเมืองและบุคคล ผู้ประพันธ์หรือกวีบางท่านกล่าวรำพันถึงความทุกข์โศก ความชื่นชมยินดี ตัวอย่างเช่น

แดดในยามเย็นกำลังอ่อนลงสู่สมัยใกล้วิกาล ทอแสงแผ่ซ่านไปทั่วสาลีเกษตร แลละลิ่วเห็นเป็นทางสว่างไปทั่วประเทศสุดสายตาดูประหนึ่งมีหัตถ์ทิพย์มาปกแผ่อำนวยสวัสดี เบื้องบนมีกลุ่มเมฆเป็นคลื่นซ้อนซับสลับกันเป็นทิวแถว ต้องแสงแดดจับเป็นสีระยับวะวับแวว ประหนึ่งเอาทรายทองไปโปรยปรายเลื่อนลอยลิ่วๆ เรี่ยๆ รายลงจดขอบฟ้า ชาวนาและโคก็เมื่อยล้าด้วยตรากตรำทำการงานต่างพากันดุ่มๆ เดินกลับเคหสถานเห็นไรๆ เงาหมู่ไม้อันโดดเดี่ยวอยู่กอเดียวก็ยืดยาวออกทุกทีๆ

(กามนิต–วาสิฏฐี)

พิศโฉมพระธิดาวิลาวัณย์ ผุดผาดผิวพรรณดังดวงเดือน
งามละม่อมพร้อมสิ้นทั้งอินทรีย์ นางในธรณีไม่มีเหมือน

(สังข์ทอง)

...สาวน้อยที่อยู่กลางเวทีมีดวงหน้านวลประหนึ่งแสงจันทร์อันอ่อนๆ รูประหงทรงอรชรหาตำหนิมิได้ ทรงทรามวัยอยู่ทั่วสรรพางค์ จนทำให้ข้าพเจ้าเผลอสติคิดว่า นางคือพระลักษมีเทวีอวตารมา บังเกิดความยินดีซาบซ่านทันทีที่ได้มาเห็น...

(กามนิต–วาสิฏฐี)

การเขียนเรียงความ

การเขียนเรียงความคือการเรียบเรียงข้อความเป็นเรื่องราว เพื่อแสดงความคิด ความรู้สึก โดยใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษาที่ถูกต้อง

ส่วนประกอบของเรียงความจะมี **คำนำ เนื้อเรื่อง** และ**สรุป**

คำนำ เป็นการเริ่มเรื่องที่จะเขียนเพื่อเร้าความสนใจให้ผู้อ่านติดตามเรื่องต่อไป คำนำไม่ควรมีความยาวมากนัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่อง ปกติมีเพียงหนึ่งย่อหน้า

เนื้อเรื่อง เนื้อเรื่องของเรียงความอาจเป็นข้อเท็จจริง รายละเอียดความรู้ ความคิดเห็น ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ การค้นคว้า หรืออื่นๆ ผู้เขียนต้องดำเนินเรื่องตามโครงเรื่องที่วางไว้ เช่น เขียนตามลำดับเหตุการณ์ ตามลำดับความสำคัญ ตามลำดับเหตุผล เป็นต้น

ในการเขียนเนื้อเรื่องนั้นอาจมีหลายย่อหน้า แต่ทั้งนี้ต้องให้ต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน

สรุป การเขียนสรุป ผู้เขียนต้องเขียนให้เกิดความประทับใจ เช่น ฝากข้อคิดเห็น สรุปด้วยสุภาษิต คำคม บทร้อยกรอง หรือลงท้ายด้วยการตอบคำถามหรือตั้งคำถาม เป็นต้น

ในการเขียนเรียงความ ผู้เขียนจะต้องจัดทำโครงเรื่องก่อน เพื่อช่วยให้เขียนเรียงความได้ดี เรียงความที่ดีควรประกอบด้วย

๑. ถูกต้องตามรูปแบบของการเขียนเรียงความ คือ มีคำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป

๒. เนื้อเรื่องมีสาระแจ่มชัด ตรงประเด็น

๓. ลำดับความคิดได้ดี มีความต่อเนื่อง ไม่วกวน

๔. ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษา

๕. มีการให้ข้อคิดหรือแสดงความคิดเห็นที่แปลกใหม่

๖. สำนวนภาษาสละสลวย อาจมีการใช้สำนวน ภาษิต บทร้อยกรองประกอบการเขียน

ตัวอย่าง

พระผู้ดับทุกข์ในดวงใจชน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เอาพระทัยใส่ดูแลทุกข์สุขของราษฎร โดยมิคำนึงถึงความเหนื่อยยากลำบากของพระองค์เอง ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจสมกับพระปรมาภิไธย “ภูมิพล” อันแปลว่า “กำลังของแผ่นดิน” เวลาส่วนใหญ่จะทรงอุทิศเพื่อประชาชน โดยการเสด็จแปรพระราชฐานไปเยี่ยมเยียนราษฎรในทุกภาค เมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์ในระยะแรกๆ นั้นพระองค์เสด็จไปเยือนประเทศต่างๆ แต่ภายหลังทรงงดเสด็จโดยทรงให้เหตุผลว่า พระองค์ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินของประเทศไทย มิใช่

พระเจ้าแผ่นดินของต่างประเทศ จึงทรงใช้เวลาเหล่านั้นมาดูแลทุกข์สุขของราษฎรของพระองค์

เมื่อใดที่เกิดภัยพิบัติแก่บ้านเมืองและประชาชน เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ พายุพัด บ้านพัง ภัยแล้ง การเกิดจลาจล แม้กระทั่งปัญหาการจราจร พระองค์จะพระราชทานคำแนะนำให้หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการช่วยเหลือโดยฉับพลัน ซึ่งในประเทศไทยได้เกิดสาธารณภัยที่ร้ายแรงหลายครั้งด้วยกัน แต่ครั้งสำคัญที่ทำให้เกิด "มูลนิธิราชประชานุเคราะห์" ก็คือในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้เกิดมหาวาตภัยที่แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นครั้งที่รุนแรงเหลือที่จะกล่าวได้ ทำลายทรัพย์สินของราษฎรของราชการและชีวิตของผู้คนนับไม่ถ้วน เมื่อความทราบถึงพระเนตรพระกรรณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถานีวิทยุ อส. ซึ่งคุณขวัญแก้ว วัชโรทัย เป็นหัวหน้าสถานีในขณะนั้น ประกาศเชิญชวนประชาชนบริจาคเงินทองสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย ปรากฏว่าเป็นภาพที่น่าประทับใจยิ่งที่สิ่งของเหล่านั้นมาจากน้ำใจจริงๆ เพราะมีสิ่งของสารพัดตามแต่จะมีหรือจะหาได้ หรือจะเรียกว่าตามมีตามเกิดก็คงไม่ผิดนัก นอกจากเงินทองก็มีข้าวสาร อาหารแห้ง สังกะสี แม้กระทั่งเขียง

หลังจากได้นำสิ่งของทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคไปสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเสร็จสิ้นไปในปี ๒๕๐๕ แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปรารภว่าเงินที่มีผู้บริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลนั้น เมื่อพระราชทานแก่กรมประชาสงเคราะห์นำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้วยังเหลืออีกสามล้านบาท จึงทรงเห็นควรตั้งเป็นกองทุนเพื่อหาดอกผลเพิ่มพูนไว้สำหรับช่วยเหลือเด็กที่กำพร้าบิดามารดาและผู้ปกครองที่ประสบวาตภัยในครั้งนั้น ให้ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนต่อไปในภายหน้า จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ก่อตั้งมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

คำว่า "ราชประชานุเคราะห์" หมายถึง พระราชากับประชาชนร่วมกันอนุเคราะห์ คือการที่ประชาชนทำบุญร่วมกับพระเจ้าอยู่หัว เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย มูลนิธินี้ประดุจสายธารแห่งพระเมตตาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรม-ราชินีนาถ หลั่งชโลมใจพสกนิกรผู้เดือดร้อนของพระองค์ ทรงมีพระบรมราโชบายว่า "...ไปให้ความอบอุ่นไปช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากโดยฉับพลันทำให้ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือ มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป การช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้นต้องช่วยในระยะสั้น หมายความว่า เป็นเวลาที่ฉุกเฉินต้องช่วยโดยเร็ว และต่อไปจะต้องช่วยให้ต่อเนื่อง ส่วนการช่วยเหลือในระยะยาวก็มีความจำเป็นเหมือนกัน เป็นผลว่าเขาได้รับการดูแลเหลียว-แลมาจนกระทั่งได้รับการศึกษาที่สามารถทำมาหากินได้โดยสุจริต และโดยมีประสิทธิภาพ เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ" จากพระบรมราโช-บายนี้ ยามเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นไม่ว่าแห่งใดในประเทศไทย เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิฯ ทุกส่วน ตลอดจนอาสาสมัคร องค์กรของรัฐและเอกชนจะเข้าไปช่วยเหลือจนถึงที่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ว่าราชการทุกจังหวัดดำรงตำแหน่งประธานกรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ประจำจังหวัด ยามมีสาธารณภัยฉับพลันจะได้ช่วยเหลือได้ทันการ

การช่วยเหลือผู้ประสบภัยของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์นั้น นอกจากเป็นการช่วยเหลืออย่างฉับพลันแล้วยังมีการช่วยเหลือในระยะยาวอีกด้วย คือมูลนิธิฯ ยังรับผิดชอบในการดูแลเลี้ยงดูเด็กกำพร้าที่พ่อแม่ผู้ปกครองเสียชีวิตจากสาธารณภัยในแต่ละครั้ง จึงได้มีการก่อสร้างโรง-เรียนราชประชานุเคราะห์ และมอบทุนการศึกษาให้เด็กกำพร้าที่ได้เรียน

จนจบหลักสูตรตามแต่สติปัญญาของแต่ละคน ซึ่งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญยิ่ง ทรงมีพระ-ราชดำริให้สายสัมพันธ์ระหว่างมูลนิธิฯ กับเยาวชนที่รับการอุปถัมภ์จากมูลนิธิฯ เป็นไปในลักษณะของพ่อ แม่ ลูก คือ ในด้านจิตใจจะตัดขาดจากกันไม่ได้ และถ้ามีความเดือดร้อนหรือปรารถนาอะไรก็สามารถปรึกษาหารือกันได้ตลอดไป

ด้วยพระบุญญาบารมีและพระมหากรุณาธิคุณแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว งานของราชประชานุเคราะห์ในทุกด้านได้ดำเนินต่อไปด้วยดี โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทรงดับร้อนให้แก่ผู้ประสบสาธารณภัย ทรงเป็นแรงใจให้ผู้ดำเนินงาน ทรงเป็นสายธารหล่อเลี้ยงใจไทยทุกคน

เนื่องในวาระครบ ๓๐ ปี ราชประชานุเคราะห์ใน พ.ศ.๒๕๓๖ นี้ พระองค์ท่านได้ทรงมีกระแสพระราชดำรัสว่า “คนไทยมีคุณธรรมที่มองความทุกข์ไม่ได้ คือมองแล้วต้องการที่จะช่วยบรรเทาทุกข์แก่ผู้ที่ทุกข์ลำบาก เป็นคุณสมบัติที่เกิดขึ้น ทั้งได้เกื้อกูลให้ยิ่งใหญ่ขึ้น คุณสมบัตินี้จะทำให้ประชาชนและประเทศชาติยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง”

จากน้ำพระทัยอันแสนประเสริฐนี้ ราษฎรทั้งหลายจึงตระหนักแน่แก่ใจว่า พระองค์ทรงเป็น “พระผู้ดับทุกข์ในดวงใจชน”

(เรียงความรางวัลชมเชย ระดับประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ ในการประกวดเรียง-ความเนื่องในโอกาสที่มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ ก่อตั้งครบ ๓๐ ปี ผู้เขียนคือเด็กหญิงนุชจรีย์ ฝึงกรรณ์ โรงเรียนบ้านท้องคุ้ง จังหวัดสมุทรปราการ)

บทร้อยกรอง

ยาวิเศษ

ลุงปอเป็นผู้ใหญ่ ที่ใครใครต่างนับถือ
ชื่อเสียงนั้นเลื่องลือ ว่าลุงคือผู้แข็งแรง
อายุเจ็ดสิบแล้ว ยังคล่องแคล่วและกล้าแกร่ง
โรคภัยไม่แทรกแซง ทั้งเรี่ยวแรงไม่โรยรา
ลุงปอบอกใครใคร ที่สงสัยกันนักหนา
ว่าลุงมีตำรา เป็นตัวยาวิเศษใด
หนึ่งกินอาหารดี คุณค่ามีอย่าเผลอไผล
สองนึกฝึกฝนใจ ให้สดใสและรื่นรมย์
สามเว้นสิ่งเสพย์ติด ทุกชนิดไม่สั่งสม
สี่นั้นพึงนิยม พักผ่อนกายให้พอดี
ห้าออกกำลังกาย หมู่โรคร้ายจะไม่มี
ตัวยาห้าสิ่งนี้ คือยาดีวิเศษเทอญ

อ่านเสริมบทเรียน

พระยศกิตยอดกตัญญู

ครั้งหนึ่งยังมีเมืองหนึ่งชื่อนครปัจจา ราชาผู้ครองเมืองชื่อท้าวยศเกียน มีชายาชื่อนางสิริวัต ทั้งสองพระองค์ทรงตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดี ปกครองไพร่ฟ้าด้วยความเมตตากรุณา ทำให้บ้านเมืองสงบร่มเย็นสืบมา จนกระทั่งนางสิริวัตได้ทรงพระครรภ์

ต่อมาท้าวเทวทัตเจ้านครอุโลมต้องการครอบครองนครปัจจา จึงยกทัพมาล้อมเมืองไว้และส่งสาส์นท้าท้าวยศเกียนออกรบ ท้าวยศเกียนไม่โปรดการสงครามเพราะเห็นว่ามีแต่จะทำให้ประชาชนเดือดร้อนล้มตายโดยเปล่าประโยชน์ จึงออกอุบายตอบสาส์นไปว่าให้รออีก ๗ วัน จึงจะออกมาสู้รบกัน จากนั้นท้าวยศเกียนก็ชวนชายาหนีออกจากเมืองไปบวชเป็นดาบสอยู่ในป่า ครั้นครบกำหนด ๗ วันแล้ว ท้าวเทวทัตไม่เห็นท้าวยศเกียนออกมารบ จึงยกทหารเข้าเมือง เมื่อทราบว่าท้าวยศเกียนหนีไป ก็ขึ้นครองเมือง และประกาศให้รางวัลแก่ผู้ที่สามารถตามหาและจับท้าวยศเกียนมาสำเร็จโทษได้

กล่าวถึงนายพรานป่าคนหนึ่ง ได้เข้ามาล่าสัตว์แล้วหลงป่าอยู่หลายวันจนอดอาหารหิวโซ ในที่สุดก็เดินมาล้มลงหมดสติอยู่ที่หน้าอาศรมของท้าว-ยศเกียน ท้าวยศเกียนช่วยแก้ไขจนฟื้นและให้ที่พักอาศัยแก่นายพราน ครั้นเมื่อนายพรานจะเดินทางกลับบ้าน ท้าวยศเกียนได้สั่งกำชับมิให้นายพรานแพร่ง-พรายความลับเรื่องที่หลบซ่อนของพระองค์แก่ใคร นายพรานก็ตกปากรับคำ แต่เมื่อกลับถึงบ้านแล้ว นายพรานเผลอบอกความลับแก่ภรรยา ภรรยาของนายพรานอยากได้รางวัลนำจับจากท้าวเทวทัต จึงนำความลับเรื่องที่หลบซ่อนของท้าวยศเกียนไปทูลแก่ท้าวเทวทัต ท้าวเทวทัตจึงส่งทหารไปจับกุมท้าวยศเกียนได้ และนำมาคุมขังไว้ในนครปัจจา

ฝ่ายนางสิริวัตซึ่งยังคงอยู่ในป่า ได้ประสูติพระโอรสให้พระนามว่า พระ-ยศกิต พระยศกิตอยู่กับพระมารดาจนกระทั่งเจริญวัยขึ้น จึงได้ทูลลาพระ-มารดาไปติดตามพระบิดา นางสิริวัตได้มอบพระธำมรงค์ให้พระยศกิตไว้เป็นเครื่องหมายให้สองพ่อลูกได้รู้จักกัน พระยศกิตได้เดินทางไปจนถึงนครปัจจา

ขณะเดียวกันนั้นทางท้าวเทวทัตซึ่งได้ครองนครปัจจามานาน ต้องการจะกลับไปยังนครอุโลม และเพื่อไม่ให้มีเสี้ยนหนามต่อไป จึงได้สั่งให้เพชฌฆาตนำท้าวยศเกียนออกมาประหาร ณ ลานประหาร ฝ่ายพระยศกิตเห็นว่าพระบิดาจะถูกประหาร จึงได้ปลอมตัวเป็นดาบสเพื่อเข้ารับโทษแทนพระบิดา

ขณะที่พระยศกิตเข้าไปเพื่อสับเปลี่ยนตัวกับพระบิดานั้น ถูกทหารของ

ท้าวเทวทัตจับได้และนำตัวไปลงโทษ แต่ด้วยอานิสงส์แห่งความกตัญญูกตเวทีของพระยศกิต จึงทำให้เกิดเหตุการณ์อันน่าอัศจรรย์ คือ ทหารใช้ดาบฟันดาบก็แตกละเอียด ให้ช้างตกมันแทง ช้างก็วิ่งหนี จับโยนลงในกองไฟ ไฟก็ไม่ไหม้ จับโยนลงไปในเหว พระยานาคราชก็เนรมิตเป็นดอกบัวบานรองรับ ทหารไม่สามารถจะฆ่าพระยศกิตได้ จนในที่สุดพระธรณีได้แยกออกและสูบท้าวเทวทัตกับไพร่พลจนตกนรกไปทั้งหมด

หลังจากนั้นพระยศกิตก็ทูลเชิญพระบิดาและไปรับพระมารดากลับเข้าเมือง ท้าวยศเกียนเห็นว่าพระองค์ทรงชรามากแล้ว จึงยกเมืองให้พระยศกิตปกครองแทน พระยศกิตก็ขึ้นครองเมืองด้วยความเมตตากรุณาต่ออาณาประชาราษฎร์ ทำให้บ้านเมืองสุขสงบร่มเย็นสืบมา

บทที่ ๕

บทละครร้อง

เรื่อง พระร่วง

บทละครร้องเรื่อง พระร่วง เป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อปี พ.ศ.๒๔๖๗ เพื่อใช้แสดงละครร้องทำนองละครโอเปร่าในประเทศแถบยุโรป บทละครร้องเรื่องพระร่วงนี้แสดงถึงความรักชาติบ้านเมืองของคนไทย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์เรื่องพระร่วงเป็นบทละครไว้หลายฉบับ ทั้งบทละครพูด ละครรำ และบทละครร้อง ซึ่งมีลักษณะการแสดงที่แตกต่างกัน

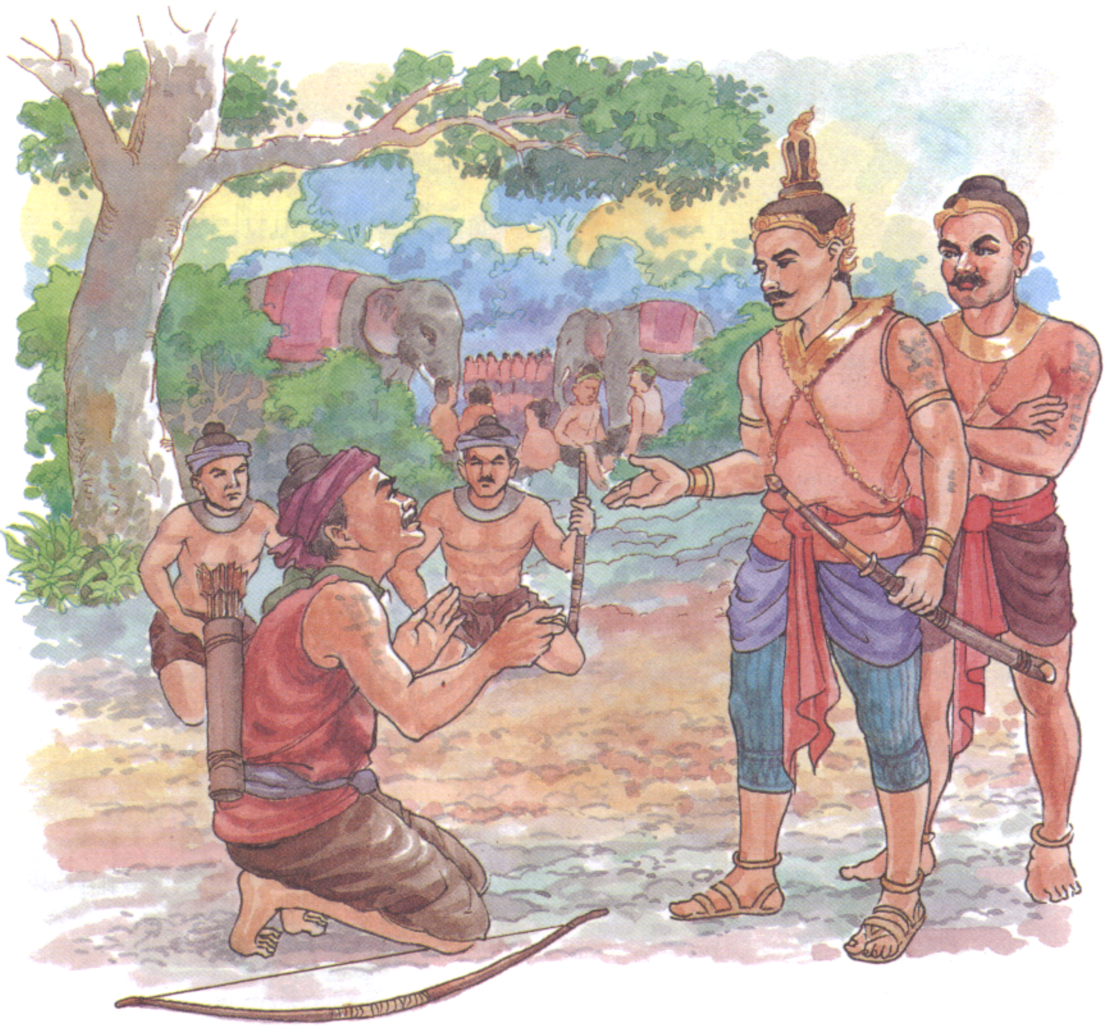
เรื่องพระร่วงเป็นบทละครประวัติศาสตร์ก่อนกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี สมัยนั้นขอมเข้าครอบครองดินแดนในแถบแหลมสุวรรณภูมิ(ประเทศไทยปัจจุบัน) บรรดาเมืองต่างๆ ซึ่งเป็นคนไทยตกอยู่ในอำนาจขอม ครั้งนั้นเมืองละโว้ (ลพบุรี) มีพระร่วงเป็นเจ้าเมือง พระร่วงคิดทำชะลอมบรรจุน้ำจากทะเลสาบชุบศรเพื่อส่งส่วยให้แก่เจ้ากรุงขอม และพระร่วงเป็นผู้นำปลุกใจคนไทยให้รักชาติ พ้นจากการปกครองของขอม ดังกล่าวไว้ในบทละครร้อง

องก์ที่ ๑ (ฉากที่ ๑) ว่า

อันพวกเราชาวละโว้ลูกผู้ชาย ล้วนจงรักเจ้านายอย่างเต็มที่
ท่านว่าไรเราไซร้ก็เห็นดี ยอมสละชีวีเพื่อรับใช้
หลายปีมาเป็นข้าเจ้ากรุงขอม ต้องยินยอมสารพัดขัดมิได้
ยิ่งนึกยิ่งแสนจะแค้นใจ เกิดเป็นไทยต้องเป็นทาสอนาถนัก
จนพระร่วงปลุกไทยจึงใจกล้า ทะนงท้าอ้ายขอมอัปลักษณ์
ไม่ขอยอมพ่ายแพ้แก่อ้ายยักษ์ ขอต่อสู้ให้ประจักษ์จริงสักครา

พระร่วงปลุกใจคนไทยให้แข็งเมืองต่อขอม และช่วยกันตกแต่งกำแพงเมืองให้มั่นคงเพื่อป้องกันเมือง ฝ่ายขอมให้พญาเดโช นักคุ้ม นักสุวรรณ ทหารของขอมคุมกองทัพเพื่อจับพระร่วง พระร่วงเกรงว่าคนไทยจะต้องสูญเสียชีวิตและเลือดเนื้อ ดังบทร้องว่า

อันข้อที่กูเกรงอยู่แล้วนั้น ก็เป็นอันมีมาถึงที่
อันพวกขอมยกมาในครานี้ มุ่งเอาชีวีแต่ตัวกู
แม้กูจะอยู่ต่อต้าน พวกไทยใจหาญคงต่อสู้
ไหนจะยอมพ่ายแพ้แก่ศัตรู กูยังอยู่คงประยุทธ์สุดกำลัง
แต่ชาวไทยไม่ชาญการณรงค์ เหลือทะนงสู้ขอมกำลังขลัง
เหมือนแสร้งให้ไปตายวายชีวัง ต้องคิดกลประทังศัตรูไว้

พระร่วงจึงออกอุบายให้นายมั่นพรานป่า ทำทีหลงป่าให้ขอมจับตัว และบอกพญาเดโชแม่ทัพของขอมว่า พระร่วงทราบข่าวว่าขอมยกทัพมาจึงกลัวและหนีไปอยู่กรุงสุโขทัย เมื่อนายมั่นถูกทหารของขอมจับตัวได้ตามอุบาย นายมั่นพรานป่าจึงทำอุบายบอกพญาเดโชว่า พระร่วงหนีไปอยู่กรุงสุโขทัย พญาเดโชจึงปลอมตัวเป็นคนไทยเพื่อตามจับพระร่วง ดังบทร้องว่า

ฉะนั้นก็ขอแรงนะนักคุ้ม ให้เจ้าอยู่ควบคุมทัพใหญ่
ตัวกูจะปลอมแปลงไป กระทั่งสุโขทัยธานิน
จะแต่งกายให้เหมือนคนไทย เล็ดลอดดอดไปสมถวิล
ลี้ลับเหมือนกับกูดำดิน คงจะสิ้นเสี้ยนหนามดัสกร

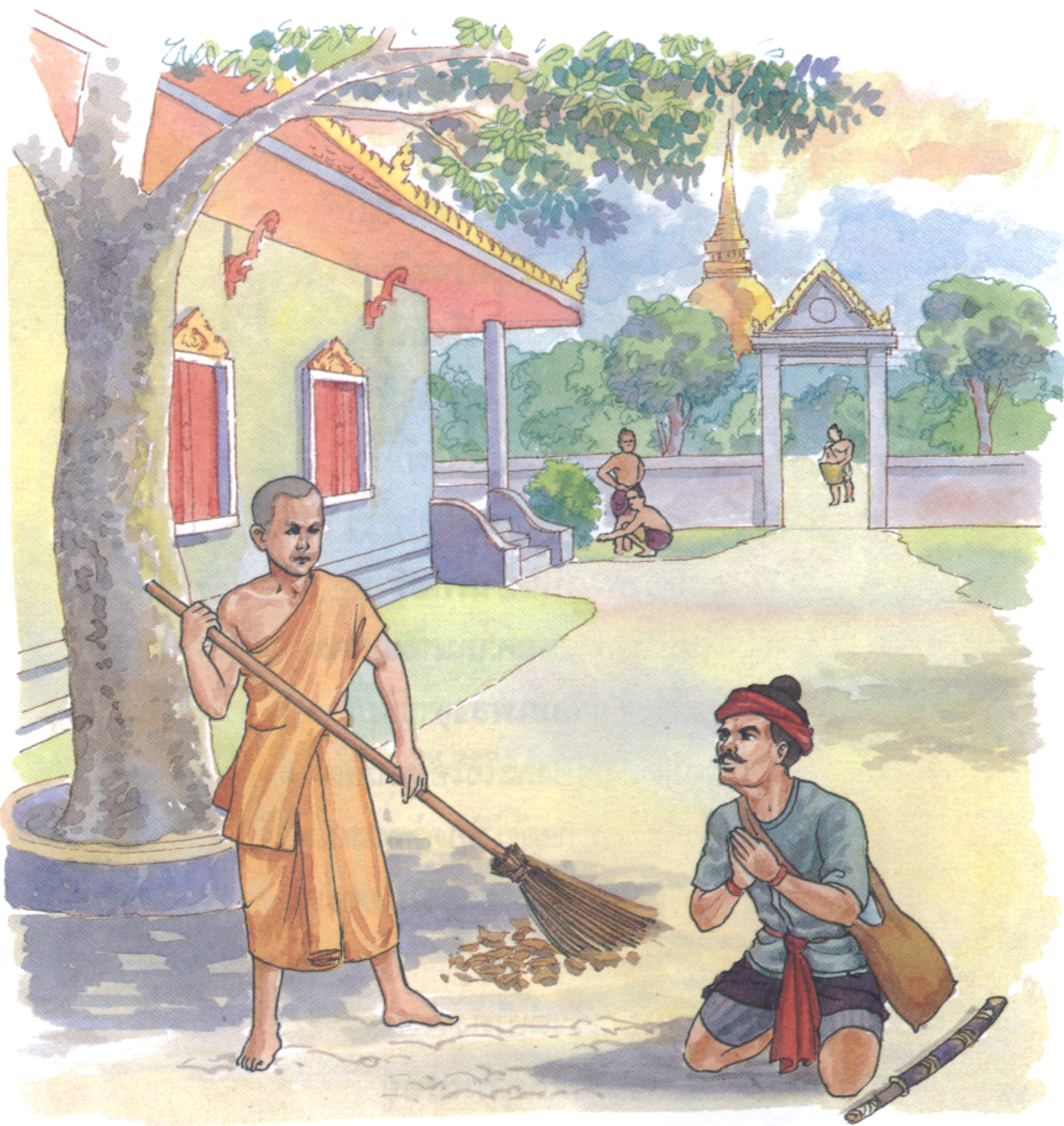
ในครั้งนั้น นางจันทร์ มารดาของพระร่วงจึงคิดอุบาย ตีทัพขอมให้แตกพ่ายไป ดังบทร้องว่า

อันพหลพลไทยนั้นใจกล้า แต่ว่าเพลงสาตราไม่แข็งขลัง
อันจะยกเข้าโหมโรมกำลัง ดูยังไม่เหมาะแน่ไซร้
ควรเราจะยกเดินค่อย ๆ ไปคอยอยู่ในป่าใหญ่
ใกล้ที่พักพหลพลไกร ของขอมนั้นไซร้และคอยที
จนถึงเวลาดึกสงัด ฟังถนัดว่ามันหลับเต็มที่
เราจึ่งค่อยโหมโจมตี โดยพวกไพรีมิทันรู้

ทหารชาวละโว้จึงขับไล่กองทัพขอมกลับไปด้วยอุบายของนางจันทร์ มารดาของพระร่วง

ชโยชาวไทยชัยชำนะ อ้ายขอมเกะกะแพ้ฉิบหาย
มันมุ่งยกมาจะทำลาย กลับตายเกลื่อนกลาดดาดแผ่นดิน
พวกไทยใจมั่นในธรรมะ จึ่งชนะได้สมดังถวิล
อ้ายขอมจัญไรใจทมิฬ ไร้ธรรมจึ่งสิ้นชีวาพลัน
บารมีพระร่วงนั้นปกเกล้า อีกคุณพระแม่เจ้าเป็นมิ่งขวัญ
มาช่วยคุ้มครองป้องกัน โรมรันจึ่งชนะอ้ายขอมพาล

บทละครร้องเรื่องพระร่วงมี ๔ องก์ (ฉาก) บทละครร้องที่นำมาเรียนนี้เป็นองก์ที่ ๔ เป็นตอนที่พญาเดโชปลอมตัวเข้ามาในเมืองสุโขทัยเพื่อตามจับพระร่วง ซึ่งหนีมาบวชอยู่ที่วัดพระบรมธาตุในเมืองสุโขทัย พระร่วงให้ศิษย์วัดจับตัวพญาเดโชไว้ ขณะนั้นกษัตริย์ผู้ครองเมืองสุโขทัยสวรรคต กรมการเมืองสุโขทัยจึงอัญเชิญพระร่วงขึ้นเป็นกษัตริย์ครองเมืองสุโขทัยสืบต่อมา

องก์ที่ ๔

ฉาก : ลานวัดพระบรมธาตุ เมืองสุโขทัย

(เมื่อเปิดม่าน พระร่วงผนวชเป็นภิกษุกวาดลานวัดอยู่)

บทร้อง - พระร่วง

(แขกมอญ)

ชะรอยกุศลหนหลัง
ยังตามชดเชยตูข้า

จึงได้เดินทางรอดปลอดมา
กระทั่งถึงมหาธานี
ได้เอาธงชัยพระอรหัต
มากระพัดพึ่งอยู่เป็นสุขี
ถึงแม้ขอมตามมาถึงที่นี้
บางทีจะไม่กล้าทำร้าย
เพราะเป็นชีบานาสงฆ์
จะมาปลงชีวันกันง่าย ๆ
ชาวบุรีคงเห็นเป็นโทษร้าย
เหมือนทำลายศาสนาตถาคต

(สร้อยเพลง)

แต่คิดถึงเวียงละโว้โอ้ร้อนจิต
ศึกจะติดราษฎรเดือดร้อนหมด
ฤๅจะรอดเพราะขอมมันยอมงด
และมัวสะกดรอยกู
ถ้ามันยกเข้าตีเมือง
ก็จะน่าแค้นเคืองมากอยู่
ชาวเวียงจะเห็นว่าตัวกู
จู่หนีเพราะขลาดอนาถใจ

(เดโชแต่งตัวแปลงเป็นไทย ออกมาเมียงมอง เห็นพระร่วงแต่ไม่รู้จัก จึงไปนั่งลงยกมือไหว้)

บทร้อง - เดโช
(ขอมกล่อมลูก)

ประทานโทษโปรดด้วยเถิดเจ้าขา
ข้ามาหาพระร่วงผู้เป็นใหญ่
ตูข้านี้เป็นคนไทย
มาไกลจากละโว้ธานี
ทราบว่าพ่อเมืองของข้าเจ้า
เข้ามาผนวชอยู่ที่นี่
ตูข้าจงรักภักดี
หวังที่จะกราบพระบาทา
แม้ว่าพระร่วงเธอปรานี
บางทีจะรับไว้เป็นข้า
ขอท่านจงได้เมตตา
จงโปรดช่วยพาข้าไป

บทร้อง-พระร่วง
(ขึ้นพลับพลา)

(พูดป้อง) เอ๊ะ! ชายนี้นาน่าหลากจิต
ยิ่งคิดยิ่งออกน่าสงสัย
บุรุษนี้อ้างตนว่าคนไทย
แต่ไฉนพูดแกว่งแปร่งทำนอง
ชะรอยขอมจะปลอมแปลงมา
ท่วงทีมีท่าออกจองหอง!
ต้องมิให้ขอมได้สมปอง
จำจะต้องชักเชือนเกลื่อนไว้ที

(ร่ายใน)

(พูดดัง) ดูก่อนประสกคนขยัน
ถ้าฉะนั้นจงคอยอยู่นี่
รูปจะเข้าไปในกุฎี
บางทีพระร่วงเธอจะมา (เข้าโรง)

บทร้อง-เดโช

(กำปอ)

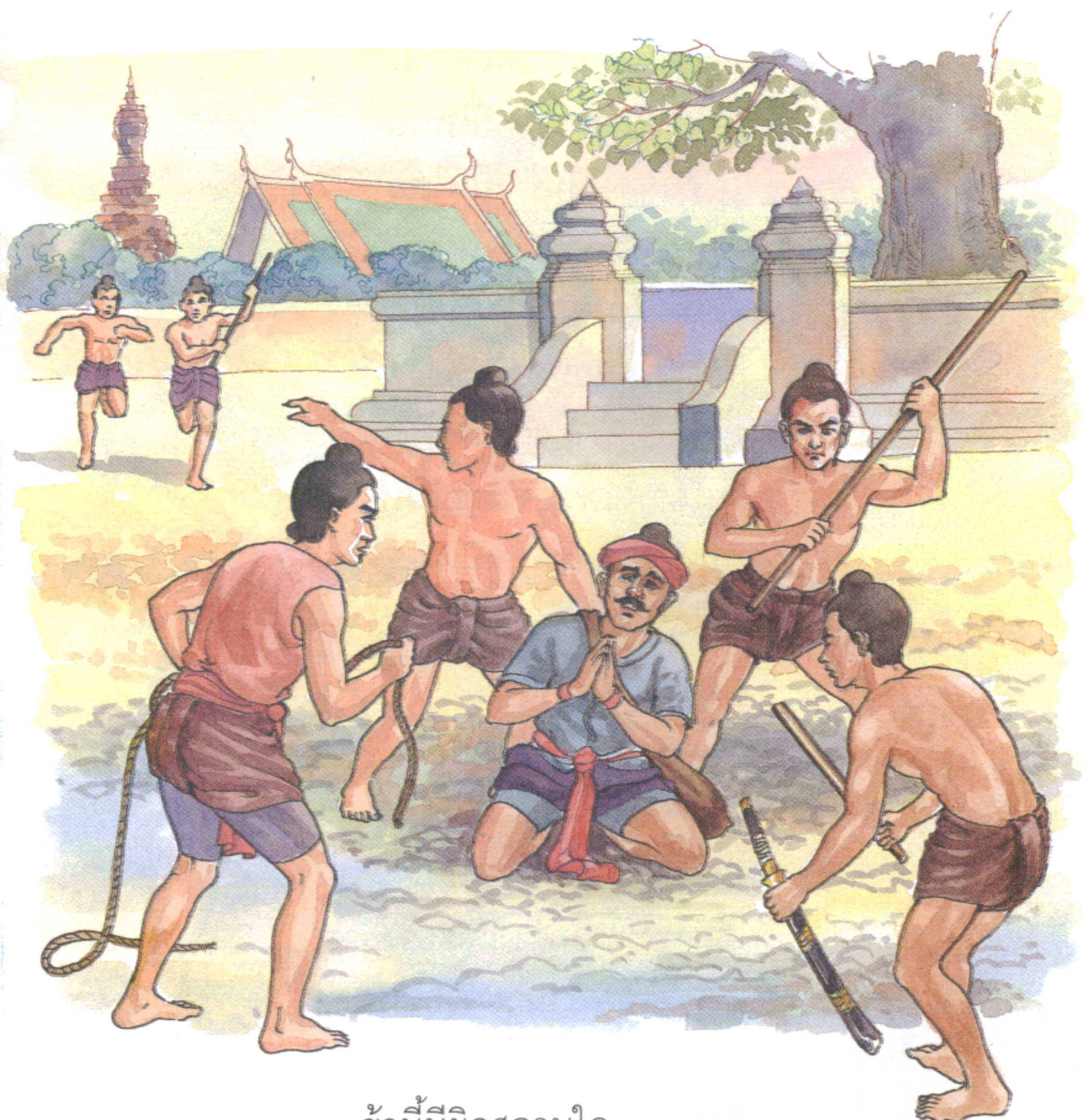
ดีละพระร่วงมึงอวดดี
ว่ามีซึ่งบุญวาสนา
ไม่ยำเกรงพระราชอาชญา
จะถึงอายุขัยในวันนี้
เขาว่ามีฤทธาวาจาสิทธิ์
จึ่งเหิมคิดขบถต่อทรงศรี
กูพระกาฬจะผลาญซึ่งชีวี
ให้สมที่มึงคิดกำเริบใจ!

(พิณพาทย์ทำเพลงรัวสามลา นายบุญ นายมี กับศิษย์วัดหลายคน พากันออกมา นายบุญถือเชือกเส้น ๑ นายมีกับศิษย์วัดบางคนถือพลอง ศิษย์วัดล้อมเดโชไว้ ผู้มีพลองเงื้อพลองเตรียมตี ฝ่ายเดโชเห็นสู้ไม่ได้ จึงยอมให้นายบุญมัด)

บทร้อง-เดโช

(ทะเลบ้า)

ข้าขอถามสักหน่อยเถิดพ่อคุณ
จงเอาบุญบอกหน่อยได้หรือไม่

ข้านี้มีผิดสถานใด
จึ่งต้องจับมัดไว้แน่นดังนี้

บทร้อง–โต้ตอบ

(ปีนตลิ่งนอก)

นายบุญ ระยำมึงหรือมังช่างพูดนักน้อยหรือ
อ้ายขอมมึงไขสือ อ้ายชาติผี!
มึงไม่รู้ว่าผิดอย่างไรมี
ก้มหัวมากูจะตีสอนมึงไว้!

เดโช อ๊ะ พุทโธ่ ฉันใดใส่ความว่า
ข้าเป็นขอมพาลาที่ไหนได้
ถ้าแลดูคงเห็นข้าเป็นไทย
อยู่ที่ในละโว้มาช้านาน
นายมี โอ้โห! โอ้โห! โกหกแท้!
อ้ายขอมแก่พูดจาอย่างหน้าด้าน
กูจะบอกอ้ายชาติเดรัจฉาน
ให้รู้การณ์ตามจริงทุกสิ่งไป
กูนี้เป็นทนายคนสนิท
รับใช้ชิดพระร่วงผู้เป็นใหญ่
มึงอย่ามาโยโสโกหกให้
กูนี่เกิดขัดใจตีมึงตาย
เดโช อนิจจา! ฉันใดไม่เชื่อฉัน
จะเอาแต่ตีรันกันง่ายๆ
เสียแรงฉันถ่อร่างและย่างกาย
เดินมาเฝ้าเจ้านายด้วยใจรัก
นายบุญ จะเท็จจริงอย่างไรได้เห็นกัน
พวกเราค้นตัวมันให้ประจักษ์
ลูกคู่ เฮ้ยๆ เฮ้ยๆ! ฮาไฮ้!
(พวกศิษย์ค้นได้มีดกับห่อยาพิษห่อ ๑)
นายบุญ มึงเตรียมมาพร้อมไว้ อ้ายใจยักษ์
โทษของมึงผิดหนักประจักษ์ตา!
ลูกคู่ เฮ้ยๆ เฮ้ยๆ! ฮาไฮ้!

(นายบุญเงื้อดาบจะฟันเดโช แต่ในขณะนั้นเองพระร่วงออกมาทัน และยกมือขึ้นห้ามไว้)

บทร้อง-พระร่วง

(สามไม้ใน)

ช้า ! ช้า ! มึงอย่าทำเฉียวฉุน
ออบุญ ไม่ควรจะเข่นฆ่า
เขานั้นรับใช้เจ้านายมา
และทำตามบัญชาที่รับใช้
อันกูเป็นชีบานาสงฆ์
จะให้ปลงชีพใครหายอมไม่

เรารู้แล้วว่ามันนั้นเป็นใคร
ก็พอแล้วแคล้วภัยในคราวนี้

(พิณพาทย์ทำเพลงเสมอ เสียงคนโจษกันในโรง มีผู้ถามหาพระร่วงและมีผู้ตอบว่า "อยู่ที่วัดนี้" พวกกรมการเมืองสุโขทัยนำนายมั่น หลวงเมือง และชาวละโว้ออกมา พวกชาวละโว้ยินดีตรงไปไหว้พระร่วง)

บทร้อง-โต้ตอบ

(บรเทศ)

หลวงเมือง ข้าเจ้ามาเห็นหน้าพ่อเจ้าไทย
สิ้นห่วงใยสร่างทุกข์เป็นสุขี
ยามเดินมากว่าจะถึงที่นี้
บ่มีสุขแม้สักทิวาวาร
เพราะรู้ว่าเดโชโอ้อวดว่า
มันจะปลอมแปลงมาเพื่อประหาร
แต่งเป็นไทยรีบร้นด้นพนานต์
อ้ายสามานย์มุ่งร้ายเป็นพ้นไป
มันอวดไว้ว่าจะรีบมาตะบึง
มันยังมาไม่ถึงหรือไฉน
นายมั่น มันอวดว่าจะดำดินมาไซร้
นั่นเป็นไรนั่งจ่อพ่อตัวการ!
เออ! ฉันใดนี่ใครจับมันได้
นายบุญ พวกเราจับมัดไว้ได้หวานๆ!
มันพึ่งได้เข้ามามิช้านาน
พบพ่อเจ้ากลางลาน มันไม่รู้
จึ่งทูลถามถึงองค์พระร่วงเจ้า
เธอรู้เค้าจึ่งบอกให้รออยู่

แล้วท่านสั่งให้ข้าออกมาดู
จึ่งได้ตรูกันจับมันมัดไว้

บทร้อง-นายมั่น

(เย้ย)

ฉาๆ เดโชโอ่อำนาจ
มึงเก่งกาจยิ่งยวดอวดดีใหญ่
มึงว่าจะมาสุโขทัย
ลับลี้มิให้ใครล่วงรู้
ลี้ลับเหมือนกับดำดินมา
คิดๆ ก็น่าหัวเราะอยู่!
มึงเคยทำอำนาจตวาดกู
บัดนี้สิคุดคู้ขยิบตา
อ้ายขอมมุ่งร้ายและหมายขวัญ
แต่ตัวมันกลับกลายเป็นเสียท่า
บุญนายเรามากเต็มประดา
อ้ายพาลาจึ่งแพ้บารมี
ชะๆ อ้ายขอมดำดิน
สิ้นคิดแล้วหรืออย่างไรนี่
เสียแรงมึงอวดตนเป็นคนดี
ไม่ควรที่จะแพ้ลูกศิษย์วัด!

บทร้อง-เดโช

(สมิงทองมอญ)

เอ๊ะ! คนไทยกระไรนะเจ้าเอ๋ย
มาเยาะเย้ยพูดมากปากจัด

ช่างแคะค่อนว่าสารพัด
จะชะงัดแต่ปากดอกกระมัง
ไม่ช้านักคุ้มจะคุมทัพ
พร้อมสรรพพลทหารชาญสะพรั่ง
เข้าตีเมืองละโว้ให้ภินท์พัง
กูเองเสียชีวังกูก็ยอม!

บทร้อง-นายมั่น
(ลิงโลด)

ตัวมึงยังหลงงงงมงาย
กูมีข่าวขยาย เฮ้ยอ้ายขอม
มึงเคยเห็นพวกกูเคยคู้ค้อม
มึงก็ย่อมประมาทจึงพลาดไป
อันทัพของมึงมัวเผลอ
เลินเล่อหลับอยู่ในป่าใหญ่
พวกกูกระหน่ำระยำไป
สิ้นเสี้ยนจัญไร อ้ายใจร้าย!

บทร้อง-เดโช
(ธรณีร้องไห้)

ได้ฟังข่าวคราวนี้เหมือนถูกสับ
อนิจจา! ย่อยยับน่าใจหาย!
ครานี้แสนเจ็บแสนอาย
ต้องขอตายไม่อยู่ดูหน้าคน
เจ็บนักหนา! ดูราพระร่วงเจ้า
ท่านจงเอาบุญคุณข้าสักหน

ข้านี้ถึงที่อับจน
เสียกลเสียทหารชาญยุทธ
ข้านี้เป็นผู้ผิดคิดโหดร้าย
มุ่งหมายฆ่าท่านเป็นที่สุด
ขอตายด้วยคมอาวุธ
จงสั่งให้กุดหัวพลัน

บทร้อง-พระร่วง
(แมลงวันทอง)

ดูราพญาเดโช
มึงอย่าโทโสโมหันธ์
ตัวกูผู้ทรงพรหมจรรย์
จะห้ำหั่นบั่นมึงได้อย่างไร
จริงอยู่มึงนี้มีโทษผิด
แต่ชีวิตกูยอมยกให้
กูจะส่งตัวมึงนั้นไซร้
คืนให้ขุนขอมภูบาล
ดูราออมั่นผู้ร่วมจิต
เคยร่วมคิดทุกทางอย่างใจหาญ
มึงจงคุมขอมนี้เถิดกูวาน
ไปถึงชานนครหลวงด้วยดี
มอบให้แก่นายประตู
บอกว่ากูผู้ข้าบทศรี
คิดถึงพันธุมบดี
ฝากบรรณาการนี้ลงมา

อนึ่งจงไปทูลพระแม่เจ้า
ว่าตัวเรามิได้ถูกเข่นฆ่า
จงไปกุฏิบัดนี้นา
กูจะสั่งกิจจาทุกประการ

(พระร่วงเข้าโรง พร้อมด้วยนายมั่น นายบุญ และนายมี ส่วนเดโชนั้น **พวกศิษย์**พาตัวเข้าโรงไปอีกทางหนึ่ง)

บทร้อง-สลับกัน

(ลาวสมเด็จ)

มหาราชครู ท่านช่างดีแท้ๆ เจ้าประคุณ!
ชาวสุโขทัย น่านิยมชมบุญขององค์ท่าน!
ชาวละโว้ เออน่ารื่นรมย์ เขาแสนนิยม พ่อเจ้าเอย
มหาราชครู อันอ้ายขอมทะนงมันจงผลาญ
ชาวสุโขทัย ท่านยังไม่เอาชีวิตมัน
ชาวละโว้ เออน่าพอใจ เขาชมเสียใหญ่ พ่อเจ้าเอย
มหาราชครู ไม่มีพยาบาทและจองเวร
ชาวสุโขทัย เห็นท่านดีจริงเป็นแม่นมั่น
ชาวละโว้ เออพูดถูกจริง ท่านดีทุกสิ่ง พ่อเจ้าเอย
มหาราชครู น่ารักน่าใคร่ใจดีครัน
ชาวสุโขทัย เธอเที่ยงตรงทรงธรรม์น่าเปรมปรีดิ์
ชาวละโว้ เออพูดถูกดีชมบารมีพ่อเจ้าเอย

บทร้อง-พระมหาราชครู

(พราหมณ์เข้าโบสถ์)

อันพ่อขุนทูนเกล้าของเราไซร้
ได้เสด็จสวรรค์แต่เดือนสี่

ไม่มีกษัตริย์ครองปัถพี
เป็นที่ว้าเหว่ใจประชา
อันพระร่วงทรงคุณบุญมี
เห็นควรเป็นที่ร่มเกศา
ควรอัญเชิญขึ้นเป็นพระราชา
ครอบครองอาณาประชากร

(พวกอมาตย์สุโขทัยแสดงความพอใจเห็นชอบด้วย แต่หลวงเมืองกล่าวคำทักท้วง)

บทร้อง-หลวงเมืองกับมหาราชครู

(ชมตลาด)

หลวงเมือง ดูราราชครูผู้มีวัย
ทั้งขุนนางน้อยใหญ่ฟังข้าก่อน
ท่านจะเชิญพระร่วงเป็นภูธร
ครอบครองนครสุโขทัย
อันชาวละโว้พารา
ที่จะให้คิดหาพ่อเมืองใหม่
ยังไม่แลเห็นว่าบุคคลใด
จะได้เหมือนพระร่วงองค์นี้

(ยานี)

มหาราชครู ที่ท่านได้กล่าวมาข้าเห็นจิต
แต่ต้องคิดรอบคอบจึงควรที่
สุโขทัยเป็นมหาธานี
ควรเป็นที่ประทับแห่งนริศร์
ส่วนเมืองละโว้ควรมารวม
ร่วมอาณาจักรจะสถิต

มั่นคงเพราะองค์พระบพิตร
จะแผ่ฤทธิ์ปกครองป้องกัน

(ร่ายนอก)

หลวงเมือง จริงอยู่คิดดูตามท่านว่า
เวียงของข้าจะเป็นด่านแห่งเขตขัณฑ์
ชาวไทยไพร่ฟ้าประชานันต์
จะรวมกันปึกแผ่นแน่นต่อไป

(ร่ายใน)

มหาราชครู การที่เราปรองดองกันเช่นนี้
เราทั้งหลายยินดีหาน้อยไม่
ควรทูลเชิญวันนี้ดีเป็นไร
จะเป็นที่เปรมใจปวงประชา

(พระร่วงออก มีนายมั่นและทนาย ๒ คน ตามหลังออกมา ฝ่ายคนอื่นๆ ถวายบังคมสามคาบ แล้วหมอบอยู่)

บทร้อง-พระร่วง

(บุล่ง)

ดูราชาวนครสุโขทัย
เราขอขอบใจท่านนักหนา
เมื่อเราพลัดพรากจากพารา
ได้มาอาศัยในกรุงนี้
ก็ได้อยู่เย็นเป็นสุข
นิรทุกข์นิรภัยได้เต็มที่
เราจะต้องขอลากลับธานี
ไปเตรียมสู้ไพรีที่รุกราน

แน่ละขอมไหนจะยอมไว้ละโว้
ที่โยโสสามารถอาจหาญ
ถ้าแม้ทัพสุโขทัยชัยชาญ
ไปทำการร่วมมือได้จะดี
ถ้าช่วยกันต่อสู้ศัตรูขอม
พรักพร้อมชาวไทยให้เต็มที่
ประชาไทยจะได้พ้นอสุรี
ให้สมที่ชื่อไทยแต่เดิมมา

บทร้อง-มหาราชครู
(ครอบจักรวาล)

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีบาท
บงกชมาศปกเกล้าเกศา
ข้าขอกราบทูลพระกรุณา
ทราบฝ่าพระบาทพระภูธร
ข้าเจ้าเสนาพฤฒามาตย์
อีกทั้งทวยราษฎร์สโมสร
ระยอบนอบเศียรถวายกร
ทูลวอนพระองค์ผู้ทรงธรรม์
ขอเชิญพระองค์ขึ้นทรงราชย์
เถลิงอาสน์สุโขทัยรังสรรค์
เพื่อผดุงไพร่ฟ้าประชานันต์
เกษมสันต์ทั่วแคว้นแดนไทย
ขอเชิญจรรโลงแหล่งหล้า
เป็นสง่าดังดวงมณีใส

พระเกียรติเกริกแคว้นแดนไกล
ทวยไทยเกษมสันต์นิรันดร

บทร้อง-พระร่วง
(คลื่นกระทบฝั่ง)

ดูก่อนราชครูผู้ฉลาด
อีกทั้งทวยราษฎร์สโมสร
อันท่านกล่าวพจน์สุนทร
วิงวอนให้เราผ่านธานี
เรานี้ปัญญาย่อหย่อน
ยังอ่อนความคิดไม่เต็มที่
แต่ใช่ว่าจะคิดหลีกลี้
ท่านนิยมยินดีพร้อมเพรียง
เราขัดคำวอนท่านมิได้
ไม่มีแก่ใจจะโต้เถียง
เราขอปฏิญญาไม่เอนเอียง
จะตั้งจิตให้เที่ยงในทางธรรม์
เราจะบำรุงกรุงไกร
ให้ทวยไทยอิสระเกษมสันต์
ขอพระไตรรัตน์คุณอนันต์
และเทวัญเป็นพยานวาจา

(พระมหาราชครูให้สัญญา พราหมณ์ก็เป่าสังข์ และทันใดนั้นเจ้าพนักงานเชิญพระกลดขาวมากั้นถวายพระร่วง และบรรดาขุนนางและพลเมืองถวายบังคมพร้อมกัน ส่วนพิณพาทย์ พอสังข์ขึ้นก็ทำเพลงมหาฤกษ์ จนเมื่อขุนนางและพลเมืองถวายบังคมแล้วจึงเปลี่ยนเป็นพัดชา และตีเพลงนั้นคลอเสียงร้องต่อไป)

บทร้อง-พระร่วง

(พัดชา)

ที่ท่านเชิญเราขึ้นทรงราชย์
เถลิงอาสน์สุโขทัยสโมสร
เราจะประศาสน์การนคร
ให้ประชานิกรสุขสราญ
ซึ่งท่านให้อิสริยยศ
เรามิอาจหาพจน์พอตอบท่าน
ขอแต่ในเสนาพฤฒาจารย์
สมัครสมานสามัคคี
คณะใดศัตรูผู้ฉลาด
หมายมาดทำลายให้เร็วรี่
ก็ยุแยกให้แตกสามัคคี
เช่นกษัตริย์ลิจฉวีวงศ์โบราณ
พราหมณ์ผู้เดียวรับใช้ไปยุแหย่
สาระแนยุญาติให้แตกฉาน
จนเวลาศัตรูจู่ไปราญ
มัวเกี่ยงกันเสียการเสียนคร
แม้ไทยจำนงคงอยู่มั่น
จงพร้อมกันร่วมจิตสโมสร
ฝ่ายเราหัวหน้านราภร
จะนำไทยไล่รอนศัตรูไทย

บทร้องส่ง-หมู่ใหญ่
(เหาะ)

ได้ฟังพระบรรหาร แสนซาบซ่านสู่ดวงใจ
ขอรับบรรหารไว้ ด้วยภักดีที่เกศา
ข้าเจ้าเหล่าพสก พร้อมกันยกหัตถ์วันทา
แลขอปฏิญญา แด่พระองค์ผู้ทรงธรรม์
ขอองค์พระไตรรัตน์ ที่พึ่งสัตว์สารพัน
อีกเทวะเทวัญ เป็นพยาน ณ กาลนี้
ข้าเจ้าผู้เป็นไทย จงใจรักและภักดี
ต่อองค์พระทรงศรี สถิตเกล้าเหล่าประชา
ขอพึ่งพระสมภาร ทุกวันวารขอเป็นข้า
เต็มใจใฝ่อาสา เพื่อต่อสู้หมู่ไพรี
ชีวิตไม่เสียดาย ทูลถวายเป็นพลี
ทั้งกล้ารบราวี รักษาชาติศาสนา
ข้าศึกจะบำราบ จนเลือดอาบพสุธา
เราไทยผู้ใจกล้า ไม่ยอมแพ้แก่ใคร ๆ
จะทนทรหด กว่าจะหมดลมหายใจ
หากกรรมจำบรรลัย ขอตายกอดบาทยุคล
ข้าขอถวายพร ให้ภูธรธดำกล
ในรัฐะมณฑล ถิ่นของไทยอันไพบูลย์
ขอพระผู้จอมไทย เนานานในราไชศูรย์
ศักดิ์สิทธิ์ฤทธิ์เดชพูน เกียรติเกริกไกรแลไชโยฯ

(ปิดม่าน)

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

การเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย

คำบางคำมีความหมายอย่างเดียวกัน บางคำมีความหมายใกล้เคียงกัน จึงควรเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย

ฝึกอ่านและสังเกตคำที่มีความหมายเหมือนกัน

ชีวิต – ชีวี ชีวา ชีวัน ชีพ

ให้ – มอบ ถวาย พระราชทาน

พูด – กล่าว พูดจา เจรจา ทูล กราบทูล

กิน – รับประทาน ฉัน เสวย

ตาย – ถึงแก่กรรม มรณภาพ อาสัญ ถึงอายุขัย เสียชีวา บรรลัย สวรรคต

โกรธ – ขัดเคือง โมโห ขึ้งโกรธ กริ้ว เคียดแค้น แค้นเคือง ฉุนเฉียว

เลว – ชั่ว ชั่วช้า ต่ำช้า ไม่ดี อุบาทว์ ทราม จัญไร ระยำ สามานย์

ฝึกอ่านและสังเกตคำที่มีความหมายคล้ายกัน

ทำที – แสดงกิริยาให้ผู้อื่นเข้าใจผิด

ทำท่า – แสดงกิริยาว่าจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ท่าที – กิริยาอาการที่มีต่อเหตุการณ์หรือบุคคล

เขา**ทำที**ว่ามีธุระยุ่ง เมื่อดู**ท่าที**แล้วเขาคงจะไม่ไปร่วมงานเลี้ยงเย็นนี้ เพื่อนของเขาก็**ทำท่า**ว่าจะไม่ไปบ้าง

ปลอมตัว - ทำให้เหมือนคนใดคนหนึ่งเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิด

ปลอมแปลง - ทำเลียนแบบให้ดูเหมือนของจริง

ตำรวจ**ปลอมตัว**เข้าไปสืบความจริงในโรงงานที่ได้รับรายงานมาว่ามีการ**ปลอมแปลง**สินค้าชนิดหนึ่ง

การใช้ภาษา

มรรยาทในการชมการแสดงต่าง ๆ

ผู้ชมการแสดงต่าง ๆ ที่มีมรรยาท นับว่าเป็นผู้รู้กาลเทศะ การชมการแสดงมีแนวปฏิบัติดังนี้

๑. ไปชมการแสดงก่อนเวลาแสดง

๒. เดินเข้าสถานที่การแสดงอย่างเป็นระเบียบ

๓. งดเว้นการรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม

๔. นั่งชมการแสดงด้วยอาการสำรวม

๕. งดเว้นการกระทำที่เป็นการรบกวนผู้อื่น เช่น เดินไปเดินมา นั่งโยกเก้าอี้ วางมือและเท้าเกะกะผู้อื่น เป็นต้น

๖. ปรบมือให้เกียรติผู้แสดงที่มีบทบาทเป็นที่พอใจ

๗. ยืนตรงเพื่อเป็นการแสดงความเคารพจนจบเพลงสรรเสริญพระบารมี (ถ้ามี)

คำสุภาพ คำราชาศัพท์

คำสุภาพ คำราชาศัพท์ เป็นคำที่ใช้กับพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนพระภิกษุสงฆ์ และบุคคลทั่วไป ตามฐานะของบุคคล เพื่อให้เกิดความสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน การใช้คำสุภาพและคำราชาศัพท์เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่คนไทยทุกคนจะต้องเรียนรู้ เพื่อใช้ให้ถูกต้องตามลำดับชั้นของบุคคล

ตัวอย่างคำสุภาพ

คำแทนชื่อตนเอง ฉัน ดิฉัน ผม กระผม ข้าพเจ้า ข้าพระพุทธเจ้า กระหม่อม หม่อมฉัน อาตมา(ใช้แทนพระภิกษุ)

คำแทนชื่อคู่สนทนา เธอ ท่าน ใต้ฝ่าละอองพระบาท ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท โยม (คำที่พระสงฆ์ใช้เรียกหรือกล่าวถึงบิดามารดา และผู้ที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับบิดา มารดา) สีกา (คำที่พระสงฆ์ใช้เรียกหรือกล่าวถึงผู้หญิง)

คำแทนชื่อบุคคลที่กล่าวถึง เขา ท่าน พระองค์ท่าน โยม สีกา

ตัวอย่างคำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระมหากษัตริย์

เสด็จ	หมายถึง	ไป
ผนวช	หมายถึง	บวช
ประทับ	หมายถึง	นั่ง
เกศา	หมายถึง	ผม
พระบาท	หมายถึง	เท้า

ตัวอย่างการกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยวาจา

คำถาม	**คำตอบ**
ชื่ออะไร	ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อ).. ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ตัวอย่างคำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระภิกษุสงฆ์

ฉัน	หมายถึง	กิน
จำวัด	หมายถึง	นอน

สรงน้ำ	หมายถึง	อาบน้ำ
ทำวัตร	หมายถึง	สวดมนต์
นมัสการ	หมายถึง	ไหว้

ตัวอย่างการพูดเมื่อพระภิกษุสงฆ์พูดด้วย

คำถาม	คำตอบ
โยมมีธุระอะไรหรือ	ดิฉันมา**นิมนต์**ท่านไป**ฉันเพล**ที่บ้านวันพรุ่งนี้ค่ะ กระผมมา**นิมนต์**ท่านไป**ฉันเพล**งานทำบุญบ้านในวันจันทร์หน้านี้ครับ

การเขียนย่อเรื่องจากวรรณคดี

การเขียนย่อเรื่องจากวรรณคดี ผู้เขียนควรอ่านหรือฟังเรื่องที่ต้องการย่อให้ตลอดโดยละเอียด และทำความเข้าใจเรื่องนั้นๆ ให้แจ่มแจ้ง หาคำตอบว่าเรื่องอะไร มีใครเป็นตัวละครในเรื่อง มีเหตุการณ์ใดบ้าง เขียนเป็นแผนภาพโครงเรื่องก่อน แล้วจึงเรียบเรียงให้กระชับที่สุด โดยคำนึงถึง

๑. การลำดับความ อาจเรียงลำดับความใหม่เพื่อให้เข้าใจง่ายที่สุด

๒. ใช้ถ้อยคำสั้นๆ รัดกุม ตรงไปตรงมา และใช้คำเชื่อมข้อความเพื่อให้ข้อความติดต่อราบรื่น

๓. คำศัพท์ยาก เปลี่ยนมาใช้คำสามัญที่คนทั่วไปเข้าใจได้ทันที

๔. คำราชาศัพท์ จะเปลี่ยนเป็นคำสามัญไม่ได้ แต่บางคำอาจเลือกใช้คำราชาศัพท์ที่ได้ใจความตรงกันและสั้นกว่าเดิมได้

๕. ใช้แบบการย่อเหมือนการย่อเรื่องทั่วไป คือ

ย่อเรื่อง..................................**ผู้แต่ง**..
จากหนังสือ..............................**ความว่า**..

บทละครเรื่องสังข์ทอง

ตอนที่ ๑ กำเนิดพระสังข์

๏ มาจะกล่าวบทไป ถึงท้าวยศวิมลไอศวรรย์
ไร้บุตรสุดวงศ์พงศ์พันธุ์ วันหนึ่งนั้นไปเลียบพระนคร
ราษฎรร้องว่าให้หาบุตร พระทรงภุชร้อนจิตดังพิษศร
มิได้เสวยสรงสาคร นั่งนอนร้อนใจใช่พอดี
ประชาชนจนจิตไม่คิดหวัง ยิ่งประดังพลุกพล่านทั้งกรุงศรี
เวทนาเป็นพระยาสมบัติมี มาไร้ที่โอรสยศไกร
จึงดำรัสตรัสเล่ามเหสี ถ้วนถี่ชี้แจงแถลงไข
เจ้ามาช่วยพี่คิดนะดวงใจ ค้นคว้าหาไปดูตามบุญ
บวงสรวงซ่องเซทุกเวลา รักษาศีลด้วยช่วยอุดหนุน
ถ้วนทุกนางในให้พร้อมมูล เกลือกบุญของใครได้สร้างมา

ฯ ๑๐ คำ ฯ

....

๏ มาจะกล่าวบทไป สุราลัยในดาวดึงส์สวรรค์
เมื่อผลจะสิ้นพระชนม์นั้น อัศจรรย์ร้อนรนเป็นพ้นไป
รัศมีศรีตนก็หม่นหมอง สิ่งของของตัวก็มัวไหม้
เทวาตระหนกตกใจ แจ้งในพระทัยจะวายชนม์
แล้วจึงตรึกตรองส่องเนตร แจ้งใจในเหตุเภทผล
พระเจ้าท้าวยศวิมล เสสรวงบวงบนแก่เทวัญ
เทวาจะมานิมนต์เรา ให้พรากจากดาวดึงส์สวรรค์
อย่าเลยจะจุติพลัน อย่าให้เทวัญทันนิมนต์
ลงไปเกิดในมนุสสา แสวงหาศีลทานการกุศล
คิดแล้วกลั้นใจให้วายชนม์ ปฏิสนธิ์ยังครรภ์กัลยา

ฯ ๑๐ คำ ฯ คุกพาทย์

ช้า

◎ เมื่อนั้น ท้าวยศวิมลฝันว่า
วันเมื่อจะได้พระลูกยา เข้าที่นิทราในราตรี
ฝันเห็นเป็นเทพสังหรณ์ ทินกรจะใกล้ไขสี
สะดุ้งตื่นฟื้นพลันทันที จำได้ถ้วนถี่ในนิมิต

ฯ ๔ คำ ฯ

ร่าย

◎ พอรุ่งสางสว่างสุริยง สระสรงทรงเครื่องไพจิตร
ออกท้องพระโรงชัยอำไพพิศ สถิตบัลลังก์กระจังทอง

ฯ ๒ คำ ฯ เสมอ

◎ เสนาข้าเฝ้าก็กราบกราน จึงมีโองการสารสนอง
กับโหรผู้ใหญ่ดังใจปอง ท่านจงตรึกตรองดูในสุบิน
ฝันว่าอาทิตย์ฤทธิรงค์ ตกลงตรงพักตร์ข้างทักษิณ
ดาวน้อยพลอยค้างอยู่กลางดิน เราผินพักตร์ฉวยเอาด้วยพลัน
มือซ้ายได้ดวงดารา มือขวาคว้าได้สุริย์ฉัน
แล้วหายไปแต่พระสุริยัน ต่อโศกศัลย์ร่ำไรจึงได้คืน
สักสามยามหย่อนค่อนรุ่ง เราสะดุ้งคว้าหาผวาตื่น
ดีร้ายทายตามอย่ากล้ำกลืน ตาหมื่นโหราจงว่าไป

ฯ ๘ คำ ฯ

◎ บัดนั้น ยอดโหรหามีเสมอไม่
คิดคูณหารดูรู้แจ้งใจ ภูวไนยจะเกิดบุตรา
จึงทูลทายทำนายตามสุบิน ว่าพระปิ่นนางในฝ่ายขวา
จะทรงครรภ์พระราชบุตรา บุญญาธิการมากมี

แต่จะพลัดพรากไปจากวัง ภายหลังจึงจะคืนกรุงศรี
ดาราคือพระบุตรี จะเกิดที่สนมอันควร
ฝันว่าพระทรงโศกา จะได้ชมลูกยาเกษมสรวล
ทายตามสุบินสิ้นกระบวน ถี่ถ้วนจงทราบพระบาทา

ฯ ๘ คำ ฯ เจรจา

◎ ฟังทูล พระไพบูลย์ภิรมย์หรรษา
แย้มโอษฐ์โปรดตรัสแก่โหรา แม้นเหมือนท่านว่าจะรางวัล
ราษฎร์ฟ้องร้องว่าให้หาบุตร สุดคิดที่เราจะผ่อนผัน
บัดสีกับใจใครจะทัน ว่าแล้วผายผันเข้าวังใน

ฯ ๔ คำ ฯ เสมอ

....

◎ ฝ่ายนางจันทามาถึงห้อง เศร้าหมองตรองจิตคอยอิจฉา
อาบเอิบกำเริบด้วยโภคา ผ่านฟ้าว่าใครมีครรภ์
สมบัติจะยกให้ลูกครอง มีสองต้องคิดผิดผัน
ท่านมียศศักดิ์จะรักกัน ลูกเต้าเหล่านั้นจะหมองมัว
ที่ไหนจะได้พระบุรี สาวศรีจะชวนกันยิ้มหัว
ยิ่งตรึกยิ่งตรองยิ่งหมองมัว จึงเรียกนางแม่ครัวเข้าห้องใน
สาวศรีเจ้าจงเอ็นดูเรา เบี้ยข้าวเงินทองจะกองให้
จงช่วยปิดงำอำไว้ เอาทองไปให้แก่โหรา
เขียนหนังสือลับกำชับสั่ง เราหวังไว้ใจเจ้าหนักหนา
ถอดแหวนสั่งให้มิได้ช้า นี่ข้าถึงใจให้พลาง

ฯ ๑๐ คำ ฯ

....

◎ เมื่อนั้น มเหสีป่วนปั่นพระครรภ์เจ้า
มิได้วายว่างบางเบา เจ็บราวกับเขาผูกคร่ำร้า

เป็นกรรมตามทันมเหสี จะจากที่สมบัติวัตถา
ยามปลอดก็คลอดพระลูกยา กุมาราก็บังเป็นสังข์ทอง

ฯ ๔ คำ ฯ เจรจา มโหรี

◎ มเหสีตระหนกอกสั่น สาวสรรค์หวั่นไหวทั้งในห้อง
ผ่านฟ้าดังเลือดตานอง แตรสังข์แซ่ซ้องประโคมพลัน
พระทัยวาบสำเนียงเสียงศรี ภูมีขับเหล่านางสาวสรรค์
ภูมินทร์เพียงจะสิ้นชีวัน อับอายสาวสรรค์กำนัลใน
จึงตรัสกับองค์มเหสี เจ้าพี่เราจะคิดเป็นไฉน
ไม่พอที่จะเป็นก็เป็นไป เมื่อหาลูกไม่ก็ทุกข์ทน
อุตส่าห์บนบานศาลกล่าว ครั้นมีมาเล่าไม่เป็นผล
อับอายไพร่ฟ้าข้าคน พี่จะใคร่กลั้นชนม์ให้พ้นอาย

ฯ ๘ คำ ฯ

◎ ฟังตรัส ดังใครตัดเศียรเด็ดกระเด็นหาย
สองกรข้อนทรวงเข้าฟูมฟาย นางถวายบังคมก้มโศกา
พ่อเจ้าพระคุณของเมียเอ๋ย กรรมสิ่งไรเลยเป็นหนักหนา
เสียแรงอุ้มท้องประคองมา ดีใจหมายว่างามหน้าเมีย
มิรู้ว่ามาได้อัปยศ พลอยยศพระคุณให้สูญเสีย
พระองค์ทรงพระขรรค์ฟาดฟันเมีย ตายเสียอยู่ขายบาทบงสุ์

ฯ ๖ คำ ฯ

◎ เมื่อนั้น จันทาได้ช่องต้องประสงค์
กับโหรดูรู้กันไว้มั่นคง ครั้นเข้าเฝ้าองค์พระทรงชัย

ฯ ๒ คำ ฯ

◎ ทูลว่าอนาถประหลาดจิต ข้าคิดพิศวงสงสัย
ลูกคนเป็นหอยน่าน้อยใจ หาเยี่ยงอย่างไม่แต่ก่อน
มีครรภ์เหมือนกันก็พรั่นตัว ดีชั่วก็ยังกังขา
เดิมว่าโหรทายทำนายมา แต่แรกชายาจะทรงครรภ์
ว่าโอรสนั้นจะมีบุญ ได้เพ็ดทูลไว้ตามทำนายฝัน
เข้าไฟให้หายโรคัน แล้วทรงธรรม์ตรัสถามเนื้อความดู

ฯ ๖ คำ ฯ

◎ ฟังคำ ผลกรรมจะพรากจากคู่
แยบคายภายในมิได้รู้ จริงอยู่โหรทายทำนายมา
ว่าจะมีท้องทั้งสองนั้น แม่นมั่นจริงจังดังปากว่า
เคยได้นับถือลือชา ลูกยามาเป็นเช่นนี้ไป
จริงแล้วจะถามความก่อน ให้แน่นอนว่าเห็นเป็นไฉน
จึงให้ทรามชมบรรทมไฟ คลาไคลออกท้องพระโรงพลัน

ฯ ๖ คำ ฯ เสมอ

◎ ให้หาโหราเข้ามาเฝ้า พระเจ้าตรัสถามเนื้อความฝัน
เดิมทายโฉมยงว่าทรงครรภ์ ก็แม่นมั่นเหมือนคำจำนรรจา
เหตุไรลูกน้อยเป็นหอยสังข์ พลาดพลั้งบิดเบือนไม่เหมือนว่า
จะเป็นชายทายทูลว่าบุญญา ถ้อยคำท่านว่านั้นผิดไป
ให้ดูแลหมายว่าจริงจัง เลือดตากูดังจะย้อยไหล
เป็นเหตุเภทพาลประการใด โหราว่าไปอย่าอำพราง

ฯ ๖ คำ ฯ

๏ บัดนั้น โหรใหญ่ได้กินสินจ้าง
สมจิตคิดไว้จะให้นาง พลัดพรากจากปรางค์ไปทางไกล
ทำค้นตำรามาดูแล บิดเบือนเชือนแชแก้ไข
แล้วทูลพระองค์ผู้ทรงชัย ทายไว้มิใคร่จะคลาดคลา
เพราะบ้านเมืองร้ายต้องกลายกลับ พระองค์ว่ากับโอรสา
เป็นกรรมตามทันกัลยา แม้นพระบุตราเป็นมนุษย์
จะเลิศเรืองเฟื่องฟุ้งทั้งกรุงไกร เคราะห์ร้ายกลายไปเสียสิ้นสุด
บ้านเมืองก็จะล่มโทรมทรุด ม้วยมุดฉิบหายวายปราณ
แม้นขับไล่ไปไกลบุรี ธานีจะเย็นเกษมศานต์
อย่าไว้พระทัยให้เนิ่นนาน เพลิงกาฬจะเผาเอาพารา

ฯ ๑๐ คำ ฯ เจรจา

....

ตัวอย่างการย่อเรื่องจากวรรณคดี

ย่อวรรณคดีเรื่อง สังข์ทอง ตอนกำเนิดพระสังข์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒ จากหนังสือ บทละครนอก ความว่า กาลครั้งหนึ่งมีพระเจ้าแผ่นดินองค์หนึ่ง นามว่า ท้าวยศวิมล มีมเหสีนามว่า นางจันท์เทวี และสนมเอกนามว่า นางจันทา ไม่มีบุตรสืบราชวงศ์ จึงบวงสรวงเทพยดาเพื่อขอบุตร แม้นว่าใครมีบุตรชายท้าวยศวิมลจะยกเมืองให้

ต่อมาท้าวยศวิมลฝันว่า เห็นพระอาทิตย์ลอยมาใกล้ๆ และตกลงตรงหน้า เห็นดวงดาวตกอยู่ที่พื้นดิน ท้าวยศวิมลคว้าดวงอาทิตย์ไว้ด้วยมือขวา ส่วนมือซ้ายได้ดวงดาว สักครู่ดวงอาทิตย์ก็ลอยหลุดหายไป ทำให้ท้าวยศวิมลโศกเศร้าและในที่สุดก็ได้ดวงอาทิตย์คืนกลับมา

ท้าวยศวิมลให้โหรมาทำนาย และโหรทำนายว่า มเหสีจะตั้งครรภ์ และได้บุตรชายที่มีบุญญาธิการมาก แต่จะพลัดพรากจากวัง ภายหลังจึงจะได้กลับคืนวัง ส่วนนางสนมคือนางจันทาจะให้กำเนิดบุตรี ต่อมาไม่นาน มเหสีและ

สนมก็ตั้งครรภ์ นางจันทามีจิตใจอิจฉาริษยาด้วยความโลภ ได้แต่ครุ่นคิดว่า ถ้านางจันท์เทวีมีบุตรชายตามคำทำนาย บ้านเมืองก็จะตกแก่ลูกของนางจันท์เทวี นางจันทาจึงไปติดสินบนโหรให้ช่วยตน

เมื่อถึงกำหนดคลอด นางจันท์เทวีคลอดลูกเป็นหอยสังข์ ท้าวยศวิมลเสียพระทัยมาก รู้สึกอับอายประชาราษฎร์และสนมกำนัลในเป็นอย่างยิ่ง จึงเป็นช่องทางที่นางจันทาได้โอกาสเรียกโหรที่เคยทำนายเข้าเฝ้า เมื่อโหรได้กินสินบน จึงทำนายว่า ถ้านางจันท์เทวีคลอดบุตรเป็นมนุษย์ก็จะมีบุญญาธิการมาก แต่ถึงคราวเคราะห์ร้ายที่เกิดเป็นหอยสังข์ผิดวิสัยของมนุษย์ มีแต่จะทำให้บ้านเมืองเกิดกลียุค ข้าวยากหมากแพง ถ้าอยากให้บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข ต้องให้นางจันท์เทวีและลูกออกจากบ้านเมือง

แผนภาพโครงเรื่องเรื่องสังข์ทอง ตอนกำเนิดพระสังข์

ตัวละครสำคัญ ท้าวยศวิมล นางจันท์เทวี ลูกน้อยหอยสังข์
ตัวละครประกอบ นางจันทา โหร
สถานที่เกิดเหตุการณ์ เมืองของท้าวยศวิมล

เหตุการณ์ที่ ๑

สถานที่และตัวละคร : พระราชวังของท้าวยศวิมล ท้าวยศวิมล นางจันท์เทวี นางจันทา

เหตุการณ์ : ท้าวยศวิมลมีมเหสี นามว่า จันท์เทวี มีสนมเอกนามว่า จันทา ไม่มีบุตรสืบราชวงศ์

ผลของเหตุการณ์ : ท้าวยศวิมลและมเหสีทำพิธีบวงสรวงเทพยดาเพื่อขอบุตร

เหตุการณ์ที่ ๒

สถานที่และตัวละคร : พระราชวังของท้าวยศวิมล ท้าวยศวิมล โหร

เหตุการณ์ : ท้าวยศวิมลฝันว่า ได้ดวงอาทิตย์และดวงดาว แต่สักครู่ดวงอาทิตย์ก็หลุดลอยหนีไป ในที่สุดดวงอาทิตย์ก็กลับคืนมา

ผลของเหตุการณ์ : โหรทำนายว่า มเหสีทั้งสองนางจะตั้งครรภ์ นางจันท์เทวีจะได้บุตรชายมีบุญญาธิการมาก ส่วนนางจันทาจะได้บุตรี (บุตรสาว)

เหตุการณ์ที่ ๓

สถานที่และตัวละคร : พระราชวังของท้าวยศวิมล ท้าวยศวิมล นางจันท์เทวี นางจันทา โหร

เหตุการณ์ : นางจันท์เทวีคลอดลูกเป็นหอยสังข์ และนางจันทาคลอดลูกเป็นบุตรสาวดั่งคำทำนาย ท้าว-ยศวิมลเสียใจมากที่นางจันท์เทวีคลอดลูกเป็นหอยสังข์ จึงให้โหรมาทำนายอีกครั้ง

ผลของเหตุการณ์ : โหรกินสินบนจากนางจันทา จึงทำนายว่า นางจันท์เทวีคลอดลูกเป็นหอยสังข์ ผิดแปลกไปจากมนุษย์ กลีบ้านกลีเมือง สมควรขับไล่ออกนอกเมือง บ้านเมืองจึงจะร่มเย็นเป็นสุข นางจันท์เทวีจึงถูกขับไล่ออกนอกเมือง

การเขียนโฆษณาสินค้า

การเขียนคำหรือข้อความเพื่อโฆษณาสินค้า ผู้เขียนต้องดึงจุดเด่นของสินค้านั้นๆ มาแสดงให้กลุ่มบุคคลที่เป็นเป้าหมายในการขายสินค้าได้รู้ชัดแจ้ง ส่วนใหญ่จะเป็นประโยชน์ที่ผู้ซื้อจะได้รับ

ในการเขียนโฆษณาควรใช้ถ้อยคำสำนวนที่กระชับ อ่านแล้วรู้ได้ทันทีว่าเป็นสินค้าอะไร ใช้ประโยชน์อะไร ใช้ตัวอักษรที่อ่านง่าย ไม่โฆษณาเกินความเป็นจริง และไม่ให้ร้ายสินค้าอื่นๆ แม้ว่าจะเป็นคู่แข่งกันก็ตาม

การเขียนโฆษณาสินค้าในปัจจุบันมีรูปแบบแปลกๆ เพื่อให้ผู้ซื้อสนใจ หรือได้ข้อเตือนใจ แล้วจึงเสนอชื่อสินค้า เช่น

- “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
  ช่วยให้เราอยู่กันอย่างมีความสุข”

  ด้วยความปรารถนาดี
  จากสบู่หอม “หอมนวล”

- น้ำปลาดีตรา “กวาง”
  ปรุงอาหารทุกอย่างให้อร่อย

- พริกไทยป่นไม่ปลอมปนสิ่งอื่นใดคือพริกไทยตรา “ดาว”

- ผ้าทอพื้นเมืองทุกภาค
  ใช้เป็นของฝาก ของขวัญ
  รวมไว้ที่ร้านแพรวพรรณ บางลำพู

บทร้อยกรอง

เป็นมนุษย์หรือเป็นคน

เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง เหมือนหนึ่งยูงมีดีที่แววขน
ถ้าใจต่ำเป็นได้แต่เพียงคน ย่อมเสียทีที่ตนได้เกิดมา
ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ ถ้ามีครบควรเรียกมนุสสา
เพราะทำถูกพูดถูกทุกเวลา เปรมปรีดาคืนวันสุขสันต์จริง
ใจสกปรกมืดมัวและร้อนเร่า ใครมีเข้าควรเรียกว่าผีสิง
เพราะพูดผิดทำผิดจิตประวิง แต่ในสิ่งนำตัวกลั้วอบาย
คิดดูเถิดถ้าใครไม่อยากตก จงรีบยกใจตนรีบขวนขวาย
ให้ใจสูงเสียได้ก่อนตัวตาย ก็สมหมายที่เกิดมาอย่าเชือนเอย

*(คัดจาก **"หัวข้อธรรมในคำกลอน"***
ของ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาส ภิกขุ))

อ่านเสริมบทเรียน

การแสดงพื้นบ้านของไทย

ชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมไทยแต่ครั้งอดีตกาล ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในขณะทำงานก็มีการพักผ่อนเพื่อผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย เช่น การร้องเพลงเกี่ยวข้าว การร้องเพลงสงฟาง หลังจากเก็บเกี่ยวพืชผลแล้วก็เป็นช่วงเวลาของการพักผ่อน สนุกสนานรื่นเริงกันอย่างเต็มที่ ส่วนใหญ่จะเป็นงานเทศกาลต่างๆ เช่น วันสารท วันตรุษสงกรานต์ งานประจำปีของวัด เป็นต้น จะมีการละเล่นต่างๆ เช่น หมอลำ ลิเก ลำตัด เพลงฉ่อย เพลงอีแซว ค่าวซอ ฟ้อนเงี้ยว มโนราห์ (มโนห์รา หรือ โนรา) รองเง็ง เป็นต้น เกิดเป็นการแสดงพื้นบ้านภาคต่างๆ สืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมต่อมาจนถึงปัจจุบัน

การแสดงพื้นบ้านภาคต่างๆ ของไทย พอที่จะแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ ประเภทเล่นเป็นเรื่อง เช่น หนังตะลุง ลิเก หมอลำ ประเภทระบำรำฟ้อน เช่น ฟ้อนเล็บ เซิ้ง รองเง็ง รำแม่ศรี รำกลองยาว เรือมอันเร และการแสดง

ที่ปรับปรุงจากการต่อสู้และพิธีกรรม เช่น เซิ้งบั้งไฟ กระบี่กระบอง ฟันดาบ ในที่นี้จะกล่าวถึง การแสดงพื้นบ้านประเภทระบำรำฟ้อนในแต่ละภาค ซึ่งแสดงถึงศิลปะประจำชาติประเภทหนึ่งที่ให้ความบันเทิงแก่มนุษย์มาช้านาน การแสดงระบำรำฟ้อนต้องอาศัยความรู้สึกทางอารมณ์ของผู้แสดงเป็นส่วนสำคัญ เพื่อทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

รำกลองยาว

การแสดงพื้นบ้านทางภาคกลาง ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของผู้ดูทั่วไป คือการเล่นกลองยาวหรือเถิดเทิง เข้าใจกันว่า คนไทยสมัยกรุงธนบุรีได้จดจำมาเล่นโดยเลียนแบบทหารพม่าที่เล่นกลองยาวเมื่อเวลาพักรบ นอกจากนี้ ก็มีผู้เล่าว่าการเล่นเถิดเทิงหรือกลองยาวเพิ่งเข้ามาในเมืองไทยสมัยรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีพม่าพวกหนึ่งได้นำวิธีเล่นกลองยาวเข้ามาเผยแพร่

การเล่นกลองยาวมีจังหวะคึกคักสนุกสนาน คนไทยเราเป็นคนใจกว้างรักสนุก เมื่อเห็นการเล่นกลองยาวสนุกครึกครื้นก็นิยมเล่น และได้นำมาเล่นในเทศกาลต่างๆ เช่น ตรุษสงกรานต์ แห่นาค แห่กฐิน เป็นต้น เครื่องดนตรีประกอบการเล่น มีกลองยาว ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง การแต่งกายของผู้เล่น

ฟ้อนเล็บ

ดั้งเดิมเลียนแบบเครื่องแต่งกายพม่า คือใส่เสื้อแขนกว้าง นุ่งโสร่ง ผ้าโพกศีรษะ ผู้เล่นทุกคนล้วนมีอารมณ์สนุก เพราะดนตรีประกอบจังหวะทำให้อารมณ์คึกคัก เล่นกันอย่างอิสระ ใครมีลวดลายการแสดงก็นำมาอวดกันจนหมด เช่น กลอกหน้า ยักคิ้ว ยักคอ ยักไหล่ และเต้นไปตามจังหวะเสียงกลอง ปัจจุบันการเล่นกลองยาวมีการแต่งกายและเนื้อร้องเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

การแสดงพื้นบ้านประเภทระบำรำฟ้อนที่รู้จักกันดีทางภาคเหนือคือ การฟ้อนเล็บ การฟ้อนเล็บเป็นการฟ้อนแบบพื้นบ้านดั้งเดิมที่มีประวัติความเป็นมาช้านานของชาวล้านนา ไม่สามารถสืบหาที่มาได้ว่าเกิดขึ้นเมื่อใด และใครเป็นผู้ริเริ่มท่ารำ ลีลาท่าทางการรำมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่นคือ แช่มช้อย สวยงาม ผู้แสดงเป็นหญิงล้วนเรียกว่า ช่างฟ้อน แต่งกายแบบพื้นเมือง สวมเล็บทำด้วยทองเหลือง ลักษณะเป็นกรวยแหลม ปลายงอน ใส่นิ้วมือทั้งสี่นิ้วทั้งมือซ้ายและมือขวา ยกเว้นนิ้วหัวแม่มือ ลีลาการฟ้อนไม่มีแบบแผนแน่นอน การฟ้อนแต่ละครั้งจะกำหนดนัดหมายกันเองว่าจะฟ้อนท่าใดบ้าง

เดิมการฟ้อนเล็บใช้ฟ้อนนำขบวนแห่เครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นไปถวายพระที่วัด (แห่ครัวทาน) จำนวนช่างฟ้อนไม่จำกัด ฟ้อนเป็นคู่ ปัจจุบันพัฒนามาใช้ฟ้อนต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองและผู้มาเยือน เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบเรียกว่า วงตึงโนง หรือ วงตุ๊บแซ่ ประกอบด้วยกลองแอว กลองตะโล้ดโป๊ด ปี่แน ฉาบใหญ่ และฆ้อง

รำเซิ้ง

ส่วนการแสดงพื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นมรดกตกทอดถึงปัจจุบัน ได้แก่ รำเซิ้ง และเรือมอันเร ซึ่งแสดงถึงชีวิตชาวอีสานที่ผูกพันอยู่กับพิธีกรรมความเชื่อ การฟ้อนรำดั้งเดิมของชาวบ้านมิได้เกิดขึ้นเพื่อความสวยงาม แต่เป็นการฟ้อนเพื่อความเป็นสิริมงคล สนุกสนาน รื่นเริงในเทศกาลงานบุญประเพณีต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น บุญพระเวส (เทศน์มหาชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียก บุญผเวส) งานบุญบั้งไฟ งานเทศกาลตรุษสงกรานต์ เป็นต้น

รำเซิ้งดั้งเดิม คือ เซิ้งแมงตับเต่า เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้าน นิยมเล่นกันในงานเทศกาลต่างๆ เดิมผู้เล่นเป็นชายล้วน ต่อมามีหญิงร่วมวงด้วย มีนักฟ้อน ๒-๓ คน และนักดนตรี คือ หมอแคน มือกลอง มือฉิ่ง การเซิ้งแมงตับเต่าเริ่มด้วยการไหว้ครูหรือถวายครู หัวหน้าคณะที่เซิ้งจะถือกรับหรือกั๊บแก๊บ ออกมาร่ายรำด้วยท่า “หนุมานถวายแหวน” แล้วตามด้วยท่าแมงตับเต่า ซึ่งเป็นการเซิ้งเลียนท่าทางของแมงตับเต่า เนื้อร้องของเพลงเซิ้งแมงตับเต่า มีจังหวะสนุกสนาน

สำหรับการแสดงเรือมอันเร เป็นการแสดงพื้นบ้านที่เล่นกันมากแถบจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ เป็นการเล่นของพวกหนุ่มสาว เดิมเล่นตามลานบ้าน หลังจากหญิงสาวตำข้าวเสร็จ ก็ใช้เวลาว่างพักผ่อนโดยนำสากมากระทบกันให้เกิดจังหวะ หนุ่มที่มาช่วยสาวตำข้าวจะแสดงความสามารถอวดสาว โดยรำเข้าสากเรียกว่า ลูดอันเร (ลูด หมายถึง กระโดด ข้าม อันเร หมายถึง สาก) ต่อมานิยมเล่นกันในช่วงเทศกาลตรุษสงกรานต์

รำมโนราห์

สำหรับศิลปะการแสดงร่ายรำพื้นบ้านภาคใต้ที่รู้จักกันโดยทั่วไป คือ การรำมโนราห์ เป็นการละเล่นที่มีทั้งการร้องและการรำ ผู้แสดงมีทั้งชายและหญิง แต่งกายอย่างสวยงาม โดยสวมเทริดบนศีรษะ ร้อยลูกปัดสีต่างๆ สวมทับเสื้อ มีปีกหรือหางหงส์คาดทับผ้านุ่งด้านหลังคล้ายหางกินรี นอกจากนั้นยังสวมทับทรวง กำไลข้อมือ และเล็บนิ้วมือด้วย บทร้องมีทั้งของเก่าที่ร้องสืบต่อกันมา และบทร้องที่แต่งขึ้นใหม่ จังหวะลีลาการร้องแตกต่างกันไปตามลักษณะของกลอนและการรับของลูกคู่ ส่วนการรำนั้นมีท่ารำหลายแบบแตกต่างกันไป โดยใช้กรับ กลอง ทับ ปี่ โหม่ง ฉิ่งและแตระ เป็นเครื่องดนตรีประกอบการแสดง การแสดงมโนราห์เป็นการแสดงเพื่อความบันเทิงในโอกาสต่างๆ ทั้งงานวัด และงานที่ทางราชการจัดขึ้น

นอกจากนี้ยังมีการแสดงพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิม คือการแสดงรองเง็งนิยมแสดงใน ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดสตูล ยะลา นราธิวาส และปัตตานี) เชื่อกันว่าชาวโปรตุเกสหรือฮอลันดาได้นำมาเผยแพร่ในชวาและมลายู แต่เดิมการเต้นรองเง็งเป็นที่นิยมในบ้านของขุนนางหรือเจ้าเมืองเท่านั้น ต่อมาแพร่หลายไปสู่ชาวบ้าน การแสดงมีการปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ และนำเอาจังหวะเต้นรำอื่นๆ มาผสมผสาน ต่อมาขุนจารุวิเศษศึกษากร ศึกษาธิการอำเภอเมืองปัตตานี ได้รื้อฟื้นการเต้นรองเง็งขึ้น โดยนำเพลงดั้งเดิมมาดัดแปลงท่าเต้น จึงทำให้การเต้นรองเง็งมีเพลงและท่าเต้นเพิ่มขึ้น

แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันจะมีผลกระทบทำให้การแสดงพื้นบ้านมีน้อยลง วัฒนธรรมของชาติอื่นๆ เข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมไทยก็ตาม เราคนไทยควรหันมาศึกษา ฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรมอันเป็นมรดกตกทอด เพราะการศึกษาและสนใจวัฒนธรรมพื้นบ้านแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่นจะช่วยให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น และช่วยให้ทุกคนเข้าใจวัฒนธรรมในชุมชนของตน เกิดความภูมิใจ ไม่ทอดทิ้งวัฒนธรรมเดิมของตน จำเป็นที่เราจะต้องฟื้นฟูการแสดงพื้นบ้านให้คงอยู่สืบไป

บทอ่านนอกเวลา

ละครดึกดำบรรพ์เรื่อง อิเหนา

ละครดึกดำบรรพ์เรื่อง อิเหนา เป็นบทพระนิพนธ์ของสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์ ละครดึกดำบรรพ์เกิดขึ้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมัยนั้นมีกษัตริย์และผู้สูงศักดิ์ของชาวต่างประเทศมาเข้าเฝ้าอยู่เนืองๆ พระองค์มีพระราชประสงค์จะให้มีการเล่นเพื่อรับแขกเมือง จึงดำรัสสั่งให้เจ้าพระยาเทเวศวงศ์วิวัฒน์ ซึ่งเป็นอธิบดีกรมมหรสพ และมีคณะละครของตนเอง ช่วยจัดการเล่นคอนเสิร์ตสำหรับรับแขกเมือง เจ้าพระยาเทเวศวงศ์วิวัฒน์ได้กราบทูลสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์ ขอให้ทรงช่วยอำนวยการจัดคอนเสิร์ตตามพระราชประสงค์ด้วย สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระ-นริศรานุวัดติวงศ์ ทรงช่วยเลือกบทและเพลงดนตรี ตลอดจนอำนวยการฝึกซ้อม ส่วนเจ้าพระยาเทเวศวงศ์วิวัฒน์เป็นผู้เลือกหาคนขับร้องกับดนตรี ต่อมาสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์ทรงพระดำริแก้ไขบทร้องให้เป็นเรื่องเดียวกัน

เช่นนำบทละครเรื่อง รามเกียรติ์ และเรื่อง อิเหนา มาแต่งเป็นบทร้อง เกิดเป็น "คอนเสิร์ตเรื่อง" ขึ้น

ในปี พ.ศ. ๒๔๓๔ เจ้าพระยาเทเวศวงศ์วิวัฒน์ไปยุโรป และติดใจการเล่นละครโอเปร่า เมื่อกลับมาได้ทูลชวนสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์ คิดดัดแปลงการเล่นคอนเสิร์ตเรื่องให้เป็นการเล่นละครโอเปร่าแบบไทย เจ้าพระยาเทเวศวงศ์วิวัฒน์จึงให้สร้างโรงละครขึ้นใหม่ เรียกชื่อว่า "โรงละครดึกดำบรรพ์" โดยประสงค์จะใช้คำ "ดึกดำบรรพ์" เป็นชื่อคณะละครมิให้เรียก "ละครเจ้าพระยาเทเวศฯ" อย่างแต่ก่อน แต่เนื่องจากชื่อนี้เกิดขึ้นพร้อมกับมีการเล่นละครไทยแบบใหม่ คนทั่วไปจึงนำชื่อคณะละครไปเรียกเป็นชื่อละครที่เล่นอย่างโอเปร่าว่า ละครดึกดำบรรพ์

สำหรับบทละครเรื่อง อิเหนา ซึ่งสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์ได้ตัดตอนมาทำเป็นบทร้องในการเล่นละครดึกดำบรรพ์ เป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณคดีที่มีคุณค่า และมีเรื่องราวสนุกสนาน เรื่องย่อมีดังนี้

ที่เกาะชวาสมัยโบราณ มีเมืองใหญ่ ๔ เมืองคือ กรุงกุเรปัน กรุงดาหา กรุงกาหลัง และกรุงสิงหัดส่าหรี กษัตริย์ผู้ครองเมืองเป็นวงศ์เทวัญ เรียกว่าวงศ์อสัญแดหวา กษัตริย์ทั้ง ๔ เมืองเป็นพี่น้องร่วมบิดาเดียวกัน องค์โตครองกรุงกุเรปัน องค์ต่อๆ มาครองกรุงดาหา กรุงกาหลัง และกรุงสิงหัดส่าหรีตามลำดับ

ตามธรรมเนียมของกษัตริย์ชวาจะมีมเหสีได้ ๕ องค์ เรียงตามลำดับคือ ประไหมสุหรี มะเดหวี (มะดีหวี) มะโต ลิกู และเหมาหลาหงี ท้าวกุเรปันมีโอรสกับประไหมสุหรี ชื่อ อิเหนา ท้าวกุเรปันได้ขอหมั้นบุษบา พระธิดาท้าวดาหากับประไหมสุหรีให้แก่อิเหนา

ต่อมาพระอัยกี (ยาย) ของอิเหนา สิ้นพระชนม์ ท้าวกุเรปันสั่งให้อิเหนาคุมไพร่พลนำสิ่งของไปสักการะ และช่วยงานถวายพระเพลิงพระศพพระอัยกีที่เมืองหมันหยา อิเหนาได้พบพระธิดาระตูหมันหยาชื่อ จินตะหรา ก็เกิดหลง

รักและไม่ยอมกลับกรุงกุเรปัน ท้าวกุเรปันทราบเรื่องจึงมีคำสั่งเรียกอิเหนากลับภายใน ๗ วัน และให้เสนาไปทูลท้าวดาหาว่าจะเสด็จไปทำพิธีวิวาห์ของอิเหนากับบุษบาในเดือนหกที่จะถึง ท้าวดาหาขอผลัดไปอีก ๓ เดือนเพื่อเตรียมงาน อิเหนารู้ข่าวและคิดจะหนีไปเมืองหมันหยา จึงทูลขออนุญาตท้าวดาหาไปเที่ยวป่า อิเหนากับพี่เลี้ยงปลอมเป็นชาวป่า ได้เดินทางไปทางลัดเพื่อให้ถึงเมืองหมันหยาโดยเร็ว เมื่อถึงเมืองหมันหยา อิเหนาลอบเข้าไปในปราสาทของจินตะหรา และได้นางเป็นชายา

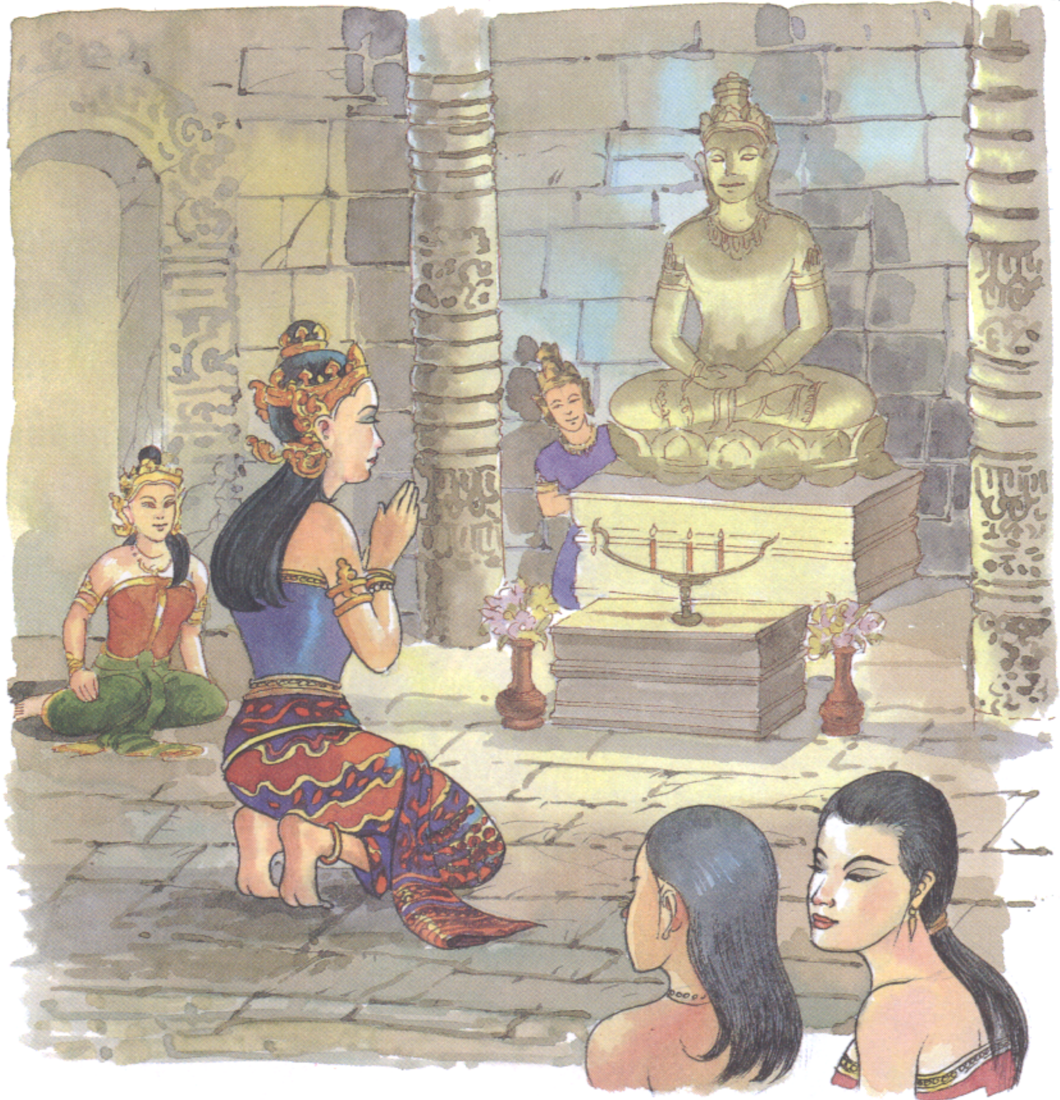
ท้าวดาหาได้ตกแต่งบ้านเมืองจนเป็นที่เรียบร้อย เมื่อเห็นว่าเลยกำหนด ๓ เดือนตามที่ขอเวลาไว้ ก็ให้เสนาไปทูลเตือนท้าวกุเรปันเรื่องพิธีวิวาห์ อิเหนาไม่ยอมกลับกรุงกุเรปัน และให้ตอบสารไปว่าขอถอนหมั้นบุษบา ท้าวดาหากริ้วมากถึงกับตัดรอนอิเหนา

กล่าวถึงระตูจรกาพอได้ทราบข่าวก็สั่งให้ช่างเขียนไปแอบวาดรูปบุษบา ช่างเขียนวาดรูปบุษบา ๒ รูป เป็นรูปตอนตื่นบรรทมและตอนแต่งองค์สวยงาม ท้าวปะตาระกาหลา เทวดาที่เป็นพระอัยกาคิดลงโทษอิเหนา จึงแอบมาลักรูปบุษบาตอนแต่งองค์สวยงามไปจากช่างเขียนในระหว่างที่เดินทางกลับเมืองจรกา ระตูจรกาได้เห็นรูปบุษบาก็หลงใหล ระตูล่าสำ ซึ่งเป็นพี่ชายจึงส่งสารไปสู่ขอบุษบา ท้าวดาหาก็ทรงยอมยกให้

วิหยาสะกำ โอรสท้าวกะหมังกุหนิงได้มาพบรูปบุษบาที่องค์ปะตาระกาหลามาวางไว้ในป่า เกิดหลงรักและคร่ำครวญหาจนไม่สบาย ท้าวกะหมังกุหนิงสงสารลูกจึงส่งสารและเครื่องราชบรรณาการไปสู่ขอบุษบา ท้าวดาหาไม่ยอมยกบุษบาให้ ท้าวกะหมังกุหนิงจึงยกทัพใหญ่ไปเมืองดาหาเพื่อชิงนาง ท้าวกุเรปันทราบข่าว สั่งให้อิเหนายกทัพไปช่วย อิเหนาฆ่าท้าวกะหมังกุหนิงตาย เมื่อเสร็จศึกอิเหนาได้เข้าไปลาท้าวดาหากลับเมืองหมันหยา ท้าวดาหาสั่งให้บุษบามาไหว้อิเหนา อิเหนาเห็นบุษบาก็เสียดาย เกิดความเศร้าโศกและเสียพระทัยที่คิดผิด อิเหนาหาเหตุอยู่กรุงกุเรปันต่อโดยอ้างว่าจะอยู่ช่วยงานใช้บนก่อน แล้วจึงจะลากลับ

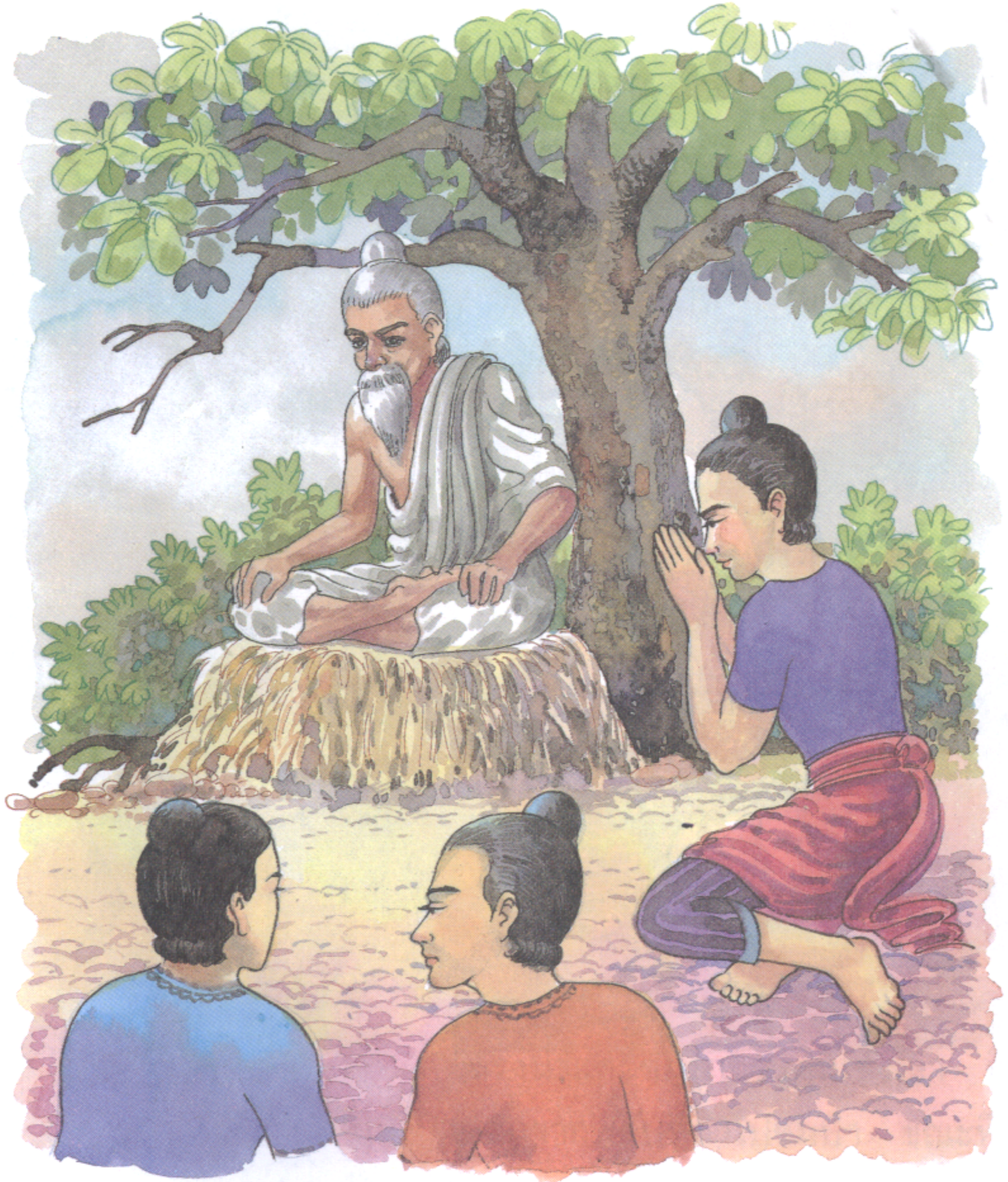
วันไปใช้บน บุษบาเสด็จไปสรงน้ำและชมรุกขชาติที่เชิงเขา อิเหนาซึ่งเฝ้าแต่คิดถึงบุษบาได้ชวนพี่เลี้ยงออกจากพลับพลาไปชมป่า ขณะที่พากันเดินลัดเลาะมาถึงบริเวณเชิงเขา พบนางยุบลค่อมนั่งร้องไห้อยู่ เมื่อสอบถามก็ได้ความว่าบุษบาใช้นางมาหาดอกปะหนัน (ดอกลำเจียก) เพื่อทำบุหงาถวายเทพารักษ์ นางจึงหลงทางอยู่ในป่า นางยุบลขอให้อิเหนาช่วยพากลับ อิเหนาทรงรับปากว่าจะช่วย ถ้านางยุบลทำตามคำสั่ง อิเหนาเขียนข้อความลงบนกลีบดอกปะหนันให้นางยุบลนำไปถวายบุษบา เมื่อบุษบารับดอกปะหนันนางเห็นข้อความก็เด็ดกลีบดอกปะหนันทิ้ง

เย็นวันนั้น มะเดหวีชวนบุษบาพร้อมด้วยสาวสรรกำนัลในเสด็จไปวิหารบนเขาเพื่อทำพิธีเสี่ยงทายว่าบุษบาเป็นคู่ครองของอิเหนาหรือจรกา ขณะที่ทำพิธีเสี่ยงทายนั้น อิเหนาและพี่เลี้ยงซึ่งลอบเข้าไปแอบอยู่หลังองค์พระปฏิมา

ได้ต้อนค้างคาวทำให้เทียนดับ อิเหนาย่องเข้าไปประคองบุษบา นางตกใจและร้องให้คนช่วย มะเดหวีให้พี่เลี้ยงรีบออกไปจุดไฟ พอเข้ามาก็เห็นอิเหนา อิเหนาไม่ยอมปล่อยบุษบา จนกว่ามะเดหวีจะให้สัตย์ปฏิญาณต่อพระพักตร์พระปฏิมาว่าจะช่วยให้อิเหนาได้อภิเษกกับบุษบา มะเดหวีจำต้องทำตาม

ใกล้ถึงพิธีวิวาห์ของจรกากับบุษบา อิเหนาคิดจะลักพาบุษบา จึงไปพักแรมในป่า โดยอ้างว่าจะล่าสัตว์มาถวายใช้ในงานสมโภชพิธีวิวาห์ ครั้นถึงวันงาน อิเหนาให้ไพร่พลยกทัพเข้าประชิดกำแพงเมือง ทำทีว่าจะเข้าชิงเมือง ส่วนพวกของอิเหนาที่ปะปนอยู่กับชาวเมืองก็ฉวยโอกาสจุดไฟเผาเมือง ขณะที่ทุกคนกำลังวุ่นวายอยู่กับการดับไฟและป้องกันเมือง อิเหนาได้ลอบเข้าไป

ลักพาบุษบาไปไว้ในถ้ำที่ให้พี่เลี้ยงเสาะหาไว้ก่อนหน้านี้แล้ว สองสามวันต่อมา อิเหนาเตรียมไพร่พลเข้ากรุงดาหาเพื่อแก้สงสัย บุษบาคอยอิเหนาจนเย็นไม่เห็นกลับมาก็เศร้าโศก พี่เลี้ยงของอิเหนาจึงเชิญเสด็จขึ้นรถทรงพาชมรุกขชาติ องค์ปะตาระกาหลามีความแค้นเคืองอิเหนาที่ก่อความวุ่นวายจึงบันดาลให้เกิดพายุใหญ่พัดพารถทรงของบุษบาลอยไปถึงเมืองประมอตันทรงแปลงบุษบาเป็นชายชื่อ อุณากรรณ และประทานกริชจารึกชื่อไว้ให้อุณากรรณเดินทางไปในป่าได้พบระตูประมอตันที่เสด็จประพาสป่า ระตู-ประมอตันไม่มีโอรสธิดาจึงขอรับเลี้ยงอุณากรรณเป็นโอรส

อิเหนากลับมาไม่พบบุษบาก็ออกติดตาม อิเหนาและพี่เลี้ยงปลอมเป็นชาวป่า อิเหนาเปลี่ยนชื่อเป็น ปันหยี ปันหยีเดินทางมาถึงภูเขาปัจจาหงันเห็นอาศรมของฤาษีจึงเข้าไปขอบวช องค์ปะตาระกาหลาเห็นอุณากรรณเศร้าโศกถึงอิเหนาก็ไปเข้าฝัน ให้อุณากรรณเดินทางไปทิศตะวันออกแล้วจะได้พบอิเหนา อุณากรรณจึงไปทูลลาระตูประมอตันไปป่า และได้พบกับปันหยีปันหยีสงสัยว่าอุณากรรณคือบุษบาแต่นิ่งไว้ อุณากรรณยกทัพต่อไปถึงกรุงกาหลัง ท้าวกาหลังไม่มีโอรสจึงเลี้ยงอุณากรรณเป็นบุตรบุญธรรม หลังจากที่ปันหยีพบอุณากรรณแล้วก็วุ่นวายใจ จึงไปขอลาสึกกับพระฤาษี แล้วยกทัพไปกรุงกาหลัง ท้าวกาหลังทรงขอให้อยู่ด้วย

ระตูจะมาหราได้ส่งสารไปขอพระธิดาท้าวกาหลังเพื่ออภิเษก แต่พระธิดาทั้งสองของท้าวกาหลังมีคู่หมั้นแล้ว ระตูจะมาหราได้ยกทัพมาชิงนาง ท้าวกาหลังให้ปันหยีและอุณากรรณออกสู้ศึก องค์ปะตาระกาหลาทรงเป็นห่วงจึงเสด็จไปหาอุณากรรณ บอกว่าจะช่วยให้ได้ชัยชนะ อุณากรรณได้ฆ่าระตูจะมาหราตาย พี่เลี้ยงของอุณากรรณเห็นว่าอุณากรรณเติบโตขึ้นมาก เกรงว่าจะปกปิดความเป็นสตรีต่อไปไม่ได้ จึงแนะให้อุณากรรณกลับเมืองประมอตัน พี่เลี้ยงกลัวว่าปันหยีจะตามมาอีก จึงพาอุณากรรณหนีขณะที่ไพร่พลหลับ อุณากรรณกับพี่เลี้ยงเดินทางมาถึงเขาตะหลากัน พบอาศรมร้างมีเครื่องแอหนัง (เครื่องแต่งกายของชี) แขวนอยู่ ได้พากันบวช พี่เลี้ยงของปันหยีมาพบจึงกลับไปบอกปันหยี ปันหยีปลอมเป็นเทวดาไปหาแอหนัง บอกว่าจะพาขึ้นสวรรค์ นางก็ยอมไปด้วย ขณะที่เดินตามปันหยี นางเห็นผิดสังเกตก็รู้ว่าถูกหลอก

พี่เลี้ยงของปันหยีอาสาเล่นหนังเป็นเรื่องราวของบุษบาตั้งแต่นางไปไหว้พระจนกระทั่งถูกลมหอบ ถ้านางร้องไห้ก็แสดงว่าเป็นบุษบา ปันหยีชอบใจ สั่งให้พี่เลี้ยงไปทำตามแผน แอหนังได้ดูหนังที่เป็นเรื่องราวแต่หนหลังของนางก็ร้องไห้จนแทบจะขาดใจ พี่เลี้ยงกลับไปทูลปันหยี ปันหยีรีบแต่งองค์ไปหาบุษบา

ท้าวกุเรปันและท้าวดาหาได้ทราบข่าว ต่างก็ยกทัพไปกรุงกาหลัง และได้จัดพิธีวิวาห์อิเหนากับบุษบา จินตะหราไม่ยอมคืนดีกับอิเหนา ท้าวหมันหยา

กับประไหมสุหรีเตือนจินตะหราว่า หากนางยังดื้อดึงก็จะพากันมีความผิด จินตะหราสงสารพระชนกชนนี จึงยอมคืนดีกับอิเหนา เมื่อเหตุการณ์เรียบร้อยแล้ว กษัตริย์เมืองต่างๆ ก็ยกทัพกลับบ้านเมือง เมื่ออิเหนากลับมาถึงกรุงกุเรปันก็ขึ้นครองราชสมบัติแทนท้าวกุเรปัน

บทละครดึกดำบรรพ์เรื่อง อิเหนา มี ๓ ตอนคือ

ตอนที่ ๑ ตัดดอกไม้ฉายกริช

ตอนที่ ๒ ไหว้พระ

ตอนที่ ๓ บวงสรวง

ตอนที่นำมาให้นักเรียนอ่านเป็นตอนที่ ๒ ไหว้พระ เป็นเรื่องราวตอนที่มะเดหวีพาบุษบาไปไหว้พระเพื่อทำพิธีเสี่ยงทายว่าอิเหนาหรือจรกาเป็นคู่ครองของบุษบา

ตอนที่ ๒ ไหว้พระ

โหมโรงกลาง

ปี่พาทย์ทำเพลงลมพัดชายเขา

ฉากหน้าวิหาร ที่ ๓

(อิเหนากับสังคามารตานั่งอยู่หน้าวิหาร ดูพี่เลี้ยงและกิดาหยันวิ่งเต้นเล่นอะไรต่างๆ ที่หลังเล่นงูกินหาง พี่เลี้ยงเป็นพ่องูแม่งู กิดาหยันเป็นลูกงู)

ร้องลำงูกลืนหาง

พ่องู-	แม่เอยแม่งู	เจ้าไปอยู่ที่ไหนมา
แม่งู-	ฉันไปกินน้ำหนา	กลับมาเมื่อตะกี้
พ่องู-	ไปกินน้ำบ่อไหน	จงบอกไปให้ถ้วนถี่
แม่งู-	ฉันจะบอกบัดเดี๋ยวนี้	
พ่องู-		บอกไปซีอย่าเนิ่นช้า
แม่งู-	ไปกินน้ำเอย	ไปกินน้ำบ่อหิน
ลูกงู-	ไปกินน้ำบ่อหิน	บินไปบินมา (ทวน)
แม่งู-	บินเอยบินร่อน	ดังกินนรบนเวหา
ลูกงู-	รักเจ้ากินรา	บินมาบินไปเอยฯ (ทวน)
พ่องู-	เราจะขอถามอีกสักหน่อย	
แม่งู-		ถามอะไรบ่อยบ่อยไปทีเดียว
พ่องู-	เออเมื่อเจ้าไปเที่ยว	กินน้ำบ่อเดียวหรือไฉน
แม่งู-	เราไปกินอีกบ่อ	หนึ่งหนาเจ้าพ่องูใหญ่

พ่องู- ไปกินน้ำบ่ออะไร จงบอกไปเร็วเถิดหนา
แม่งู- ไปกินน้ำเอย กินน้ำบ่อโศก
ลูกงู- ไปกินน้ำบ่อโศก โยกไปโยกมา (ทวน)
แม่งู- โศกเอยโศกเศร้า คิดถึงเจ้าทุกเวลา
ลูกงู- รักเจ้าพวงดอกโศก โยกมาโยกไปเอย (ทวน)

เจรจา

แม่งู- กินหัวหรือกินหาง
พ่องู- กินกลางตลอดตัว (ไล่)

(นางกำนัลออก)

กำนัล- นี่ใคร พวกไหนน่ะ มาเล่นอึกทึกครึกโครมอยู่ที่นี่ จนจะค่ำอยู่รำมะร่อละยังไม่กลับอีก พระประเทียบจะเสด็จขึ้นมาแน่ะ ไปเสียให้พ้น (กลับเข้าโรง)

ปี่พาทย์ทำรัว (อิเหนาไล่เสนาเข้าโรง แต่ตัวอิเหนากับสังคามารตาและประสันตา หลบเข้าวิหาร)

ปี่พาทย์ทำเพลงเร็ว (มะดีหวี บุษบา กับสี่พี่เลี้ยงและนางกำนัลออก มะดีหวีห้ามนางกำนัลให้อยู่แต่หน้าวิหาร) ปิดฉาก ปี่พาทย์ทำเพลงเชิดฉิ่ง

ฉากในวิหารน้อย ที่ ๔

(อิเหนากับสังคามารตาและประสันตา แอบดูอยู่ที่ประตู เห็นมะดีหวีจะเข้าวิหาร ก็วิ่งหนีเข้าแอบหลังพระ) ปี่พาทย์ทำเพลงเร็ว (มะดีหวีพาบุษบากับสี่พี่เลี้ยงตามออก) ลา (นั่งไหว้พระ)

ร้องลำขับไม้บัณเฑาะว์

มะดีหวี- พระเป็นเจ้า จงโปรดเกล้าให้แจ้งปัญหา
ขอถวายประทีปบูชา (จุดเทียน)
นี่เทียนบุษบานารี (ปักเทียน)
นี่เทียนอิเหนานัดดา (ปักเทียน)
นี่เทียนจรกากรุงศรี (ปักเทียน)
เทียนทองทั้งสามเล่มนี้ ขอจงเป็นที่เสี่ยงทายฯ

ปี่พาทย์ทำเพลงขับไม้บัณเฑาะว์

เจรจา

แม่บุษบา จงเสี่ยงทายอธิษฐานทีหรือว่า ถ้าเจ้าจะได้ข้างไหน ก็ขอให้ประจักษ์ทักแท้ แม้จะได้ข้างระตูจรกา จงให้เทียนอิเหนาพี่ยาดับ ถ้าจะกลับได้ข้างอิเหนาพี่ยา ก็ให้เทียนจรกาดับไป ขอให้หมดมลทินสิ้นสงสัย จงว่าไปเถิดหนาแม่นะ

(เห็นบุษบาไม่ว่า)

ยังไงล่า อย่าอายเลยหนา จงว่าไปเถอะ

บุษบา- ลูกกระดากปากอดสูใจ จะให้ว่าเหมือนคำพระมารดา ลูกจะว่าออกมายังไงได้

มะดีหวี- จะกระดากกระเดื่องไปทำไม เราอยู่ด้วยกันแต่เท่านี้ ไม่มีใครอีกละในวิหาร

บาหยัน- แข็งพระทัยเถอะเพคะ อย่าให้เนิ่นนานเลย จะได้แจ้งการที่เดือดร้อน

มะดีหวี- จงตั้งจิตอธิษฐานด้วยวาจา จงฟังคำมารดาสั่งสอน เอาซีตั้งใจไหว้พระปฏิมากร ดวงสมรของแม่จงว่าไปเถอะหนาแม่นะ

บุษบา- พระมารดาจะให้ลูกว่ายังไงเพคะ

มะดีหวี- เอ้า แม่จะสอนให้ว่า เจ้าว่าตามไปเถอะ

ร้องลำแขกนกเอี้ยง

มะดีหวี- แม้ข้าจะได้ข้างไหนแน่
บุษบา- แม้ข้าจะได้ข้างไหนแน่
มะดีหวี- ให้ประจักษ์ทักแท้จงหนักหนา
บุษบา- ให้ประจักษ์ทักแท้จงหนักหนา
มะดีหวี- แม้จะได้ข้างระตูจรกา
บุษบา- แม้จะได้ข้างระตูจรกา
มะดีหวี- ให้เทียนพี่ยานั้นดับไป
บุษบา- ให้เทียนพี่ยานั้นดับไป
มะดีหวี- แม้จะได้ข้างอิเหนากุเรปัน
บุษบา- แม้จะได้ข้างอิเหนากุเรปัน
มะดีหวี- ให้รัศมีเพลิงนั้นแจ่มใส
บุษบา- ให้รัศมีเพลิงนั้นแจ่มใส
มะดีหวี- ให้เทียนจรกาดับทันใด
บุษบา- ให้เทียนจรกาดับทันใด
มะดีหวี- ขอให้เห็นประจักษ์ฉับพลัน
บุษบา- ขอให้เห็นประจักษ์ฉับพลัน

ร้องลำครอบจักรวาลรับปี่พาทย์

อิเหนา- อันนางบุษบานงเยาว์ จะได้แก่อิเหนาแม่นมั่น
จรกาใช่วงศ์เทวัญ แม้ได้ครองกันจะร้ายนัก

ร้องร่าย

มะดีหวี- เกิดมาไม่ได้ยินใครลือเล่า
สี่พี่เลี้ยง- พระเป็นเจ้ากล่าวคำให้ประจักษ์
มะดีหวี- ชะรอยว่าบุญของลูกรัก
สี่พี่เลี้ยง- ศักดิ์สิทธิ์นักเห็นแท้แน่กระไร

ร้องลำเชื้อ

มะดีหวี- ซึ่งพระองค์ตรัสมาทั้งนี้ ข้าบาทยังมีความสงสัย
ด้วยอิเหนามิได้ชอบใจ จึงเกิดเหตุเภทภัยดังนี้
เขาไปเลี้ยงระเด่นจินตะหรา จะทิ้งขว้างร้างหย่าไม่ต้องที่ (เอื้อน)

เจรจา

พระปฏิมาไม่ยักพาที ดูซีนี่แน่แม่บุษบา แม่ทูลเท่าไรก็ไม่ตอบถ้อย ชะรอยบุญแม่น้อยเป็นหนักหนา ลูกรักจงกล่าววาจา ให้เหมือนแม่ว่าหน่อยเป็นไร

ร้องลำเชื้อ

บุษบา- ซึ่งพระองค์ตรัสมาทั้งนี้ ข้าบาทยังมีความสงสัย
ด้วยอิเหนามิได้ชอบใจ จึงเกิดเหตุเภทภัยเป็นโกลา
จินตะหราวาดีเป็นที่รัก ไยจะร้างห่างหักมาดาหา
อิเหนา- จินตะหราใช่วงศ์เทวา อิเหนากับบุษบานารี
วาสนาเขาเคยคู่กัน ที่จะมิรักนั้นก็ใช่ที่
บัดนี้ตามมาถึงคีรี ก็เพราะมีใจแสนเสน่ห์นางฯ

ปี่พาทย์ทำเพลงคุกพาทย์ลาหนึ่ง (อิเหนาต้อนค้างคาวออก เทียนดับ พี่เลี้ยงคลำหาเทียน ส้าเหง็ดหาได้เข้าไปจุดในโรง อิเหนาออกโลมนาง)

เจรจา

บุษบา- ว้าย มือชายถูกลูก พระมารดาช่วยด้วย

มะดีหวี- อะไร อย่าร้องให้มันครึ้นเครงไปเลย แม่ต้องตัวเจ้าเองหรอกว่าอยู่ที่ไหน ใครจะสามารถอาจใจเข้ามาได้ถึงในนี้

ปี่พาทย์ทำเพลงคุกพาทย์ลาสอง (อิเหนาเห็นแสงไฟหนีเข้าหลังพระ) ปี่พาทย์ทำเพลงชุบ (ส้าเหง็ดถือเทียนออก มะดีหวีจุดเทียนใหม่)

เจรจา

มะดีหวี- แม่บุษบา ทูลต่อไปอีกทีหรือลูก ว่าอิเหนาผูกพันมาติดตามด้วยความเสน่ห์หานั้นน่าสงสัย ซึ่งมาจากหมันหยา ก็เพราะดาหามีภัย แต่พอไหว้พระเสร็จสรรพ แล้วจะกลับไป จะว่ามาเพราะรักยังไงน่ะ

ร้องลำแขกปัตตานีเข้าซอรับปี่พาทย์

บุษบา- อิเหนาหรือมาตามด้วยความรัก ข้อนี้ไม่ประจักษ์ยังสงสัย
ซึ่งมาจากหมันหยาเวียงชัย เพราะดาหามีภัยจึงไคลคลา
หวังจะช่วยรณรงค์สงคราม มิใช่มีความเสน่หา
นี่แวะมาไหว้พระปฏิมา แล้วจะไปหมันหยาธานีฯ

ร้องลำสีนวน

อิเหนา- โฉมงาม ช่างซักไซ้ไต่ถามจู้จี้
แม้มิเชื่อวาจาพาที แต่นี้อย่ามาบูชาเราฯ

ปี่พาทย์ทำเพลงคุกพาทย์ลาหนึ่ง (อิเหนาต้อนค้างคาวออก เทียนดับ ประเสหรันฉวยเทียนเข้าไปจุดในโรง อิเหนาออกโลมนาง)

เจรจา

บุษบา- ว้าย พระมารดาเพคะ ช่วยลูกด้วย พระพี่เข้ามาได้ ข่มเหงลูกไม่เกรงใจ ผลักไสก็ไม่ฟัง

มะดีหวี- (ตกใจ) ส้าเหง็ด ไปจุดเทียนมาเร็วเร็ว

ส้าเหง็ด- ประเสหรันไปแล้วเพคะ

ปี่พาทย์ทำเพลงคุกพาทย์ลาสอง (ประเสหรันออก เทียนดับกลับเข้าไปจุดใหม่) ปี่พาทย์ทำเพลงชุบ (ประเสหรันออก เอาปล้องไม้ครอบไฟมาเปิด พากันตกตะลึง)

เจรจา

มะดีหวี- นี่ยังไงถึงได้ดูหมิ่นนัก องอาจราชศักดิ์หนักหนาเทียว แต่เราเป็นผู้ใหญ่กำกับมา ยังกล้าทำได้ถึงเพียงนี้ ฮึกฮักหักหาญไม่คิดกลัว ถือตัวว่ามีศักดิ์ศรี จะเกรงใจใครมั่งก็ไม่มี เห็นดีแล้วหรือยังไงน่ะ

อิเหนา- ก็บุษบาพระบิดาได้ยกให้ ลูกไม่ได้ดูหมิ่นเหมือนยังว่า แต่ยังเยาว์เคยอยู่ด้วยกันมา พระมารดาก็รู้อยู่ด้วยกัน หักหาญเอาไปให้ระตูสุดรักสุดรู้ที่จะอดกลั้น สู้ตายไม่เสียดายชีวัน จะทราบถึงทรงธรรม์ก็ตามทีเถอะ

มะดีหวี- เจ้าว่าได้ด้วยมีฤทธิรงค์ ตามธรรมเนียมร่วมพงศ์อสัญหยา ถึงได้ตุนาหงันกันแต่เยาว์มา หวังว่าไม่ให้วงศ์อื่นปน ครั้นเมื่อเจริญขึ้นทั้งสอง ท้าวเธอจะปองปลูกให้เป็นผล นัดแต่งการวิวาห์มงคล กุศลไม่เคยคู่กันมา เจ้าตัดว่าไม่เลี้ยงไม่ดู ให้มีคู่เถอะตามปรารถนา การจึงขาดกันตั้งแต่นั้นมา ทรงธรรมก็ไม่ว่าประการใด ครั้นข้างจรกาเขามากล่าว สมพระทัยท้าวเธอจึงยกให้ เจ้ามาหยาบหยามเอาตามใจ แกล้งจะให้ได้ความอายนี่

อิเหนา- ที่ว่าลูกไม่เลี้ยงบุษบาน่ะ ใครทูลพระมารดาเป็นถ้วนถี่ พระมารดาได้ที่ไหนมาว่ายังงี้ ขอให้ชี้คนชั่วเอาตัวมา นางนกนี้นี่เป็นของลูก ลูกรักใคร่พันผูกอยู่หนักหนา พระมารดาว่าของจรกา ก็ให้ตัวเขามาชิงชัย ถ้าแม้นแพ้นั่นแลถึงจะส่งนาง ในเดี๋ยวนี้ที่จะวางอย่าสงสัย ชวนกันข่มเหงไม่เกรงใจ เอาเมียเขาไปให้จรกา

มะดีหวี- เจ้ารักน้องทำยังงี้ที่ไหนได้ คนรู้ไปขายพระบาทท้าวทั้งสอง ถ้าจะใคร่ให้ได้เหมือนอย่างใจปอง ค่อยตรึกตรองให้เป็นปรกติกัน ถ้ารักก็อย่าให้น้องได้อาย แม่จะช่วยเบี่ยงบ่ายผ่อนผัน เห็นจะสมยังใจเจ้าผูกพัน ที่จะทำดึงดันไปยังงี้ ก็จะทรงพระพิโรธมากไป ที่ไหนจะได้น้องรักนี่ เจ้าจงคิดดูให้ชอบที สุดแท้แต่ดีด้วยกัน ดอกหนาเจ้านะ

อิเหนา- พระมารดาจงให้สัตย์แก่ลูกรัก จำเพาะพักตร์พระปฏิมาก่อน ถ้าแม้จะรับได้แน่นอน ถึงจะวางกรให้กลับไป

มะดีหวี- เอาเถอะ แม่จะทูลเบี่ยงบ่ายให้พระหายโกรธ พระจะเคืองคุมโทษไปถึงไหน จะผันผ่อนวอนว่าภูวไนย สุดแต่จะให้ได้แก่เจ้านี่แหละ

ร้องลำนกจากรับปี่พาทย์

อิเหนา- พระองค์ได้รับวาจา จะวางนางบุษบาไปให้
จะขอเปลี่ยนอาภรณ์บังอรไว้ พอได้ชมพลางต่างกัญญาฯ

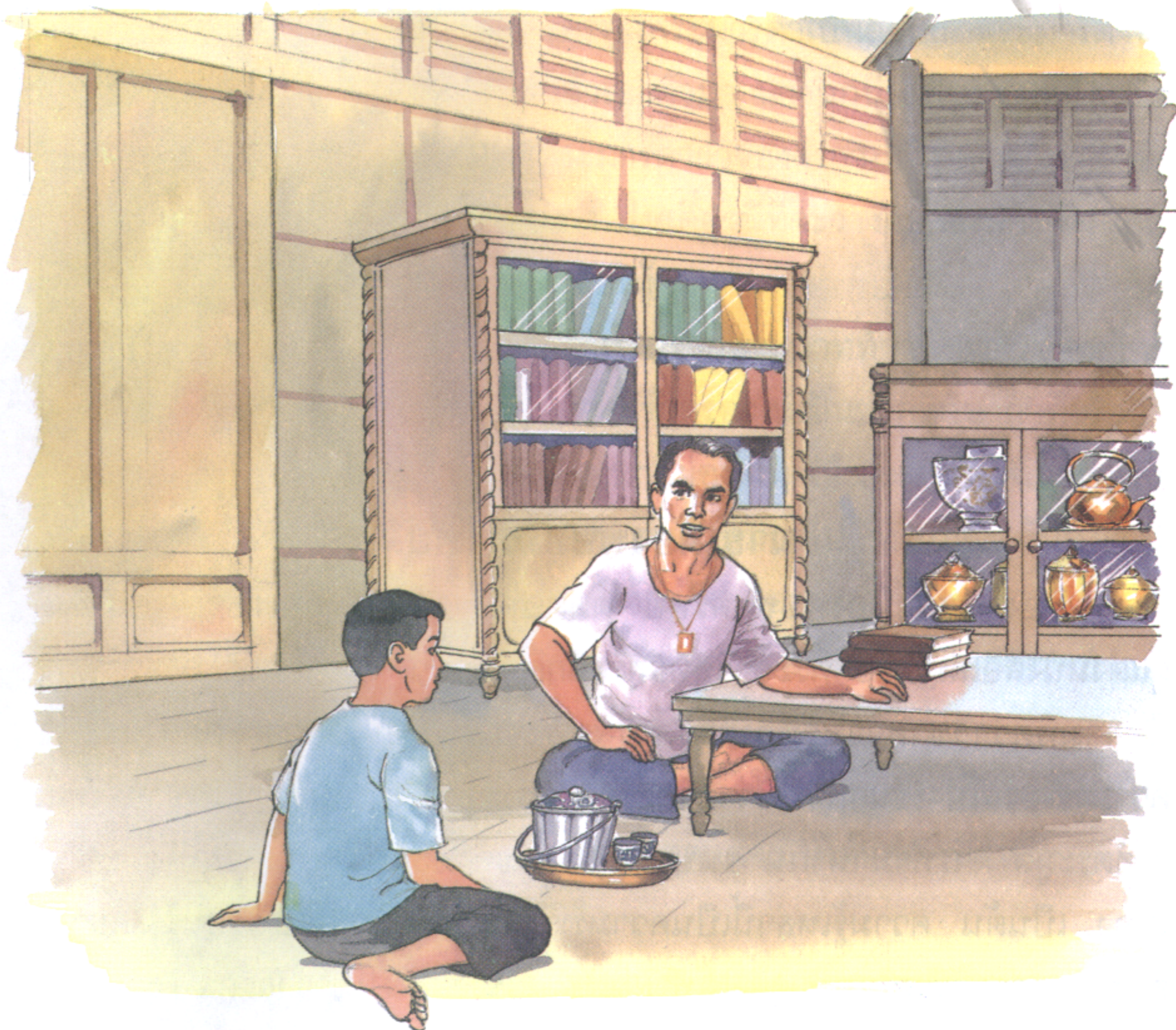
(อิเหนาถอดอาภรณ์ให้มะดีหวีรับสวมให้บุษบา แล้วถอดอาภรณ์บุษบาให้อิเหนา มะดีหวีพานางบุษบาเข้าโรง) ปี่พาทย์ทำเพลงกินนรรำ

นายเมืองพบขุมทรัพย์

เรื่อง นายเมืองพบขุมทรัพย์ ตัดตอนมาจากหนังสือเรื่อง พลเมืองดี ผู้แต่งหนังสือเล่มนี้คือ พระยาวิสุทธสุริยศักดิ์ (ม.ร.ว. เปีย มาลากุล) ท่านผู้นี้มีความคิดว่าวิชาความรู้ที่คนเราควรจะเรียนรู้มี ๒ อย่าง อย่างแรกคือความรู้ทั่วๆ ไป เช่น การใช้จ่ายและรักษาทรัพย์สินเงินทอง การรักษาชื่อเสียงวงศ์ตระกูล การทำมาหากิน ขนบธรรมเนียมของบ้านเมือง การปฏิบัติต่อบ้านเมือง เป็นต้น ความรู้เหล่านี้เป็นความรู้ที่ทุกคนจำเป็นจะต้องเรียนรู้ อย่างที่สองเป็นความรู้พิเศษเฉพาะสิ่งเฉพาะอย่าง เช่น ช่างไม้ ช่างจักรกล ครู แพทย์ เป็นต้น ความรู้อย่างที่สองนี้ทุกคนไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ ด้วยเหตุที่ทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้อย่างแรกดังที่ได้กล่าวมา พระยาวิสุทธสุริยศักดิ์จึงได้แต่งหนังสือเรื่อง พลเมืองดี ขึ้น เป็นหนังสือรวบรวมความรู้รอบตัวสำหรับให้นักเรียนชั้นมูลศึกษาอ่าน

หนังสือเรื่อง พลเมืองดี มีทั้งสิ้น ๒๙ บท เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชายคนหนึ่ง ชื่อ นายเถื่อน เมื่อบิดาตายนายเถื่อนได้มาอยู่กับนายมั่นผู้เป็นลุงและเปลี่ยนชื่อเป็นนายเมือง นายมั่นเป็นคนมีสติปัญญารอบรู้กิจการงานต่างๆ กว้างขวาง นายมั่นได้ฝึกหัดสั่งสอนอบรมนายเมืองให้มีวิชาความรู้ มีนิสัยใจคอและความประพฤติดี ชีวิตนายเมืองจึงเจริญรุ่งเรือง

เรื่อง นายเมืองพบขุมทรัพย์ มีดังนี้

ครั้นถึงวันรุ่งขึ้นนายเมืองคอยจ้องอยู่ พอเห็นลุงว่างก็ตรงไปหา นายมั่นทักว่า "นี่จะมาต่อเรื่องเย็นวานนี้หรือ" นายเมืองตอบว่า "ขอรับ ผมเห็นคุณลุงว่างก็มาฟังดู" ลุง "เออก็เราพูดกันถึงไหนล่ะเมื่อวานนี้" หลาน "คุณลุงว่าถึงการที่รู้ดวงดาวว่าย่อมเป็นประโยชน์แก่การเดินเรือ มิฉะนั้นเราก็จะไม่ได้กินขนมปังแปลกๆ และข้าวที่เราทำได้มากก็จะไม่เป็นเงินเข้าเมือง ผมอยากฟังคุณลุงอธิบายต่อไปว่า ความข้อนี้เป็นการสำคัญอย่างไร เราไม่มีขนมปังกินกินอื่นก็ได้ ข้าวเรามีมาก ถึงเราไม่ส่งไปเมืองอื่นเราก็จะเก็บไว้กินเสียเองไม่ดีกว่าหรือ จะต้องร้อนอกร้อนใจไปทำไม" ลุงร้อง "โอ๋ สำคัญทีเดียวเจ้ายัง

ไม่เข้าใจ” ว่าแล้วก็เอามือชี้ไปข้างหลังบ้านพลางพูดว่า “เจ้าได้เห็นสวนผักของป้าที่หลังบ้านแล้วไม่ใช่หรือ เขามีพริก มะเขือ ผักกาด กะหล่ำ แตงกวา ถั่ว และฟักแฟงต่างๆ สิ่งละมากๆ ถึงแม้ว่าเขาปลูกเล่นแต่เวลาของเหล่านี้เก็บได้ คนในบ้านกินก็ไม่หมด ทิ้งไว้ก็เหี่ยวแห้งเน่าเสีย จะปล่อยให้เสียเสียหรือ อีกประการหนึ่งทั้งผักและผลไม้ที่เรามีในบ้านก็มากมาย เราจะเลิกเสียได้หรือไม่ ที่เช้าเย็นจะไม่ต้องให้คนไปตลาด หรือห้ามไม่ให้คนขายหมูขายน้ำปลาเข้ามาขายในบ้าน อย่างไรลองนึกดูทีหรือ” นายเมือง “จริงขอรับ ถ้าเราไม่ไปตลาดหรือไม่ให้คนขายของเข้าบ้าน เราคงไม่มีเกลือ น้ำปลา และหมูจะกินและอื่นๆอีกมาก และถ้าหากว่าเราจะรุมกินแต่ผักฟักแฟงจนหมดก็ไม่ได้ คุณป้าบอกผมวานซืนนี้เองว่ากินมากท้องขึ้น” ลุง “นั่นซิ เห็นหรือยัง ว่าจำเป็นอย่างไร การอย่างนี้ เขาเรียกว่า ‘การซื้อขาย’ คือ แลกเปลี่ยนของกันกินกันใช้ ด้วยเอาเงินเป็นของกลาง คนหนึ่งทำของสิ่งหนึ่งได้เหลือใช้แล้วก็ขายเอาเงินมาซื้อของอื่นที่ต้องการ

ทำไมคนจึงต้องแลกเปลี่ยนของกันกินกันใช้ เพราะเหตุว่าคนเราต้องการของกินของใช้หลายอย่าง แต่ทุกคนจะทำของสำหรับกินและใช้เองให้ครบทุกอย่างไม่ได้ ลุงทำโรงเลื่อย แต่ลุงไม่ได้ไปตัดไม้เองในป่า และไม้ที่เลื่อยในโรงเลื่อยของลุง ลุงก็ไม่ได้เอาไปปลูกเหย้าสร้างเรือนเอง ไม่ได้เอาไปต่อตู้โต๊ะเก้าอี้เอง อนึ่งแม้แต่ในโรงเลื่อยของลุงเอง เจ้าก็ได้ไปเห็นแล้วว่ามีคนเท่าใดมีการเท่าใดที่มีโรงเลื่อยขึ้นโรงหนึ่งก็ต้องมีคนทำการในหน้าที่ต่างๆ ตัวลุงเองซึ่งว่าเป็นเจ้าของโรงเลื่อยนั้น ชั่วแต่เป็นเจ้าของทุนทรัพย์และคิดการเบื้องต้นได้แก่การค้าขาย คือคิดอ่านในการซื้อไม้มาส่งโรงเลื่อย หาเครื่องมือมาใช้ให้พอหาเงินมาจ่ายเป็นค่าจ้างแก่ลูกจ้าง และบังคับการโรงเลื่อยให้มีลูกจ้างพอแก่งานให้มีงานพอแก่ลูกจ้าง ให้ลูกจ้างได้ทำการงานเต็มมือเต็มแรง และคิดการขายไม้ที่เลื่อยแล้วให้เป็นเงินกลับมาโดยคล่องสะดวก ฝ่ายที่โรงเลื่อยก็มีเจ้าพนักงานสำหรับทำบัญชีไม้ บัญชีเงิน บัญชีของ บัญชีคน และยังมีนายช่างสำหรับใช้เครื่องจักร นายงานสำหรับสั่งการเลื่อยไม้ มีลูกมือสำหรับบังคับการขนรื้อและยังมีลูกจ้างที่ทำงานอื่นๆ ลงไปอีกเป็นหลายชั้น การที่มีคนหลายคนทำการต่างๆ กันเช่นนี้ เพราะด้วยเหตุ ๒ อย่าง คืออย่างหนึ่งคนๆหนึ่งก็มีแต่มือสองมือจะทำการทั้งด้วยความคิดและด้วยแรงกายไม่ได้ เช่นกับไม้ในป่าก็จะไปตัดเอง แล้วมาเลื่อยเอง แล้วไปทำเรือนเอง ก็ทำไม่ไหว ถ้าจะทำเช่นนั้นก็ทำดีไม่ได้ เพราะจะไม่มีความชำนาญทุกอย่าง อีกประการหนึ่ง ถ้าแยกกันทำแล้ว ทำได้อย่างเดียวมากๆ เพราะความชำนาญ และความสะดวกของการใช้สอยเครื่องมือ เป็นต้นว่า พวกตัดไม้ก็มีเครื่องมือและตั้งหน้าทำการสำหรับแต่ตัดไม้อย่างเดียว พวกเลื่อยก็มีเครื่องมือและตั้งหน้าทำการเลื่อยไปอย่างเดียว พวกทำเรือนก็มีเครื่องมือสำหรับทำการปลูกเหย้าสร้างเรือนไปอย่างเดียว ความรู้ก็เกิด ความชำนาญก็เกิด ฝีมือก็ดี ทำก็เร็ว ดีกว่าทุกคนต้องทำเองทุกอย่าง เหตุฉะนี้การงานทั้งหลายจึงได้แยกเป็นหน้าที่ๆ และต่างคนต่างทำ วิธีเช่นนี้เขาเรียกว่า 'การแบ่งแรง' คือคนหนึ่งใช้แรงทำการอย่างหนึ่ง และอีกคนหนึ่งก็ทำอีกอย่างหนึ่ง

เมื่อมีการแบ่งแรงเช่นนั้น จึงมีการแลกเปลี่ยนซื้อขาย เช่น คนอื่นเขาตัดไม้ ลุงไปซื้อมาเลื่อย ครั้นเลื่อยแล้วขายให้แก่คนที่รับจ้างปลูกเรือน ลุงได้เงินมา ฝ่ายข้างป้าปลูกผักกินไม่หมดก็ขายได้เงินมา แล้วทีนี้ลุงต้องการกินหมู ปลา เกลือ น้ำตาล ลุงไม่ได้ฆ่าหมูเอง จับปลาเอง ทำน้ำตาลเอง ทำนาเกลือเอง เหตุฉะนั้นจึงต้องมีคนไปตลาดเช้าเย็นทุกวัน และปล่อยให้คนขายของเข้ามาขายในบ้าน เงินที่ลุงและป้าได้มาจากการเลื่อยไม้และขายผักก็ได้แลกเอาหมู ปลา เกลือ น้ำตาลมากิน ดังนี้เรียกว่า 'การค้าขาย' คือคนใดที่ทำการอย่างใดก็ทำสิ่งนั้นมากๆ ไม่ใช่ทำสำหรับกินสำหรับใช้คนเดียว เช่นกับลุงเลื่อยไม้ไม่ใช่สำหรับที่จะทำเรือนไว้อยู่แต่เราฝ่ายเดียว ป้าเจ้าปลูกผักก็ไม่ใช่สำหรับกินแต่ในบ้านเท่านั้น เราทำเพื่อจะแลกของอื่นมากินมาใช้ คือขายเป็นเงินมาซื้อของอื่นที่เราไม่ได้ทำเอง เมื่อขายได้เงินมากกว่าที่เราจะซื้อของกินของใช้ในเวลาเดียว เราก็เก็บเงินนั้นไว้ซื้อของที่ต้องการในเวลาอื่น ยิ่งทำของเช่นเลื่อยไม้หรือเพาะปลูกเช่นผักของป้าได้ผลมากๆ ก็ยิ่งขายได้เงินมามาก ของที่ทำได้หรือเงินที่ขายของได้มาก็เรียกว่าเป็นทรัพย์สมบัติของเรา ยิ่งเรามีทรัพย์สมบัติมากก็ยิ่งเอาทรัพย์สมบัตินั้นไปใช้เป็นทุนทำการอย่างอื่นได้มากขึ้นอีก ยิ่งทำได้มากขึ้นทุกที ก็เป็นคนมั่งมีทรัพย์สมบัติเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น การที่ทำการงานต่างๆ เพื่อจะหาทรัพย์สมบัติเช่นนี้จะเป็นการค้าขาย เช่นลุงซื้อไม้มาเลื่อยแล้วขายเป็นกระดานก็ดี หรือการทำด้วยฝีมือ เช่นเขาเอาไม้ไปทำเป็นเหย้าเรือน หรือเครื่องใช้เช่นตู้โต๊ะก็ดี หรือการเพาะปลูกเช่นป้าเจ้าปลูกผักก็ดี หรือใช้แต่แรงรับจ้างเช่นคนเลื่อยไม้ของลุง หรือเจ้าให้ซึ่งทำสวนผักของป้าก็ดี เรียกว่า 'การทำมาหากิน' ทั้งสิ้น คนที่ทำการค้าขายมีของขายมากๆ เรียกว่า 'พ่อค้า' คนที่ทำการด้วยฝีมือเช่นทำเรือนและตู้โต๊ะเป็นต้น เรียกว่า 'ช่าง' คนที่ทำการเพาะปลูกเช่นปลูกข้าวเรียกว่า 'ชาวนา' ปลูกผลไม้หรือผักเรียกว่า 'ชาวสวน' หรือ 'ชาวไร่' ของที่ทำหรือปลูกเป็นผลไม้ซื้อขายเรียกว่า 'สินค้า' ผู้ที่รับของไปขายอีกชั้นหนึ่งเรียกว่า 'ลูกค้า' ผู้ที่รับจ้างทำแต่ด้วยแรงเรียกว่า 'ลูกจ้าง' แต่คนอีกจำพวกหนึ่งที่รับทำหน้าที่ทำการของรัฐบาลนั้นเรียกว่า 'ทำราชการ'

ก็นี่แน่ะ จะถามเจ้าสักอย่างหนึ่งว่า เจ้าก็เคยอยู่กับพ่อเจ้าแล้วไปอยู่กับเจ้าพวกพรานในป่า แล้วเดี๋ยวนี้มาอยู่กับลุง เจ้าลองนึกดูทีหรือว่า ธุระการงานในบ้านทั้ง ๓ แห่งที่เจ้าเคยอยู่นั้นมีอะไรเป็นข้อสำคัญที่ตรงกันทุกบ้าน" นายเมืองนิ่งนึกอยู่ประเดี๋ยวแล้วตอบว่า "เมื่อผมอยู่กับพ่อผม ที่ผมจำได้ก็เห็นตื่นเช้าแกก็เข้าป่า วันสองวันแกก็เอากะทอไปหาบของมาจากป่าแล้วแกไปแลกข้าวสาร ปลาแห้ง ปลาเค็ม เกลือ กะปิบ้างและอะไรอื่นๆ อีกมาจากชาวบ้าน ส่วนลุงเถิ่ง อ้ายเพิก อีแต พวกพรานนั้น ตื่นนอนเช้าเขาก็ฉวยหน้าไม้กับพร้าไปป่า ผมได้เคยไปหัดยิงค่างและกระจงกับเขาแล้วก็เอามาสู่

กันกินและแลกอะไรต่างๆ บ้าง แต่ที่บ้านนี้ผมเห็นคุณลุงมีธุระทำอะไรต่างๆ แปลกๆ กว่าบ้านอื่นเขามาก คุณลุงทำการในห้องเขียนหนังสือและมีคนเอาหนังสือมาให้คุณลุงวันละหลายๆ ฉบับ และใช้พี่แจ้งให้เอาเงินไปส่งแบงก์เช้าๆ คุณลุงเอาข้าวไปถวายพระนอกบ้านแล้วทีหลังเอาข้าวไปโปรยให้นกไก่และปลากินและไปทำสวนพรวนดินต้นไม้ และมีคนมาหา แล้วนั่งปรึกษาอะไรกันอยู่ตั้งสองสามชั่วโมง กับขึ้นรถลงเรือไปโน่นไปนี่ต่างๆ หลายอย่างการเหล่านี้ทั้งพ่อผมและลุงเถิ่งไม่เห็นใครทำ ผมเห็นตรงกันแต่พ่อแม่ผมกับพวกลุงเถิ่งสองบ้านนั้นแหละตื่นนอนเช้าก็เข้าป่าเหมือนกัน แต่คุณลุงนั้นผิดกับคนอื่นเขาทั้งหมด ผมไม่ทราบว่าจะตรงกันที่ข้อไหน” ลุงหัวเราะแล้วว่า “เออเมือง ก็เจ้าเห็นลุงกินข้าวหรือเปล่าเล่า” หลาน “แน่ละซิขอรับ” ลุง “พ่อเจ้าล่ะ แม่เจ้าล่ะ ลุงเถิ่งและใครต่อใครของเจ้าอีกล่ะ กินข้าวหรือเปล่า” หลานยิ้มแล้วว่า “ก็กินทุกคนแหละขอรับ แต่ลุงเถิ่งเขากินเนื้อปิ้งมาก” ลุง “เอาเถอะน่ะ ข้าวหรือปลา หรือเนื้อค่าง เนื้อกระจงอะไรก็เอาเถอะ ว่าแต่กินก็แล้วกันตรงกันทุกบ้านไหมล่ะ” หลานยิ้ม “ขอรับตรงกัน” แล้วนิ่งฟัง ลุง “ก็การที่เขาได้อะไรกินนั้นของที่กินมันเกิดขึ้นในเรือนหรือมาอย่างไร” หลาน “เขาต้องไปหาขอรับ แต่คุณลุงไม่ต้อง ผมเห็นคุณป้าสั่งกับข้าวนางขำไปตลาด ยายรอดทำครัว แม่แขกับแม่ผาดตั้งสำรับ คุณลุงรับประทาน ไม่เห็นต้องไปหาอะไรแต่คุณลุงคงจะได้มาเป็นเงินจากการงานที่ทำอยู่ทุกวัน ไม่ต้องไปเก็บของป่าและไปหาสัตว์ป่าอย่างที่ผมเคยเห็นนั้น” ลุง “นี่แหละที่ลุงพูดอ้อมค้อมมาก็เพื่อประสงค์จะให้เห็นชัดว่า การทำมาหากินนั้นแหละเป็นข้อสำคัญนักที่จะต้องรู้จัก เป็นการที่จำเป็นจะต้องมีด้วยกันทุกบ้าน แต่มันมีหลายอย่างหลายชนิดต่างกันมาก การที่ลุงทำโดยมากก็คือการทำมาหากินนั้นเอง แต่หากันคนละอย่าง พ่อแม่ของเจ้าเขาหาด้วยพร้าเอาไปสับยาง ด้วยคบเอาไปรมผึ้งเจ้าเถิ่งเขาหาด้วยหน้าไม้เอาไปยิงเนื้อและนก ลุงหาด้วยปากกาเขียนบนกระดาษต่างๆ และปากลุงสั่งให้เขาจัดการอย่างโน้นอย่างนี้ตามโรงเลื่อย โรงสีตัวลุงต้องไปเที่ยวตรวจเที่ยวดูการงานตามโรงงานและสวนนาและตึกเช่าเป็นต้น

ใจลุงต้องคิดพูดจาแนะนำตอบโต้กับพวกข้าราชการที่เขามาหารือโน่นนี่ เพื่อให้เขาไปทำให้เป็นประโยชน์ต่อราชการของพระเจ้าอยู่หัว ยังหูตาลุงก็ต้องใช้อื่นๆ อีกมาก มีอ่านสมุดตำราและฟังข่าวคราวการงานในหนังสือพิมพ์เป็นต้น ธุระเหล่านี้แหละเป็นการทำมาหากินของลุงทั้งสิ้น

การทำมาหากินนี้เป็นธุระสำคัญของบ้านไม่ว่าบ้านใดเรือนใดจะว่าเป็นหัวใจของการงานในบ้านก็ว่าได้ ก็ฝ่ายบ้านความข้อนี้เป็นสิ่งสำคัญแล้ว ฝ่ายเมืองอะไรเล่าจะเป็นสิ่งสำคัญ ก็การทำมาหากินเหมือนกัน บ้านถ้าไม่มีการทำมาหากิน คนในบ้านก็มีแต่จะยากจน ทรัพย์สมบัติที่มีอยู่ก็มีแต่จะหมดไปๆ ถ้าเมืองไม่มีการทำมาหากินราษฎรก็มีแต่จะยากจน ไม่ช้าไม่นานก็เกิดแย่งชิงกันกินเอง ความข้อนี้จึงเป็นความสำคัญยอดยิ่งของบ้านหรือเมืองไม่ว่าที่ไหน การทำมาหากินทั้งปวงที่เป็นใหญ่ก็คือการค้าขาย การช่าง การเพาะปลูก แต่มีวิธีต่างๆ กัน บ้านต่อบ้านก็ต่างๆ เป็นต้นว่า บ้านนี้ทำขนมขาย บ้านนั้นต่อเรือ บ้านโน้นทำนา ฝ่ายเมืองต่อเมืองก็เหมือนกัน เมืองไทยปลูกข้าว เมืองฝรั่งทำขนมปัง เมืองจีนค้าใบชา เป็นต้น ต่างๆ กันอยู่ฉะนี้ เหตุฉะนั้นดวงดาวจึงมีประโยชน์แก่เรา ให้เรือพ่อค้าได้บรรทุกชาจากเมืองจีน ขนมปังจากเมืองฝรั่งมาให้เรากิน และบรรทุกข้าวของเราไปขายเมืองจีนและเมืองฝรั่ง เป็นเงินมาให้เราซื้อขนมปังและใบชานั้น ถ้าหากไม่มีการเดินเรือเช่นนี้โดยสะดวก ใครมีอะไรก็จะต้องกินต้องใช้ไปอย่างนั้น เช่นชาวจันทบุรีเขาทำไร่พริกไทย มิต้องกินแต่พริกไทยจนคอแห้งหรือ เมืองเราแต่ก่อนถ้าฝนแล้งติดๆ กันหลายปี ปู่ย่าตายายเราอดข้าวถึงแก่ต้องเอารากบัวหัวกลอยมาสับปนกับข้าวกิน เกิดเดือดร้อนวุ่นวายกันถึงแย่งชิงฆ่าฟันกันเพราะความอด เดี๋ยวนี้เจ้าจะไม่ได้เห็นเช่นนั้นก็เพราะมีการเดินเรือดีเกิดขึ้น ดวงดาวเป็นประโยชน์แก่การเดินเรือ การเดินเรือเป็นประโยชน์แก่การทำมาหากิน การทำมาหากินเป็นชีวิตของบ้านเมือง ชื่อว่าเป็นธุระใหญ่กว่าธุระอย่างอื่นๆ ถ้าหากบ้านเมืองทำมาหากินอะไรไม่ได้ราษฎรขัดสนขันจน ก็จะเอาอะไรเป็นกำลังรักษาบ้านเมือง และฝ่ายไพร่บ้านพลเมืองถ้าไม่มีความรู้ศิลปวิทยาหรือมีแต่โง่เขลาประพฤติเป็นพาล ก็ทำไม

จึงจะมีความสามารถประกอบกิจการทำมาหากินโดยชอบได้ และเมื่อบ้านเมืองมีการทำมาหากินเป็นธุระใหญ่เช่นนั้นแล้ว ฝ่ายตัวคนก็จำจะต้องมีความรู้ฝึกหัดศิลปวิทยาให้เชี่ยวชาญ จึงจะมีความสามารถในการงานสำหรับทำมาหากินได้ดียิ่งๆ ขึ้นทุกชั้น เหตุฉะนั้นวิธีของรัฐบาลที่ฉลาดปกครองบ้านเมืองแล้ว ข้อที่หนึ่งต้องจัดการบำรุงการค้าขายรวบรวมกำลังไว้เป็นเบื้องต้นเสียทันที ที่สองต้องรีบจัดการบำรุงศิลปวิทยาเพื่อให้เป็นกำลังปัญญา และมีฝีมือทำการปลูกกำลังทรัพย์ให้เกิดในเมืองนั้นเป็นข้อใหญ่ บ้านเมืองเราก็คิดอ่านทะนุบำรุงอยู่อย่างนี้

ก็การทำมาหากินของคนของบ้านหรือของเมืองที่จะให้เกิดผลนั้น จะเกิดได้ด้วยอะไร ย่อมจะเกิดด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ

(ก) ต้องมีอะไรที่จะทำหนึ่ง

(ข) ต้องออกแรงหนึ่ง

(ค) ต้องลงทุนหนึ่ง

ที่ว่าต้องมีอะไรที่จะทำนั้น คือว่าถ้าจะทำอะไรก็ต้องมีสิ่งที่จะทำ ถ้าขาดสิ่งที่จะทำก็ไม่เป็นโอกาสที่จะทำได้เลย เป็นต้นว่า การที่ลุงตั้งโรงเลื่อยไม้ ก็ต้องมีไม้สำหรับที่จะเลื่อย ถ้าหาไม้ไม่ได้ก็จะเอาอะไรไปเลื่อย หรือป้าของเจ้าจะปลูกผักกาดฟักแฟง ก็ต้องมีที่ดินและมีพันธุ์ผัก ถ้าหากป้าเจ้าอาศัยอยู่ในเรือลอยเท้งเต้งอยู่กลางน้ำ จะปลูกผักเหล่านั้นกับอะไร เหตุฉะนั้นการทำมาหากินต้องคิดถึงว่าจะได้อะไรมาทำ และจะทำกับอะไรที่ไหนนั้นอย่างหนึ่ง

ที่ว่าต้องออกแรงนั้นคือว่า บรรดาสิ่งทั้งหลายที่มีอยู่ในโลก มันก็เป็นสมบัติอยู่ในแผ่นดิน เป็นต้นว่า ไม้อยู่ในป่า มันก็เป็นไม้อยู่นั่น แร่ทองคำอยู่ในดิน มันก็เป็นแร่อยู่นั่น มันไม่เป็นสมบัติของใคร ต่อผู้ใดออกแรงไปตัดไม้นั้นมาหรือขุดแร่นั้นขึ้น ของเหล่านั้นจึงจะเป็นทรัพย์สมบัติของผู้ที่ออกแรง ถ้าคนไม่ใช้กำลังปัญญาและแรงกายทำให้เกิดผล ถึงจะอยู่บนแผ่นดินที่เต็มไปด้วยทองคำ ก็จะหาเป็นประโยชน์อันใดไม่ ผลจะเกิดได้ก็เพราะออกแรงทำนั้นอย่างหนึ่ง

ที่ต้องลงทุนนั้นคือว่า ผู้ที่จะใช้แรงทำงานการก็ต้องมีทุนที่จะช่วยให้การสำเร็จ เป็นต้นว่า ต้องมีข้าวกินในเวลาที่ทำการงานอยู่ทุกวัน ต้องมีของและเครื่องมือที่จะทำ หรือมีเงินสำหรับซื้อสิ่งของและเครื่องมือนั้น แม้ที่สุดอย่างคนที่เป็นลูกจ้างทำการงานของนาย ที่กินอยู่อยู่กับนาย ข้าวที่นายเขาให้กินและที่ที่นายเขาให้อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าอะไร นั่นก็คือเป็นทุนของลูกจ้าง เพราะตัวยอมรับค่าจ้างอย่างถูกๆ ก็ด้วยเหตุที่อาศัยให้ผู้จ้างออกทุนให้ข้าวกินให้ที่อยู่แทนตน ก็นับว่าค่าข้าวที่ตัวกิน ค่าเช่าที่อยู่ที่นายให้โดยตัวไม่ต้องออกเงินนั้น แท้จริงเป็นทุนของตัวลูกจ้างเอง การงานที่จะทำให้เกิดผลย่อมต้องอาศัยทุนเช่นนี้อย่างหนึ่ง

แต่การที่จะทำผลให้เกิดดีหรือไม่นั้น ต้องอาศัยความฉลาดของผู้ทำ ที่จะต้องเดินตามกฎ ๓ ประการ คือ

(ก) ทำให้ถูกเวลาอันควรหนึ่ง

(ข) ทำในสถานที่ควรหนึ่ง

(ค) ทำด้วยอาการอันควรหนึ่ง

ทำให้ถูกเวลาอันควรนั้น เช่นกับทำนาเมื่อฤดูฝน ดำทรายเมื่อน้ำน้อย ขายผ้าเมื่อหน้าหนาว เป็นต้น

ทำในสถานที่ควรนั้น เช่นกับทำอิฐในที่ที่หาดินง่าย ตั้งโรงต่อเรือริมน้ำ ตั้งร้านขายของในที่ประชุมชน

ทำด้วยอาการอันควรนั้น เช่นกับเลือกคนให้ถูกแก่ชนิดของงาน แบ่งงานให้พอดีกับเวลา ทำของให้ถูกกับที่คนชอบใช้ เป็นต้น

กฎ ๓ ข้อนี้ทำถูกหรือทำผิดต่างกันมาก เช่นกับจะไปเรือทวนน้ำกับตามน้ำ ก็กินเวลาผิดกัน ตั้งโรงงานทำสินค้าในที่ห่างหรือใกล้ทางที่จะบรรทุกไปมา ก็กินแรงค่าขนของผิดกัน ใช้คนที่ชำนาญกับไม่ชำนาญทำการงานได้ดีและเร็วก็ผิดกัน ผู้ที่จะทำการงานต่างๆ ไม่ว่าสิ่งไร จำจะต้องใช้ความรู้ความฉลาด ทำให้ถูกต้องด้วยกฎ ๓ ข้อนี้

ยังการทำมาหากินทั้งปวง มีการค้าขายเป็นต้น เราก็จะต้องยึดกฎสำคัญอีก ๒ ข้อ และเดินตามกฎนั้น คือ

(ก) ความต้องการมีเพียงไรหนึ่ง

(ข) การที่จะหาให้ได้เพียงไรหนึ่ง

บรรดาสิ่งใดที่จะทำขึ้นให้เป็นประโยชน์ จะมีราคาก็เพราะความต้องการกับสิ่งที่เขาต้องการมีพอสมส่วนกัน เป็นต้นว่า ถ้าเราจะทำขนมขาย ก็ต้องให้พอดีกับที่จะมีคนกิน ถ้ามีจำนวนคนกินน้อย ขนมที่เราทำขึ้นขายไม่หมด ทุนและแรงที่ออกไปก็เสียเปล่า ถ้าหากมีจำนวนคนกินมาก มีคนๆ หนึ่งทำขนมขายไม่พอแก่คนที่จะกิน ของนั้นก็ย่อมขายดี มีราคา จึงเป็นธรรมดาที่คนอื่นเห็นว่าของอย่างนั้นขายดีก็ทำขึ้นบ้าง ราคาของนั้นก็ลด ยิ่งพากันทำขึ้นมากราคาของนั้นก็ยิ่งตกไปๆ กฎ ๒ ข้อนี้เป็นข้อสำคัญในการทำมาหากินทั่วไป ที่ราคาของขึ้นๆลงๆ ก็เพราะเหตุนี้ การค้าขายที่เป็นการแข่งขันและแย่งชิงกันก็เพราะเหตุนี้ ที่สุดจนทุนกับแรงก็แข่งขันกันได้ เป็นต้นว่า เมื่อใด ที่ใด มีคนมีกำลังทรัพย์ที่จะลงทุนทำการงานน้อย ที่นั้นเมื่อนั้นค่าแรงก็ถูก เพราะเหตุว่าการงานน้อยก็มีคนว่างเปล่าจะคอยหางานการทำนั้นมากด้วยกัน ต่างก็แย่งรับจ้างด้วยราคาถูก ถ้าเมื่อใดที่ใดมีคนลงทุนรอนทำการงานมาก ที่นั้นเมื่อนั้นค่าแรงก็ยิ่งแพง เพราะเหตุว่าคนน้อยกว่างาน ลูกจ้างมีการงานทำฟุ่มเฟือยก็เล่นตัวเรียกค่าจ้างแพงได้ เจ้าของทุนต้องง้อเจ้าของแรง ในบ้านเมืองเราเป็นที่ดีดินฟ้าอากาศเหมาะแก่การเพาะปลูก แต่ก่อนมาเมื่อยังไม่มีเรือไปมาค้าขายได้สะดวกเหมือนเดี๋ยวนี้ ปีไหนเราทำนาได้ข้าวมากข้าวก็ถูก ที่ไหนทำนาได้น้อยราคาข้าวก็แพง ขึ้นๆลงๆ ผิดกันมาก เพราะการขายซื้อชั่วแต่ในบ้านเมืองเรา ราคานี้ก็เป็นราคาเฉพาะในเมืองเรา ครั้นมาเดี๋ยวนี้การเดินเรือรับส่งสินค้าสะดวก ข้าวที่ทำได้ในเมืองไทย มีผู้รับซื้อออกไปขายต่างประเทศมาก ราคาข้าวจึงไม่ขึ้นๆลงๆ ไกลกันมากเหมือนแต่ก่อน ก็เพราะเหตุที่การเดินเรือสะดวกทำให้ความต้องการกับสิ่งที่ต้องการที่มีส่วนเพียงใดก็คงอยู่ตามส่วนนั้นไม่ผิด

กันมาก เพราะการซื้อขายตีวงกว้างทั่วโลก ราคาข้าวก็เป็นราคาทั่วโลกไปไม่ใช่เฉพาะเมือง แต่มีเหตุใหญ่ในโลกที่จะทำให้ทางค้าขายติดขัด เช่นมีศึกสงครามใหญ่ๆ หรือมีเหตุอันตรายใหญ่ จึงจะทำให้ราคาสินค้าขึ้นลงผิดกันมากได้ การเดินเรือที่ทำให้เป็นประโยชน์แก่การค้าขายมาก ก็เพราะเหตุที่เป็นการเปิดประตูให้ความต้องการมีมากขึ้น เช่นกับที่ว่า เมืองเราเป็นเมืองที่ทำมาหากินดีในการเพาะปลูก เราควรที่จะออกแรงและลงทุนทำที่ดินให้เป็นทรัพย์สมบัติขึ้นมากๆ เช่นการทำนาเป็นต้น แต่ครั้งก่อนถึงหากเราจะทำขึ้นมากเท่าใดก็ไม่เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น เพราะจะเหลือกินเหลือใช้ ด้วยสิ่งที่ต้องการจะมากเกินส่วนไปกว่าความต้องการ ครั้นเมื่อมีทางรับส่งสินค้าออกไปต่างประเทศได้ ก็แปลว่าเปิดประตูขยายความต้องการให้มากขึ้น เมื่อเช่นนี้ ดินที่อยู่เปล่า แรงที่อยู่เปล่า ทุนที่อยู่เปล่า ก็อาจจะประกอบกันทำให้เกิดผลเป็นสินค้าส่งออกไปขายต่างประเทศได้ยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน ก็ชื่อว่าเป็นทางที่ให้เกิดทรัพย์สมบัติแก่บ้านเมืองมากขึ้น เหมือนกับป้าเจ้าที่ปลูกผักในบ้านและส่งออกไปขายนอกบ้านก็เป็นเงินเข้าบ้าน ฉะนั้น ถ้าจะห้ามเสียไม่ให้ป้าเจ้าส่งของไปขายนอกบ้าน ผักที่เกิดขึ้นในบ้านก็เหลือกินเหลือใช้ จะป่วยการทำให้มากไปทำไม นี่แหละเป็นคำตอบข้อที่เจ้าว่า เรามีข้าวมากเราก็เก็บไว้กินไม่ได้หรือจะต้องร้อนใจไปทำไม เมื่อเจ้าเข้าใจดังนี้ก็จะได้ความรู้ว่าการมีทางเดินของสินค้านั้นเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองอย่างไร ประโยชน์ที่ควรจะเข้าใจก็คือ สิ่งใดที่เราทำได้ง่ายและเหมาะแก่บ้านเมืองเรา เราควรที่จะทำสิ่งนั้นให้ร่ำรวย และเอาเงินไปซื้อของที่ทำยากหรือเราทำไม่ได้ หรือไม่มีอะไรจะทำ เช่นเราไม่มีเหล็กดีจะทำนาฬิกาพกที่ดีๆ ใช้ เราก็ไม่ทำสิ่งนั้น เราทำข้าวขายเอาเงินมาซื้อนาฬิกาเขาใช้จะมิดีกว่าหรือ ถ้าเราไม่มีทางที่จะเปิดของที่ทำได้เหมาะและง่ายให้ความต้องการมีมากขึ้น ผลที่จะควรเกิดได้ก็จะจมอยู่ในดิน บ้านเมืองเราก็จะจนกรอบอยู่นั่นเอง ที่ไหนจะมั่งมีกับเขาบ้างเล่า บ้านเมืองทั้งหลายที่เขาคิดเปิดทางสินค้าให้ออกก็เพราะเหตุนี้ ฝ่ายเราที่จะทำมาหากินอย่างไร ก็ควรที่จะไม่ลืมคิดถึงกฎ ๒ ข้อนี้ คือทำแต่ของที่จะมีทางออกได้มากๆ และอย่าทำ

ในสิ่งที่มีผู้รุมทำกันมากๆ จนมีเกินความต้องการของคน และอย่าเป็นบ้าฝืนทำในสิ่งที่ไม่มีอะไรจะทำดังจะหาเลือดปูขายเป็นต้น

เรารู้แล้วว่าบรรดาจะทำการงานสิ่งใดเราต้องมีอะไรทำกับต้องอาศัยกำลัง ๒ อย่างคือแรงกับทุนนั้น เมื่อจะว่าถึงแรง ถ้าแรงเราคนเดียวเราทำการไม่ได้มาก เราต้องมีผู้ช่วยหลายๆ คน จึงต้องเกิดมีลูกจ้างขึ้น ชื่อว่าเป็น 'การรวมแรง' อย่างหนึ่ง แม้แรงคนหลายๆ คน ก็ยังทำการได้น้อย เป็นต้นว่าคนๆ หนึ่งเขียนหนังสือได้ชั่วโมงละหน้ากระดาษหนึ่ง ถ้าจะต้องการมากใช้คน ๑๐ คนเขียนก็จะได้แต่ชั่วโมงละ ๑๐ หน้า ถ้าต้องการหนังสืออย่างเดียวกัน ๑,๐๐๐ หน้า ถ้าคนเดียวเขียนก็ต้องถึง ๑,๐๐๐ ชั่วโมง ช้าเกินต้องการ และคนก็จะเมื่อยล้า ทำไปไม่ได้ ถ้าจะให้แล้วในชั่วโมงเดียวก็ต้องการคนถึง ๑,๐๐๐ คน จะหาคนที่ไหนมาทำ และทำก็ไม่ดีและเหมือนกันไม่ได้ ค่าแรงก็จะเปลืองมาก เหตุฉะนั้นจึงต้องมีวิธีพิมพ์หนังสือขึ้นเพื่อที่จะให้เป็น 'การช่วยแรง' ให้สำเร็จอีกอย่างหนึ่ง การที่คิดให้มีวิธีช่วยแรงนั้นก็มีต่างๆ ใช่แต่เท่านั้น การที่พิมพ์ด้วยมือคนก็ยังต้องการแรงคนมาก ต้องใช้ทุนคือค่าแรงมาก ถ้าต้องการพิมพ์หนังสือต่างๆ มากๆ เขาก็คิดทำเครื่องจักร ซึ่งลงทุนเสียหนเดียวแล้วไม่ต้องใช้แรงคนมาก ก็ทำของได้มากๆ เช่นนี้ เป็นต้น

ส่วนทุนนั้น คนทั้งหลายที่จะทำการงานสิ่งใดก็ทำได้เฉพาะเท่าทุนที่มีอยู่โดยปกติคนที่จะมีทุนมากมายก็ไม่มีกี่คนนัก มีแต่คนละเล็กละน้อย ทุนแต่เพียงเล็กน้อยก็ทำการใหญ่ไม่ได้ เหตุฉะนั้นจึงมีวิธีร่วมคิดเข้าทุนกันหลายๆ คน เรียกว่า 'บริษัท' เพื่อได้รวบรวมทุนให้ใหญ่และมีกำลังมาก จะได้ใช้ทุนมากนั้นทำการใหญ่ๆ ได้เป็น 'การรวมทุน' อีกอย่างหนึ่ง ทุนที่เข้ากันหลายๆ คน เช่นนี้เรียกว่า 'หุ้นส่วน' การที่ร่วมคิดทำเป็นบริษัทเช่นนี้ ข้อสำคัญอยู่ที่ความสุจริตซื่อตรงต่อกันเป็นเครื่องช่วยให้สำเร็จด้วย เพราะขาดทุนก็ขาดด้วยกัน ได้กำไรก็ได้ด้วยกันตามส่วน

ใช่แต่เท่านั้น ทุนเป็นของที่คนต้องการสำหรับใช้ทำการต่างๆ มาก จึงเกิดมีการกู้ยืมขึ้น และมีสถานที่สำหรับทำการเช่นนั้นชนิดหนึ่ง เรียกว่า 'ธนาคาร'

ที่เจ้าเรียกว่าแบงก์เมื่อกี้นี้ แต่คำว่าแบงก์เป็นคำฝรั่ง ธนาคารนั้นคือเป็นที่รับฝากเงินและให้กู้เงิน ธนาคารอาสารับฝากเงินของคนที่มีเงินเหลือใช้ แล้วให้ดอกเบี้ยแก่ผู้ฝาก เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฝาก ฝ่ายผู้ฝากก็ชอบฝากเพราะเหตุที่ได้ดอกเบี้ยเป็นกำไรดีกว่าเก็บเงินไว้เปล่าๆ ทั้งหายหกตกหล่นธนาคารก็ต้องใช้ให้ด้วย แต่ข้อนี้มีสำคัญอยู่อย่างหนึ่ง คือผู้ฝากจะต้องรู้เลือกธนาคารซึ่งเป็นที่มั่นคงจนเชื่อได้ ธนาคารที่ไม่เป็นที่เชื่อได้ก็อาจจะล้มเงินสูญได้เหมือนกัน ฝ่ายธนาคารเมื่อได้รับฝากเงินเขาไว้ ก็เอาเงินนั้นไปให้ผู้อื่นที่ต้องการกู้ เอาดอกเบี้ยจากผู้กู้ให้มากกว่าที่ต้องเสียแก่ผู้ฝาก กำไรเป็นของธนาคาร เป็นต้นว่ามีผู้ฝากเงินประจำปีแก่ธนาคาร ๑๐๐ บาท ธนาคารให้ดอกเบี้ยแก่ผู้ฝากปีละ ๔ บาท แล้วธนาคารเอาเงิน ๑๐๐ บาทนั้นไปให้ผู้อื่นกู้เรียกดอกเบี้ยจากผู้กู้ปีละ ๑๒ บาท ดังนี้ธนาคารก็ได้กำไรปีละ ๘ บาท แต่เช่นนี้ธนาคารจะให้ผู้ใดกู้เงินก็ต้องเลือกแต่ที่เชื่อได้เหมือนกัน หรือมิฉะนั้นก็ต้องเรียกทรัพย์สมบัติอย่างอื่นไว้เป็นประกัน ถ้าทำไม่ดีและไม่มีอะไรประกัน ผู้กู้เหลวไหลไม่มั่นคงเงินของธนาคารก็อาจจะสูญได้

การทำมาหากินเป็นการสำคัญมากของคนเรา เป็นการที่คนควรจะต้องคิดต้องทำโดยละเอียดไม่ให้พลาดพลั้งเพราะเป็นหลักแห่งการที่จะตั้งตัวตั้งวงศ์ตระกูล เป็นการที่จะต้องทำด้วยความรู้ความฉลาด เหตุฉะนั้นคนทุกคนเกิดมาจึงควรต้องลงทุนใช้แรงใช้เวลาเล่าเรียนศิลปวิทยาในเวลาที่ยังมีอายุน้อยเพื่อให้ได้ความรู้วิชาไว้เป็นทุนสำหรับทำมาหากินเมื่อมีอายุสมควรที่จะทำ จึงมีคำตักเตือนมาแต่โบราณว่า 'เมื่อน้อยให้เรียนวิชา ให้หาสินเมื่อใหญ่' สินแปลว่าทรัพย์สมบัติเงินทอง คนทั้งหลายจึงควรที่จะมีความเพียรพยายามฝึกหัดเล่าเรียนวิชา ให้มีความสามารถที่จะทำมาหากินให้ดีในภายหน้า และการทำมาหากินที่จะให้ทำได้ดีนั้น ไม่ว่าประเภทใดแผนกใด ย่อมต้องอาศัยความรู้วิชาทั้งสิ้น เป็นต้นว่าการเพาะปลูก ก็ต้องอาศัยความรู้จักธรรมชาติของพืชพรรณไม้ รู้จักทางที่จะเจริญและเสื่อม และวิธีทะนุบำรุงแก้ไข ฝ่ายการช่างก็จำจะต้องได้เรียนรู้วิชาในประเภทที่ตนจะทำ แล้วฝึกหัดความชำนิชำนาญ

ให้ฝีมือประณีตยิ่งขึ้น ใช้ความคิดพลิกแพลงให้วิจิตรพิสดารขึ้น ส่วนการค้าขายนั้นเล่าก็ต้องรู้จักทุนกำไรได้เสียเป็นพื้น รู้เบาะแสที่เกิดและทางไปมาของสินค้า รู้เหตุการณ์อันเป็นทางที่จะทำให้การค้าขายแปรปรวน ต้องใช้ความรู้อันกว้างขวางหูไวตาไว และมีความฉลาดไหวพริบโดยรอบคอบ จึงจะทำมาหากินได้ดี ตั้งตัวตั้งวงศ์ตระกูลได้เป็นหลักฐานเป็นการที่ทำได้โดยไม่ง่ายเลย ถ้าทำโดยหยาบๆ ไม่มีความรู้ ไม่ใช้ความคิดอันรอบคอบก็จะดีไม่ได้ หรือมิฉะนั้นก็จะขาดทุนเสียทรัพย์ยับย่อยตั้งตัวไม่ได้ถึงล้มซวนก็เป็นได้ เพราะเหตุว่าตามธรรมดาของการค้าขาย ก็ย่อมเป็นการแข่งขันแย่งชิงกันอยู่ในตัวดังได้ชี้แจงมาแล้วนั้น ความแพ้ชนะและรุ่งเรืองหรือล่มจมฉิบหายก็ย่อมจะมีได้อย่างเดียวกันกับการสงครามทัพศึกที่ต่อตีเอาบ้านเอาเมืองกันด้วยอาวุธและกำลังกาย การค้าขายก็เป็นการสงครามต่อสู้กันด้วยกำลังทรัพย์ และกำลังปัญญาทางหนึ่งเหมือนกัน จึงควรที่คนทุกคนจะต้องเอาใจใส่แก่การทำมาหากินของตนยิ่งกว่าสิ่งอื่น ไม่เกียจคร้านทอดธุระเพิกเฉยเสีย เมื่อทุกๆ คนรู้จักทำมาหากินให้ได้ผลมั่งมีบริบูรณ์ขึ้น ก็เป็นกำลังแก่บ้านเมือง เหมือนดังมีส่วนช่วยทำบ้านเมืองให้มั่งคั่งสมบูรณ์ขึ้นด้วยเหมือนกัน ตัวเราเองทำอยู่แล้วก็ควรจะสั่งสอนลูกหลานเราให้สืบตระกูลกันต่อๆ ไปด้วย ถ้าตระกูลใดเกียจคร้านไม่ทำการงาน ตระกูลนั้นก็มีแต่จะเสื่อมลงไปทุกทีๆ กับมีข้อสำคัญอีกอย่างหนึ่งว่าการที่จะคิดอ่านทำมาหากินทั้งปวง จะต้องหาโดยชอบด้วยกฎหมายและชอบธรรมสุจริต อย่าให้คิดบิดเบี้ยวไปข้างทางทุจริตคดโกงฉ้อฉลเขาซึ่งเป็นเหตุจะพาความฉิบหายมาสู่ตนนั้น” นายเมือง เมื่อได้ฟังลุงอธิบายดังนั้นก็เข้าใจซึมทราบแจ่มแจ้ง ให้มีความอิ่มเอิบในใจประหนึ่งว่าพบขุมทรัพย์อันหนึ่ง คิดอยู่แต่ในใจว่าตัวเรานี้มาอยู่กับลุงๆ เราก็หาเลี้ยงเราด้วยความยากลำบาก เรายังไม่มีเวลาที่จะช่วยทำมาหากินบ้างเลย ดูน่าอายมาก แต่ถ้าเรายังไม่ตายเสีย ก็จะได้มีเวลาคิดอ่านทำมาหากินให้มีชื่อมีหน้ากับเขาสักวันหนึ่ง

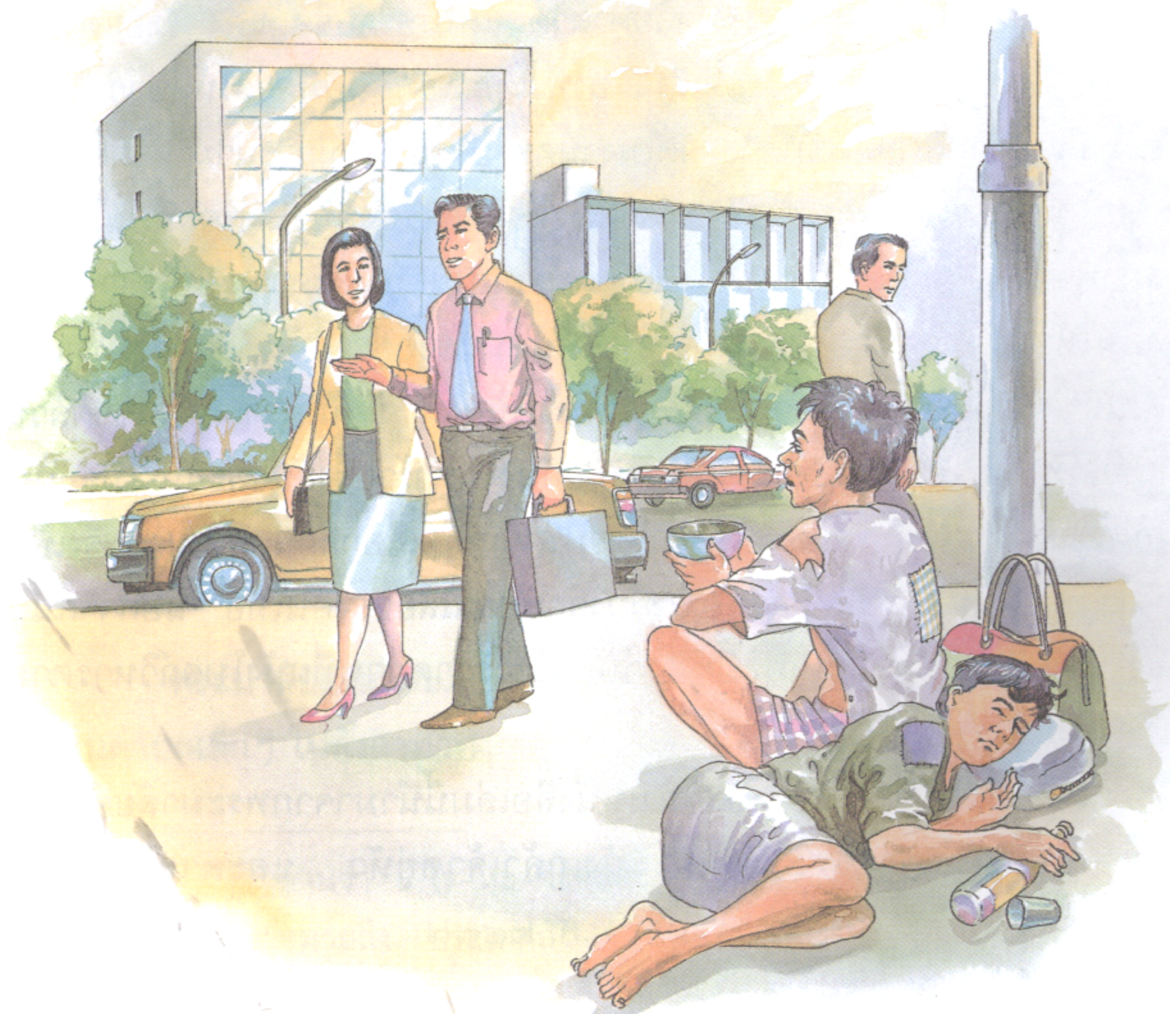

พระมาลัย : ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ของคนไทย

พระมาลัยเป็นเรื่องเล่ากันมาเป็นเวลาช้านาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับนรกสวรรค์ตามความเชื่อทางศาสนา ทุกศาสนามีความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์เหมือนกันทั้งนั้น นรกสวรรค์เป็นเรื่องของโลกภายหลังความตาย เมื่อคนเราตายจากโลกนี้เชื่อกันว่าจะต้องไปอยู่อีกโลกหนึ่งคือโลกสวรรค์ หรือโลกนรก ตามผลแห่งความดีความชั่วที่กระทำเมื่อครั้งที่อยู่ในโลกมนุษย์ ถ้าเราทำดีก็ย่อมได้รับ

ผลดี ไปบังเกิดในสถานที่ดี ที่เป็นบรมสุข นั่นคือโลกสวรรค์ ถ้าเราทำชั่วก็ย่อมได้รับผลชั่วไปบังเกิดในสถานที่ที่มีแต่ความทุกข์เวทนา เป็นแดนแห่งความทุกข์ยาก นั่นคือโลกนรก นอกจากนั้นยังมีความเชื่อกันว่า ถ้าเราทำความดี ก็จะได้ไปเกิดในยุคพระศรีอาริยเมตตรัย หรือยุคพระศรีอาริย์ ซึ่งเป็นยุคที่มีความสุขสมบูรณ์มากที่สุด

โลกมนุษย์ในปัจจุบันนี้ อาจเป็นสวรรค์และนรกสำหรับคนทุกคนได้ เราจะเห็นได้ว่า คนทุกคนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ต่างกัน บางคนมีความสุข บางคนมีความทุกข์ คนที่มีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดีก็คือโลกสวรรค์ของเขา คนที่มีความทุกข์ มีแต่ความเดือดร้อน จิตใจไม่เป็นสุข นั่นก็คือโลกนรกของเขา ทั้งนี้เกิดจากผลของการกระทำของแต่ละบุคคล ดังนั้น คนเราถ้าปรารถนาความสุขความสบายก็ควรกระทำความดี เช่นถ้าเราเป็นนักเรียน ขยันหมั่นเพียรในการ

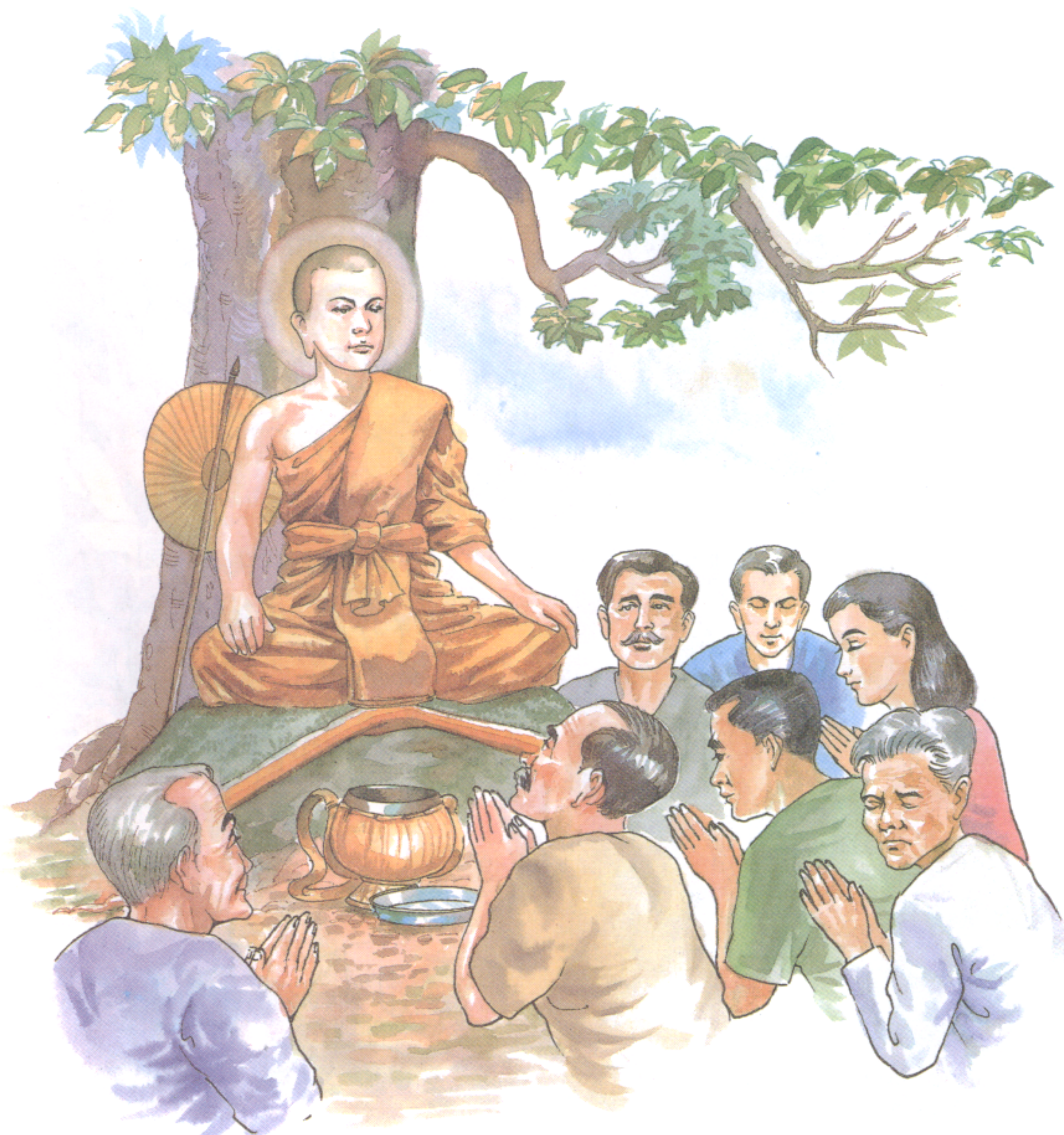

เรียน มีความประพฤติดี ขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ก็จะเรียนได้สำเร็จ มีความเจริญก้าวหน้าในการงาน นั่นก็คือโลกสวรรค์ของเรา แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตนในทางตรงกันข้าม ได้แก่ ประพฤติตนไม่ดี มีความเกียจคร้าน ก็ย่อมไม่มีความเจริญก้าวหน้า ความเป็นอยู่ก็ขัดสน ได้รับความยากลำบาก นั่นก็คือโลกนรกของเรา

ผู้แต่งเรื่องพระมาลัยเป็นพระภิกษุชาวลังกา ต่อมาได้เผยแพร่เข้ามาในดินแดนแถบประเทศไทย พระภิกษุชาวเชียงใหม่องค์หนึ่งชื่อ พุทธวิลาส ได้นำเรื่องพระมาลัยมาแต่งเป็นภาษาไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๐๖๐ ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรหรือเจ้าฟ้ากุ้ง ซึ่งทรงเป็นกวีเอกได้นำเรื่องพระมาลัยมาทรงนิพนธ์เรียกว่า พระมาลัยคำหลวง สมัยกรุงรัตน-โกสินทร์ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ได้มีผู้นำเรื่องพระมาลัยมาแต่งเป็นพระมาลัยคำสวด แต่ไม่ทราบชื่อผู้แต่ง โดยแต่งเป็นกาพย์ เพื่อใช้ในการสวด แต่เดิมเรื่องพระมาลัยมักนิยมสวดให้คู่บ่าวสาวฟังในงานแต่งงาน ต่อมาได้นำมาสวดในงานศพ ปัจจุบันไม่มีการนำมาสวดแล้ว

พระมาลัยเป็นวรรณคดีทางศาสนาที่สำคัญเรื่องหนึ่ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมไทยสมัยก่อน ทั้งในด้านความเป็นอยู่ และความเชื่อทางศาสนาสอนให้คนทำความดี ละความชั่ว ทำให้คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญมั่นคง ทั้งนี้เพราะคนในชาติล้วนแต่ยึดมั่นในการทำความดี ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ทำร้ายซึ่งกันและกัน ไม่ข่มเหงกัน มีแต่ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อารีอารอบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พระมาลัยจึงเป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่มีอิทธิพลในการสร้างลักษณะนิสัยของคนไทย นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดงานทางด้านศิลปะ เช่น มีการวาดภาพที่ผนังโบสถ์วิหารตามเรื่องราวในเรื่องพระมาลัย

คำประพันธ์ที่นำมาให้อ่านในหนังสือเล่มนี้นำมาจากพระมาลัยคำสวด ซึ่งแต่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และศาสตราจารย์ ร.ต.ท.แสง มนวิทูร ได้ตรวจชำระเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗

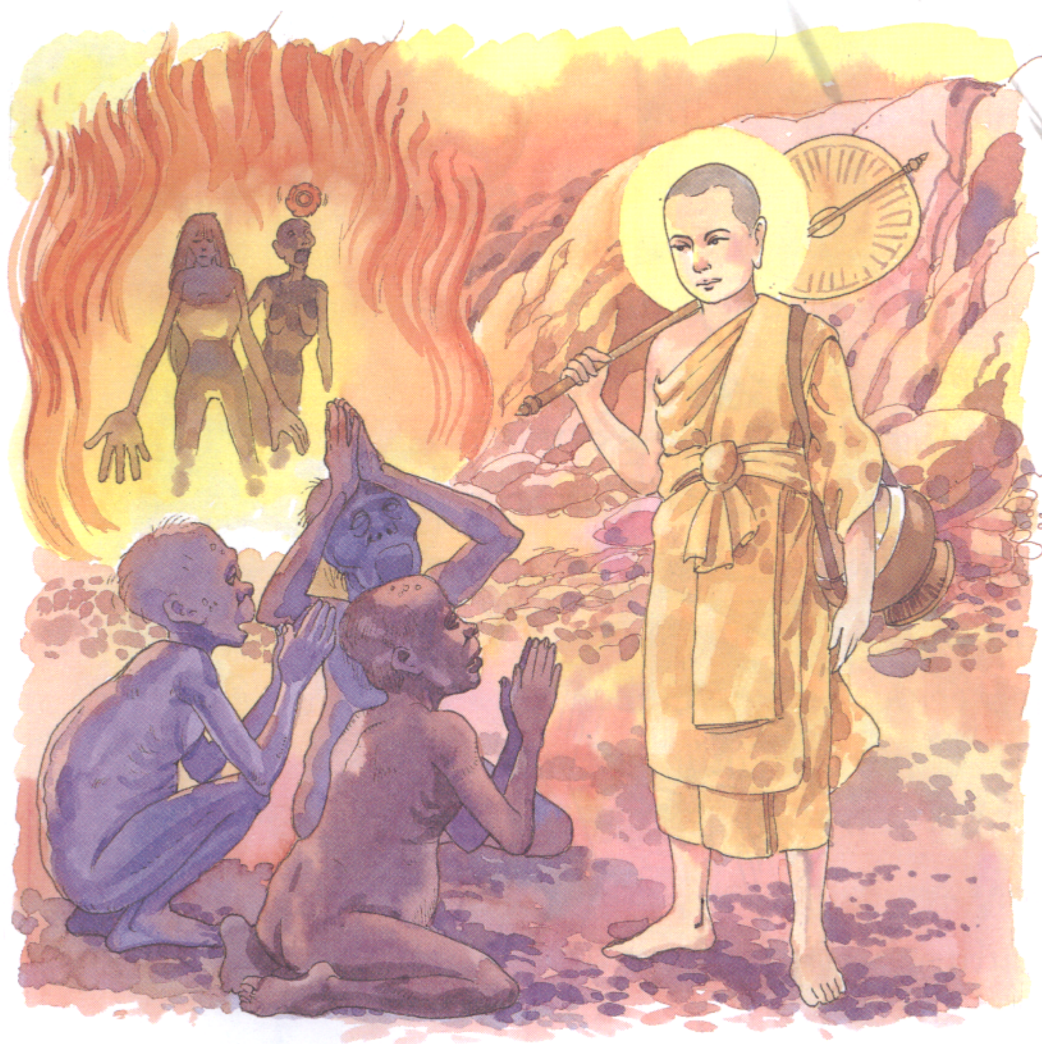

๑. พระมาลัยเที่ยวไปในนรก

พระมาลัยเป็นพระภิกษุ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านกัมโพชะ ตำบลโรหจนะ ซึ่งเป็นตำบลเล็กๆ ในลังกาทวีป

โรหจนะ อ่านว่า โร-หะ-จะ-นะ

ลังกาทวีป หมายถึง ประเทศลังกา

พระมาลัยเป็นผู้มีฤทธิ์ สามารถท่องเที่ยวไปในเมืองนรก ซึ่งเป็นที่อยู่ของคนทำบาปทั้งหลาย และเมืองสวรรค์ซึ่งเป็นที่อยู่ของคนที่หมั่นทำบุญและสร้าง-สมแต่ความดีงาม แล้วนำเรื่องราวมาเทศน์โปรดให้ผู้คนในเมืองมนุษย์ทราบ

พระมาลัยได้ไปในเมืองนรก พบเห็นผู้ทำบาปทั้งหลายได้รับความทุกข-เวทนาเป็นอันมาก เช่น

ผู้ใดทุบตี ด่าว่าผู้มีพระคุณ

ผู้ใดตีพ่อแม่	ปู่ย่าแก่แลตายาย
ตีด่าสงฆ์ทั้งหลาย	ตีภิกขุแลเจ้าเณร
ผู้นั้นครั้นตายไป	ด้วยบาปกรรมนายเวร
บาปตีแม่ตีเจ้าเณร	ให้ล้มลุกเป็นนิรันดร์
กงจักรพัดหัวอยู่	สิ้นพุทธันดรกัลป์
เพราะบาปใจอาธรรม์	ตีพ่อแม่แลตีสงฆ์
กงจักรพัดหัวอยู่	เลือดไหลซาบอาบตนลง
บาปตีแม่แลตีสงฆ์	กงจักรพัดร้องครางตาย
เลือดไหลลงหยัดหยด	กงจักรกรดพัดบ่วาย
เร่งร้องเร่งครางตาย	กงจักรกรดเร่งพัดผัน
ตีนมือสั่นระเริ้ม	ตัวสั่นเทิ้มอยู่งกงัน
ยืนตรงอยู่ทุกวัน	เหนื่อยลำบากยากหนักหนา

ฯลฯ

ผู้ใดตัดสินคดีความ แต่ไม่มีความยุติธรรม รับสินจ้างรางวัล

ผู้ใดแลสับปลับ	บังคับความมิเที่ยงตรง
ใจอาธรรมมิดำรง	ทั้งสองข้างอันผูกกรรม

พุทธันดรกัลป์ หมายถึง ระยะเวลาอันยาวนานจนกว่าจะสิ้นศาสนาพุทธ

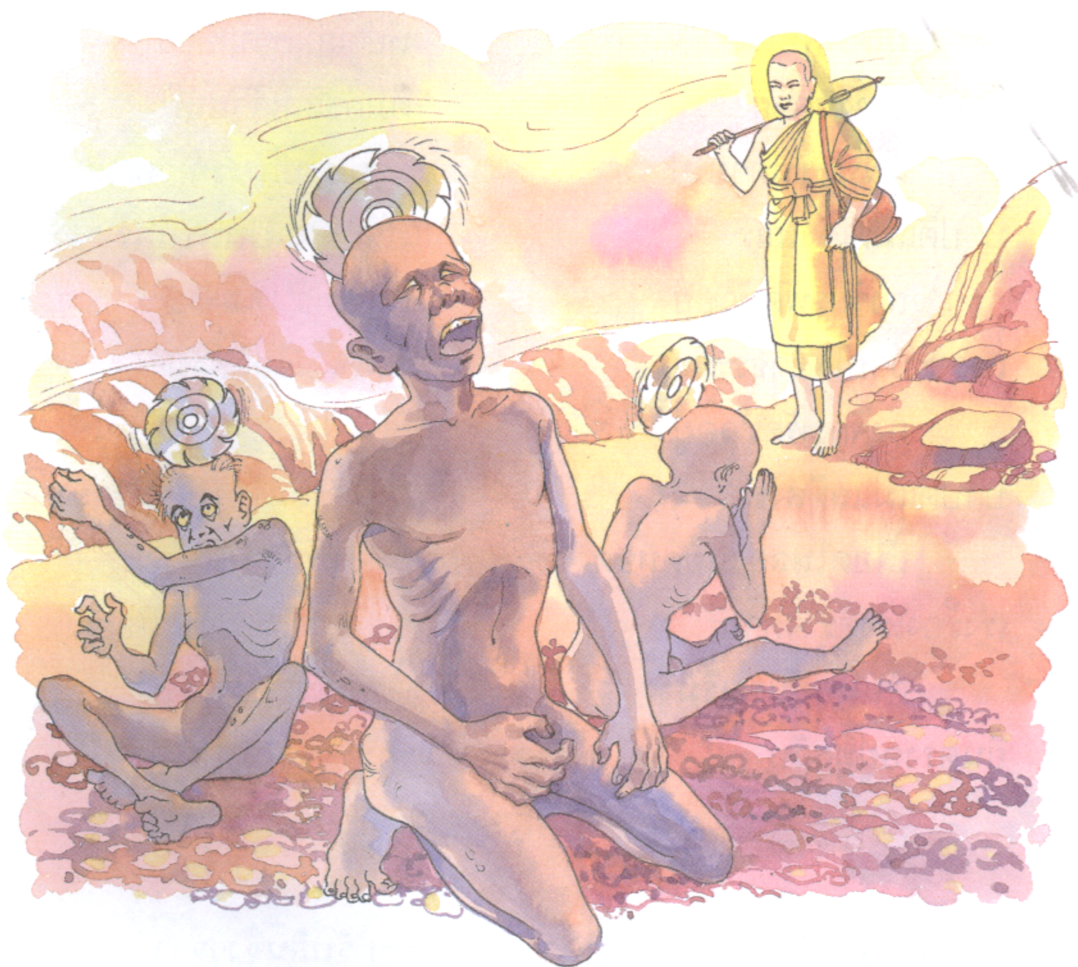
อาธรรม์ หมายถึง ชั่ว ร้าย ไม่มีธรรมะ

กงจักรกรด หมายถึง กงจักรที่เป็นน้ำกรด

บ่วาย หมายถึง ไม่เว้นว่าง ไม่หยุดหย่อน

ระเริ้ม หมายถึง สั่นเร็วๆ

เทิ้ม หมายถึง สั่นทั้งตัว

ได้สินจ้างยกชูไว้ ที่มิได้ให้ตกต่ำ
บังคับความมิเที่ยงธรรม กงจักรพัดอยู่ทุกข์ทน
เลือดไหลออกซับซาบ อาบเลือดอยู่ทั่วทั้งตน
เลือดพุออกทุกเส้นขน เพราะบังคับความไม่เที่ยงธรรม์
เลือดนั้นเน่าเป็นหนอง เนื้อพุพองทั้งตัวนั้น
เพราะบังคับความไม่เที่ยงธรรม์ กินเนื้อเน่าหนองตนเอง
กงจักรพัดหัวไว้ อดมิได้ร้องครางเครง
บังคับความลำเอียงเอง กงจักรกรดพัดในหัว

มิแพ้จำให้แพ้ คุกคำรามข่มให้กลัว
กงจักรพัดในหัว เพราะบังคับความไม่เที่ยงธรรม์
กงจักรพัดหัวไว้ สิ้นพุทธันดรกัลป์
มีตัวตีนมือสั่น อยู่ระเริ่มยืนมิตรง

ฯลฯ

ผู้ใดดื่มสุราเมรัย สูบกัญชา ยาเสพย์ติด

สัตว์หนึ่งใจหฤโหด ใจเขลาโฉดกินน้ำเมา
บ่มิได้จะจำเอา ธรรมพระเจ้าสั่งสอนใจ
ยมบาลเอาน้ำแสบ อันเคี่ยวพล่านในกลางไฟ
เทลงตระบัดใจ ในปากนั้นปากเปื่อยพัง
บาปเมื่ออยู่เป็นคน ได้กินเหล้าเมาสุรา
อกทะลุปรุออกมา บาปกินเหล้าและเมามาย
น้ำแสบตกถึงไส้ ไส้นั้นขาดกระจัดกระจาย
ตับพุลเปื่อยทำลาย บาปกินเหล้าสูบกัญชา

ฯลฯ

ผู้ใดฆ่าสัตว์ ตัดชีวิต

ยังมีเปรตหนึ่ง ลำบากหนักหนา
เป็นเหยื่อแร้งกา ฝูงสัตว์อยู่รุม
สุนัขใหญ่น้อย พลอยกันกินกลุ้ม
แร้งกานกตะกรุม รุมจิกสับเอา
เนื้อนั้นหมดสิ้น ยังแต่โครงเปล่า
จิกสับเฉี่ยวเอา ร้องครางเสียงแข็ง

แร้งกานกตะกรุม　　รุมจิกด้วยแรง
จิกทึ้งกวัดแกว่ง　　ยื้อแย่งไปมา
มันเฉี่ยวเปรตนั้น　　ไปสู่เวหา
จิกยื้อไปมา　　ในกลางหาวหน
ฝูงเปรตหมู่นี้　　เมื่อยังเป็นคน
ฆ่าสัตว์เลี้ยงตน　　บ่มิได้อดสู

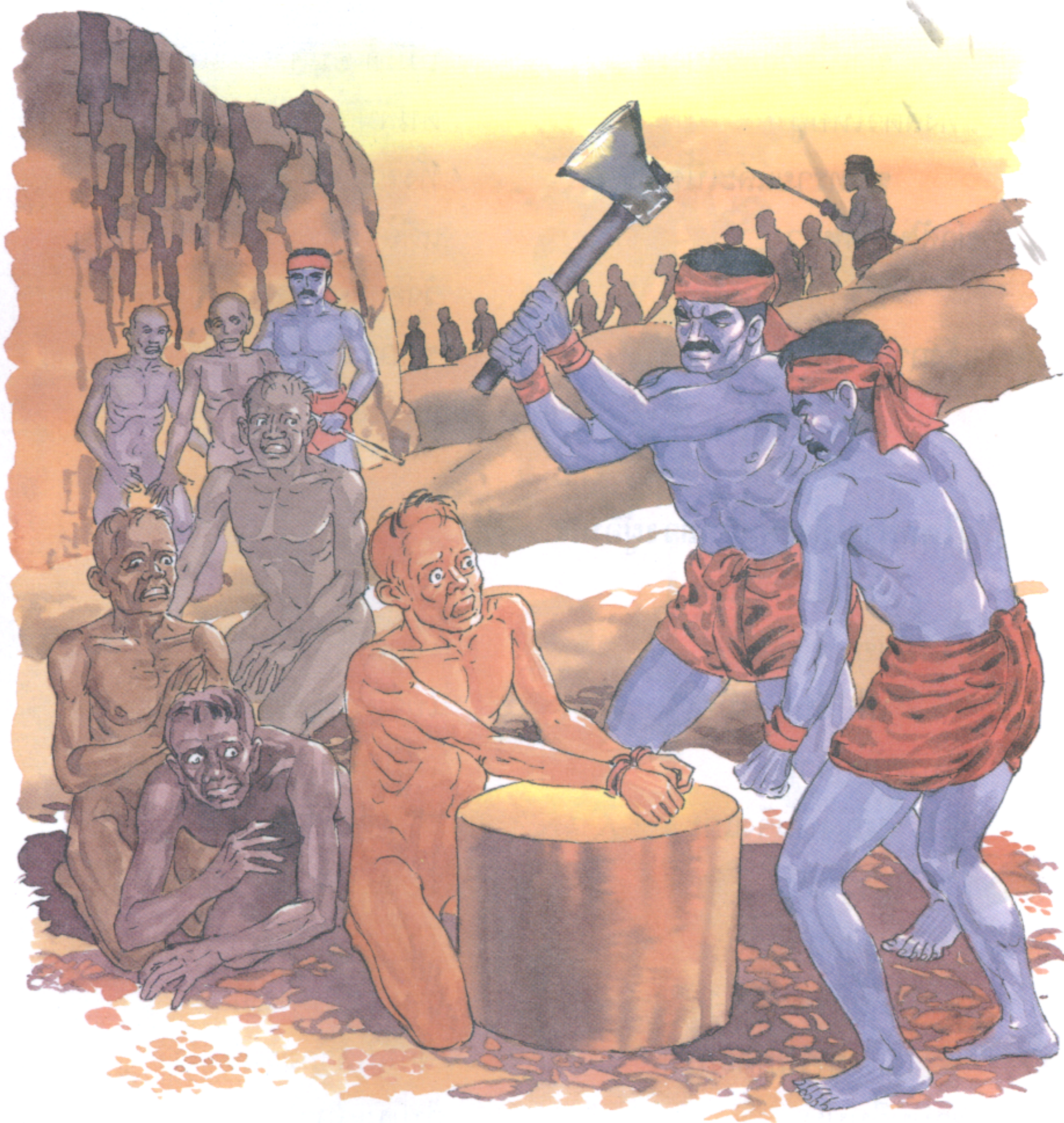
ฆ่าเนื้อวัวควาย บ่มิได้เอ็นดู
แทงสัตว์ให้อยู่ ดิ้นล้มดิ้นตาย
ฆ่าทรายและเนื้อ ทั้งวัวและควาย
ฆ่าสัตว์ทั้งหลาย แต่ล้วนสี่ตีน
บาปตนฆ่าเนื้อ วัวควายเป็นอาจิณ
แร้งกาจิกกิน ชุมกันยื้อเอา

ฯลฯ

ผู้ใดกล่าวเท็จ หลอกลวงผู้อื่น

ยังมีเปรตหนึ่ง เป็นหญิงอัปรีย์
ทั้งตนย่อมฝี เน่าเปื่อยระสาย
เล็บตีนเล็บมือ เน่ามิรู้หาย
ปีหนึ่งหัวกลาย เหม็นอยู่อาจิณ
หญิงนั้นจึงแกะ เกล็ดฝีนั้นกิน
ทุกวันประดิทิน ค่ำเช้าเพรางาย
เร่งแกะฝีกิน ฝีนั้นเร่งกลาย
เน่าเปื่อยมิรู้หาย หนองโซมทั้งตน
แร้งกานกตะกรุม จิกสับสาละวน
พาบินขึ้นบน ไปในเวหา
สับปากจมูก จิกหูตอดตา
นกตะกรุมแร้งกา ยื้อแย่งเรี่ยราย
ร้องครางอึดอึด ดิ้นล้มดิ้นตาย
ตนสั่นระหาย ระทดทั้งตน
หูเน่าปากเน่า เหม็นโขงนักหนา
จมูกดวงตา เน่าเปื่อยทรุดโทรม

ฯลฯ

ผู้ใดปกครองบ้านเมือง ข่มเหงประชาชนให้ได้รับความเดือดร้อน

ผู้ใดเป็นผู้ใหญ่ เป็นนายไร่แลนายนา
ข่มเหงฝูงประชา ผู้บุญน้อยให้อับเฉา

นายไร่แลนายนา หมายถึง เจ้าหน้าที่ปกครองบ้านเมือง
ผู้บุญน้อย หมายถึง ประชาชน
อับเฉา หมายถึง ได้รับความเดือดร้อน ไม่ได้รับความสุข

วัดไร่นาให้ล้ำเลอ	เจ้าอำเภอข่มเหงเอา
มิเอาแต่ย่อมเยา	ผิดระบอบพระบัญชา

ฯลฯ

๒. พระมาลัยไปเที่ยวสวรรค์

เช้าวันหนึ่ง พระมาลัยออกบิณฑบาต มีชายคนหนึ่งเป็นคนยากจนเข็ญใจ เก็บผักหักฟืนเลี้ยงมารดาของตน ชายผู้นี้พบพระมาลัยก็มีจิตศรัทธาเก็บดอกบัวแปดดอกมาถวายพระมาลัย

พระมาลัยนำดอกบัวไปถวายพระเกศธาตุจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ พระเกศธาตุจุฬามณีเป็นพระเจดีย์ที่บรรจุเส้นพระเกศาและพระเขี้ยวแก้วของพระพุทธเจ้าในวันธรรมสวนะ เทพบุตรและเทพธิดาจะมาไหว้พระเกศธาตุจุฬา-มณีและฟังธรรม ซึ่งพระศรีอาริยเมตตรัยจะมาแสดงพระธรรมเทศนา ในวันนั้นพระอินทร์ได้เสด็จมาไหว้พระเกศธาตุจุฬามณี พระมาลัยจึงมาพบพระอินทร์และได้สนทนากัน พระมาลัยทูลถามพระอินทร์ว่า บรรดาเทพบุตรและเทพธิดา

วัดไร่นา	หมายถึง	ทำรังวัดที่ดิน
เจ้าอำเภอ	หมายถึง	ข้าราชการ ผู้ปกครองบ้านเมือง
มิเอาแต่ย่อมเยา	หมายถึง	ซื้อขายไม่เป็นธรรม
พระบัญชา	หมายถึง	กฎหมายบ้านเมือง คำสั่งของพระราชา
พระเกศา	หมายถึง	เส้นผม
พระเขี้ยวแก้ว	หมายถึง	ฟัน
วันธรรมสวนะ	หมายถึง	วันฟังธรรมหรือวันพระ ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำทั้งข้างขึ้นและข้างแรม
พระศรีอาริย-เมตตรัย	หมายถึง	พระศรีอาริย์ (อ่านว่า พระ-สี-อาน) ซึ่งจะมาบังเกิดเป็นพระพุทธเจ้าองค์ต่อไป

ที่มาไหว้พระเกศธาตุจุฬามณี ได้กระทำบุญอันใดไว้ จึงได้มาบังเกิดเป็นเทพบุตรและเทพธิดาอยู่บนสวรรค์เช่นนี้ พระอินทร์จึงตรัสเล่าว่าบรรดาเทพบุตรเทพธิดาเหล่านี้มาบังเกิดบนสวรรค์ มีสาวสวรรค์เป็นบริวารรับใช้ก็แล้วแต่บุญของแต่ละองค์ ใครทำบุญไว้มากเมื่อครั้งมีชีวิตก็อยู่ได้นานตามบุญของตน เมื่อหมดบุญก็ไปบังเกิดเป็นมนุษย์ต่อไป

ขณะที่พระอินทร์ทรงสนทนากับพระมาลัยอยู่นั้น มีเทพบุตรองค์หนึ่ง มีรัศมีสุกใส มีบริวารหนึ่งพันเข้ามาไหว้พระเกศธาตุจุฬามณี พระอินทร์จึงตรัสเล่าถึงบุญกุศลของเทพบุตรองค์นี้ว่า

เมื่อนั้นท้าวโกสีย์ กล่าวคดีตอบมินาน
เทพนั้นนายโคบาล บ่าวหนุ่มน้อยไปเลี้ยงวัว
เมื่อจะกินซึ่งข้าวผอก แบ่งแล่งออกแล้วทูนหัว
ส่วนหนึ่งให้เด็กเลี้ยงวัว อันเป็นเพื่อนเลี้ยงด้วยกัน
บุญอันได้ให้ข้าว เด็กเลี้ยงวัวเป็นเพื่อนนั้น
บริวารถ้วนถึงพัน งามแน่งน้อยหน้านวลศรี
แห่ห้อมล้อมกันมา เพื่อวันทาพระเจดีย์
บริวารพันหนึ่งมี เพราะให้ข้าวเด็กโคบาล

ขณะนั้นมีเทพบุตรองค์หนึ่ง มีเทพอัปสรจำนวนสามหมื่นองค์มาไหว้พระเกศธาตุจุฬามณี พระอินทร์จึงตรัสเล่าว่า เทพบุตรองค์นี้เมื่อครั้งเป็นมนุษย์เป็นเศรษฐีชอบให้ทาน จำศีลภาวนา เชื่อมั่นในคุณพระรัตนตรัย

เศรษฐีนั้นให้ยาเป็นทาน ทั้งข้าวน้ำอาหาร
ให้ทั้งสบงและจีวร
ได้ล้วนนางเทพอัปสร สามหมื่นงามสลอน
เพราะให้ทานข้าวน้ำและยา

ท้าวโกสีย์ หมายถึง พระอินทร์
คดี หมายถึง เรื่องราว
โคบาล หมายถึง เลี้ยงโค ดูแลรักษาโค
บ่าว หมายถึง ชายหนุ่ม
ข้าวผอก หมายถึง ข้าวและอาหารที่ห่อหรือใส่กระบอกเอาไว้กินระหว่างเดินทาง
แบ่งแล่ง หมายถึง แบ่งเป็นส่วน ๆ

ขณะนั้นมีเทพบุตรองค์หนึ่ง มีเทพธิดาห้าหมื่นเข้ามาไหว้พระจุฬามณี พระอินทร์จึงตรัสเล่าว่า เทพบุตรองค์นี้เป็นเจ้าเมืองลังกา มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ไหว้พระรัตนตรัย ถือศีลห้าศีลแปด ได้กระทำสมาธิภาวนา และทำทานแก่ยาจกและพระสงฆ์

บุญดั่งนี้แล นะพระมาลัย
นางสวรรค์ล้อมไสว ห้าหมื่นมีศรี

ขณะนั้นมีเทพบุตรองค์หนึ่ง มีเทพธิดาหกหมื่นเข้ามาไหว้พระจุฬามณี พระอินทร์จึงตรัสเล่าว่า เทพบุตรองค์นี้เป็นเจ้าเมืองในลังกา มีพระนามว่า ท้าวอภัยทุษฐคามณี มีจิตศรัทธาถวายผ้า ยา อาหารและกุฏิแด่พระสงฆ์ หมั่นฟังธรรม ดูแลพระสงฆ์ สร้างสถูปเจดีย์ และหมั่นดูแลพระบิดาและพระ-มารดาของตน ตักบาตรให้ทานแก่คนยากจน

ด้วยเดชได้สร้างกุศล ตายจากเมืองคน
ได้นางสวรรค์หกหมื่นล้อมมา

ขณะนั้นมีเทพบุตรองค์หนึ่ง มีเทพธิดาเจ็ดหมื่นองค์ห้อมล้อมมา พระ-อินทร์ จึงเล่าว่าเทพบุตรองค์นี้เป็นสามเณรมาก่อน ถือศีลสิบอย่างเคร่งครัด หมั่นศึกษาเล่าเรียน ปรนนิบัติครูบาอาจารย์ที่ท่านบวชเรียนให้ โดยถวายน้ำร้อนน้ำเย็น นวดฟั้นอาจารย์ทั้งกลางวัน กลางคืน ปัดกวาดวัดให้สะอาด จุดไฟตามประทีป

ด้วยเดชบุญดังนี้ จึงมาได้วิมานทอง
ชาวแม่ล้อมเนืองนอง เพราะบุญตนรักษาครู
สาวสวรรค์เจ็ดหมื่นล้อม ตามแห่ห้อมสะพรั่งพรู
บุญตนรักษาครู ได้ทางสวรรค์อันมีศรี

พระอินทร์ได้ตรัสเล่าว่า เทพบุตรองค์หนึ่งมีบริวารถึงหนึ่งแสนองค์ เมื่อครั้งเป็นมนุษย์เป็นคนยากจนเข็ญใจ อยู่ในเมืองอนุราชบุรี เป็นคนมีปัญญา ใจเป็นกุศล รักษาศีลห้า มีอาชีพเกี่ยวหญ้าขาย ได้ก่อพระเจดีย์ทรายเพื่อใช้ในการสร้างสาธารณสถาน และถวายสบงจีวรแด่พระสงฆ์ ถวายภัตตาหาร บุญจากการทำกุศลทำให้มีเทพอัปสรเป็นบริวารถึงแสนองค์

๓. พระมาลัยเข้าเฝ้าพระศรีอาริย์

ขณะนั้นพระศรีอาริย์ซึ่งจะเสด็จมาเป็นพระพุทธเจ้าองค์ต่อไปได้เสด็จมาไหว้พระเกศธาตุจุฬามณี มีนางเทพธิดาเป็นบริวารถึงแสนโกฏิ ล้วนมีรูปโฉมงดงาม มีรัศมีดุจแสงพระอาทิตย์และพระจันทร์ สวมอาภรณ์ประดับเพชร มีกลิ่นหอมตลบไปทั่ว ลางนางก็จับระบำ ลางนางก็เปล่งเสียงขับร้องเสียงเสนาะจับใจ ลางนางดีดพิณสามสาย เสียงดุริยดนตรีไพเราะจับใจยิ่งนัก

พระอินทร์จึงตรัสเล่าว่า

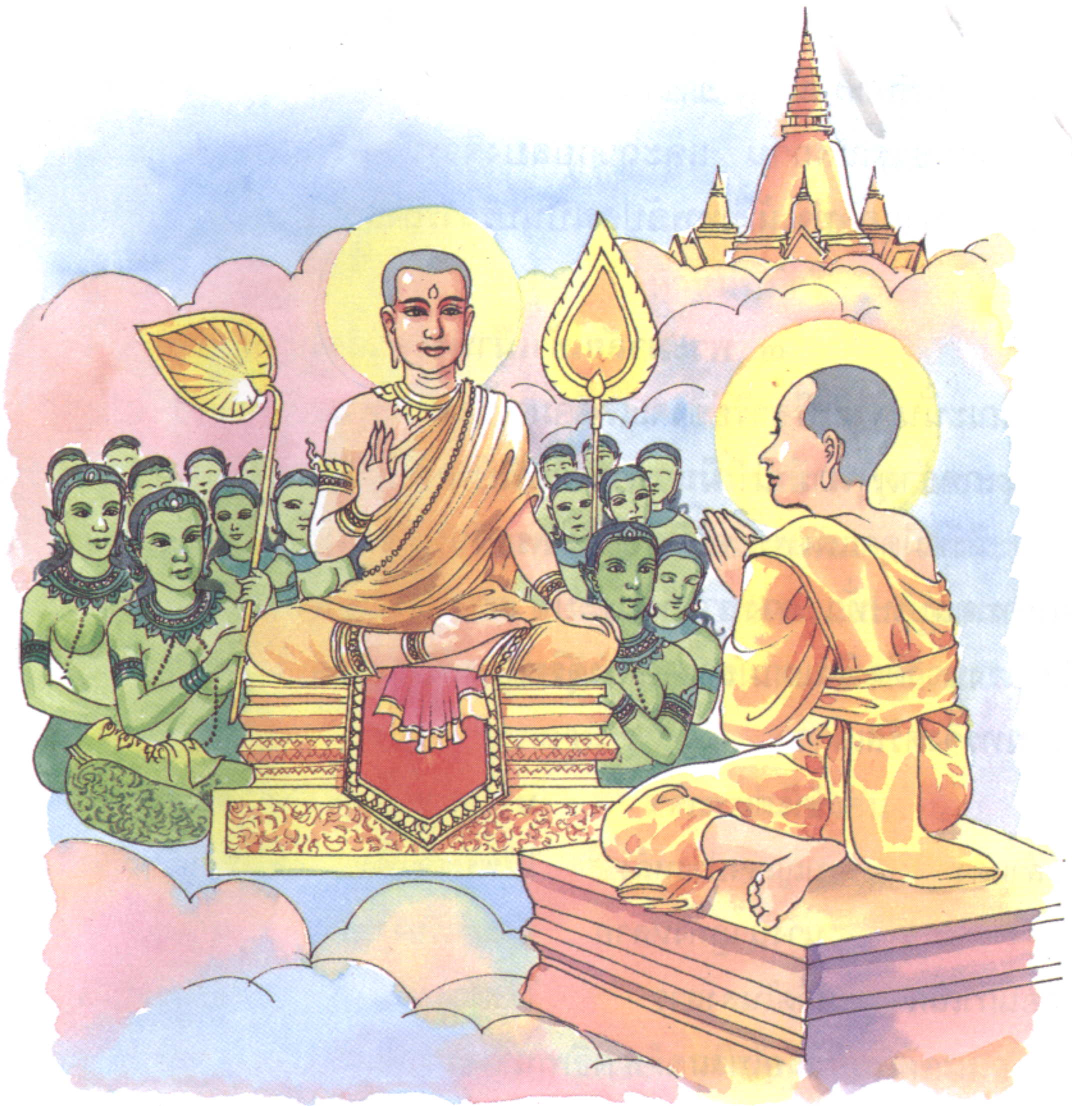
	ข้าแต่พระเจ้า	มาลัยผ่านเกล้า	ขอพระจงฟัง
ข้าจะสำแดง	บุญญาปางหลัง	ให้พระเจ้าฟัง	บุญแห่งนงคราญ
	นางนาฏทั้งหลาย	อันมาเรียงราย	เบื้องซ้ายพระศรีอาริย์
เมื่อก่อนกำเนิด	เกิดในสงสาร	ได้สร้างสมภาร	เป็นนิจทุกวัน
	วันอุโบสถ	นางตั้งกำหนด	อุตส่าห์ฟังธรรม์
ได้ถวายแป้งแกง	กัปปิยะจังหัน	ให้ทานทุกวัน	แก่สงฆ์ทั้งหลาย
	ฟังธรรมบูชา	ดอกไม้นานา	ผ้าผ่อนพรรณราย

สงสาร หมายถึง สังสารวัฏ การเวียนว่ายตายเกิด

สมภาร หมายถึง บารมี บุญกุศล

กัปปิยะ หมายถึง อาหาร

จังหัน หมายถึง อาหาร

กระแจะและแป้ง	นางแต่งอบถวาย	บูชาอภิปราย	ผู้เทศนาธรรม์
	ให้ผ้าพื้นแดง	ดอกไม้สีแสง	แก่นจันทน์แดงฉัน
ถวายแก่พระพุทธ	ถวายแก่พระธรรม์	เป็นนิจทุกวัน	แก่พระภิกษุสงฆ์
	ทำบุญปรากฏ	ครั้นสิ้นกำหนด	บุญนั้นตามส่ง
มาได้ประสบ	พบพระพุทธองค์	เจ้าผู้ยิ่งยง	คือองค์พระศรีอาริย์
	บุญนางจึงแต่ง	เครื่องประดับทุกแห่ง	ล้วนแดงตระการ
มาได้สมบัติ	ย่อมชัชวาล	ได้ทิพย์วิมาน	ย่อมสีแดงฉาน

พระอินทร์ตรัสเล่าว่า นางเทพอัปสรที่ตามหลังพระศรีอาริย์มีรัศมีสีเขียวดังมรกต ประดับอาภรณ์ สวมสร้อย มีรัศมีสีเขียวไปทั่วสรรพางค์ ผิวเนื้อเนียนเขียวประดุจกลีบดอกนิลุบล นางเทพอัปสรเหล่านี้เมื่อครั้งเป็นมนุษย์ได้ถือศีลแปดในวันธรรมสวนะ หมั่นฟังธรรม ถวายดอกไม้ ธูปเทียนแด่พระสงฆ์ ถวายผ้าแพรพรรณสีเขียวเพื่อบูชาธรรม จึงบังเกิดเป็นเทพอัปสรมีผิวกายเขียวประดุจกลีบนิลุบล พระอินทร์ตรัสเล่าถึงพระศรีอาริย์ว่า

ไมตรีเจ้าจอมนาถ เพียรหลายชาติท่านสร้างสม
อธิษฐานเป็นอารมณ์ จะขอตรัสเป็นพุทธองค์

๔. พระศรีอาริย์ตรัสเทศนาโปรดพระมาลัย

เมื่อพระศรีอาริย์พบพระมาลัย พระองค์จึงตรัสถามพระมาลัยว่า

เออสมณะนี้มาแต่ไหน พ่อประสงค์สิ่งใด
จงบอกแก่ข้าจะฟังยิน
มาถึงเมืองพรหมเมืองอินทร์ เทพยดาทั้งสิ้น
มานั่งเฝ้าพระผู้เป็นเจ้าอยู่เรียงรัน
เธอจะเอาอันใดในเมืองสวรรค์ ขอพระบอกจงพลัน
อย่าช้าข้าพระจะตั้งหน้าแต่งถวาย

พระมาลัยจึงทูลพระศรีอาริย์ว่า ชาวโลกในปัจจุบันมีคนทำดีก็มี ทำชั่วก็มี ผู้อายุยืนก็มี อายุสั้นก็มี พระศรีอาริย์จึงตรัสถามว่า ชาวโลกทำบุญมากหรือทำบาปมากกว่ากัน พระมาลัยจึงทูลว่า

ผู้ที่ใจบุญน้อยนักน้อยหนา ใจบาปหยาบช้า
มีอเนกอนันต์

นิลุบล หมายถึง ดอกบัวขาบ (บัวสีน้ำเงิน)

พระศรีอาริย์จึงตรัสถามว่า ชาวโลกทำบุญอันใดบ้าง พระมาลัยจึงทูลว่า ชาวโลกสร้างกุศล บางคนปรารถนาจะพบพระศาสนาของพระองค์จึงทำบุญให้ทาน จำศีลภาวนา พระศรีอาริย์จึงตรัสแสดงธรรมว่า

ท่านตรัสสั่งให้รู้ ว่าผู้ใดในโลกีย์
จะใคร่พบพระไมตรี พระศรีอาริย์ผู้มีคุณ
ให้หญิงชายทั้งหลาย เร่งขวนขวายกระทำบุญ
ให้จำศีลภาวนาคุณ ให้ฟังธรรมไหว้พระสงฆ์
ถ้าผู้ใดจะใคร่พบ ขอประสบเจ้าทรงธรรม์
อย่าทำบาปอันฉกรรจ์ ถือปาณาติปาตา
ถ้าผู้ใดจะใคร่ทัน เมื่อท่านได้เป็นศาสดา
อย่าลักทรัพย์ของท่านมา เอามาไว้เป็นของตน
ถ้าผู้ใดจะใคร่พบ ขอประสบพระทศพล
อย่าทำเป็นสลวน ด้วยเมียท่านบ่มิเป็นการ
ถ้าผู้ใดจะใคร่ทัน ศาสนาพระศรีอาริย์
อย่ากินเหล้าสุราบาน ผู้กินนั้นบ่ทันเลย
ถ้าผู้ใดจะใคร่ทัน เมื่อท่านเป็นพระชมเชย
ฝูงคนทั้งหลายเอ๋ย อย่าได้กล่าวมุสาวาทา
ถ้าผู้ใดจะใคร่เห็น หน่อทศพลพระศาสดา
ให้จำเริญภาวนา ทรงธุดงค์กรรมฐาน

เจ้าทรงธรรม์ หมายถึง พระศรีอาริย์
ปาณาติปาตา หมายถึง ศีลข้อห้ามฆ่าสัตว์หรือทำร้ายกัน
พระทศพล หมายถึง พระผู้มีบารมี ๑๐ ประการ ได้แก่ พระศรีอาริย์
มุสาวาทา หมายถึง การพูดปด การพูดเท็จ
หน่อทศพล หมายถึง พระศรีอาริยเมตตรัย

ถ้าผู้ใดจะใคร่ชม　　สมเด็จองค์พระศรีอาริย์
ให้ตั้งใจชื่นบาน　　ฟังนิทานพระเวสสันดร
ผู้ใดจะใคร่ไหว้　　เมื่อท่านได้เป็นพระบวร
ให้ฟังนิทานพระเวสสันดร　　ในวันเดียวจบทั้งพัน
พระมาลีเทศนา　　ฟังคาถาถ้วนทั้งพัน
ข้าวบิณฑขนมนั่น　　ทุกสิ่งพรรณจงมากมาย
ฉัตรธงเพดานกั้น　　รูปภาพนั่นผูกแขวนสาย
ประทีปธูปเทียนถวาย　　ดอกไม้เพลิงเรืองรัศมี

พระศรีอาริย์ได้ตรัสบอกแก่พระมาลัยว่าให้บอกแก่ชาวโลกว่า ถ้าจะพบศาสนาของพระศรีอาริย์แล้วจงเร่งขวนขวายทำบุญ รักษาศีล ๕ และฟังเทศน์มหาชาติเรื่อง พระเวสสันดร ๑๐๐๐ คาถาให้จบในวันเดียว และพระองค์ยังตรัสบอกแก่พระมาลัยว่า

เมื่อใดศาสนา　　สมณโคดม
จะเศร้าจะถม　　ถอยน้อยเรียงไป
ฝูงคนทั้งหลาย　　ทำบาปเหลือใจ
จะทำบุญไซร้　　น้อยนักน้อยหนา
ขี้คร้านให้ทาน　　จำศีลภาวนา
ขี้คร้านรักษา　　คุณแก้วทั้งสาม
ชวนกันทำบาป　　ยุ่งหยาบเหลือหลาม
บ่มิกลัวบ่มิขาม　　ทำบาปบ่มิอาย

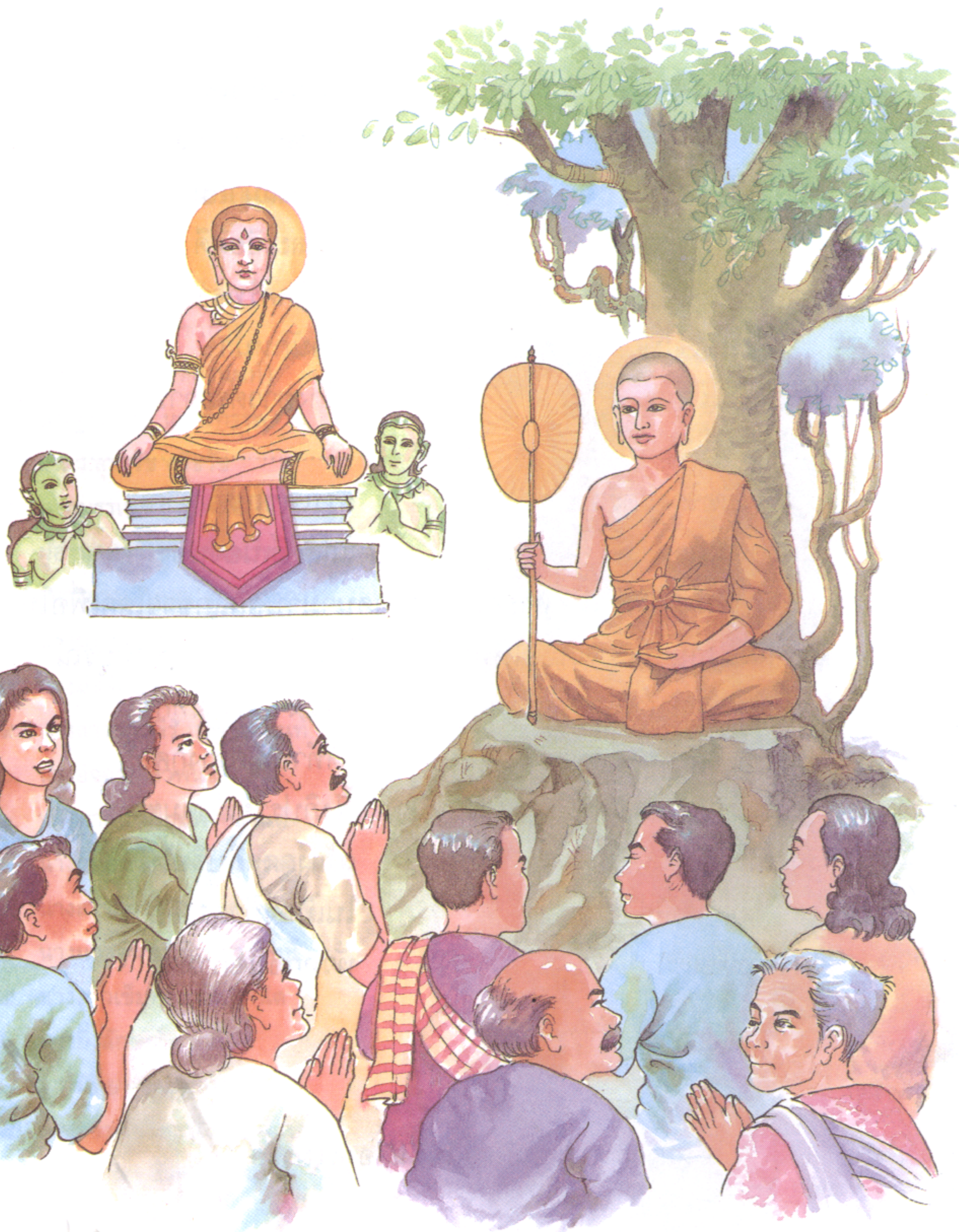
คาถาถ้วนทั้งพัน　หมายถึง　หนังสือพระเวสสันดรชาดก แต่งเป็นภาษาบาลีหนึ่งพันพระคาถา

สมณโคดม　หมายถึง　พระพุทธเจ้า

พระศรีอาริย์ตรัสว่า ถ้าชาวโลกต้องการพบยุคศาสนาพระศรีอาริย์แล้ว ต้องเร่งทำบุญ รักษาศีลภาวนา ก็จะได้พบศาสนาพระศรีอาริย์ซึ่งจะลงมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าองค์ต่อไป ในยุคนั้นบ้านเมืองจะมั่งคั่งสมบูรณ์ ผู้คนจะมีอายุยืนเป็นร้อยปี

เมื่อนั้นชาวชมพู ชื่นชมอยู่สุขทั้งผอง
ไพบูลย์ด้วยเงินทอง เกิดทุนทรัพย์ขึ้นมั่งมี
แผ่นดินเหมือนคนปราม ราบกว่าราบดังหน้ากลองศรี
หญ้าอ่อนสีองคุลี เขียวขจีอันบรรจง
น้ำไหลขึ้นข้างหนึ่ง ฟากข้างหนึ่งก็ไหลลง
เต็มเปี่ยมเหลี่ยมสระสรง เพียงขอบฝั่งอยู่อาจิณ
บ่พร่องบ่ล้นนัก แต่พอกาก้มลงกิน
เต็มอยู่เป็นอาจิณ ใสบริสุทธิ์เห็นตัวปลา
....
เมื่อข้าจะได้ตรัส เป็นพระศาสดา
ฝูงคนเกิดมา ย่อมล้วนดีดี
ข้ารักข้าใคร่ เป็นมิตรไมตรี
บ่มิได้ย่ำยี เบียดเบียนใครใคร
เมื่อข้าจะได้ตรัส สรรเพชญเลิศไตร
มารกำจัดไป นอกจักรวาล

ชาวชมพู หมายถึง ชาวชมพูทวีปหรือชาวโลก
ไพบูลย์ หมายถึง มั่งคั่ง
อาจิณ หมายถึง สม่ำเสมอ เนืองๆ
สรรเพชญ หมายถึง ผู้รู้ทุกสิ่งทุกอย่าง พระพุทธเจ้า
จักรวาล หมายถึง โลก

ข้าได้ข้าวน้ำ โภชนาหาร
ผู้ใดรับทาน อิ่มเนื้ออิ่มใจ
เมื่อข้าได้ตรัส เป็นพระขณะใด
อาหารนั้นไซร้ บริบูรณ์มากมี
ข้าให้ผ้าอัน เนื้อละเอียดดี
ทั้งกว้างยาววรี ด้วยใจศรัทธา
ผู้ใดได้ไป ดีใจนักหนา
ได้รับทานผ้า กว้างยาวตระการ

....

เมื่อข้าจะตรัส สรรเพชญดาญาณ
เกิดสุขสำราญ แก่สัตว์เนืองนอง

พระมาลัยจึงนำความที่พระศรีอาริย์เทศนามาบอกแก่ชาวโลกเพื่อให้ทุกคนทำบุญ หมั่นรักษาศีลภาวนา ให้ทานเพื่อจะได้พบกับความสุขสมบูรณ์

พระศรีอาริย์สั่งฉันใด พระมาลัยแจ้งทุกอัน
บอกแก่มนุษย์ทั้งหลายนั่น ให้ทำบุญสร้างกุศล
ฝูงมนุษย์แลหญิงชาย ฟังภิปรายเจ้าจุมพล
เร่งรีบบำเพ็ญผล สร้างกุศลสืบสืบไป
ครั้นจุติได้ไปเกิด ในเมืองฟ้าสุราลัย
วิมานทิพย์เต็มแน่นไป ทั่วทุกชั้นฉกามา

ตระการ หมายถึง สวยงาม
ภิปราย หมายถึง คำกล่าว
เจ้าจุมพล หมายถึง ผู้เป็นใหญ่ ในที่นี้คือพระมาลัย
จุติ หมายถึง เกิด
สุราลัย หมายถึง เมืองสวรรค์
ฉกามา หมายถึง สวรรค์ ๖ ชั้น คือ จาตุมหาราชิก ดาวดึงส์ ยามะ ดุสิต นิมมานนรดี และ ปรนิมมิตวสวัตดี

รายชื่อคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เล่ม ๑
ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)

๑.	อธิบดีกรมวิชาการ	ที่ปรึกษา
๒.	รองอธิบดีกรมวิชาการ (นายสมาน ชาติยานนท์)	ที่ปรึกษา
๓.	นางฐะปะนีย์ นาครทรรพ	ที่ปรึกษา
๔.	ม.ร.ว.สุรธวัช ศรีธวัช	ที่ปรึกษา
๕.	นายบรรเทา กิตติศักดิ์	ประธานกรรมการ
๖.	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ (นางสาวเอิบบุญ สุทธิประภา)	รองประธานกรรมการ
๗.	นางนภาลัย สุวรรณธาดา	กรรมการ
๘.	นางมัลลิกา ตัณฑนันทน์	กรรมการ
๙.	นางสาวประพีร์ เทพธรานนท์	กรรมการ
๑๐.	นางอัจฉรา ชีวพันธ์	กรรมการ
๑๑.	นางภาสินี เปี่ยมพงศ์สานต์	กรรมการ
๑๒.	นางถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล	กรรมการ
๑๓.	นางสาวกุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์	กรรมการ
๑๔.	นางนวลจันทร์ นิเทศวรวิทย์	กรรมการ
๑๕.	นางสาวเข็มทอง คันธพนิต	กรรมการ
๑๖.	นางยิ่งลักษณ์ งามดี	กรรมการ
๑๗.	นางนิตยา จรูญผลฐิติ	กรรมการ
๑๘.	นางสาวพัชรีภรณ์ จ้อยจุมพจน์	กรรมการ
๑๙.	นายธัญญา สังขพันธานนท์	กรรมการ
๒๐.	นายโชติ ศรีสุวรรณ	กรรมการ
๒๑.	นายมณเฑียร พุทธกาล	กรรมการ

๒๒. นายบุญเสริม แก้วพรหม กรรมการ
๒๓. นายนพดล จันทร์เพ็ญ กรรมการ
๒๔. นางสุชาดา วัยวุฒิ กรรมการ
๒๕. นางจารุดี ผโลประการ กรรมการ
๒๖. นายสมเจตน์ กาพดิษย์ กรรมการ
๒๗. นางปราณี ปราบริปู กรรมการ
๒๘. นางวันเพ็ญ สุทธากาศ กรรมการและเลขานุการ
๒๙. นางสุทิน ทองไสว กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ออกแบบรูปเล่ม/ร่างภาพประกอบ

นายสมเจตน์ กาพดิษย์

ผู้วาดภาพประกอบ

กลุ่มเบญจรงค์

ผู้ถ่ายภาพประกอบ

นายทวีพร ทองคำใบ

ผู้เอื้อเฟื้อภาพประกอบ

นางสาวประพีร์ เทพธรานนท์
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
วิทยาลัยนาฏศิลป์
หนังสือพิมพ์มติชน

 พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว นายสมมาตร์ มีศิลป์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๔๐

หนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มี ๖ เล่ม ดังนี้

๑. หนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๖ เล่ม ๑

๒. หนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๖ เล่ม ๒

๓. คู่มือครูสำหรับใช้ควบคู่กับหนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๖ เล่ม ๑

๔. คู่มือครูสำหรับใช้ควบคู่กับหนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๖ เล่ม ๒

๕. แบบฝึกหัดภาษาไทยชั้น ป.๖ เล่ม ๑

๖. แบบฝึกหัดภาษาไทยชั้น ป.๖ เล่ม ๒

